శ్రీరస్తు.

శ్రీనాథమహాకవిచే

రచియింపఁబడిన

భీమఖండము

అనునామాంతరముగల

శ్రీభీమేశ్వరపురాణము.

నెల్లూరుకోర్టు న్యాయవాదులగు

వేంకటసుబ్బయ్య, ఎమ్. ఏ. గారిచే

లేఖకప్రమాదాదిజనితదోష రహితంబుగఁ

బరిష్కరింపఁబడి

మహారాజరాజశ్రీ

శ్రీరాజా రావు చెల్లయ్యమ్మారావు బహద్దరు జమీన్‌దార్

తాలూకే, కోలంక, వీరవరము, వగైరాగారి

మద్రాసు యేజెంటు

క్రొత్తపల్లి వేంకట పద్మనాభ శాస్త్రిచేఁ

బ్రకటింపఁబడియె.

శివుఁడు. — "* * మణి కొనువాని వెతక

దవనిఁ గొనువాఁడె రత్నంబు నరయుఁ గాదె?"

1901.

మూలమున నౌచిత్యము ననుసరించిన మార్పులు:—

పుట.	పద్య.	పంక్తి.		
12	73	1	అహమ్మదుశాసనదాన	అహమ్మదుసేనువదాన్య
15	89	1	మెరయించుచున్	మెరయింపన్
19	109	49	ప్రకారం	ప్రచారం
23	8	2	యనుజ్ఞంబరవృద్ధి	యనుజ్ఞఁ బురోవృద్ధి
24	15	1	మహోఘాయా	మహాదేవి
31	59	1	హేలనీలాతరంగిణీ	హేల నేలాతరంగిణీ
32	72	2	ముక్తేశ్వరు	ముక్తీశ్వరు
33	78	1	దర్దురగిరిమహా	దుర్ధరగిరిగుహా
34	84	2	ప్రణవ	ప్రణయ
,,	,,	4	జెప్పిరి	జల్పిరి
,,	90	,,	గ్రామంబెప్పుడు	గ్రామంబిప్పుడు
35	101	4	ప్రాసరేణ	త్రిసరేణు
39	132	2	వోయింపుచుండె	వోయింపనుండె
46	18	15	సంతప్యమాన	సంతప్యమానముని మండలంబును
48	25	2	వాఁడు	నతఁడు
,,	28	5	గోదావరంబు	గోదావరాంబు
54	74	6	తంబుమాతీర్థ	తము రామతీర్థ
63	165	6	స్వరము	స్వనము
64	177	6	మొదలి	మొగలి
65	179	4	భానుజధార	భానుజవైరి
75	27	2	బ్రణుతి	బ్రణతి
85	99	3	నప్పుడేను	నారదుండు
,,	,,	4	బలిక్రాతి	బలెక్రాను
,,	101	1	అనుచున్నేనిటు	అని నారదుండు
86	108	1	విరించులు	విరించులుపురందరాదులతోడ
93	151	2	యాస్థానంబు	యథాస్థానంబు

పుట.	పద్య.	పంక్తి.		
94	1	1	తేజీవి	తోజీపీ
,,	,,	2	రీజీవి	రీజీపీ
,,	2	,,	తోన	తన్న
,,	3	1	రథ్యాంతరే	రత్యంతరే
,,	,,	,,	క్షత	కృత
,,	,,	,,	ప్రకృతి	ప్యకృత
,,	,,	,,	నాల్గవపాదము	శ్రీదత్తపుర్యధ్వపరోపిముక్తః
95	166	1	భరితాభయ	భరితోభయ
97	184	2	ఉగ్గడించి	ఉగ్గడింప
120	142	1	శివుమాహాత్మ్యం	శివభక్తిమాహాత్మ్యం
127	3	1	వినుము	వినుండు
128	6	5	నాక్షేత్ర	నేక్షేత్ర [డెః
130	23	–	–	23 a వ॥ అఘమర్షణస్నానమ
134	49	4	పన్నగరాజ	పన్నగదీర్ఘ
139	81	3	ననుగ్రహించి	ననుగ్రహించె
139	86	2	మదియు	ముదిర [ర
140	94	1	అప్పర	వ్యాసర్షికనుగ్రహంబొసఁగియప్ప

ప్రథమాశ్వాసము.

పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
2	నెలనాగ	నెలనాఁగ
3	వీధ	వీథి *
5	భల్లుర	భల్లుల
1	పెను	పిని
3	లురకు	లులకు
11	బాక	సాక
1	అకాశ	ఆకౌశ
4	లక్ష్మి	లక్ష్మి
4	ధారు	ధార
3	బుద్ధిఁ	బుద్ధి
4	గటిని	గటినిఁ
1	చూర	చూఱ
3,4	బుఁ, గా	బు, కా
3	గాల	కౌల
2	గోగు	గోఁగు
1	పుఁగ	పుగ
2	◆క	క◆
2	ప్రోత	ప్రోఁత
5	లోకంబులవలన.	లోకంబువలన
49	మహాద్భూపా	మహోభూపా
3	శాక్వర	శాక్కర
2	వేష్టింపచలి	వేష్టింపఁజలి
7	గన్నుగవ	గన్నుఁగవ *
3	ర్షణి	ర్షణ

ద్వితీయాశ్వాసము.

పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
4	బోల్ప	బోల్పఁ
1	కన్న◆పెద్ద	కన్నఁ◆బెద్ద
4	కొమరు	కొమర
,,	క్రేం◆కా	క్రొ◆క్కా
2,3	మెఱసె, పగమ	మెఱసెఁ, బరమ
1	◆న	న◆
2	నిద్దంపుచెక్కు	నిద్దంపుఁజెక్కు

పద్య.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
55	18	శీతా	భీతా
57	3	గాపు	గాఁపు
62	3	లదూరి	లఁదూఱి
66	2	వృధ...తోటి,	వృథ...తోడి
72	1	రాయణగ్రా	రాయగ్రా
80	2	గొర్కు	గోర్కు
101	4	కోమల	కోమలపు
105	2	క్షీష	క్షీణష
108	1	షమ్ధ	షన్ధ
,,	2	కాశ్యామ్ని	కాశ్యాన్ని
,,	2	తామ్సదా	తాంసతాం
110	2	మచ్చకంటి	మచ్చెకంటి
125	2	,,	,,
126	1	న్నెలతుక	న్నెల్లఁతుక
126	2	జోడరుగుల	జోడరుఁగుల
127	2	గొడుగుపా	గొడుగుఁబా
133	1	బాగయు	బాగపు
134	2	వెల్ల	వెల్లఁ
135	1	అవు	అవుఁ
135	2	మిధ్యా	మిథ్యా
139	3	తాలి	తాలిఁ
147	5	చట్ట	చెట్ట

తృతీయాశ్వాసము.

పద్య.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
4	2	బులుకన్న,	బులఁ గన్న
9	1	నన్న	నన్నఁ
15	4	ప్రాహుణ	ప్రాహుణి
17	5	జస్వ	జస్స్వ
20	1	కోటివల్యుఁడు	కోటివల్యుడు
21	6	ణాబ్ధి	ణాబ్ధిఁ
22	2	లేఁడిం	లేడిం
23	1	నంస	నగ్స
,,	4	లెక్కడయన్య	లెక్కడనన్య
28	3	సచ్ఛ్రుతి	సచ్ఛ్రితి

* ఇట్టి చోటులం దీవిధముగ దిద్దికొనుఁడు.

పద్య.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
31	4	నున్నఁ	నున్న
37	3	కంకో	కంగో
55	5	మునఁ... రాజఁ	మున... రాజ
66	2	యందు	యంద్రు
68	1	మహా	మాహా
99	1	శ్రీకంధరుని	శ్రీకంధరునిఁ
101	2	గళుని	గళునిఁ
174	2	విను	విని
178	3	పలుకుపూ	పలుకుఁబూ
193	6	నాయకుని	నాయకునిఁ
194	1	నిన్ను	నిన్నుఁ
,,	5	మిమ్ము	మిమ్ముఁ
211	18	పెరిగి	పెరిఁగి
,,	23	భృంగ్వ	భృగ్వ
215	5	సేయ	సేయఁ

చతుర్థాశ్వాసము.

పద్య.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
1	3	సిత	స్థిర
4	1	విను	విని
15	2	నతని	నతనిఁ
22	1	వరమ్తీ	వరస్త్రీ
30	2	గవిని	గవని
32	5	హరుని	హరునిఁ
60	9	లయినపక్షు	లయినసపక్షు
,,	10	తరం.. నొదుగ.	తీరం.. నొదుఁగ
61	6	విడు... తపె...	విడి... తఁబె..
,,	,,	పెరుగ	పెరుఁగ
62	1	మింతుడు	మింతుఁడు
85	1	పురుషయఘో	పురుషాఘో
93	2	నుచైచ్ర్శవం	నుచ్చైశ్శ్రవ
107	4	దిగద్రావి	దిగఁద్రావి
123	13	బుచ్చి	పుచ్చి
129	1	గోగు	గోఁగు
130	3	బీట	బీఁట
139	11	బురాణబు	బురాణపు
151	2	యాస్థానంబు	యథాస్థానంబు
165	1	కాఘు	కాంఘు
190	4	తప	తపో

పద్య.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
191	4	వటు	పటు
200	3	మైన	మైనఁ
207	4	చెప్పి	జెప్పి
208	2	దాఁక	దక్క
210	6	విను	విని

పంచమాశ్వాసము.

పద్య.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
5	3	వ్యథా	వ్యథా
8	19	గ్రంథ	గ్రంథి
8	20	తురంగలి	తుఱంగలి
8	21	వెలుగు	వెలుఁగు
8	31	స్ఫాల	స్ఫాల
22	3	కుంవా	కుంస్వా
50	1	థాన... నందీ	థాన... న
52	13	మముఁబోటి	మముబో
52	20	అజ్ఞా	నజ్ఞా
,,	25	ఓసర్వ	యోసర్వ
,,	29	నమఃఅని	నమయని
65	1	మొప్ప	మొప్పఁ
68	3	చినం	చినఁ
69	2	బెరు	బెరుఁ
75	2	సస్యం	ససస్యం
76	1	మేఱ	మేర
80	4	మేఱ	మేర
105	3	నంతప	నంతఁబ
110	1	మగఁటిమిఁజె.	మగటిమిఁ

షష్ఠాశ్వాసము.

పద్య.	పంక్తి.	తప్పు.	ఒప్పు.
23	2	య్యేఁటి	య్యేటి
26	1	ఏఁట	ఏట
57	2	ఛటఛటా	ఛటచ్ఛటా
66	2	పీఠ	పీఠి
71	1	తిరి	తిరు
74	1	స్వర్లో	స్స్వర్లో
75	24	బునుమరగి	బునమరఁగి
79	4	కంఠయ	కంఠయు
106	4	మంబులంన.	మంబులన

శ్రీ

విజ్ఞప్తి.

ఆంధ్రులారా,

మన భాషయందనేక కవిసార్వభౌములనేక కబ్బంబుల రచియించి మించిరి. అవియెల్ల నాఖుశుశుక్షణిశిథిలబంధనాదిపీడలచేఁ దఱచుగ నశింపఁగా మిగిలినవి కొన్నియేయున్నవి. తక్కినవి కొన్ని నామమాత్రావశిష్టంబులై గ్రంథాంతరోదాహృతస్వపద్యంబులచే వానిమహిమనూహింపఁజాలు పండితవరేణ్యులమనంబులం గడలేని చింతరగుల్కొనఁజేయఁజాలి యున్నవి. ముద్రాయంత్రాద్యుత్తమసాధనానుపపత్తిచేఁ బూర్వమీపీడ యనివార్యంబైయుండెఁ గాని యిక్కాలంబున నేమో, మిగిలినవానిని భద్రపఱచుకొని మనకును మనవెనుకటివారికిని భద్రంబొనగూర్పఁ దగునుపాయంబు లనేకము లేర్పడియున్నవి. వీనిని మనమెట్లుపయోగించుచున్నాము? దాన మనభాషయందలి గ్రంథసంచయమెంత రక్షనొందినయది? యనుటనాలోచింపవలసియున్నది.

ప్రకృతమందు మనభాషయందు విలువకుం దొరకు గ్రంథముల రెండు తెఱంగులవిభజింపనగు. ఉల్లిపొరలవంటి కాగితంబులపైఁ దగిలియుఁదగాలక యచ్చొత్తింపఁబడి తప్పులకుప్పలై యతిదూష్యంబులై నెగడు 'గుజిలీ' పుస్తకములుకొన్ని. ఇపుడుండెడు పుస్తకములలో మూఁడుపాళ్లిట్టివియే. వీని వెల సులభము కాని ఫలము సున్న. వీనియందువర్ణలోపంబులె లెక్కకు మిక్కుటంబులై యున్నవన నిఁకఁ గేవలము పండితవేద్యంబులగుగణయతిప్రాసాదిలక్షణవైపరీత్యంబుల సంగతి వేఱుగఁ జెప్పవలయునా? దీనికినుదాహరణంబుగ నిట్టిగ్రంథమొకటినుండి యీ క్రిందిపద్యము లందున్నరీతిని ముద్రించుచున్నాము. చూడుఁడు.

"క. అటువచ్చినహరుడల్లమతటుకునదయ జూచిలేచితనపీఠికనొ । క్కటనునిచియి
ష్టబాషలు । నడియించియతండరుగ గౌరినాధునికనియెఁ."

"క. సాకారుండొధలపగని । రాకారుడొయాదిపురుషా కృతియిపుడుంగైకొనినఘ
నుడోయిట్లని । యాకమలాత్మజుడైననలవియె బొగడఁ."

ఇటుగాక మంచికాగితములపై నచ్చొత్తింపఁబడి చదువుటకుముందు చూచుటకింపగునట్లు సంపుటీకరణముగావింపఁబడియుండు నొకకొన్ని గ్రంథంబులిపుడిపుడు పొడసూపుచున్నయవి. ఇవి పండితపరిష్కృతంబులై నెగడుటచే వీనియందుఁ దప్పులు నంతగఁ గానరావు. అయినను వీని వెల యధికమగుటచేఁ బైకనిన 'గుజిలీ' పుస్తకములకును వీనికిని సవతిపోరు వాటిల్లఁగాఁ జిన్నతనంబుచే వన్నెకెక్కనయ్యవియే పామరులకుగ్రాహ్యములై మించెడిని. నిష్ప్రయోజనమగు వస్తువునకిడినయది యెంతయైనను నష్టమెకాయనివీరరయలేక యటుచేసినను గుణగ్రాహులగు కొందఱు మాత్ర మీయుత్తమగ్రంథంబులనె కొనియెదరు. అయిన నట్టివారి సంఖ్య కొద్దియగుడు గ్రంథములవెల యధికమ కావలయు. ఇందువలన నట్టి యు

ద్యమములయం దుత్సాహము కొఱవడును. ఈకొఱఁతను వారింపఁదగు నుపాయమెయ్యది? దీర్ఘాలోచనపై నీప్రశ్నకిది తగునుత్తరమని మాకుఁ దోఁచె. అదియెద్దియనిన:—కొంతనష్టమునకోర్చియైనను 'గుజిలీ' పుస్తకముల విలువయు నొందువానిగుణము నొక్కటఁ గూర్పవలయు. అట్లుచేయుటవలన రెండువిధములైన లాభముకల్గును. తక్కువవెలఁబెట్టి యీగ్రంథములఁ బామరులుఁ గొనఁజాలుదురు. దాన వారికి వీనికిని 'గుజిలీ' పుస్తకములకుఁ గల తారతమ్యము తేర్పడును. అంత నభ్యాసముచే గుణగ్రాహకత్వమేర్పడ గుణరహితమగు వస్తువులయం దరుచిపుట్టును. ఇదియొక లాభము. గ్రంథముల ముద్రింపించువారును మునుపటివలె నత్యధికలాభముఁ గోరక కొంతలాభముతోనె తృప్తిఁబొందవలసి వచ్చును. దాన సద్గ్రంథముల విలువయుం దగ్గును. ఇది మఱియొక లాభము. ఈరెండును గూడిన నాంధ్రప్రపంచంబునఁ గల గ్రంథసంఖ్యయుఁ జదువరుల సంఖ్యయు హెచ్చకమానదు.

ధనశాస్త్రసూక్ష్మముల నింతగఁ జర్చించు మేము మాకునష్టము కలుగు యత్నముంజేయుదుమనియు, దాన నీయుద్యమము కొనసాగదనియుఁ దలఁపవలదు. విశేషలాభమును మేము కోరలేదకాని నష్టమున కేమాత్ర మొడిగట్టలేదు. కావున మాయత్నము సఫలంబగుననుట కెంతమాత్రమును సందియంబులేదు. ఇఁక నదియెట్టిదనుట వివరించెదము కనుఁడు.

"శ్రీజ్ఞానప్రసూనమాలిక" యను పేరఁ గ్రమంబుగఁ బుస్తకరాజిఁ బ్రకటించుచుందుము. మాచేఁ బ్రకటింపఁబడు గ్రంథములెల్ల నునుపుచే మించు దళసరికాగితములపైఁ జక్కగ నచ్చొత్తింపఁబడి పండితపరిష్కృతములై వెలయు. పద్యంబులెల్లఁ బాదమునకొకపఙ్క్తియు యతిస్థానములంగుర్తును గలిగియుండును. సంపుటీకరణమును దృఢముగఁ జేయింతుము. ఇంతచేసియు వెల యించుమించుగ 'గుజిలీ' పుస్తకములకుంబలె యుండునట్లు నియమింతుము!! ఈకాలపుఁ దేనెలొలుకుమాటలంగల ప్రకటనలచే మోసపోయిన యనేకులు కాలక్రమంబున మాచేఁ బ్రకటింపఁబడు గ్రంథముల గౌరవముఁ గొనియాడఁగలరని నమ్ముచున్నాము. మాకుఁ 'జందాలు' ముందుగఁ బంపనక్కఱలేదు. భాషాభిమానులందఱు నీగ్రంథములం గన్నులారఁజూచినపిదప నాదరించినఁజాలు.

ఇట్లనివిన్నవించు
సుజనవిధేయులు,

ర॥ వేంకటసుబ్బయ్య ఎమ్. ఏ.
బ్రా॥ వేంకటపద్మనాభశాస్త్రి.

శ్రీ

శ్రీభీమేశ్వరపురాణము.

పీఠిక.

శ్రీమదఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండనాయకుఁడగు శ్రీకాళహస్తీశ్వరుని యర్ధాంగలక్ష్మియు జగజ్జననియు నగు శ్రీజ్ఞానప్రసూనాంబకు భక్తిమెయి మేమర్పింపఁబూనిన "శ్రీజ్ఞానప్రసూనమాలిక" యందు ద్వితీయప్రసూనముగ నీభీమఖండ మనునామాంతరముగల శ్రీభీమేశ్వరపురాణముం గూర్చితిమి. ప్రథమప్రసూనమగు శ్రీకాళహస్తిమాహాత్మ్యము నిజవాసనావేల్లితాంధ్రప్రపంచంబై నెగడసాగి యైదేండ్లైనను ద్వితీయప్రసూన మింతకాలముపొడగానరాకుండుటకుం గతం బీగ్రంథమందుఁగలచిక్కులతోడఁ గేవలము ధనాఢ్యులముకాని మాయత్నములు ముద్రణాద్యవసరములందలసగతి వహించుటయ. ఈగ్రంథముయొక్క ప్రతులు చిక్కుట మిక్కిలియరుదు.

మహారాజరాజశ్రీ, సమర్థి రంగయ్యసెట్టి బి.యే. గారొక ప్రతియు, బ్రహ్మశ్రీ, మహారాజరాజశ్రీ, గురుజాడ శ్రీరామమూర్తిపంతులుగారొక ప్రతియు, బ్రహ్మశ్రీ, మహారాజరాజశ్రీ, పోతాప్రగడ బ్రహ్మానందముగారొక ప్రతియు మాకిప్పించిరి. ప్రాచీన పుస్తకభండారమునందు రెండుప్రతులు చిక్కినవి. బ్రహ్మశ్రీ, మహారాజరాజశ్రీ, దర్భా వెంకయ్య బి. ఏ. బి. ఎల్. గారు, సంస్కృతభాషలో ముద్రింపఁబడియుండు భీమఖండంబను గ్రంథంబొకటిని మాకొసంగిరి. వీనిని సహాయముగాఁగొని యీ భీమేశ్వరపురాణంబును మాశక్తికొలఁది సంస్కరించి వ్రాయించి ముద్రింపించినారము.

ఈగ్రంథమునఁ దొలుదొల్త విఘ్నేశ్వరునిఁ బ్రార్థనలోనె పద్యము వ్రాఁత ప్రతులయం దిట్లుండెను:—

ఉ. ఏనికమోము తెల్లెలుక నెక్కినరావుతు రాచవారు సే
నానియనుంగు పెద్దనవినాయక దేవుఁడు కర్ణతాళజం
ఝానిలమారుతంబున నిరంతరముం బ్రబలాంతరాయసం
తానఖినాఖినాఖినఖిదంతముల న్విదళించుగావుతన్.

ఈపద్యముంగూర్చి మే మెఱింగినపండితుల నందఱినడిగినారము కాని యొక్కొకరును గ్రుక్కిలుమ్రింగినవారలె. మార్పులు సూచించినవారలె. అయినను మా వ్రత మొకటి కలదు. అది యేది యందు లేని మేము ప్రకటించు గ్రంథములయం దా యాగ్రంథకర్త లేపదములు ప్రయోగించియుందురో వానిని సాధ్యమైనంత వఱకు నూహించి వేయవలయుననే కాని మాకుం దెలియనిచోట్ల నందు నక్షరములం దీసి పాఱవైచి మాకవిత్వ మిఱికించం గూడ దనుటయే. ఈనిర్బంధమునకు లోనైన మే మీ వినాయకస్తుతింగల పద్యముం గూర్చి పడినకష్ట మావినాయకునకే యెఱుక. ఇట్టి కష్టము లీగ్రంథమం దెన్నియో యుండినవి. వాని నెల్ల శ్రీజ్ఞానప్రసూనాంబ కరుణ చేతను బెద్దలసహాయమువలనను గడచి నేటి కీగ్రంథముం బ్రకటింపం గంటిమి.

ఇది పంచాశత్ఖండమండితం బగుస్కాందంబులోని యొక ఖండము. భీమఖండము నాఁబడు. గోదావరిజిల్లాలోని దక్షారామము లేక భీమేశ్వరం బనునొకశివస్థలమాహాత్మ్యముం దెలుపునది. ఆస్థలంబునకు దక్షిణకాశియను సంజ్ఞయుం గలదు. అది భోగమోక్షదం బనిప్రసిద్ధిం గాంచినది. దేవభాషయందు ముప్పదిరెండుసర్గలుగా విభజింపఁబడి యించుమించుగ రెండువేలశ్లోకములు గలయీగ్రంథమును నాంధ్రంబున శ్రీనాథుం డనుమహాకవి యాఱాశ్వాసముల గ్రంథముగ విరచించె.

శ్రీనాథుఁడు పాకనాటి నియోగిబ్రాహ్మణుఁడు. భారద్వాజసగోత్రుఁడు నాపస్తంభసూత్రుఁడు బ్రాహ్మీవరప్రసాదలబ్ధుఁడును శివపూజారతుండు. ఈయనతలిదండ్రులు భీమాంబయు మారయయు. తాత పద్మపురాణంబును రచించిన కమలనాభామాత్యుఁడు. వీనికిం బ్రమాణంబు లెవ్వియనిన:—

శా. భారద్వాజపవిత్రగోత్రుని శుభా ♦ పస్తంభసత్సూత్రు వి
ద్యారాజీవభవుండు మారయకుం బు ♦ ణ్యాచార భీమాంబకు
న్గారామైనతనూజు నన్నఘు శ్రీ ♦ నాథాఖ్యునిం బిల్చి స
త్కారం బొప్పఁగ గారవించి పలికె ♦ న్గంభీరవాక్ప్రౌఢిమన్.

నైషధము.

శా. బ్రాహ్మీదత్తవరప్రసాదుఁడ వురు ♦ ప్రజ్ఞావిశేషోదయా
జిహ్మస్వాంతుఁడ వీశ్వరార్చనకళా ♦ శీలుండ వభ్యర్హిత
బ్రహ్మాండాదిమహాపురాణచయతా ♦ త్పర్యార్థనిర్ధారిత
బ్రహ్మజ్ఞానకళానిధానమవు నీ ♦ భాగ్యంబుసామాన్యమే. నైషధము.

మ. కనకక్ష్మాధరధీరు వారిధితటీ ♦ కాల్పట్టణాధీశ్వరుఁ
ఘనుని న్బద్మపురాణసంగ్రహకళా ♦ కావ్యప్రబంధాధిపుఁ
వినమత్కాకతిసార్వభౌముఁ గవితా ♦ విద్యాధరుం గొల్తు మా
యనుఁగుందాతఁ బ్రదాత శ్రీకమలనా♦భామాత్య చూడామణిఁ. భీమ.

ఈకవిరచించిన గ్రంథములు మే మెఱింగినంతవఱకు నెవ్వియనిన:—

(1) నవమరుత్తుచరిత్రము.

(2) పండితారాధ్యచరితము; ఇది వేమారెడ్డి సేనానాయకుఁడైన మామిడి ప్రెగ్గడయ్యకు నంకితము.

(3) శాలివాహనసప్తశతి.

(4) నైషధము; ఇది వేమారెడ్డి సేనానాయకుని తమ్ముఁడైన మంత్రిసింగనకు నంకితము.

(5) భీమఖండము; ఇది వీరభద్రరెడ్డి మంత్రియైన బెండపూఁడి యన్నామాత్యున కంకితము.

(6) కాశీఖండము; ఇది వీరభద్రరెడ్డి కంకితము.

(7) వీథినాటకము.

(8) హరవిలాసము; ఇది వేమారెడ్డియొద్ద సుగంధ భాండాగారాధ్యక్షుఁడైయున్న సిరియాల తిప్పయ్య కంకితము

(9) పల్నాటి వీరచరిత్రము.

(10) నందనందనచరిత్రము.

(వేమారెడ్డియు, వీరభద్రరెడ్డియు నన్నదమ్ములు)

ఈ గ్రంథంబులు వ్రాయఁబడినవరుస కాశీఖండములోని యీ పద్యమువలన నొకింత తెలియును.—

సీ. చిన్నారిపొన్నారి ♦ చిఱుతకూఁకటినాఁడు-రచియించితి మరుత్త♦రాట్చరిత్ర
నూనూఁగుమీసాల ♦ నూత్నయౌవనమున - శాలివాహనసప్త ♦ శతినొడివితి
సంతరించితి నిండు ♦ జవ్వనంబునయందు - హర్షనైషధకావ్య ♦ మాంధ్రభాషఁ
బ్రౌఢనిర్భరవయః ♦ పరిపాకమునఁగొని - యాడితి భీమనా ♦ యకునిమహిమఁ
బ్రాయమింతకుమిగులఁగై♦వ్రాలకుండఁ - గాశికాఖండమనుమహా♦గ్రంథమేను
దెనుఁగుఁజేసెదఁగర్ణాట ♦ దేశకటక - పద్మవనహేళి శ్రీనాథ ♦ భట్టసుకవి.

ఈ గ్రంథంబులు సంస్కృత జటిలంబులై ముద్దులుగుల్కు శైలిని సలక్షణంబగు భాషను వ్రాయఁబడియున్నవి. ఈకవివ్రాయు సీసపద్యములు చూడఁ జూడఁ జవులూరుచుండును.

ఈ యనకవిత్వ మిక్కిలి రసవంత మనుట యందీయనకుఁ గలిగియుండిన నమ్మకమునకుఁ గాశీఖండము కృతిభర్తయగు వీరభద్రరెడ్డిచెప్పినట్లు వ్రాయఁబడియుండు నీపద్యము నిదర్శనము. ఈకవి తన కావ్యములయం దేయేవిధముగ భాషను బోషింప యత్నించినదియు నీపద్యము తెలుపును:—

సీ. వచియింతు వేముల ♦ వాడ భీమనభంగి - నుద్దండలీలనొ ♦ క్కొక్కమాటు
భాషింతు నన్నయ♦భట్టుమార్గంబున - నుభయవాక్ప్రౌఢినొ♦క్కొక్కమాటు
వాక్రుత్తుతిక్కయ♦జ్వప్రకారము రసా-భ్యుచితబంధముగనొ♦క్కొక్కమాటు
పరిఢవింతుప్రబంధ ♦ పరమేశ్వరుని త్రోవ - సూక్తివైచిత్రినొ♦క్కొక్కమాటు.

శ్లో. "కాశీఖండమయఃపిణ్డం నైషధం విద్వదౌషధమ్"

అనునటుల దేవభాషలో మిక్కిలి కఠినములు నాఁ బ్రసిద్ధిఁ గాంచినకావ్యముల నీ కవిశిఖామణి సాహసించి తెనిఁగించెనన నీతనిసామర్థ్యమును గుఱించి వేఱుగఁ జెప్ప నక్కఱ యుండదు. ఈకవి వ్రాసినగ్రంథములలో గొప్పవియు రసవంతములును ముద్రితములు నగుకాశీఖండము నైషధ మనునవి భాషాంతరీకరణములు. తక్కినవియు నారసిచూచినఁ దఱచు దేవభాషలోని యెదేనొక గ్రంథము నందుండి వ్రాయఁబడినట్లె యేర్పడును. ఎట్లనం బ్రకృతము శ్రీసరస్వతియను మాసపత్రికయందు ముద్రింపఁబడుచుండు హరవిలాసమున 4 వ యాశ్వాసమున గౌరీతపస్సు, వివాహసందేశము మొదలగు పట్లం జూడుఁడు. కాళిదాసు కుమారసంభవమునకు యథాశ్లోకము భాషాంతరీకరణముగ నుండుట తెలియును. ఈకవివ్రాసిన భాషాంతరీకరణములు యథాశ్లోకముగ వ్రాయఁబడి యుండలేదు; ఈ విషయమున నీకాలపు భాషాంతరీకరణము లగు కుమారసంభవము శాకుంతలాది నాటకములు మొదలగువానితో నివితులఁదూఁగవు. తనతో సమకాలికుఁడైన బమ్మెరపోతనామాత్యుఁడు మూలమునను సరించినంత మాత్రముఁగూడ నీకవి యనుసరించియుండలేదు. దృష్టాంతములంజూడుఁడు:—

24-వ పుట 13 వ పద్యమున "సంతతము దేవవేశ్యాభుజంగుఁడతఁడు" అనియున్నది. దీనికి మూలము "సహిసర్వదేవరాట్" సాధ్యమైనపట్లనెల్లనిట్లు దేవునకేని గొప్పవారికేని యీ భుజంగత్వముఁ గల్పించుట

యీకవియొక్క గొప్పలోపము. దీనివలననే కృతిపతినింగూర్చి షష్ఠ్యంతములలో "పంచారామవధూటీ పంచాస్త్రవిహారకేలి పాంచాలునకున్" అని వ్రాసెను. ఇది యాకృతిపతికేనిఁ బంచారామవాసులగు పుణ్యాంగనలకేని గౌరవజనకంబుగ మాకుఁదోఁచదు.

24-వ పుట 14-వ పద్యము "అతని నిశ్వాసముల మాత్ర • నానోకావో, వేదములును జరాచర • విశ్వజగము." దీనికి మూలము "భవత్యపాఙ్గమాత్రేణ తస్యసర్వమిదంజగత్."

46-వ పుట 18-వ వచనము. "వేదండవదనశుండాకాండచులికితోన్ముక్తసప్తగోదావరీ సలిలధారాఝణత్కారబృంహిత బ్రహ్మాండగోళంబును" అను దానికిమూలము "సప్తగోదావరతట క్రీడాసక్తస్యశీకరైః । గజాస్యస్య కరోన్ముక్తైః క్లిన్నమార్తాణ్డమణ్డలమ్"

94-వ పుట 153-వ పద్యము "పుండరీకత్వక్ప్ర • కాండాతిమంజిమ, కటిమండలంబు" దీనికి మూలము "పుణ్డరీకోద్భవశిరోమాలికాహారశోభితమ్" ఇందుఁ బుండరీకశబ్దము తక్క దానియర్థము సహితము భిన్నము.

ఇట్లున్నను నొక్కొక్కయెడమూలాతిక్రమణమె రసమును మిక్కిలి పోషించిన ట్లగపడును. సూర్యోదయాదివర్ణనములయందును గృతిపతివంశవర్ణనములందును నీకవి నిజకవితాప్రాగల్భ్యము విపులముగఁ దెలిపియున్నాఁడు. వలయునేని 26-వ పుట 30-వ పద్యము. తే. సంజ కెంపునుదిమిరపుం • జంపునలుపు, గమిచి బ్రహ్మాండ భాండంబు • గరము మెఱసెఁ, బరమపరిపాకదశవృంత • బంధ మెడలి, పతనమగుతాటి పంటితోఁ • బ్రతిఘటించి." యను దీనిం జూడుఁడు. ఇట్టివి కొల్లలుగనున్నయవి. కవన మెచ్చుటనేగాని తడవికొనిన ట్లగపడదు. "ముగుఱంగూర్చిన ముండదైవము నకున్ • మోమోటలేదోసుమీ" యను దానివంటి దేశీయములు మంచినీళ్లప్రాయముగ నీకవి వాడును. వేయేల? హరవిలాసమున "గప్పలు, గఱరవరట్టుగరవఁగర గట్టనియఱచెన్" అని కప్పలకూఁతలను గవిత్వమునఁ జేర్చివ్రాసిన యీ మహాకవి శైలియిట్టిట్టి దనవలయునే?

ఇతనికి శైవపక్షపాతము మెండనుట యీతనిచే రచింపఁబడిన గ్రంథముల వలననెకాక యీ భీమఖండమునందు శ్రీకూర్మము సర్పపురమునుంగూర్చి మూలమున రెండధ్యాయములు మిక్కిలి విపులంబుగస్తుతిపాఠములతోడ వ్రాయఁబడి

యుండ నాంధ్రంబున నీరెండుస్థలములు నొక్కపద్యమున (29-51) నొక్కొక్క పాదమున నతిసంక్షేపముగ వర్ణింపఁబడుటవలనను దెలిసికొననగును.

91. 137 } ముజ్జగంబు
15. 89 }
38. 120 ఎల్లక శిష్యేల
112. 76 సీమటు.

ఇట్టివికొన్ని మృగ్యంబులగు ప్రయోగంబు లీకావ్యంబునఁ గనఁబడినవి. ఆంధ్రలక్షణంబు దెఱంగుంబట్టి యివిలక్షణవిరుద్ధంబులన సాహసింపము. అఖండయతి యీకవికి సమ్మతము.

ఉత్తరభాగమునం దేకారణముచేతనో యీ గ్రంథము మిక్కిలి యజాగ్రత్తతో వ్రాయఁబడిన ట్లగపడుచున్నది. ఎట్లనిన:—

54—62 తీర్థముల పేళ్లును వరుసయుఁ గ్రమంబుగ లేదు.

85 వక్త యెవరయిననియు మఱచి వ్రాయఁబడి యున్నది.

111-వ పుట 66-వ పద్యమున ‘‘అయిదుతరముల పూర్వులనవలమీఁద, నందఱను గాచు నూర్ధ్వలోకాలయముల’’ దీనికిమూలము ‘‘దశపూర్వాన్ దశాపరాన్’’ అనియున్నది. 10-కి 5 వేసినది సహజోక్తికిని విరుద్ధముగనున్నది.

121-వ పుట 157-వ పద్యము ప్రథమపాదమునఁ బాపములు ప్రబలు ననఁబడియె. 2-వ పాదమున పాపక్షయము పేర్కొనఁబడియె. పాపంబులెట్లు ప్రక్షయంబందునో వ్రాయఁబడియుండలేదు. మూలమున నీపట్టున ‘‘సత్సమాగమమన్నామ కథాశ్రవణయోగతః। పాపక్షయోభవేద్దేవి’’ అనియున్నది.

గ్రంథాంతమున యోగవర్ణనముపట్ల మూలాతిక్రమణమును గ్రమభంగమును దండిగఁ గనఁబడు చున్నవి.

ఈ కవి వ్రాసినగ్రంథములలో ‘‘వీథినాటకము’’ అనునదియొకటి పేర్కొనియున్నాము కదా? వీథియనునది దశరూపకములలో నొకటి. శ్రీనాథునకేని యాతని సమకాలికులకేని నాటకములు వ్రాయనేల బుద్ధిపుట్టకపోయెనో యది మిక్కిలి చింత్యము.

ఈకవి భాగవతము నాంధ్రంబున రచియించిన మహాకవియగు బమ్మెరపోతరాజునకు బావమఱంది యందురు. వేంకటగిరిరాజులకు మూలపురుషుఁ డగు చెవి

రెడ్డి మొదలు పదవతరమునఁ బుట్టి రాజ్యమేలిన సర్వజ్ఞసింగమనాయని నతనికి ముందువాఁడైన లింగమనేనిని సందర్శించిన ట్లగపడుటచే నీతనికాలము క్రీస్తు 15-వ శతాబ్దముపూర్వార్ధములోనిది యనవచ్చును. భీమఖండము ప్రథమాశ్వాసము 31-వ వచనమువలన నీకవినిఁ బాలించినరెడ్లయాస్థానము రాజమహేంద్రవరమని యేర్పడుటవలనను నితఁడు తన గ్రంథములనెల్ల రెడ్లకో వారివారికో యంకితమిచ్చియుండుట వలనను నితని నివాసభూమి రాజమహేంద్రవర మనియె చెప్పవలసియున్నది. శ్రీనాథుఁడును బోతనామాత్యుఁడును వేంకటగిరి సర్వజ్ఞసింగమనాయని యాస్థానకవులని యాసంస్థానవంశచరిత్రమున వ్రాయఁబడియున్నదఁటయని బ్రహ్మశ్రీ మహారాజరాజశ్రీ రాయబహదరు కందుకూరి వీరేశలింగము పంతులవారు వ్రాయుచు దానినిఁ దాము విశ్వసింపమని తమకవులచరిత్రములోఁ దెలిపియున్నారు. "ఈ సర్వజ్ఞసింగమనాయఁడు కావ్యనాటకాలంకారములయందును దర్కవ్యాకరణాదిశాస్త్రములయందును సమర్థుఁడై కావ్యములు వ్రాయడమునందుఁ బ్రజ్ఞకలవాఁడై సింగభూపాలీయ మనునలంకారగ్రంథమును జేసెను. ఈయన పరాక్రమశాలియై ప్రౌఢదేవరాయలవారి దినములలోఁ బ్రసిద్ధుఁడుగ నుండెను. శ్రీభాగవతముఁ దెనిఁగించిన బమ్మెరపోతరాజనే కవీశ్వరుఁడీయనమీఁద భోగినీదండకమును జెప్పినాఁడు. నైషధముఁ దెనిఁగించిన శ్రీనాథుఁ డనుకవీశ్వరుఁడుసింగమనాయనిమీఁదఁ గొన్ని పద్యములఁ జెప్పియున్నాఁడు." అనిమాత్రమె యీవంశమువారి వంశవృక్షమునఁ గనంబడుచున్నది. అయినను దీని నాధారముగఁ గొని యింగ్లీషుభాషలో రాజా టి రామరావుగారిచే వ్రాయఁబడిన వంశచరిత్రమందు మాత్ర మిట్లని యున్నది:— "His Court is said to have been adorned by several poets among whom were Bammera Pota Raju who translated the Bhagavatam in Telugu and Sreenathudu the Telugu translator of Naishadam. Sarvagna Singama Nayudu formed the subject of a composition by the former called Bhoginee Dandakam and of some stray verses by the latter." పోతన శ్రీరామచంద్రుని యాస్థానకవియే కాని సామాన్యనరపతుల నాశ్రయించినవాఁడు కాఁడనుట లోకవిదితము. శ్రీనాథుఁడు తన గ్రంథములను రెడ్లకును వారిమంత్రులకును భాండాగారాధ్యక్షులకును నంకితం బొసఁగి లాభ మపేక్షించినవాఁడై యుండఁగ నతఁ డాస్థానకవియైయుండినచో "ఇమ్మనుజేశ్వరాధముల కిచ్చి పురంబులు వాహనమ్ములున్ | సొమ్ములుఁ గొన్ని పుచ్చుకొని సొక్కి శరీరముఁ బాసి కాలుచే | సమ్మెటపోటులం బడక సమ్మతి శ్రీహరి కిచ్చి చెప్పెనీ | బమ్మెరపోతరా జొకఁడు భాగవతంబు జగద్ధితంబుగన్ || అని నరాంకితమున కెం

తేనియు విముఖుఁడై కేవల ముదాసీనుఁడైయున్న బమ్మెర పోతనామాత్యుని నెట్లో మెప్పించి భోగినీదండకముం గైకొనిన సరసుఁ డగు సింగభూపాలుఁ డితనివలన నొక గ్రంథమేనియు నంకితము వడసియుండమికిం గారణ మేమియై యుండును! కావున నీవార్తవిశ్వసనీయము కానిదే. అయినను శ్రీనాథునకును సింగభూపాలునకును సమాగమము కలిగినదియు, వారలొకరియం దొకరు మిగుల గౌరవముంచియుండి రనుటయు విదితంబ. ఎట్లనిన శ్రీనాథుఁడు సింగమనాయని కొలువుకూటంబు దరియం బోవునపు డీలాగు సరస్వతిని నుతించెనఁట.—

సీ. దీనారటంకాలఁ • దీర్థమాడించితి - దక్షిణాధీశుము • త్యాలశాలఁ
బలుకుతోడై తాంధ్ర • భాషామహాకావ్య - నైషధగ్రంథసం • దర్భమునకుఁ
బగులఁగొట్టించి తు • ద్భటవివాదప్రౌఢి - గౌడడిండిమభట్టు • కంచుఢక్కఁ
జంద్రశేఖరక్రియా • శక్తిరాయలయొద్దఁ - బాదుకొల్పితి సార్వ • భౌమబిరుద
మెటుల మెప్పించెదో నన్ను • నింకమీఁద, రావుసింగమహీపాలు • ధీవిశాలు
నిండుకొలువున నెలకొని • యుండి నీవు, సకలసద్గుణనికురుంబ • శారదాంబ.

ఇట్లు నాయనింగారి సన్నిధిం జేరి శ్రీనాథుఁడు,

క. సర్వజ్ఞనామధేయము, శర్వునకే రావుసింగ • జనపాలునకే
యుర్విం జెల్లును నితరుని, సర్వజ్ఞుం డనుట కుక్క • సామజ మనుటే.

యనియెనఁట. అంత నాభూకాంతుఁ డొకసమస్య నొసంగ దాని నిట్లు పూరించెనఁట.

ఉ. తక్కక రావుసింగవసు • ధాధిపుఁ డర్థుల కిచ్చుచున్నచో
దిక్కులలేనికర్ణుని ద • ధీచిని ఖేచరువేల్పుమ్రానుఁ బెం
పెక్కినకామధేనువు శి • బీంద్రుల నెన్నెదు భట్టదిట్టవై
కుక్కవొ నక్కవో ఫణివొ • క్రోఁతివొ పిల్లివొ భూతపిల్లివో.

శ్రీనాథుఁడు సింగమనాయనిఁ జూచినపుడు ముదిమివయసున నుండవలయు. ఏలయన నీవంశమున నెనిమిదవపురుషాంతరమున నుండిన కుమార వేదగిరినాయఁడు మాచారెడ్డిని గొట్టి యాకాలపు దురాచారపద్ధతిని దల దనతమ్ముపడిగలోఁ బొదివించెను. మాచారెడ్డి సోదరుఁ డనవేమారెడ్డి యంతటఁ బగఁబూని యాకుమార వేదగిరినోడించి యాతని తలఁ దెగనఱికి దానిం దనతమ్ముపడిగలోఁ బొదివించెను. ఆ వేదగిరితమ్ముఁడు లింగమనాయఁడు సింగమనాయని పైతరమువాఁ డా యన వేమారెడ్డిం జంపి యతని తలను దనతమ్ముపడిగం బొదిగించినదిగాక సందికంతపోతరాజను కఠారిని సైతముఁ గైకొనెను. ఈ కఠారికై శ్రీనాథుఁడు లింగమనీనిం జేరి

సీ. జగనొబ్బగండాంక•సంగ్రామనిశ్శంక - జగతీశరాయవే•శ్యాభుజంగ
యఖిలకోటలగొంగ•యరిరాజమదభంగ - మేలందుధరణీశ•మీనజాల
మూరురాయరగండ•మురియురాజులమిండ - యభివృద్ధిమీఱుచౌ•షష్టిమల్ల
ఘనగాయగోవాళ•కామినీపాంచాల - బ్రహ్మయుశశివంశ•పరశురామ
దండిబిరుదులసురతాని•గుండెదిగుల, భళిరె యల్లయవేముని•పగఱమిండ
రమణమించిన మేదిని•రావుబిరుద, సంగరాటోపమాదయ•లింగభూప.

అనుపద్యమును జదివి దానిని మరలఁ బుచ్చుకొనెను. ఇదియునుఁగాక పైనుదాహరింపఁబడిన "నూనూఁగుమీసాల" యనుపద్యమువలన శ్రీనాథుఁడు కాశీఖండమును రచించినపుడు "ప్రౌఢనిర్భరవయఃపరిపాకమును" దాఁటియుండెను. ఆకాశీఖండ మల్లాడవీరభద్రారెడ్డి కంకితము. వీరభద్రారెడ్డి వేంకటగిరి సంస్థానము వారిలోఁ దొమ్మిదవ పురుషాంతరమునందున్న లింగమనేని సమకాలికుఁడు. దీనికిఁ బ్రమాణము:—

ఉ. బల్లిదగండలింగవిభు•పాదమునందుఁ బసిండియందె తా
ఘల్లురుఘల్లుఘల్లురని•ఘల్లని మ్రోయఁగ భీతి గుండియల్
ఝల్లురుఝల్లుఝల్లురని•ఝల్లన నల్లలనాడుచుండు రా
యల్లయరెడ్డివేముఁడును•నాతనితమ్ముఁడు వీరభద్రుఁడున్.

ఈకవి సింగమనాయనియొద్దకు రాఁగతము మృగ్యము.

పైనుదువఁబడిన "సర్వజ్ఞ నామధేయము" అనుపద్యమును సింగమనాయని కొలువులో శ్రీనాథుఁడుచదివి మరలినవెనుక రెడ్లవారతని నిచ్చకాలమారియని యాక్షేపించినట్లును దానికతఁడాపద్యమున కన్యార్థము కల్పించినట్లును నొకప్రతీతి బ్రహ్మశ్రీ గురుజాడ శ్రీరామమూర్తిపంతులవారి కవి జీవితములందుఁ గనఁబడుచున్నది. "దీనారటంకాల" యను పద్యముం జదివినవారును "సింగభూపాలీయ" మనునామాంతరముగల 'రసార్ణవసుధాకరా' ద్యద్గ్రంథకర్తయు రసజ్ఞుఁడును నగుసింగభూపాలునిమహిమ నెఱింగినవారు నీకథ నెంతయు నమ్మరు. 'సర్వజ్ఞ నామధేయము' అని శ్రీనాథుఁడు పొగడినదే నిజమును సలక్షణమును.

ఇంక శ్రీనాథునిఁ బోతనామాత్యునిఁ గూర్చి కొన్ని కథలు కలవు. అవియన్నియుఁ బోతనామాత్యుని పారలౌకిక ధర్మంబును శ్రీనాథుని యైహికభోగేచ్ఛను దెల్పునవి.

ఇంతటి మహాకవి యయ్యును గొప్పవారియాశ్రయముగలిగియుండియు ననేక గ్రంథముల రచించి యనేకుల కంకిత మిచ్చి లాభముఁ బొందియుండియు శ్రీనాథుఁడు తనయందలి గొప్పలోప మగు స్త్రీలౌల్యము వలనఁ గాఁబోలు నవసానదశ యందు మిగుల దారిద్ర్యము ననుభవించినట్టు లీక్రిందిపద్యములు తెల్పుచున్నయవి.

సీ. కవిరాజుకంఠంబుఁ♦గౌఁగిలించెనుగదా - పురవీధినెదురెండఁ♦బొగడదండ
సార్వభౌమునిభుజా♦స్తంభ మెక్కెనుగదా - నగరివాకిటనుండు♦నల్లగుండు
ఆంధ్రనైషధకర్త♦యంఘ్రియుగ్మంబునఁ-దగిలియుండెనుగదా♦నిగళయుగము
వీరభద్రారెడ్డి♦విద్వాంసుముంజేత-వియ్యమందెనుగదా♦వెదురుగొడియ
కృష్ణవేణమ్మ కొనిపోయె♦నింతఫలము, బిలబిలాక్షులుదినిపోయెఁ♦దిలలుఁ బెసలు
బొడ్డుపల్లెను గొడ్డేలి♦మోసపోయి, తెట్లు చెల్లింతుఁ డంకంబు♦లేడునూర్లు.

సీ. కాశికావిశ్వేశుఁ♦గలిసె వీరారెడ్డి - రత్నాంబరంబు లే♦రాయఁడిచ్చుఁ
గైలాసగిరిఁ బండె♦మైలారు విభుఁడేగి-దినవెచ్చ మే రాజు♦తీర్పఁగలఁడు
రంభఁ గూడెఁ దెనుంగు♦రాయరాహుత్తుండు-కస్తూరి కేరాజుఁ♦బ్రస్తుతింతు
స్వర్గస్థుఁ డయ్యె♦విస్సనమంత్రి మఱిహేమ-పాత్రాన్న మెవ్వని♦పంక్తిఁగలదు
భాస్కరుఁడు మున్నె దేవుని♦పాలికరిగెఁ,గలియుగంబుననిఁక నుండఁ♦గష్టమనుచు
నరుగుచున్నాఁడు శ్రీనాథుఁ♦డమరపురికి, దివిజకవివరుగుండియ♦ల్దిగ్గురనఁగ.

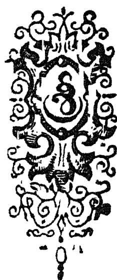
శ్రీరస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీ భీ మే శ్వ ర పు రా ణ ము

ప్ర థ మా శ్వా స ము.

స్తనగంధసారపరి ♦ షేకసమంచితసాయకప్రయో
గాస్తమహాపురత్రయుఁడ ♦ హార్యధనుర్ధరుఁ డర్కకోటిదీ
ప్తిస్తవనీయవిగ్రహుఁడు ♦ భీమయదేవుఁడు దక్షవాటికా
వాస్తుఁడు ప్రోచుఁగావుత ధ్రు ♦ వంబుగ దేవయయన్నధీమణిన్. 1

ఇష్టదేవతాప్రార్థనము.

ఉ. ఏనికమోముతో ల్పెలుక ♦ నెక్కినరావుతురాజు సౌరసే
నానియనుంగుఁబెద్దన వి ♦ నాయకదేవుఁడు కర్ణతాళఝం
ఝానిలతాండవంబున ని ♦ రంతరముం బ్రబలాంతరాయసం
తానమహాఘనాఘనక ♦ దంబములం విదళించుఁ గావుతన్. 2

ఉ. బాలికమోము మత్తవన ♦ బర్హికిశోరక లాస్యలీలఁ బై
వాలిచి పచ్చకప్పురపు ♦ వాసనతోడి ముఖారవిందతాం
బూలము మోవి మోవిపయి ♦ మోపుచు రాధకునిచ్చు ధూర్తగో
పాలుఁడు ప్రోచుఁగావుత న ♦ పారకృపామతి మంత్రియన్ననిన్. 3

సీ. రాజీవభవుని గా ♦ రాపుఁబట్టపుదేవి-యంచబాబా నెక్కు ♦ నలరుఁబోణి
పసిఁడికిన్నెరవీణెఁ ♦ బలికించు నెలనాగ-పదునాల్గువిద్యల ♦ పట్టుఁగొమ్మ

---

1. శ్రీస్తన...త్రయుఁడు = విష్ణువునే బాణముగాఁ బ్రయోగించి త్రిపురంబుల నాశనముచేసినవాఁడూ; అహార్యము = పర్వతము, (ఇచటమేరువు). 2. అంతరాయసంతానము = విఘ్నపరంపర; ఘనాఘనము=మేఘము; 3. బాలిక = కన్యక, (ఇచట రాధ).

యీారేడుభువనంబు ♦ లేలుసంపదచేడె-మొలకచందురుఁదాల్పు ♦ ముద్దరాలు
వెలిచాయకొదమరా ♦ చిలుకనెచ్చెలికత్తె-ప్రణవపీఠికనుండు ♦ పద్మగంధి
తే. మందరాచలకందర ♦ మథ్యమాన, దుగ్ధపాథోధిలహరికా ♦ ధూర్తయైన
లలితసాహిత్యసౌహిత్య ♦ లక్ష్మి నొసఁగు, వరదయై మాకు వినతగీర్వాణి వాణి.

——ఈ పురాతనకవీంద్రగుణకీర్తనము. ఈ——

శా. శ్లోకంబుల్ శతకోటిఁ గాండములుగా ♦ సూత్రించి రామాయణం
బేకైకాక్షర మెల్లపాపముల మా ♦ యింపంగ నిర్మించి సు
శ్లోకుండైన పురాణసంయమివరుఁ ♦ జూతు న్మనోవీథి వా
ల్మీకిఁ బ్రహ్మపదావతీర్ణకవితా ♦ లీలావతీవల్లభున్.

మ. తలఁతుఁ భారతసంహితాధ్యయనవి ♦ ద్యానిర్మితి ప్రక్రియా
నలినప్రోద్భవునిఁ గళిందతనయాం ♦ తర్వేదిపుణ్యస్థలీ
పులినాభోగకృతావతారు నపరాం ♦ భోజాత్ము నక్షీణని
ర్మలసాహిత్యకళాసమృద్ధికయి పా ♦ రాశర్యమానీశ్వరున్. 6

సీ. ప్రణుతింతు రసభావ ♦ భావనామహనీయ-కవితానముల్లాసుఁ ♦ గాళిదాసు
గణుతింతు నిరవద్య ♦ గద్యపద్యనిబంధ-పరితోషితస్థాణు ♦ భట్టబాణు
భజియింతు సాహిత్య ♦ పదవీమహారాజ్య-భద్రాసనాసీనుఁ ♦ బ్రవరసేను
వర్ణింతు నంభోధి ♦ వార్వీచిగంభీర-తాసారవాక్సము ♦ త్కృష్టహర్షు
తే. భాస శివభద్ర సౌమిల్ల♦భల్లురకును, మాఘ భారవి బిల్హణ♦మల్హణులకు
భట్టి చిత్తవకవి దండి♦పండి తులకుఁ, గీలుకొలుపుదు నొసలిపైఁ♦గేలుదోయి. 7

క. నెట్టుకొని కొలుతు నన్నయ, భట్టోపాధ్యాయసార్వ♦భౌమునిఁ గవితా
పట్టాభిషిక్తు భారత, ఘట్టోల్లంఘనపటిష్ఠ ♦ గాఢప్రతిభున్. 8

---

4. బాబా = గుజ్జము. ఈరేడు=పదునాలుగు. లలితసాహిత్యసౌహిత్యలక్ష్మి=మనోజ్ఞమైన సాహిత్యముయొక్క సంపూర్ణసంపద. వినతగీర్వాణి = మ్రొక్కుచున్న దేవతాస్త్రీలుగలది. 5. సుశ్లోకుండు= మంచికీర్తిగలవాఁడు. అవతీర్ణ = దిగిన. కవితాలీలావతీ = కవితయనియెడు స్త్రీ. 6. కళిందతనయ= యమునానది. 7. పరితోషితస్థాణు= శివుఁడు ఎవనిచే సంతోషింపఁజేయఁబడినవాఁడాయెనోవాఁడు. తృ-ఝ. వార్వీచి=నీటియలలు.

ఉ. పంచమవేదమై పరఁగు♦భారతసంహిత నాంధ్రభాషఁ గా
వించెఁ బదేనుపర్వములు♦విశ్వజగద్ధితబుద్ధి నెవ్వఁడ
క్కాంచనగర్భతుల్యున క ♦ ఖండితభక్తి నమస్కరింతు ని
ర్వంచితకీర్తివైభవవి ♦ రాజికిఁ దిక్కనసోమయాజికిన్. 9

మ. కనకక్ష్మాధరధీరు వారిధితటీ ♦ కాల్పట్టణాధీశ్వరుఁ
ఘనునిఁ బద్మపురాణసంగ్రహకళా ♦ కావ్యప్రబంధాధిపుఁ
వినమత్కాకతిసార్వభౌముఁ గవితా ♦ విద్యాధరుం గొల్తు మా
యనుఁగుందాతఁ బ్రదాతృశ్రీకమలనా ♦ భామాత్యచూడామణిన్. 10

మ. హరచూడాహరిణాంకవక్రతయుఁగా ♦ లాంతస్ఫురచ్చండికా
పరుషోగ్గాఢపయోధరస్ఫుటతటీ ♦ పర్యంతకాఠిన్యముఁ
సరసత్వంబును సంభవించెననఁగా ♦ సత్కావ్యముల్ దిక్కులం
జిరకాలంబునటించుచుండుఁ గవిరా ♦ జీగేహరంగంబులన్. 11

కుకవి నిరాకరణము.

చ. వెస వసుధాస్థలంబునఁ గ ♦ వీంద్రులు గొందఱు శేముషీమషీ
రసము మనఃకటాహకుహ ♦ రంబుల నించి కలంచి జిహ్వికా
కిసలయతూలికం గొని లి ♦ ఖింతురు కబ్బము లెన్నఁగా మహా
వ్యసనముతో నిజాననవి ♦ యత్తలతాళపలాశరేఖలన్. 12

తే. బోధమల్పంబు గర్వమ ♦ భ్యున్నతంబు, శాంతినిష్పచ్చరంబు మ ♦ చ్చరము ఘనము
కూపమండూకములఁబోలెఁ♦గొంచె మెఱిఁగి, పండితంమన్యులైన వై♦తండికులకు. 13

తే. నికటమునునుండి శ్రుతిపుట ♦ నిష్ఠురముగ, నడరి కాకులు బిట్టుపె ♦ ద్దఱచినప్పు
డుదధిరాయంచ యూరక♦యుంటలెస్స, సైఁపరాకున్న నెందేనిఁ♦జనుట యొప్పు. 14

---

10. వినమజ్జ్యాంతరసార్వభౌము. అనిపాఠ. వినమత్=నమ్రుఁడైన. 11. హర...వక్రత= శివుని జటాజూటమందుండు చంద్రునివలె వక్రముగలట్టియును. అనఁగాఁ గేవలప్రౌఢకవీశ్వరాంగీకృతమయి సామాన్యకవిజనానవబోధమగు రహస్యములని యర్థము. 12. మషీ=మసి, (సిరా). తాళపలాశ = తాటియాకు. 13. నిష్పచ్చరము = లేమిడి. 13. పండితంమన్యులు = పండితులుగాకుండినను దాముపండితులమని గర్వపడువారు. వైతండికులు = వితండావాదము చేయువారు.

తే. ప్రౌఢిఁ బరికింప సంస్కృత♦భాషయందు, బలుకునుడికారమున నాంధ్ర♦భాషయందు
నెవ్వ రేమన్న నందుగా♦కేలకొలఁది, నాకవిత్వంబు నిజము క♦ర్ణాటభాష. 15

వ. అని యిష్టదేవతాప్రార్థనంబును బురాతనకవీంద్రగుణకీర్తనంబును గుకవినిరాకరణం
బునుం జేసి యాత్మగతంబున. 16

తే. నవమరుత్తుచరిత్రంబు ♦ నైషధంబు, సప్తశతి పండితారాధ్య ♦ చరితమనఁగఁ
గావ్యములు పెక్కు సెప్పియుఁ♦గాంక్షచనక, వెండియును గావ్య మొక్కటిఁ గా♦వింపఁదలఁచి.

వ. ఉన్నంత. 18

ఉపోద్ఘాతము.

సీ. ఏమంత్రి కులదైవ ♦ మిందుశేఖరుఁడు ద-క్షారామభీమేశుఁ ♦ డఖిలకర్త
యేమంత్రి యేలిక ♦ యిక్ష్వాకుమాంధాతృ-రామసన్నిభుఁడైన ♦ వేమనృపతి
యేమంత్రి సితకీర్తి ♦ యేడువారాసుల-కడకొండయవులచీఁ ♦ కటికిఁగొంగ
యేమంత్రి సౌభాగ్య ♦ మిగురుఁగైదువజోదు-లాలిత్యలీలకు ♦ మేలుబంతి

తే. యతఁడు కర్ణాట లాట భో♦టాంగ వంగ, కురు కుకురు కుంత లావంతి♦ఘూర్జరాది
నృపసభాస్థానబుధవర్ణ ♦ నీయసుగుణ, మండనుఁడు బెండపూఁడన్న ♦ మంత్రివరుఁడు.

వ. ఒక్కనాఁడు. 20

సీ. భాట్టప్రభాకర ♦ ప్రస్థానసంవేద్యు-లుద్దండపాండిత్యు ♦ లొక్కవంక
ఫణిపభాషితభాష్య ♦ ఫక్కికాభావజ్ఞు-లుత్తమప్రాగల్భ్యు ♦ లొక్కవంకఁ
గణభుజ్మతగ్రంథ ♦ గాఢార్థవిదులబా-హుశ్రుత్యసంపన్ను ♦ లొక్కవంక
వేదాంతవాసనా ♦ విశ్రాంతహృదయజ్ఞు-లుపనిషత్తత్త్వజ్ఞు ♦ లొక్కవంక

తే. నుభయభాషాకవీశ్వరు ♦ లొక్కవంక, వేశ్యలొకవంక నొకవంక ♦ వీరభటులు
బలసి కొలువంగఁ గొలువుండి ♦ పిలువఁబంపె, బెండపూఁడన్నమంత్రీశ్వ♦రుండునన్ను.

గీ. ఇట్లు పిల్పించి సన్మాన ♦ మెసకమెసఁగ, సముచితాసనమున నుంచి ♦ చతురలీల
నానతిచ్చెను రాయవే♦శ్యాభుజంగు, మంత్రి గంభీరధీరసం♦భాషణముల. 22

సీ. వినుపించినాఁడవు ♦ వేమభూపాలున-కఖిలపురాణవి ♦ ద్యాగమములు
కల్పించినాఁడవు ♦ గాఢపాకంబైన-హర్షనైషధకావ్య ♦ మాంధ్రభాష
భాషించినాఁడవు ♦ బహుదేశబుధులతో-విద్యాపరీక్షణ ♦ వేళలందు
వెదచల్లినాఁడవు ♦ విశదకీర్తిస్ఫూర్తి-కర్పూరములుదిశాం ♦ గణములందుఁ

15. నుడికారము=మాటలచమత్కారము. 21. బహుశ్రుత భావము బాహుశ్రుత్యము.

తే. బాకనాటింటివాఁడవు ♦ బాంధవుఁడవు, కమలనాభునిమనుమఁడ ♦ వమలమతివి
నాకుఁగృపసేయు మొకప్రబం♦ధంబు నీవు, కలితగుణగణ్య శ్రీనాథ♦కవివరేణ్య. 23

తే. సప్తసంతానములు నాకు ♦ సంభవించె, నొకప్రబంధంబు వెలితిగా ♦ సుకృతగరిమ
నా వెలితి మాన నా పేర ♦ నంకితముగ, శివపురాణంబు తెనుఁగుగాఁ ♦ జేయుమొకటి. 24

వ. అదియును.

క. బంధుర సపాదలక్ష, గ్రంథంబై యైదుపదులు ♦ ఖండంబులతో
సంధిల్లుస్కాందంబన, సింధువునకుఁ గాల్వలమరి ♦ చినచందమునన్. 25

మ. అరవిందాప్తకృతప్రతిష్ఠుఁడగు ద♦క్షారామభీమేశ్వరే
శ్వరు మాహాత్మ్యముతోడఁ గూడి భువన♦శ్లాఘాస్పదంబై యభం
గురమై స్కాందపురాణసారమగు శ్రీ♦గోదావరీఖండముం
బరిపాటిం రచియింపు మంధ్రజగతీ♦భాషాప్రబంధంబుగన్. 26

వ. అని పలికి సబహుమానంబుగాఁ గర్పూరతాంబూలజాంబూనదాంబరాభరణంబులొ
సంగి వీడుకొలిపిన. 27

సీ. ధారాసురత్రాణ ♦ ధాటీసమారంభ-గర్వపాథోరాశి ♦ కలశజులకు
సప్తమాడియరాజ♦ఝాడియత్నాపాల-వందితశ్రీపాద♦వనరుహులకు
సింహాద్రిపర్యంత♦సీమాంధ్రమేదినీ-మండలీ పాలనా♦ఖండలురకు
హరిదంతదంతిదం♦తావళీలిఖ్యమా-నానేకజయశాస♦నాక్షరులకు

తే. వీరభద్రేశ వేమపృ♦థ్వీధవులకు, ననుఁగుమంత్రి మహాప్రధా♦నాగ్రగణ్యు
బెండపూఁడన్న జగనొబ్బ♦గండబిరుద, సచివదేవేంద్రుఁ గృతికధీ♦శ్వరునిఁజేసి. 28

వ. సర్గ ప్రతిసర్గ వంశ మన్వంతర వంశానుచరితంబులను పంచలక్షణంబులతోడంగూడి సపాదలక్షగ్రంథసంఖ్యాసమన్వితంబై పంచాశత్ఖండమండితంబై బహుసంహితాసమాకీర్ణంబై యొప్పు శ్రీమహాస్కాందంబను నాదిపురాణంబునందు గోదావరీఖండంబు శ్రీమద్దక్షారామభీమేశ్వరమాహాత్మ్యసంయుతంబగుటంజేసి భీమేశ్వరపురాణంబనంబరఁగు; నది యాంధ్రభాషాప్రబంధంబుగఁ జెప్పందొడంగితి; నమ్మహాప్రారంభంబునకు మంగళాలంకారంబుగా నమ్మహామంత్రీశ్వరునేలిన వీరభద్రేశ్వర వేమభూపాలుర వంశావతారం బభివర్ణించెద. 29

వేమభూపాలుని వంశావతారవర్ణనము.

ఉ. కైటభదైత్యవైరిపద ♦ కంజమునం దుదయంబునొందె మి
న్నేటికి భూతధాత్రికిని ♦ నెంతయు నచ్చిన తోడఁబుట్టువై

హాటకగర్భముఖ్యనిఖి ♦ లామరమౌళిమహామణిప్రభా
పాటలవర్ణమైన యొక ♦ పావనవర్ణ ముదీర్ణసంపదన్. 30

వ. అప్పుణ్యవంశంబు కంసాసురధ్వంసిచరణపల్లవంబు దనకుఁ బుట్టినిల్లుగావునఁ గారణగుణసంక్రమంబునం బోలెఁ జామరతోమరచ్ఛత్రధనుఃఖడ్గాదిచిహ్నోపశోభితంబై, చదలేటినీటివలని సోదరీయస్నేహలబ్ధంబులుం బోని పావనత్వ శుచిత్వ గాంభీర్య మాధుర్యంబులు చరితమనస్స్వభావవచనంబుల ధరియించి సైదోడుం బోడివి విశ్వవిశ్వంభరాక్రీడనంబు దనకువిదిర్చిన పరమశ్లాంతి యంతరంగంబున సంతరించి నిఖిలప్రపంచంబునకు నాధారంబై ప్రవర్తిల్లె. అందుఁ బద్మనాయకులనుం వెలమలనఁ గమ్మలన నరిసర్లన వంటర్లన బహుప్రకారశాఖోపశాఖాభిన్నంబులైన మార్గంబులం ద్రిమార్గగంగాప్రవాహంబులుం బోలె గోత్రంబు లెన్నియేనియు జగత్పవిత్రంబులై ప్రవహింపుచుండఁ గల్పంబులతిక్రమించి మన్వంతరంబులు జరిగి యుగంబులు సరికడచి వత్సరంబులుచని కాలచక్రంబులతిక్రమించుచుండఁ జతుర్థకులమాళిమండనంబై కీర్తివిహారఘంటాపథంబైన పంటమహాన్వయంబు బాకనాటిదేశంబ్బున భద్రపీఠంబునధివసించి సింహవిక్రమనగర దువ్వూరు గండవరాళి పట్టణంబులు నిజనివాసంబులుగా భ్రూలతాదష్టాష్టాదశద్వీపాంతరాళులగు భూపాలగ్రామణులఁ ద్రిలింగభూమండలాఖండలురను బోలయవేమాన్నపోతాన్నవేమకుమారగిరీశ్వరాదులం బూజ్యసామ్రాజ్యపీఠస్థులంగాంచె. తత్సంబంధబాంధవంబున వసుంధరాభారధౌరంధర్యంబునం గంధసింధురఘటాకూటకపటకిటి కచ్ఛపావతారనారాయణ భుజంగ భూధరంబులకుఁ దోడుజోడై రాయగురుపర్థమేశ్వర సాధుజనవిధేయ ఖోడెరాయ సకలకళాధామాదిబిరుదభాస్వరుండై భీమయగురువరేణ్య పుణ్యకారుణ్యకటాక్షవీక్షాలబ్ధసుస్థిరైశ్వర్యధుర్యుండై విజయధాటీసమాటీకనంబులదిశల్లల్లాడ నల్లాడభూవల్లభుండు రాజమహేంద్రంబు రాజధానిగా సింహాద్రిపర్యంతంబుత్కళ కళింగ యవన కర్ణాట లాటాంతర్దీపంబైన ప్రతాపంబున దిలీప నల నహుష నాభాగ భరత భగీరథ మాంధాతృ దుందుమార పూరు పురూరవఃప్రభావుండై విశ్వవిశ్వంభరాభువనమండలంబుఁ బరిపాలించెఁ దదనంతరంబ. 31

గీ. రాజరఘురాముల్లాడ ♦ రమణసుతులు; ధాత్రిఁ బాలింతు రాచంద్ర ♦ తారకముగ
వేమభూవల్లభుండును ♦ వీరవిభుఁడు, నన్నదమ్ములు హరియును ♦ సూరుఁడుఁబోలె,32

ఉ. తమ్ముని వీరభద్రవసు ♦ ధాధిపు విక్రమవీరభద్రుని
న్సమ్మదలీల రాజ్యభర ♦ ణస్థితిఁ బట్టముఁగట్టి బాహుద

ర్వమ్మున వేమభూవరుఁడు ♦ వ్రాసె జగద్విజయప్రశస్తివ
ర్ణమ్ములు దిగ్ధురంధర సు ♦ రద్విపకుంభవిషాణమండలిన్. 33

సీ. పాతాళభువనాధి♦పతికి శేషాహికిఁ – బ్రియలతోఁ మనకానఁ ♦ బెనఁగఁగలిగె
దిక్సింధురములకు ♦ దివ్యవాహినిలోనఁ – దేఁట్రి రాయిడి మానఁ ♦ దేలనొదవె
నుర్వీధరములకు ♦ నుదధిలోఁ గాఁపున్న – కులముసాములయిండ్లఁ ♦ గుడువఁబ్బెఁ
గుహనాకిటికి లక్ష్మి ♦ కుచకుంభములమీఁది – కుంకుమంబున నుసుల్ ♦ కొనఁగఁగూడె
తే. రాయవేశ్యాభుజంగవీ ♦ రప్రతాప, భాసి యల్లాడవిభువీర ♦ భద్రనృపతి
సర్వసర్వంసహాచక్ర♦సర్వభరము, పృథుభుజాపీఠమున సంభ♦రించుటయును. 34

క. ఏరీ ధరణిపు లల్లయ, వీరక్ష్మాపతికి సాటి ♦ వితరణగరిమన్
ధారాధరధారాధర, ధారాధరవాహదాన ♦ ధారానిధికిన్. 35

మహాస్రగ్ధర. ఫణిరాజస్తబ్ధరోమ ♦ ప్రకటకమఠరా ♦ ట్పర్వతశ్రేణిదిగ్వా
రణధౌరంధర్యధారా ♦ రభటినమధిక ♦ ప్రౌఢబాహాప్రతాప
ప్రణతప్రత్యర్థిపృథ్వీ ♦ పతిమకుటమణీ ♦ భాసమానాంఘ్రిపీఠున్
బ్రణుతింతున్ వీరభద్రుం ♦ బ్రతిభటధరణీ ♦ పాలకాలాగ్నిరుద్రున్. 36

సీ. పండువాసురతాణి♦పావడం బిచ్చిన – భద్రదేభములు వీధిఁ ♦ బాలెముండు
నొడ్డె ధాత్రీనాథుఁ ♦ డుపదపుత్తెంచిన – బింబారుణోష్ఠినం ♦ బెళవహించుఁ
గర్ణాటభూపతి ♦ కానుక యనిచిన – ముక్తాతపత్రంబు ♦ మ్రోలమెఱయు
యవనాధిపతి యుపా ♦ యనముగా నొసఁగిన – హాగాహయంబులు ♦ వాగెవచ్చు
తే. దూరమంతంతబారుహ ♦ దొంతిమన్నె, సప్తమాడియరాజన్య ♦ సమితిమ్రొక్కు
రాయవేశ్యాభుజంగసం ♦ గ్రామపార్థ, గాయగోవాళవేమన ♦ క్ష్మాధవునకు. 37

శా. దేవబ్రాహ్మణభక్తివర్ధితధరి ♦ శ్రీచక్రసామ్రాజ్యల
క్ష్మీవాస్తోష్పతి సంస్తుతింపఁగఁదగున్ ♦ శ్రీవేమపృథ్వీశ్వరున్
లావణ్యాపరమత్స్యలాం ఛనుని నా ♦ లంకాపురీశంకర
గ్రావాభ్యంతరకూలముద్వహయశః ♦ కల్లోలినీవల్లభున్. 38

క. కాంచీ శ్రీగిరి కాశీ, పంచారామాది దేవ ♦ భవనంబుల వ్రా
యించెను వేమక్ష్మాపతి, యంచితభూదానశాస ♦ నాక్షరపంక్తుల్. 39

37. పండువాసురతాణి = పండువాదేశపురాజు ; పావడము = కానుక; ఉపద= కానుక ; సంబెళ = వక్కలాకులతిత్తి ; ఉపాయనము = కానుక.

సీ. ధరియింప నేర్చిరి ♦ దర్భ వెట్టెడు వ్రేళ్ల - లీలమాణిక్యాంగు ♦ ళీయకములు
కల్పింప నేర్చిరి ♦ గంగమట్టియ మీఁదఁ-గస్తూరికాపుండ్ర ♦ కములు నొసల
సవరింప నేర్చిరి ♦ జన్నిదంబుల మ్రోలఁ - దారహారములు ము ♦ త్యాలసరులు
చేర్పంగ నేర్చిరి ♦ శిఖల నెన్నడుములఁ - గమ్మని క్రొత్తచెం ♦ గల్వవిరులు
తే. ధామముల వెండియును బైఁడి ♦ దడఁబడంగ, బ్రాహ్మణోత్తము లగ్రహా ♦ రముల లోన
వేమభూపాలుఁ డనుజన్ము ♦ వీరభద్రుఁ, ధాత్రి యేలింప గౌతమీ ♦ తటమునందు. 40

తే. ధర్మశాసనఘనశిలా ♦ స్తంభ మెత్తె, శ్రీముకుందోద్భవస్వామి ♦ శివుని మ్రోల
వీరభద్రేశుఁడాచంద్ర ♦ తారకముగ, నగ్రహారాళి నఖిలమా ♦ న్యంబులొనఁగి. 41

సీ. కమలాచలాగ్రమా ♦ ర్కండేయశివశిర - శ్శశిచంద్రికాధౌత ♦ సౌధవీధి
గోదావరీపుణ్య ♦ కూలంకషాజల - స్ఫారితశ్రీరుద్ర ♦ పాదయుగళి
బలవదభ్యున్నత ♦ ప్రాకారపరివేష - గండూషితాజాం ♦ డమండలంబు
గంధదంతావళ ♦ గ్రైవేయఘంటికా - ఠంకారముఖరఘం ♦ టాపథంబు
తే. రాజబింబాననానూత్న ♦ రత్నపేటి, వీరరాహుత్తసుభటకం ♦ ఠీరవాద్రి
వేమభూపాలరాజ్యాబ్ధి ♦ వృద్ధికరము, సాంద్రవిభవంబు రాజమ ♦ హేంద్రవరము. 42

తే. వీరభద్రేశ వేమపృ ♦ థ్వీధవులకు, మంత్రియగు బెండపూఁడన్న ♦ మంత్రివరుని
విమలవంశావతారంబు ♦ విస్తరింతు, నభ్యుదయహేతువుగఁ బ్రబం ♦ ధాదియందు.

కృతినాయకుని వంశావతారవర్ణనము.

సీ. ఆకాశలక్ష్మికి ♦ నవతంసకంబైన - మునిమండలములోని ♦ మొదలిచుక్క
యఖిలాండ బ్రహ్మాండ ♦ మప్పళించిన యట్టి - చిన్నివేల్పులరాజుఁ ♦ గన్నతండ్రి
యాదికల్పంబునాఁ ♦ డఖిలప్రపంచంబు - సృజియించు బ్రహ్మకుఁ ♦ జేయిదోడు
పరశురామునిచేతఁ ♦ బాథోధిమేఖలా - భరము దానముఁగొన్న ♦ బ్రాహ్మణుండు
తే. పేరు దక్షప్రజాపతి ♦ పెండ్లికొడుకు, కశ్యపబ్రహ్మ నిజవంశ ♦ కర్తగాఁగ
వెలసె నుభయాన్వయంబులు ♦ వృద్ధిఁబొంద, బ్రాలుఁబ్రాలును గలమంత్రి ♦ పోలమంత్రి.

క. సాటి చదలేటినీటికి, హాటకగర్భనివఘాటి ♦ కమరద్రువనీ
వాటికి మధుకైటభరిపు, వీటికి శ్రీపోలమంత్రి ♦ విశదయశంబుల్. 45

క. ఆమంత్రికినుదయించిరి, శ్రీమంతులు కార్యఖడ్గ ♦ జితవైరిమహా
సామంతులు శ్రీయల్లా, డామాత్యగ్రామణియును ♦ నన్నవిభుండున్. 46

45. మధుకైటభరిపువీడు=విష్ణునివాసస్థానమగు శ్వేతద్వీపము.

క. అల్లాడవిభుఁడురిపుహృ, ద్భల్లాడంబరుఁడు వాఁడు ♦ భామలమనసుల్
గొల్లాడఁగ మదనుఁడు దిశ, లల్లాడఁగఁజేయుఁ దద్భు ♦ జాటోపంబుల్. 47

సీ. కాకతిక్ష్మాపాల ♦ గంధదంతావళీ - ధ్వజినీమహాధురం ♦ ధరుఁడనంగ
నవలక్షకోదండ ♦ నాథరాజ్యాంభోధి - సంపూర్ణ పూర్ణిమా ♦ చంద్రుఁడనఁగ
నంధ్రభూమండలా ♦ ధ్యక్షసింహాసన - సంప్రతిష్ఠాపనా ♦ చార్యుఁడనఁగ
వీరరుద్రాశేష ♦ విశ్వంభరాధీశ - పృథులదక్షిణభుజా ♦ పీఠమనఁగ
తే. యవనసంహారవిలయకా ♦ లాగ్నియనఁగ, ధాటివిఘటితకుస్మృతో ♦ ద్యానుఁడనఁగ
విశ్వలోకప్రశస్తుఁడై ♦ వినుతికెక్కె, నతులబలసీరి పోలయ ♦ యన్నశౌరి. 48

చ. కొలనుఁ బ్రతాపరుద్రనృప ♦ కుంజరుచేత నరేంద్రసారణీ
సలిలవివర్ధమానబహు ♦ సస్యసమాకులమగ్రహారమై
వెలయ విభాకరగ్రహణ ♦ వేళఁ దగంగఁ బరిగ్రహించిబం
ధులభరియించె నన్నవిభు ♦ తోసరియెట్లు ప్రధానులెవ్వరున్. 49

శా. అయ్యన్నయ్యకు యావదర్థ పదగ ♦ ర్వానర్వాగంభీరవాక్
శయ్యన్కైటభవైరిశయ్యకు ఘనుల్ ♦ షాడ్గుణ్యవిద్యానిధుల్
త్రయ్యంతజ్ఞులు దేవధీమణియునున్ ♦ దల్లప్రభుండున్ సుతుల్
వియ్యంబందుఁ దదీయకీర్తులు దిశా ♦ వేదండతుండాళితోన్. 50

శా. లక్ష్మీదేవిఁ బయోరుహేక్షణునిఁ బో ♦ ల్పం బాత్రులై యొప్ప శ్రీ
లక్ష్మీదేవికి నన్నమంత్రికి సుతుల్ ♦ లావణ్యసంపన్నిధుల్
లక్ష్మీవంతులు దేవమంత్రియును ద ♦ ల్లప్రప్రధానుండు స
ర్వక్ష్మాధీశసభాంతరస్తుతనయ ♦ ప్రాగల్భ్యవాచస్పతుల్. 51

క. పన్నీటగంధజలమున, నన్నయతల్లప్రధానుఁ ♦ డభిషేకింపన్
గన్నప పుక్కిటినీటను, గన్న యరోచికము వాయుఁ ♦ గఱకంఠునకున్. 52

సీ. ముక్కంటిదరహాస ♦ మున కనుప్రాసంబు - మిన్నేటినీటికి ♦ మిక్కుటంబు
శారదజ్యోత్స్నప్ర ♦ సాదంబునకువీప్స - నలువశుద్ధాంతంబు ♦ నకనుభాష
కల్పకారామరే ♦ ఖకుఁ బ్రతిచ్ఛందంబు - త్రిదశేంద్రుకరటికా ♦ మ్రేడితంబు
పుండరీకారణ్య ♦ మునకునధ్యాహార - మమృతాంబునిధి కభి ♦ ధాంతరంబు

49. కైటభవైరిశయ్య=శేషుఁడు ; త్రయ్యంతము=వేదాంతము. 53. వీప్స=పరంపర గావ్యాపింపనిచ్ఛ; పాణింధమంబు=కొలిమితిత్తి. త్రిదశేంద్రుకరటి=ఐరావతము.

తే. గంధసారతుషారసా ♦ ణింధమంబు, దానవిద్యావిలాసవి ♦ ద్యాధరుండు
మంత్రియన్నయదేవయ్య ♦ మహితయశము, నిఖిలదిక్తటమంతయు ♦ నిండియుండె.

మహాస్రగ్ధర. వియదాశా భూతధాత్రీ ♦ విఖ్యాతికలనని ♦ ర్విఘ్నసంభారనిఘ్నా
వ్యయకీర్తిస్ఫూర్తిముద్రా ♦ హసితశశికిరీ ♦ టాట్టహాస స్వయంభూ
దయితా మందార చంద్రా ♦ తప సురతటినీ ♦ తార నీహారతో న
న్నయదేవామాత్యుతోడన్ ♦ హరహర సరియే ♦ యన్యభూపాలమంత్రుల్. 54

ఉ. ధీరుఁడు దేవమంత్రి నయ ♦ ధీగుణనిర్జితదేవమంత్రి శ్రీ
వీరయదేవవల్లభ్యధిప ♦ విశ్వగతిప్రియపుత్రి రామమాం
బారమణీమణిన్ భువన ♦ పావనవర్తనఁ బెండ్లియాడె నం
భోరుహనేత్రుఁ డంబునిధి ♦ పుత్రికఁ బెండిలియాడుకైవడిన్. 55

సీ. జగదేకసంస్తుత్య ♦ సౌభాగ్యసంపద - రతిదేవిఁబోలునీ ♦ రాజవదన
పరమపాతివ్రత్య ♦ భాగ్యగౌరవమున - భూపుత్రిఁబోలునీ ♦ పువ్వుఁబోఁణి
యక్షీణమహిమఁగ ♦ ల్యాణవైభవమునఁ - బార్వతిఁబోలునీ ♦ పద్మగంధి
మృదుగభీరప్రౌఢ ♦ మితభాషణంబుల - భారతిఁబోలు నీ ♦ పరమసాధ్వి
తే. యనుచు బంధులు వినుతింప ♦ నవనిమించె, నధికశుభగాత్రి విశ్వనా ♦ యకునిపుత్రి
యన్నవిభుదేవమంత్రి ♦ యర్ధాంగలక్ష్మి, రమ్యసద్గుణనికురుంబ ♦ రామమాంబ. 56

తే. సింధుకరి కాళ భల్లాణ ♦ సేనయాది, పరమమాహేశ్వరాచార ♦ పరులసరణి
నన్నవిభుదేవయామాత్యు ♦ నెన్నవచ్చుఁ, బార్వతీవల్లభునిమీఁది ♦ భక్తిగరిమ. 57

శా. ఆరామాంబకు దేవమంత్రికిని ద ♦ క్షారామభీమేశ్వర
స్ఫారాపారకృపాగుణోదయమునం ♦ జన్మించి రాత్మోద్భవుల్
ధీరోదాత్తుఁడు లింగమంత్రి విభుఁడున్ ♦ ధీశాలి తల్లన్నయున్
బారావారగభీరుఁ డన్నధరణీ ♦ పాలుండు లక్ష్మీనిధుల్. 58

ఉ. సంగరసవ్యసాచికిఁ బ్ర ♦ శస్తవితీర్ణిదధీచికి న్మహా
మంగళచారుమూర్తికి స ♦ మంచితనిర్మలధర్మమూర్తికిన్
లింగనమంత్రికిన్ విశద ♦ నీతిధురావిబుధేంద్రమంత్రి క
త్తుంగతరప్రతాపగుణ ♦ ధూర్జటి కెవ్వరుసాటి ధారుణిన్. 59

సీ. ఖండశర్కర జున్ను ♦ కండచక్కెరలు దో - సెలువడల్సేవెపా ♦ సెములతోడఁ
గమ్మఁగాఁ గాఁచిన ♦ కఱియాలనేతితోఁ - గమనీయపంచభ ♦ క్ష్యములతోడ

సంబారములతోడి ♦ శాకపాకములతోఁ - బక్వమైన పెసర ♦ పప్పుతోడఁ
దేనియధారతోఁ ♦ బానకంబులతోడ - శిఖరపాడబరస ♦ శ్రేణితోడ
తే. నచ్చలవణాదికములతోడ ♦ నమృతఖండ, పాండరంబైన దధితోడ ♦ బ్రాహ్మణులకు
భోజనము వెట్టు ద్వాదశీ ♦ పుణ్యవేళ, లింగమంత్రి నవీనరు ♦ క్మాంగదుండు. 60

క. ప్రతిఘటియింపఁగ వచ్చునె, ప్రతిభటులకు ననమసమర ♦ ఫల్గునుతోడన్
శతకోటిస్పృధకర్తారు, క్షతశాత్రవుతోడ లింగ ♦ సచివునితోడన్. 61

సీ. ఝూడేశవనపప్త ♦ మాడెబారుహదొంతి - వంతునాదిక్షితీ ♦ శ్వరులఁ గెలిచి
యొడ్డాదిమత్స్యవం ♦ శోద్భయార్జును చేతఁ - బల్లవాధిపు చేతఁ ♦ బలచమంది
దండకారణ్యమే ♦ ధ్యపుళిందరాజరం - భాహివంశజులకు ♦ నభయ మొసఁగి
భానుమత్కులవీర ♦ భద్రాన్న దేవేంద్ర - గర్వసంరంభంబుఁ ♦ గట్టిపెట్టి
తే. యవనకర్ణాటకటకభూ ♦ ధవులతోడ, బలిమివాటించియేలించెఁ ♦ దెలుఁగుభూమిఁ
దననిజస్వామి నల్లాడ ♦ ధరణినాథు, భళిరె యరియేటిలింగన ♦ ప్రభువరుండు. 62

క. దేవబ్రాహ్మణభూములు, భూవరునకుఁ జెప్పి ధార ♦ వోయించె భళీ
దేవయలింగన ప్రియసం, భావననిరుపాధి సర్వ ♦ మాన్యంబులుగన్. 63

చ. అవుర! ప్రతాపవేమవసు ♦ ధాధిపుచే నృపపట్టభద్రుచే
భువనమనోహరంబయిన ♦ బోడసకుర్తి మహాస్థలంబునన్
దివిరి పరిగ్రహించె మన ♦ దేవయలింగనమంత్రియన్న చో
డవరమహాగ్రహారముఁ గ ♦ డంకఁ గవిద్విజబంధురక్షకై. 64

సీ. వాహ్యాళిభూమిరే ♦ వంతనైషధు లట్లు - హయరత్నముల నెక్కి ♦ యాడనేర్చుఁ
గవిబుధశ్రేణికిఁ ♦ జెవులుపండువులుగా - నాస్థానమున మాట ♦ లాడనేర్చు
శక్తిత్రయంబునఁ ♦ జతురుపాయంబుల - షాడ్గుణ్యముల బుద్ధిఁ ♦ జరుపనేర్చుఁ
గైసేసిప్రత్యక్ష ♦ కందర్పమూర్తియై - నిర్వికారంబున ♦ నిలువనేర్చు
తే. నిష్ఠురాటోపవిస్ఫూర్తి ♦ నృహరి కరణి, నతికఠోర కుఠార ధా ♦ రాంచలమున
వైరివక్షస్స్థలమ్ము వ్రచ్చి ♦ వైవనేర్చు, సంగరార్జునుఁడరి యేటి ♦ లింగవిభుఁడు. 65

ఆ-వె. లింగమంత్రిభామ ♦ గంగాంబికాదేవి, గనియె సుతుల నర్థి ♦ కల్పతరుల
భవ్యరూపపంచ ♦ బాణావతారుల, మంత్రిమంత్రి దేవ ♦ మంత్రివరుల. 66

---

60. శిఖర=పండినదానిమ్మగింజలు; పాడబ=మధురమైన; రస = సారము. 62. పలచము=కష్టము. 65. వాహ్యాళి = స్వారి.

తే. కశ్యపాన్వయపాథోధి ♦ కల్పశాఖి, సర్వగుణరత్నరోహణ ♦ క్ష్మాధరేంద్ర
మభ్యుదయమందు మల్లిరెడ్డి♦గయ్యసుతుఁడు, మదనగోపాల సన్నిభ♦మంత్రిమూర్తి.

ఉ. చంచలలోచనాకుసుమ ♦ చాపుఁడు దానకళాదధీచి యా
శాంచలవారణేంద్రదళ ♦ నాంకురనిర్మలకీర్తి వైభవా
భ్యంచితసర్వలోకుఁ డన ♦ పాయరమావిభవప్రపంచ రా
త్రించరశాత్రవుండు మన ♦ దేవయతల్లన మంత్రిమాత్రుఁడే. 68

క. ఈవసుధామండలమున, నేవారునుసరియె రూప ♦ హేలానుకృత
శ్రీవత్సలాంఛనునకును, దేవయతల్లనికిమంత్రి ♦ దేవేంద్రునకున్. 69

క. నాళీకభవవధూస్తన, పాళీకల్హారరమ్య ♦ పరిమళలహరీ
శాలీనతావిధాయివ, చోళీలలు తల్లనార్థి ♦ సురభికి నమరున్. 70

తే. తదనుసంభవుఁ డఖిలవి ♦ ద్యావిరించి, యర్థిజనకామధుగ్ధేను ♦ వన్నమంత్రి
క్రీడసల్పునే వానిస ♦ త్కీర్తికాంత, సప్తలోకమహోత్సవ ♦ సౌధవీధి.

మ. అరబీభాష తురుష్కభాష గజక ♦ ర్ణాటాంధ్రగాంధార ఘూ
ర్జరభాషల్ మళయాళభాష శకభా ♦ షా సింధుసౌవీరబ
ర్బరభాషల్ కరహాటభాష మఱియుం ♦ భాషావిశేషంబుల
చ్చెరువై వచ్చు నరేటియన్ననికి గో ♦ ష్ఠీసంప్రయోగంబులన్. 72

ఉ. అన్నయమంత్రిశేఖరుఁడ ♦ హమ్మదుశాసనదానభూమిభృ
త్సన్నిధికెన్నదిన్నముచి ♦ తంబుగ వేమమహీసురేంద్రరా
జోన్నతి సంతతాభ్యుదయ – మొందఁగఁ బారసిభాష వ్రాసినం
గన్నులపండువై యమరుఁ ♦ గాకితమందలి వర్ణపద్ధతుల్. 73

సీ. రాజమహేంద్రదు ♦ ర్గమునఁ గావించె శ్రీ–వీరభద్రునకుఁ బ్రా ♦ కారరేఖ
నిలిపె మార్కండేయ ♦ నీలకంఠుని మ్రోల–రామేశుఁదమతల్లి ♦ నామకముగ
సంగమేశ్వరదివ్య ♦ శంభులింగమునకుఁ–గల్పించెఁ గళ్యాణ ♦ గర్భగృహము
దక్షవాటికయందుఁ ♦ దరుణేందుమాళికి–మొగలివాకిటధామ ♦ మునురచించెఁ
తే. బ్రాగ్దిశావప్రగోపుర ♦ ప్రాంగణమున, సప్తమునిసింధుసోపాన ♦ సరణికెలనఁ
దీర్చెభవనంబుభీమయ ♦ దేవునగర, మంత్రిదేవయయన్నయా ♦ మాత్యవరుఁడు.

---

70. నాళీకభవవధూ = సరస్వతి.

ఉ. భావనసంతసిల్లఁగవి ♦ భావనజాప్తుని విద్విషత్పరీ
భావనవీనశౌరిఁ బ్రవి ♦ భావనుని న్నిఖిలక్షమాజనుల్
దీవనలిచ్చి యెప్పుడు సు ♦ ధీవనరాశి నుతింతు రుత్తముల్
దేవనమంత్రియన్నవిభు ♦ దేవనదీవనపావనాన్వయున్. 75

క. సిరియేలికయగు నదకే, సరి యేమోకాని గర్వ ♦ సంరంభమునై
సరి యేపానరఁగ నితరులు, సరియే యరియేటియన్న ♦ సచివాగ్రణికిన్. 76

శా. కాంచీకంకణతారహారకటక ♦ గ్రైవేయభూషావళుల్
లంచంబిత్తురు ఘూతికాతతికి లీ ♦ లన్ బెండపూఁడన్ననిన్
బంచాస్త్రోపమఁ దారతార కవయన్ ♦ బ్రార్థించి లోలోపలన్
బంచారామములందుఁ బల్లెలఁబురిం ♦ బ్రౌఢేందుబింబాననల్. 77

తే. తారగిరిమందరముల బ్రం ♦ దారకాది, తారకారాజవదనలు ♦ తారుతార
తారధారా శ్రుతి స్వరో ♦ దారలీలఁ, బాడుదురు బెండపూఁడన్న ♦ భవ్యకీర్తి. 78

సీ. కలకంఠములఛాయఁ ♦ గల కంఠకోణంబు-నాగకుండలముల ♦ నాగరికతఁ
జూడఁజూడఁగనొప్పు ♦ సురసరిత్పూరంబుఁ-గాలఁగాలవిభాళి ♦ కటకముద్ర
మేన మేనాత్మజా ♦ మానినీరత్నంబుఁ-గేలికురంగంబుఁ ♦ గేలి వ్రేల
భస్మోపవాహంబుఁ ♦ బాండుదేహంబునఁ-గటినిబుట్టంబైన ♦ కటికితోలు
తే. వికటశృంగారమున నొప్పు ♦ వేల్పు తేని, నాగమోపనిషన్మనో ♦ హరుని హరుని
కర్చనముసేయు సంధ్యాత్ర ♦ యంబులందు, బెండపూఁడన్నకన్నుల ♦ పండువుగను.

సీ. అఖిలదిగ్దంతిదం ♦ తార్గళంబుల వ్రాయు-నధిపుదిగ్జయశాస ♦ నాక్షరములఁ
గువలయాక్షుల మించు ♦ గుబ్బచన్నుల వ్రాయుఁ-గుంకుమపత్రభం ♦ గాంకురముల
గర్వితారాతివ ♦ క్షస్థలంబుల వ్రాయు-నయకార్యసరణికి ♦ ణాంకములను
నర్థిసందోహఘా ♦ లాంచలంబుల వ్రాయు-లక్ష్మీప్రదములైన ♦ లక్షణములఁ
తే. బసిఁడిగంటాన భూపాలు ♦ పార్శ్వసీమ, వ్రాయు నయకావ్యసరణి కే ♦ వలము కాదు
వేమధాత్రీకళత్రు గా ♦ రాము మంత్రి, యతులగుణహారి బెండపూఁ ♦ డన్నశౌరి.

---

75 దేవనదీ=గంగ. వనము=జలము. 79, చూడన్ = శిరస్సునందు. 80 నయకార్యసరణికిణాంకములు=నీతికార్యమార్గరూపములగు కాయలచిన్నెలు.

షష్ఠ్యంతములు.

క. ఇట్టి మహిమంబు గల జగ, జెట్టికి నర్థార్థిలోక ♦ చింతామణికా
రట్టహయఘట్టసేనా, ఘట్టితరిపుపట్టణోప ♦ కంఠక్షితికిన్. 81

క. కంఠీరవవిక్రమునకు, కుంతప్రతిభునకు దాన ♦ గుణసురభికి శ్రీ
కంఠాంఘ్రి కమలనయనా, త్కంఠావైకుంఠునకు న ♦ ఖండితధృతికిన్. 82

క. దుగ్ధపయోధిసుధారస, ముగ్ధేందుధరాట్టహాస ♦ మురహరశయ్యా
దిగ్ధూర్జరకరటిఘటా, స్నిగ్ధయశోదిగ్ధరోద ♦ సీకుహరునకున్. 83

క. చెంచుమలమారకారున, కంచితబాహాపరాక్ర ♦ మాధారునకున్
పంచారామ వధూటీ, పంచాస్త్రవిహారకేలి ♦ పాంచాలునకున్. 84

క. శ్రీవీరభద్రవేమ, క్ష్మావరరాజ్యాభివృద్ధి ♦ కారణ మునకున్
లావణ్యరూపసంపదఁ, బూవిలుకానికిని బెండ ♦ పూఁడన్ననికిన్. 85

వ. అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పంబూనిన యిమ్మహాప్రబంధంబునకుఁ గథానాయకుండైన భీమేశ్వర మహాదేవునకుఁ బ్రియధామంబైన దక్షారామపురవరం బెట్టిదనిన. 86

దక్షారామపురవర్ణనము.

సీ. పర్యంత మందార ♦ పారిజాతకవనీ - రమమాణనిర్ఝరీ ♦ సముదయంబు
సరసరీసాసిద్ధ ♦ వరవారి సంపూర్ణ - గంభీరతరపరి ♦ ఖాపయోధి
ప్రబలచింతారత్న ♦ పాషాణసంఘాత - వప్రరేఖాచక్ర ♦ వలయితంబుఁ
గామధేనుసహస్ర ♦ కఠినరింఖాటంక - దళనదంతురితర ♦ థ్యాముఖంబు
తే. భద్రపాతాళభైరవ ♦ పాలితంబు, గుహవినాయకరక్షణా ♦ కుంఠితంబు
సప్తమాతృకపరివార ♦ సంకులంబు, వసుమతీనూపురము దక్ష ♦ వాటిపురము. 87

సీ. కాంతిసంపద నేల ♦ కైవార మొనరింప - విధుబింబమున నుద్భ♦వించిరనిన
మాధుర్యగుణమేల ♦ మాటిమాటికిఁ జెప్ప - నమృతాబ్ధి నవతార ♦ మంధిరనినఁ
దేజోవిశేషంబు ♦ తెలుఁగు పల్కఁగనేల - విద్యుల్లతలలోన ♦ వెడలి రనిన
మోహనాకృతియేల ♦ మునుమాడి కొనియాడఁ - బుష్పచాపునివింటఁ ♦ బుట్టిరనిన

83 కరటిఘటా - దిగ్గజములన్నియుఁ దెలుపను ప్రయోగాంతరములు మృగ్యములు.

తే. సంభవించిరి గంధర్వ ♦ జాతిననిఁ, గలితనంజేలపెన్నాట ♦ కంబుసేయ
ననఁగ భీమేశ్వరునిఁగొల్తు ♦ రప్సరమున, సానులను పేరి యప్సర ♦ శ్చంద్రముఖులు.

మ. మెరయించున్ మరుఁ డిక్షుచాప మనిశం ♦ బుం దక్షవాటీమహా
పురమధ్యంబున ముజ్జగంబు గెలువన్ ♦ బుత్తేఁచులీలం బురం
దరవిశ్రాణితదేవతాభువనగం ♦ ధర్వాప్సరోభామినీ
చరణాంభోరుహనూపురస్వనములన్ ♦ ఝంకించు ఝంకారముల్. 89

శా. గంధర్వోపనిషద్రహస్యములు వ ♦ క్కాణింతురాలాపసం
బంధప్రస్ఫుటఝుంటుఝుంటుపదగుం ♦ భస్థాపవర్గావళీ
సంధానక్రమదివ్యమంత్రకములన్ ♦ సాయాహ్నకాలంబులన్
గంధర్వాప్సరసల్ పురోపవనికా ♦ కల్పద్రుమచ్ఛాయలన్. 90

సీ. చరణద్వయీభూరి ♦ సౌభాగ్యసంపదఁ - బరిభవింతురు హేమ ♦ పద్మవనము
ఘననితంబస్థలీ ♦ గౌరవాభ్యున్నతి - సంప్రతింతురు నదీ ♦ సైకతముల
గంభీరతరనాభి ♦ గర్తవిభ్రమముల - వ్రక్కలింతురు జలా ♦ వర్తశోభ
గురుపయోధరభార ♦ పరిణాహ విస్ఫూర్తి గుద్దలింతురు హేమ ♦ కుంభగరిమ.
తే. గారవింతురు కంఠోప ♦ కంఠకాంతిఁ, గంబుమణికాంతి బిబ్బోక-డంబరంబు
మచ్చరింతురు ముఖచంద్ర♦మండలములఁ, బూర్ణశశిమండలముతోడఁ♦ బురము సతులు.

శా. దక్షారామవిలాసినీతతుల సౌం ♦ దర్యంబు వర్ణింపఁగాఁ
జక్షుశ్శ్రోత్రకులాధినాయకునకున్ ♦ శక్యంబె? తచ్చారుఫా
లక్షేత్రంబునుఁ బోలలేక మునిఁగెం ♦ లజ్జాభరక్రాంతుఁడై
నక్షత్రేశుఁడు శంభుశేఖరసుధాం ♦ ధస్సింధుపూరంబులన్. 92

సీ. అంబుధరశ్రేణి ♦ హరిణలాంఛనరేఖ - క్రమకార్ముకవల్లి ♦ కామతల్లి
జలచరద్వంద్వంబు ♦ చంపకప్రసవంబు - బింబంబు దాడిమ ♦ బీజరాజి
శష్కులీయుగళంబు ♦ చారుదర్పణములు - శంఖంబు బిసములు ♦ జలరుహములు
పసిఁడికుంభంబులు ♦ బయలంబువీచులు - పుష్కరావర్తంబు ♦ పులినతలము
తే. కదళికా హేమకాహళ ♦ కచ్ఛపములు, మణులబంతులు తారకా ♦ మండలములు
సంఘటించి పురంబువే♦శ్యలసృజించె, జాణదేవర శ్రీపంచ ♦ శరవిరించి. 93

సీ. ముడువంగనేర్తురు ♦ మూలఁగమ్మనితావి - గలుగు క్రొవ్విరులు లోఁ ♦ గందకుండ
మురియంగనేర్తురు ♦ మోహనాస్పదమైన - మొగలివాకిటిచాయ ♦ నగరవీధి

వలపింప నేర్తురు ♦ వలరాజు గెలిచిన - పెద్దగాలము వేల్పు ♦ భీమనాథుఁ
బలుకంగ నేర్తురు ♦ పాటలాధరముల - మొల్కలేనగవులు ♦ ముద్దుగురియఁ
తే. చందురు నితోడఁ గల్పవృ ♦ క్షములతోడఁ, దారతో లక్ష్మితో నమృ ♦ తంబుతోడఁ
గౌస్తుభముతోడ మున్నీటఁ ♦ గలిగినారు, విబుధగంధర్వజాతుల ♦ వ్వీటిసతులు. 94

క. పూఁబోణులకును విటులకు, వేఁబోకలఁదలరుసొంపు ♦ వీడ్కొలుపుఁ బురిన్
వేఁబోకఁబోఁకతోఁటల, పూఁబాళలకమ్మతావిఁ ♦ బొదలినగాడ్పుల్. 95

ఉ. వీటికి నాల్గువంకలను ♦ వెన్నెలతేటలఁబోలు నీళ్ళతో
హాటకపద్మమండితము ♦ లైన కొలంకులు చూడనొప్పగున్
జీటికిమాటికిన్ హరుఁడు ♦ జృంభితలీల నటింప మౌళిమి
న్నేటికి ప్రీతినిర్ఝరము ♦ లింతటనంతటఁ జిందెనోయనన్. 96

సీ. తిలకంబు బలు తేని ♦ యలఁబోఁక మోకల - పువ్వుఁబాళలతావిఁ ♦ బుక్కిలించి
కలమగోపికలచ ♦ క్కని చన్నుఁగవలపై - వటపల్లవంబులు ♦ వాయఁదట్టి
సప్తగోదావర ♦ జలతరంగారోహ - కేలీసుఖంబులం ♦ గీకరించి
దేవగంధర్వాలీ ♦ లావతీహాటక - ప్రాసాదవలభిగ ♦ ర్భములుదూరి
తే. ప్రతిదినము దక్షవాటీపు ♦ రంబునందు, మలయు వేలావనీ ♦ మందమారుతంబు
గంధసారలతాకుడుం ♦ గములమెలఁగు, చిలువతేమలు సేవింప ♦ వెలితిపడుచు,

తే. దక్షవాటికఁబశ్చిమ ♦ ద్వారభూమిఁ, బ్రతివసించును సర్వాంగ ♦ రమ్యయగుచు
సేవకులపాలి సురశాఖి ♦ పూవుఁగొమ్మ, కోమలార్ధేందుధరుకొమ్మ ♦ గోగులమ్మ. 98
తే. దక్షపురమున నుత్తర ♦ ద్వారమందు, నూర్జితంబుగ నుండుమ ♦ హోజ్జ్వలాంగి
కామితార్థైకసంకల్ప ♦ కల్పవల్లి, మహితసుగుణమతల్లి శ్రీ ♦ మండతల్లి. 99
క. సారమతి దక్షవాటిక, తూరుపుగవనిన్ బ్రసిద్ధి ♦ తో వసియించున్
హేరాళక్రీడాసం, చారిణి నూకాంబ భక్త ♦ జనరక్షణకై. 100

క. మట్టయినయట్టి దక్షుని, పట్టణమున దక్షిణంబు ♦ పార్శ్వపుఁగవనిన్
నెట్టుకొని వెలసి నిలిచిన, ఘట్టాంబికఁ గొల్వఁ గలుగుఁ ♦ గామితఫలముల్. 101
తే. పృథివిఁ బదునెనిమిది యోగ ♦ పీఠశక్తి, గణములోనెంచ సర్వశృం ♦ గారయగుచు
భీమనాథుని సన్నిధిఁ ♦ బ్రేమ వెలయు, మాణికాదేవి సకల ♦ కల్యాణమూర్తి. 102

95 వేఁబోకల=ఉదయకాలములందు, లేఁబోఁక=తిన్ననినడక; పూఁబాళ=పుష్పగుచ్ఛము

ఉ. ఏదెసఁ జూచినన్ విబుధు ♦ లేదెసఁ జూచిన మౌనిమండలం
బేదెసఁ జూచినన్ హరిద ♦ ధీశ్వరవర్గము వాసవాది యం
దేదెసఁ జూచిన న్నవమ ♦ హేశ్వరమూర్తులు శ్రీనికుంభకుం
భోదరతుండుభృంగిరిటి ♦ హూహుకహాహులు దక్షవాటికన్. 103

సీ. విరులదండ్లతోఁడి ♦ వేణికాభారంబు - పొంకంబుపిఱుఁదులఁ ♦ బొరలియాడ
మణితులాకోటికో ♦ మలఝణత్కారంబు - రవలిమట్టెలమ్రోత ♦ యవఘళింపఁ
గుదురునిండినచిన్ని ♦ గుబ్బచన్నులమీఁద - ముత్యాలత్రిసరంబు ♦ మురువుఁజూప
వలమానతాటంక ♦ వజ్రాంకురచ్ఛాయ - లేఁతవెన్నెలఁబుక్క ♦ లించియుమియ
తే. సాని యీశాన్యయై మహో ♦ త్సవమునందుఁ, గేల నవచంద్రకాంతపు ♦ గిన్నెపూని
వీధిభిక్షాటనమొనర్చు ♦ వేళఁ జేయు, మరులనృత్యంబు జగముల ♦ మరులుకొలుపు. 104

సీ. వేదండవదనశుం ♦ డాదండచులికిత - ప్రోర్మిఘితాంభశ్ఛటా ♦ ప్లుతనభంబు
దైవగంధర్వాప్స ♦ రోవధూటీస్తన - స్థాసక శ్రీగంధ ♦ ధవళితంబుఁ
గనకసౌగంధిక ♦ గంధోత్తమాగంధ - సారనిష్పందపు ♦ ష్పంధయంబుఁ
జటులవీచీఘటా ♦ ఝాటడోలారూఢ - హంససంసన్నినా ♦ దాలసంబు
తే. భూరితీరావనీఘనీ ♦ భూతచూత, జాతివకుళవనీసమా ♦ చ్ఛాద్యమాన
బహుళసింధు ధునీవన ♦ బకమరాళి, దక్షపురియొద్ద సప్తగో ♦ దావరంబు. 105

సీ. సరివచ్చు ననవచ్చు ♦ శతమన్యువీటికి - వివిధదేవాగార ♦ విభ్రమమునఁ
బ్రతివచ్చు ననవచ్చుఁ ♦ బాలమున్నీటికి - నక్షయం బగు జీవ ♦ నాభివృద్ధి
నెనవచ్చు ననవచ్చు ♦ నిందుబింబమునకు - సకలకళావిలా ♦ సప్రవృద్ధి
దొరవచ్చు ననవచ్చుఁ ♦ దోయజాక్షునిమూర్తి - కభిరామలక్ష్మీన ♦ మగ్రమహిమఁ
తే. జెప్పనొప్పదె యప్సర ♦ స్త్రీసహస్ర, ధవళతరదీర్ఘదృక్స్ఫట ♦ ధాళధళ్య
సమ్మిళద్భ్రమనాథభూ ♦ షాశశాంక, తరళదీధితిపరిపాటి ♦ దక్షవాటి. 106

క. రోధించు నభముఁ బటికపు, సౌధంబులు వీట భీమ ♦ శంకరహర్షో
త్సేధాట్టహాసరేఖా, దీధితిమైత్రీత్రిధావి ♦ ధేయములగుచున్. 107

చ. ప్రహరిచరింతు రెప్పుడును ♦ భైరవు లర్ధనిశాగమంబులన్
గహకహనిష్ఠురాట్టహాస ♦ గర్వితకంఠకఠోరహుంకృతుల్
బహులభుజా డమడ్డమరు ♦ భాంకృతినాదము మేళగించి ది
క్కుహరములోర్చు హాటకపుఁ ♦ గోటలమీఁదట దక్షవాటికన్. 108

వ. మఱియు నప్పురంబు దళితసమదకరిసహస్రంబులగు సుభటసహస్రంబులవలన సింహసంహతియు, సమధికవితరణశాఖానిరాఘాటకీర్తిస్ఫూర్తులగు వదాన్యులవలనఁ బారిజాతోద్యానంబును, ననేకశతసవనసమజ్యోతిహోత్రియగు సుమనోవర్గంబువలనను ధర్మస్థానంబును, నభిరామరామణీయకసౌభాగ్యరేఖావిలాసపక్ష్మాంతలక్ష్మీవిరాజమానంబగు రాజకుమారలోకంబులవలన గంధర్వలోకంబును, మకరకచ్ఛపముకుందనిధినాథులగు వైశ్యులవలన వైశ్రవణస్థానంబుననందగి, సకలభువనప్రశస్తంబై; భారతవర్షంబునకు ఫలసంపదయునుంబోలె శాఖానగరసహస్రసంబాధపరిసరంబై; సకలజగన్నిర్మాణమాతృకయగు కృతయుగంబునకుం గారణంబనఁ గనకగిరివప్రదీప్రప్రాకారబహుప్రకారవప్రప్రకరపరివేషవలయవలయితంబై; సలిలసంక్రాంతకనకావరణమండలప్రతిబింబంబగుటంజేసి కులిశపతనభయావగాహహాటకక్షితిధరంబగు నపరాంబురాశియుంబోని పరిఖాచక్రంబు చేతను, క్రీడాగజమదజలపంకిల ప్రాంగణంబులగు భృంగిరిటినికుంభకుంభోదరప్రధాన ప్రమథగణమణిభవనసౌధంబులచేతను, నాసన్నదీర్ఘికావీచీపవనవికీర్యమాణ వికస్వరజలజనిష్యందమధుబిందువర్షాంబుదూరీకృతశంభలీకపోలకస్తూరికాపత్రభంగంబులగు నప్సరోంగనావాటంబులచేతను, గుట్టిమఖచితమణికిరణవిసరణజనితాకాండప్రసారితకదళీపలాశసంగతిసంశోభితకక్ష్యావిభాగంబులగు యక్షగంధర్వకిన్నరకింపురుష సిద్ధవిద్యాధరస్థానంబులచేతను, గారుత్మతరత్నాంశుపటలఘటితపటయామినీతారకాయమానస్థలఖచితస్థూలముక్తాఫలశలాకానికాయంబులగు భైరవాయతనంబులచేతను, ప్రస్నిగ్ధశ్యామలశిలోత్కీర్ణరమ్యోపబాహ్యాశాక్వరంబులగు శంకరాగారద్వారంబులచేతను, దులసీదళశీతలామోదముషితకిల్బిషంబులగు విష్వక్సేనధామంబులచేతను, నిరంతరసంపుల్లమల్లీవల్లికాతల్లజపుష్పనిష్యందమాన మధుమత్తపుష్పంధయవిరుతిపునీతహరిదుపఘ్నంబులగు విఘ్నేశ్వరావాసలలితోద్యానంబులచేతను, బృథులవారిశీకరపటలపానదరవికటకరటిముఖవికలితవరాటకోశవ్యాకోచహాటకకుశేశయంబులగు సప్తగోదావరప్రవాహసలిలంబులచేతను, గోమలకింజల్కగ్రగ్రసనజాగ్రచ్చక్రవాకచరణనఖశిఖరసముల్లిఖితకమలకువలయకుముదషండంబులగు తీర్థకుండంబులచేతను, గోదావరీతుల్యభాగాకాంతేయాకర్ణ్యాపగానదీమాతృకాయమానంబై యిరుగారునుబంటపాసంగుపంటవలంతి కేదారక్షేత్రంబులచేతను, నఖండితాంభస్సమృద్ధి విజృంభించి విశ్వంభరాభ్రాంతిలతాకారిసేతురేఖాలంకారంబులై తటతరుకుసుమాంతరక్షరదమందమకరంద సందోహస్యందనకల్లోలంబులై సలిలకేళీలోలకలహంసకామినీకోలాహలానుకృతజలదేవతాచరణమణినూపురఝణఝణత్కారంబులై కారండవపక్షవిక్షేపపరిచరిత

పంకజపరాగపాళీవిరచితాళీక సంధ్యానుబంధచరితచక్రవాకమిథునంబులై పయోధిగన్న బిడ్డలుంబోని యొడ్డుచెఱువులచేతను, సరససహకారశాఖాశిఖాధిరూఢకోకిలకుటుంబినీకంఠనాళకోమలకుహూకారకోలాహలకలిత విరహిణీహృదయహాలాహలక్షేపంబులును మధుకరనికరగుంజాయమానమాధవీనికుంజకుంజసన్నిహిత కిరణపుంజంబులును సముద్భిన్నపున్నాగకుసుమపరిమళోద్గారనీహారంబులును సముల్లసితచంపకకళికాకలాపకల్పితకందర్పపావకాస్త్రపరిత్రస్తపథికలోకంబులును, బాకపరిస్ఫుటితపుండ్రేక్షుపర్వముఖోద్గీర్ణముక్తామణిదర్శితాకార రాకానిశాకరప్రకాశంబులును గోరకప్రకరతారకితకురువకానోకహంబులును వనితావదనాసవసనాథవకుళవనంబులును మహోదారకుచకలశకాంతిచోరఫలకలితలికుచనిచయంబులును మాతులుంగామోదహృదయంగమంబులును నవనాగరంగసంగసుఖితసారంగమంగళగానసరససంగీతప్రసంగంబులును భుజంగలతాపరిష్వంగధన్యతరుణపూగద్రుమంబులును లలితలవలీలతాలింగితలవంగంబులును నగుశృంగారారామంబులచేతను, నభిరామంబై; కలిత చాతుర్వర్ణ్యస్థితియగుటం ద్రిలోక్యతిలకంబును, సముద్భాసితాసంఖ్యదేవాలయంబగుట శతమఖనగరంబును, నక్షయజీవనధృతియగుట ధర్మపాలమండలంబును, ననధిగతకంటకరుచిరంబగుటం బ్రజాభాగ్యఘంటాపథంబును, బ్రచురసన్మణివాసంబగుట వసుంధరాధిపస్థానంబును నై, గుహ్యకనగరంబునుంబోలె వివిధమనుష్యధర్మచరితపవిత్రంబును లంకానగరంబునుంబోలెఁ బుణ్యజనాధ్యుషిత సన్నివేశంబును గార్తవీర్యార్జునమూర్తియునుంబోలె నవిరళకరభూషితంబును నృసింహలీలాడంబరంబునుంబోలెఁ బ్రథితహిరణ్యాకశిపుక్షయంబును శరత్కాలంబునుంబోలె విలసత్ప్రకాశంబును బ్రాహ్మణజాతిధర్మంబునుంబోలె నిగమశాలిద్వయునునై; మహదుద్భాసాన్వితంబయ్యును నిరాక్రోశంబును బ్రకటభుజంగప్రకారంబయ్యును నదాహితాభయంబును బలిరాజనిలయ భూతంబయ్యును గంధర్వభూమియునునై; వర్ణసాంకర్యంబు వాసవకోదండంబునంద, యహిభయంబు వల్మీకంబులయంద, జీవనసంశయంబు వారిదంబులయంద, వృషాతిక్రమంబు గృహంబులయంద, పరదర్శనంబు యతులయంద, దోషోల్లాసంబు కువలయంబులయంద, కౌరవపదానుసరణంబు కిరాతులయంద, తరళత్వంబు కరికరసంతానంబులయంద, విపత్క్షోభంబు కొలంకులయంద, యాత్తగంధత్వంబు చందనంబులయంద, కాని తనయందుఁ బొందనీక విభవంబునకుఁ బ్రభవంబును విలాసంబునకు నివాసంబును నపవర్గంబునకు సర్గంబును ధర్మంబునకు మర్మంబును దానంబునకు నిధానంబును నానందంబునకు మూలకందంబును విద్యకు నిషద్యయును విశ్రామంబునకు ధామంబునునై యొప్పునప్పట్టణంబున కధీశ్వరుండు.

సీ. హాలాహలంబను ♦ నల్లానేరేడుపండు - మిసిమింతుఁడునుగాక ♦ మ్రింగినాఁడు
పెనుమ్రేలికొనగోర ♦ బిసరుహాసనుమోముఁ - గెందమ్మివిరివ్రాలె ♦ గిల్లినాఁడు
పంచవన్నియతోడఁ ♦ బ్రసవనారాచుని - నెఱ్ఱచిచ్చులకంట ♦ జుఱ్ఱినాఁడు
మెఱుఁగుఁగోఱలుదుల్ల ♦ మృత్యుదేవతనోరు - ఘట్టించియఱకాలఁ ♦ దన్నినాఁడు.
తే. త్రిపుర దైత్యావరోధనా ♦ రీవిలాస, దంతతాటంకములకెగ్గు ♦ దలఁచినాఁడు
దక్షపురిసానికూఁతులఁ ♦ దవిలినాఁడు, విశ్వలోకకుటుంబిభీ ♦ మేశ్వరుండు. 110

మ. ఎనయంగల్గినకూర్మి భృంగిరిటిఁగా ♦ నీ తండుఁగానీ నికుం
భునిఁగానీ కయిదండపట్టుకొని సం ♦ భోగేచ్ఛ నంత్యఃపురాం
గనలంగన్ను మొఱంగి యప్పురమునం ♦ గన్నేఱకాఁదారిఁ బ్రా
ద్దున భీమేశుఁడు సానివాడ కరుగుం ♦ ధూర్తప్రకారంబునన్. 111

క. పదునాల్గుమహాయుగముల, ముదుకగుభీమేశ్వరునకు ♦ మొగచాటైయుం
డదు సానిపెండ్లి యెప్పుడు, నది దక్షారామమహిమ ♦ మగునో కాదో ? 112

సీ. నేదిష్ఠమునసప్త ♦ గోదావరంబున - నఘమర్షణస్నాన ♦ మాచరించి
త్ర్యాయుతమంత్రాక్ష ♦ తాభిమంత్రితమైన - విమలభూతి త్రిపుం ♦ డ్రముధరించి
మొంగలివాకిలిఁ దూటి ♦ దిగువశాక్వరరాజు - నగరిపైవెన్నని ♦ ననువుఁజూచి
మణిశిలాసోపాన ♦ మధ్యమార్గంబుగా - నభ్రంకషంబైన ♦ హర్మ్యమెక్కి
తే. సప్తపాతాళభువన వి ♦ ష్కంభములను, దెఱచివెడలినజ్యోతిః ప్ర ♦ దీప్తమూర్తి
శంభుభీమేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామిఁగొలుచు, పరమమాహేశ్వరునకేమి ♦ ప్రాఁతిముక్తి.

క. పరమ్మాశించును భీమే, శ్వరుననుమతిఁజేసి చోడ ♦ వంశా భరణుం
డరికాలుఁడు కరికాలుఁడు, ధరణీధరపత్ని మనసు ♦ దైన్యము ముంచెన్. 114

సీ. గజచర్మమెన్నఁడో ♦ కాని నిచ్చలుగట్టు - పసిఁడికమ్ములపట్టు ♦ పచ్చడంబుఁ
భసితమెన్నఁడో కాని ♦ ప్రతిదినంబు నలందు - మలయజంబుకురంగ ♦ మదముగూర్చి
నిడుదపాములరాజు ♦ తొడవులెన్నఁడో కాని - తారహారములు ని ♦ త్యము ధరించు
నృకరంకరుండమా ♦ లిక లెన్నఁడో కాని - ధరియించు కల్హార ♦ దామమెపుడు.
తే. కాటనడుచక్కి నెన్నఁడో ♦ కాని యుండు - దక్షవాటిసువర్ణ సౌ ♦ ధములమీఁద
నెన్నఁడో పిశాచులనుగాని ♦ యిందుముఖుల - నెల్లకాలంబుఁ దలఁచు భీ ♦ మేశ్వరుండు.

సీ. ఒకవేళ ధరియించు ♦ యువనాశ్వుఁడిచ్చిన - కట్టాణిముత్యాల ♦ కంఠమాల
మాంధాతృఁడిచ్చిన ♦ మాణిక్యఖచితకే - యూరంబు ధరియించు ♦ నొక్కవేళ

111. కాఁదారి = నడురేయి. 113. నేదిష్ఠము = మిక్కిలి సమీపము.

నిష్కావుఁడిచ్చిన ♦ హీరాంగురంబుల - యుంగరంబు ధరించు ♦ నొక్కవేళ
ఘనచక్రవర్తి యి ♦ చ్చిన ప్రవాళంబుల - యొడ్డాణము ధరించు ♦ నొక్కవేళ,
తే. వేడ్క ధరియించు నొక్కొక్క ♦ వేళయందు, భరతదుష్యంతరంతినా ♦ భాగసహుష
నలభగీరథనృగమహీ ♦ నాథదత్త, హేమమణిభూషణములు భీ ♦ మేశ్వరుండు. 116

వ. వెండియు భీమేశ్వరుండు పండువుపండువు నఖండవిభవంబున నాఖండలాదివిబుధమండలంబు పరివేష్టింప చలిగొండరాచూలియుందానును మార్తాండచంద్రమండలంబువలనను బాలసముద్రంబువలనను మధుకైటభారియూరుకాండంబువలనను గృపీటభవజ్వాలాజాలంబువలనను, గంధర్వసార్వభౌమువలనను బ్రభవించి కంతుకుంతంబులనఁ గామతోమరంబులన మదనుముద్గరంబులన శంబరారికఠారంబులన నంగభవుకొంగవాలులన సిరిపట్టిసెలకట్టియలన వలరాజుభిండివాలంబులనఁ, దళతళంబొలయు తొలకరిమెఱుంగుమొలకలఁ గలకలనగు కలికితెలిగన్నుగవయును, జక్కవకవలఁదక్కవపఱచుచుఁ గ్రిక్కిఱిసినమెఱుంగు నిబ్బరంపుగుబ్బచన్నులును, మిలమిలనిజిలుఁగువలిపెంపువలువల తెరలయెడల వెలువడి కేలిగడలుకొను పసిమిగలపసిండితగటునుం దెగడు నునుదొడలజిగియును, బగడంపుఁజిగురుటధరములతుదల నిగురుచుఁ జిఱుతనగవులుబిగియనగినం దెగిపడియెడుననువడువున నడుగడుగునకు వడవడ వడంకుచుం బిడికిటనడంగునడుములబెడంగునుం గలిగి, భుగభుగం గురంగనాభిసౌరభసారంబులతోడంగూడి నంకుమదపంకపరిమళంబుల ఝుంకించు కర్పూరవాసనాసముల్లాసంబును, గర్పూరవాసనాసముల్లాసంబు నుల్లసంబాడు కాలాగురుకర్దమామోదంబుననుంబునుంగుపసం బిసాళించు గొజ్జంగినీటినెత్తావియును, గొజ్జంగినీటినెత్తావి బిత్తరించు గంధపొడిపొలుపును, గంధపొడిపొలుపునుంగుమ్మరించు ధమ్మిల్లమల్లికాహల్లకవకుళవాసంతికాజాతికేతకీకుందకుసుమగంధంబులును నిఖిలదిక్సంధిబంధంబుతో బాంధవం బనుసంధింప, నిలింపగంధర్వాప్సరోజాతులగు సానికూఁతులు గొలువ, జగనొబ్బగండ జగదగోపాల పల్లవాదిత్య పల్లవత్రినేత్ర కేళాదిరాయ రాయవేశ్యాభుజంగ బిరుదాభిరామాల్లయ వేమభూపాల రాజ్యభారధురంధరుండై, బెండపూఁ డన్నయామాత్యుఁడు గట్టించినమొగసాల వాకిటి మహోత్సవమండపంబునందుఁ, బేరోలగంబుండి, కుండలీదండలాసకప్రేరణీప్రేంఖణసింధుకందుకధమాళిచేలమతల్లీ హల్లీసకాదినృత్యంబు లవలోకింపుచుఁ, బంతంబు లవధరింపుచు, మేలంబు లాలకింపుచుఁ, జంపూచాటు నాటకోదాహరణ జయఘోషచక్రవాళ చతుర్భద్రచతురాతిప్రబంధంబు లాకర్ణింపుచు, వేణువీణామృదంగ కాంస్యకాహళ పటహ ఢక్కా హుడుక్కానక ఝల్లరీహృద్యవాద్యానుషంగంబు లాదరింపుచు, సంగీతభంగీతరంగంబు లంగీకరింపుచు, నిగమంబులు గ్రహించుచుఁ బురాణం

బులు వినుచు, నితిహాసంబు లిచ్చగింపుచుఁ, దర్కంబులు వితర్కింపుచు, నాగమంబులు పరీక్షింపుచు, నిఖిలలోకరక్షణార్థంబుగా వివిధవిద్యాకలాపంబుల వినోదింపుచుండు.

క. ఏతాదృశప్రభావుఁ, డేతుండగుదక్షవాటి ♦ భీమేశ్వరువి
ఖ్యాతకథఁ జెప్పెదను శుక, తాతకృతపురాణసరణి ♦ తప్పకయుండన్. 118

కథాప్రారంభము.

వ. ఇమ్మహాపురాణంబునకుఁ గథాక్రమం బెట్టిదనిన:—నైమిశారణ్యపుణ్యక్షేత్రంబున ద్వాదశవార్షికం బైన దీర్ఘసత్రంబు ప్రవర్తిల్లుచుండఁ గులపతిశౌనకుండను పరమఋషి మొదలుగాఁ గలసంయమీశ్వరులు యదృచ్ఛాసమాగతుఁడైన రోమహర్షణిపుత్రుఁ బాదరాయణప్రియశిష్యుఁ బౌరాణికు సూత్యాహసంభవు సూతు నర్చించి యతనివలనను బంచాశత్ఖండమండితంబును, బహుసంహితాసమాకీర్ణంబును, సపాదలక్షగ్రంథసంఖ్యాసమన్వితంబును, నైన స్కాందపురాణంబు వినువారును నందుఁబూర్వఖండంబునం బారాశర్యుండు నిజాపరాధంబు గారణంబుగా విశ్వనాథుచేతనధిక్షేపింపంబడి వారణాశి వెల్వడియె ననివిన్నవారగుటంజేసి యటమీఁదివృత్తాంతంబు వినువేడుక నమ్మునీంద్రు నభినందించియిట్లనిరి. 119

తే. కాశి వెలువడివచ్చి ప ♦ రాశరాత్మ, జుండు ఖేదంబు నొంది శి ♦ ష్యులును దాను
నెచట వసియించె నెచ్చోట ♦ నేమిచేసె, ననఘ యేతీర్థమాడె మా ♦ కానతిమ్ము. 120

వ. అనియడిగిన. 121

మ. నరసీజాసనవంశమౌక్తికకళా ♦ సర్వజ్ఞవిజ్ఞానశాం
కరినాథాంఘ్రిసరోజషట్పద సమి ♦ ద్గాండీవకోదండ భూ
భరణప్రౌఢభుజాభుజంగ మహిళా ♦ పాంచాల వేమక్షమా
వరసామ్రాజ్యరమాధురంధర జగ ♦ ద్వ్యాప్తప్రతాపోదయా. 122

క. శ్రీవీరభద్రభూపతి, సేవాహేలాకటాక్ష ♦ సిద్ధసమృద్ధ
శ్రీవిభవపాకశాసన, భావభవారాతిభక్తి ♦ పరతంత్రనిధీ. 123

మాలిని. అకుటిలనయమార్గా ♦ యాశ్రితార్థిప్రవర్గా
సుకృతిసరణిపాంథా ♦ శుద్ధకీర్తిప్రబంధా
సకలజనవిధేయా ♦ శారదాభాగధేయా
ప్రకటసుగుణసంగా ♦ రాయవేశ్యాభుజంగా. 124

గద్య. ఇది శ్రీకమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ
శ్రీనాథనామధేయప్రణీతం బైన శ్రీభీమేశ్వరపురాణంబను
మహాప్రబంధంబునందుఁ బ్రథమాశ్వాసము.

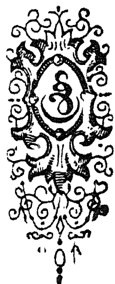
శ్రీరస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీభీమేశ్వరపురాణము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ ఖండ ఘుసృణ మకరీ
రేఖాలంకార సుంద ♦ రీ స్తనయుగ పా
ళీ ఖచిత భుజాంతర విభ
వాఖండల ! బెండపూఁడి ♦ యన్నామాత్యా ! 1

వ. అక్కథకుండు శౌనకాది మహామునులకుం జెప్పందొడంగె. 2

తే. మృడునిచే నిట్లుకోపానఁ ♦ బడి కలంగి, గంగ దరినుండి నిజశిష్య ♦ గణము తోడ
మద్గురుస్వామి సకలధ ♦ ర్మజ్ఞుఁ డపుడు, పృథివిఁ గలతీర్థముల లెక్క ♦ వెట్టిచూచి. 3

వ. ఇట్లనియె. 4

తే. అంబపార్వతి నాతోడ ♦ నానతిచ్చెఁ, గాశి యెక్కుడు తీర్థసం ♦ ఘములలోనఁ
గాశికన్నను నెక్కుడు ♦ గౌరవమున, మోక్షభోగ నివాసంబు ♦ దక్షవాటి. 5

వ. తొల్లి దక్షప్రజాపతి భూచరఖేచరులగు నఖిలగీర్వాణుల రప్పించి హాటకగర్భకైటభారులఁ బురస్కరించికొని మహాధ్వరంబుసేయం బ్రారంభించి. 6

గీ. అర్థితో నోషధీశ్వరుఁ ♦ డాదియైన, పెండ్లికొడుకుల నెల్లను ♦ బిలువ నంపె
గబ్బితనమున జగదీశుఁ ♦ గాలకంఠుఁ, బిలువఁబంపకమానె న ♦ బ్బిరుదులాఁడు. 7

క. అజ్ఞానంబున హరునక, వజ్ఞదలఁచి యతని నొసలి ♦ వాఁతఫలమునన్
యజ్ఞము సేసెను సురలయు, నుజ్ఞం బరవృద్ధి కప్ప ♦ నులు సమకొనునే. 8

---

7. పెండ్లికొడుకు = అల్లుఁడు.

ఉ. అల్పవుబుద్ధి నీక్రియమ ♦ హాక్రతుతంత్రముఁబన్నగాధిపా
కల్పనిఁ బాయఁబెట్టి కను ♦ గానక దక్షుఁడు చేయఁజొచ్చి యా
వేల్పులుఁ దానుదుర్దశల ♦ వేఁగె మహాప్రళయాగ్ని రుద్రునిం
బోల్పఁగ వచ్చునట్టి పటు ♦ భూరివిభుండగు వీరభద్రుచేఁన్. 9

తే. పువ్వుముడిచిన పురవీధి ♦ భూమియందుఁ, గట్టె మోవంగవలసిన ♦ కారణమున
వీరభద్రునిచే దైన్య ♦ వృత్తినొందె, దక్షుఁడట్టి మహాద్వార ♦ స్థానమునను. 10

క. తుదిఁబోయి యమ్మహేశ్వరు, పదపద్మములాశ్రయించి ♦ బ్రదికెం దానుం
ద్రిదశులుఁ బెద్దలునయ్యె, యదనునఁజూపుదురునిగ్ర ♦ హానుగ్రహముల్. 11

సీ. దక్షప్రజాపతి ♦ తప్పులోఁగొని యాత్మఁ - గృపపుట్టి మిగుల ర ♦ క్షించెఁగాన
హరివిరించిపురంద ♦ రాది దైవతకోటి - మించి క్రమ్మఱగార ♦ వించెఁగాన
నరిగియంతర్ధాన ♦ మందినతనదేవి - నెడమమేనఁ బరిగ్ర ♦ హించెఁగానఁ
గోపాగ్నిఁ గడుఁబరి ♦ తాపంబు నొందెడు - ఋషులకు నభయంబు ♦ లొసఁగెఁగాన
తే. నట్టుదెగనేసి జన్నపు ♦ టిట్ట్రి శిరము, గరిమచెడకుండ దివిప్రవేలఁ - గట్టెఁగాన
నయముగలవేల్పు శ్రీభీమ ♦ నాయకుండు, దక్షవాటంబు తీర్థంబు ♦ ధరణియందు. 12

తే. కాలకూటోపసంహార ♦ కారియతఁడు, త్రిపురదైత్యాధిపతుల మ ♦ ర్దించెనతఁడు
నిగ్రహానుగ్రహ ప్రౌఢి ♦ నిపుణుఁడతఁడు, సంతతము దేవవేశ్యాభు ♦ జంగుఁడతఁడు.

తే. ఏమిచిత్రంబు భీమేశ్వ ♦ రేశ్వరుండు, నిగ్రహానుగ్రహక్రియా ♦ నిపుణుఁడగుట
యతని నిశ్వాసముల మాత్ర ♦ నౌనొకాదొ, వేదములును జరాచర ♦ విశ్వజగము. 14

వ. బ్రహ్మాది సంస్తుతుండై నిజార్ధదేహంబున నున్నమాయారూపిణి, మహామాయాభువనమోహిని, దేవకార్యప్రయోజనంబును, మేనకాదేవిభాగధేయంబును, హిమవంతుని తపోవిశేషంబును, గారణంబుగాఁ దద్దేహంబున జన్మింప నియోగించిన భువనేశ్వరి మహేశ్వరుని దేహంబువలన నిర్ముక్తయయ్యెంగావున దక్షారామంబు ముక్తిక్షేత్రంబు నాఁబరఁగె వెండియుం. 15

క. దక్షుని సవనాగారము, దాక్షారామంబు శివుఁడు ♦ దన్మధ్యమునం
సాక్షాత్కరించియుండుట, మోక్షము భోగంబు బ్రాఁతె ♦ ముజ్జగములకున్ ? 16

తే. ధాత్రివలయంబులో భోగ ♦ దములుగొన్ని, మోక్షదంబులుగొన్నిప ♦ రీక్షసేయ
భోగమోక్షములకు జన్మ ♦ భూమియైన, దక్షవాటంబుతావు తీ ♦ ర్థములకెల్ల. 17

తే. భీమనాథేశ్వరునికన్న ♦ పెద్దవేల్పు, దక్షవాటంబుకంటె ను ♦ త్తమపదంబు
సప్తగోదావరము కంటె ♦ సకలతీర్థ, సారమగుతీర్థరాజంబు ♦ జగతిలేదు. 18

క. అచ్చమగు భోగమోక్షము, లచ్చోటం దొరకుఁ గరత ♦ లామలకముగన్
విచ్చలవిడిఁ బ్రదికినను౦, జచ్చినఁగడులెస్స భీమశంకరునగరన్. 19

క. దక్షిణవారాణశికిని, మోక్షశ్రీభోగవిభవ ♦ మూలంబునకున్
దక్షారామంబునకు స, దృక్షంబగునట్టి పుణ్య ♦ తీర్థము గలదే! 20

సీ. కాలకూటవిషాగ్ని ♦ కబళహేలాగ్రాస - కల్మాషితాసిత ♦ కంఠుచేతఁ
గుంభినీధరసుతా ♦ కుచకుంభపరిరంభ - సంభావనాకేలి ♦ శాలిచేత
గగనకల్లోలినీ ♦ కల్లోలమాలికా - స్ఫాలితబాలేందు ♦ మౌళిచేతఁ
గుటిలకుండలిరాజ ♦ కుండలాలంకార - విలసితగండమం ♦ డలునిచేత
తే. ద్రుహిణపంచమమస్తక ♦ ద్రోహిచేత, భీమనాథునిచే జగ ♦ త్స్వామిచేత
హరునిచేత సనాథమై ♦ యతిశయిల్లు, మోక్షభోగనిదానంబు ♦ దక్షవాటి. 21

వ. అని దక్షారామమాహాత్మ్యం బభివర్ణింపుచు. 22

మ. కినుకం బుట్టినయట్టి మౌనిహృదయ ♦ క్లేశంబు శాంతంబుగా
మునిశిష్య ప్రకరంబుతోడ గమనా ♦ న్ముఖ్యంబునన్ ముచ్చటల్
తనియం జెప్పుచు వేల్పుటేటి నికట ♦ స్థానంబునం దుండఁగా
వనజాతాప్తుని మండలంబు దిగియె ♦ న్వారాశిదిక్సీమకున్. 23

సూర్యాస్తమయవర్ణనము.

తే. అల్లనల్లన గగనమ ♦ ధ్యమునుండి, వ్రాలెనస్తాద్రి కరుణసా ♦ రథిరథంబు
పశ్చిమాంభోధిమారుతా ♦ స్ఫాలనమునఁ, గేతనముమీఁది పసిఁడికిం ♦ కిణులు మొరయ. 24

క. తారాపథాంచలము డిగి, వారిజహితమండలంబు ♦ వ్రాలె నపరది
క్పారావారంబునకై, పారావతపతగపాద ♦ పాటల మగుచున్. 25

తే. మూడిమొప్పారె న ♦ స్తాద్రికూటకోటి, భానుబింబంబు కన్నుల ♦ పండువుగను
విశ్వనాథుని గుడిమీఁది ♦ విమలకాంతి, భాసురంబైన హేమకుం ♦ భంబువోలె. 26

క. చరమాచలశిఖరంబునఁ, దిరమైయొక్కింత తడవు ♦ దినకరుఁడొప్పెన్
వరుణుని శుద్ధాంతంబున, నరవిందాక్షులకు మించు ♦ టద్దంబగుచున్. 27

సీ. సిద్ధవాహిని నీటఁ ♦ జిఱుబంతి పసుపాడి - శ్రీవిశాలాక్షికై ♦ సేయఁబోడఁగ
మొరసె నంతర్గేహ ♦ మున విశ్వనాయక - తాండవారంభమ ♦ ద్దాలరవంబు

మందారతరుపుష్ప ♦ మధుపానగోష్ఠికిఁ - బ్రారంభ మొనరించె ♦ భైరవుండు
కొక్కొరో కో యని ♦ కొమరుసామి రథంబు - కంఠంబు సాఁచి క్రేం ♦ కారమిచ్చె

తే. మొగుడఁబాఱిన యరవింద ♦ ములను బాసి, గములుగములుగ మత్తభృం ♦ గములుగూడి
డుంఠివిఘ్నేశు చెక్కులు ♦ త్యంతఁ జేరె, నభినవంబైన యపరసం ♦ ధ్యాగమమున. 28

చ. ప్రమదమదాతిరేకమునఁ ♦ బాశివిలాసవతీకదంబకం
బుమిసిన తమ్ములంపుఁగఱ ♦ యోయన నింగిలికంబు ఛాయచేఁ
గమిసిన దాసనంపుఁబువు ♦ కాంతికి డాసిన కూర్మిచుట్టమా
కొమరున సంజ యంబరము ♦ కొంగున నూన్చెఁ గుసుంభరాగముల్. 29

తే. సంజకెంపును దిమిరపుం ♦ జంపునలుపు, గమిచి బ్రహ్మాండ భాండంబు ♦ గరము మెఱసె
పరమపరిపాకదశ వృంత ♦ బంధమెడలి, పతనమగు తాటిపంటితోఁ ♦ బ్రతిఘటించి. 30

తే. కామినీవిప్రయోగదుః ♦ ఖమునఁ గుందెఁ, జక్రవాకంబు సురనదీ ♦ సైకతమునఁ
గాశికా విప్రయోగదుః ♦ ఖమునఁ గుందు, బాదరాయణముని సార్వ ♦ భౌముకరణి. 31

శా. ఆకాశాంచలవీథుల న్నిగిడె సం ♦ ధ్యారాగరేఖావళుల్
పాకోన్ముద్రితపారిభద్రకళికా ♦ పాండిత్య వైతండికో
త్సేకస్ఫూర్జితచండతాండవరయో ♦ ద్రేకారభట్యుద్భట
శ్రీకంఠస్థిరదీర్ఘపాటలజటా ♦ శ్రేణిన్ విడంబించుచున్. 32

వ. అప్పుడు బాదరాయణుండు సంధ్యాసమయంబు నిరూపించి యమరసింధు ప్రవాహంబునం గాలోచితక్రియాకలాపంబులు నిర్వర్తించి యొక్క నిర్మలసైకత ప్రదేశంబునం గూర్చుండి పార్వతీవల్లభుండు తనకుఁ జేసిన యవమానంబునకు నుల్లంబునం దురపిల్లుచుండె నయ్యవసరంబున. 33

క. వెల్లిగొనె నఖిలదిక్కుల, నల్లనిచీఁకటి నవాంజ ♦ నప్రతిభటమై
భల్లూకసటావల్లిమ, తల్లీ విభ్రమదమై య ♦ దభ్రస్ఫురణన్. 34

సీ. గిరినికుంజములఁ గుం ♦ జరపుంజ మనుశంకఁ - గంఠీరవంబు ల ♦ త్యంత నెగయఁ
బల్వలంబులఁ గిరి ♦ ప్రకరంబు లనుశంక - నెఱుకురాజులు విండ్లు ♦ లెక్క వెట్టఁ
గడలి మధ్యంబునఁ ♦ గాకోల మనుశంక - జలదేవతలు భీతి ♦ సంభ్రమింప
వనములఁ గువలకా ♦ నసవాటి యనుశంక - నిందిందిరశ్రేణు ♦ లెదురు కొనఁగ

తే. రజతగిరియందుఁ దాండవా ♦ రంభరభస, భంగిపతితపరశ్వధ ♦ పాణివికట
కంధరారుద్ధగజకృత్తి ♦ కంథశంక, ప్రమథులకుఁ దోఁప నంధకా ♦ రంబు ప్రబలె. 35

తే. ప్రబలమై యంధకారంబు • బలిసియుండఁ, దారకంబులు కాంతిసెం • తయును బెరసె
నీలి పుట్టంబుఁబఱచి పై • నిలిపినట్టి, వలుఁద ముక్తాఫలములతా • వళము లట్లు, 36

శా. శ్రీవారాణశివిశ్వనాయకగళ • క్ష్వేళానుకారక్రియా
హేవాకోద్ధతిఁ జీఁకువాఱ్ప్రబలఁగా • హేలావతీ కోటిపైఁ
బూవుందూపులజోదుపుచ్చుకొనియెన్ • భూపాలలీలావతీ
భ్రూవల్లీ నిభశృంగకంబగు లస • త్పుండ్రేక్షు కోదండమున్. 37

వ. అంత. 38

చంద్రోదయవర్ణనము.

ఉ. ఆతతలీలఁ గోమల • నవాంశుకపాళి మహాంధకారసం
ఘాతము మీఱె నద్భుతము • గా శశలాంఛనుఁ డభ్రవీథికిన్
శ్వేతవరాహమూర్తి యగు • వెన్నుఁడు ప్రస్ననియొంటికోఱ ధా
త్రీతలమెంత యంతయు ధ • రించిన యట్టి విజృంభణంబునన్. 39

తే. అర్ధమండల ముదయించు • నమృతభానుఁ, డుదయరాగంబుతోఁగూడ • నొప్పుమిగిలెఁ
బ్రకటతాంబూలరాగసం • రక్తమైన, ప్రాగ్దిశాకాంతబింబాధ • రంబువోలె. 40

క. సంకలితోదయరక్తి శ, శాంకుఁడు శోభిల్లె గైరి • కావనిధరవ
పాళింకక్రీడాపాటల, సంకరభృతకాలకూట • సంకాశుండై. 41

సీ. కాదు కా దుదయాద్రి • కనకకూటంబిది - డంబైనపానవ • ట్టంబుగాని
కాదు కా దిది సుధా • కరపూర్ణబింబంబు - కాశ్మీర శంభులిం • గంబుగాని
కాదు కా దుదయరా • గప్రకాశంబిది - నవకుంకుమా లేప • నంబుగాని
కాదు కా దిది కళం • కచ్ఛటారింఛోళి - పూజచేసిన కల్వ • పువ్వుగాని

తే. యనఁగ సప్తార్ణవములు మి • న్నందికొనఁగఁ, జంద్రకాంతోపలంబులు • జాలువాఱ
నసమశరసార్వభౌము ము • త్యాలగొడుగు, విధుఁడు విశ్వంబు వెన్నెల • వెల్లిఁ దేల్చె. 42

తే. ఉదయ రాగమునిం • చించుకుజ్జగించి, నిండుచంద్రుండు కన్నుల • పండువయ్యె
దానరాగాంతరస్నిగ్ధ • దాక్షిణాత్య, రాజశుద్ధాంతదంతవ • ద్రజములకాంతి. 43

సీ. అభిషేక మొనరించు • నమృత ధారావృష్టి- మదనాంతకుని ముక్తి • మంటపికకు
నలవ్రాకగా విశా • లాక్షీమహాదేవి - నిద్దంపు చెక్కుల • నీడఁజూచు
నెరియించు మిన్నేటి • యిసుక తిన్నెలమీఁదఁ - జక్రవాకాంగనా • సముదయంబు
డుంఠి విఘ్నేశుని • స్ఫురకంఠవేదిపైఁ - గొదమ చుక్కలరాజుఁ • గుస్తరించుఁ

తే. గాయువెన్నెల యానంద ♦ కాననమునఁ, గాలభైరవు దంష్ట్రిక ♦ డాలుకోలుపు
విధుఁడు వారాణశీ సోమ ♦ వీథిచక్కి, సభ్రిఘంటా పథంబున ♦ సరుగుసపుడు. 44
సీ. రోహిణీగాఢోప ♦ గూహసంబునఁ గన్న- కస్తూరికాస్థాన ♦ కంబనంగ
రాహుదంష్ట్రాఘాత ♦ రంధ్రమార్గంబున - లలిఁదోఁచు నాకాశ ♦ లవమనంగ
నైర్మల్యమునఁజేసి ♦ నడుమఁ గానఁగవచ్చు - కమిచిమ్రింగిన యంధ ♦ కారమనఁగ
జన్మవేళను మంథ ♦ శైలాభిఘట్టన - సంభవించిన కిణ ♦ స్థానమనఁగ
తే. విరహపరితాపవేదన ♦ వేఁగుచున్న - చక్రవాకాంగనల కటా ♦ క్షములయగ్గి
నావహిల్లినకలదూప ♦ మనఁగనొప్పు - నుడుగణాధీశబింబంబు ♦ నడిమిమచ్చ. 45
సీ. కాలభైరవుఁడు ఢ♦క్కాడిండిమము మ్రోయ-బహుభూతములుఁద్వానుఁ♦బ్రహరిదిరుగఁ
జంద్రికామధు వాని♦చాకోరములు క్కి- దేవతాసౌధవీ♦థికల సాగయు
నానందకాననా♦భ్యంతరంబులయందు - సిందువారమునఁ బూ♦శిథిలపడఁగఁ
గడునివాతములైన♦కలుమఠంబులయందు - యతులుప్రాణాయామ♦మభ్యసింప
తే. దొడ్డవయసున శీతాంశుఁ ♦ డొడ్డగిల్లెఁ, దఱపిచంద్రాతపము నేల ♦ చఱచికాయ
వంతదురపిల్లి వెన్నెల ♦ వగచివగచి, గంధవతిపట్టి యొకభంగిఁ ♦ గన్నుమోడ్చె. 46
వ. అంత. 47

సూర్యోదయవర్ణనము.

చ. వెలవెలఁబాఱెఁ జంద్రుఁడును ♦ విన్నన దారకచక్రవాళముల్
పలపలనయ్యె దీర్ఘికా కలఁ ♦ బద్మవనంబుల షట్పదాంగనా
కలకలముల్ చెలంగె వెడ ♦ కన్ను మొగిడ్చె లలిం గుముద్వతుల్
తెలతెలవాఱె జంభరిపు ♦ దిక్కునఁ దోఁచె ననూరురాగముల్. 48
సీ. ప్రథమసంధ్యాంగనా ♦ ఫాలభాగంబునఁ- జెలువారు సిందూర ♦ తిలక మనఁగఁ
గైసేసి పురుహూతు ♦ గారాపుటిల్లాలు - పట్టిన రత్నద ♦ ర్పణ మనంగ
నుదయాచలేంద్రంబు ♦ తుదఁ బల్లవించిన - మంజుకంకేలిని ♦ కుంజ మనఁగ
శతమన్యుశుద్ధాంత♦సౌధకూటముమీఁదఁ- గనుపట్టు కాంచన♦కలశ మనఁగఁ
తే. గాల మనియెడు సిద్ధుండు♦గమిచి మ్రింగి, కుతుక మొప్పఁగ నుమిసిన♦ఘుటిక యనఁగ
గగనమందిరదీపికా♦కళిక యనఁగ, భానుఁ డుదయించె దేదీప్య♦మానుఁ డగుచు. 49

వ్యాసమహర్షి యాత్రకు వెడలుట.

వ. ఇట్లు సూర్యోదయంబగుటయు బాదరాయణుండు కాలోచితకృత్యంబులు నిర్వ
ర్తించి గమనోన్ముఖుండై కాశీవియోగజనితవేదనాభరంబు దుస్సహంబై యంతరం

గంబుఁ గుంఁదింప నెట్టకేలకు నేటికెదురీఁదువిధంబున శిష్యులుం దానును గనద్ఘనకనక మణిమయసౌధాట్టవిలాసంబైన యప్పట్టణంబునకుఁ బ్రదక్షిణక్రమంబునఁ జనువాఁడై లోలార్క కేశవులకు నభివాదనంబును భాగీరథికి నంజలిబంధంబును విశ్వేనాథునకు వినుతియు విశాలాక్షికిఁ బ్రార్థనంబును మోక్షమంటపంబునకు జయకారంబును నంత ర్గేహంబున కామంత్రణంబును గాలభైరవునకు జోహారును ఢుంఠివినాయకునకు శర ణార్థము దండపాణికి దండప్రణామంబును గుక్కుటచతుష్టయంబునకు మ్రొక్కును సకలదేవతా కోటికి నేటికోళ్ళును జేసి చనునప్పుడు కతిపయదినప్రయాణంబున. 50

సీ. గంగానదీప్రవాహ ♦ కణము మాధవదేవు-దోరంతరంబు శ్రీ ♦ తులసిచిగురుఁ
బురుషోత్తమమునందుఁ ♦ బుండరీకాక్షుని-దివ్యపాదాంభోజ ♦ తీర్థజలము
శ్రీకూర్మమునయందు ♦ శేషాహిపర్యంకు-కంఠంబుక్రొత్తచెం ♦ గల్వదండ
సింహాద్రియందు ల ♦ క్ష్మీనృకంఠీరవ-సార్వభౌము ప్రసాద ♦ చందనంబుఁ
తే. గాశికావిప్రయోగోరు ♦ గాఢతాప, శాంతికొదవెను శిశిరోప ♦ చార మగుచుఁ
జాయ తెరువున శ్రీపాద ♦ రాయణునకు, హరిహరధ్యానపూజాప ♦ రాయణునకు.

పీఠికాపురవర్ణనము.

సీ. ఏపట్టణము మ్రోల ♦ నేళ్ళేఱు ప్రవహించుఁ-బృథివికి ముత్యాల ♦ పేరు వ్రాలె
మున్నూటయఱువది ♦ మూర్తిభేదములతో-విహరించు నేవీట ♦ వేల్పుపిండు
పీతాంబచెలి యోగ ♦ పీఠహుంకృతిదుగ్గ-ననిచికాపుండు నే ♦ నగరికెలనఁ
గుంతీమహాదేవి ♦ కూర్మిమేనల్లుఁడు - మాధవుం డేవీట ♦ మరగినాఁడు
తే. పెద్దగవనుల నేపుట ♦ భేదనమున, నెలమినిలుచుండు ద్రవిడావి ♦ హీనజఘనుఁ
డట్టి పీఠాపురముఁ జేర ♦ నరుగు దెంచెఁ, బరమశైవుండు శ్రీపరా ♦ శరసుతుండు. 52

తే. నారికేళంపుమట్టనె ♦ న్నడిమిచాయ, దళములందును బోలె నం ♦ తతముఁ బొఱ
వేణికాసారఁఖులయందు ♦ విస్మయముగ, జగతి నెక్కడి వేలేటి ♦ సాటినదులు. 53

సీ. ఏఁటేఁట విరినీట ♦ నిరుగారునుం బండుఁ-బ్రాసంగువరి చేలఁ ♦ బసిఁడిచాయఁ
బరిపాకమున వేరుపనస ♦ పండులతావి-యిందిందిరములకు ♦ విందు సేయు
వేఁబోఁకఁ బోలుపారు ♦ వింధ్యాద్రి పవనంబు-పోఁకపువ్వుల తావిఁ ♦ బుక్కిలించు
వేశ్యవాటికలందు ♦ విహరించు వలరాజు-ననయంబుఁ జెఱకువి ♦ ల్లును ధరించు
తే. నారదంబుల వలపు పా ♦ న్నలఁ బెనంగి, విచికిలామోదములతోడ ♦ వియ్యమందుఁ
బాటలీపుష్పకేతకీ ♦ పరిమళములు, పొదల విలసిల్లుఁ బీఠికా ♦ పురమునందు. 54

వ. రెండియు నవఖండమండలంబగు మహీమండలంబునకు మకరకుండలాలంకారంబునుం బోలె భీమేశ్వరమండలంబు పొరువునఁ ద్రిలింగోత్కలతలంబులనంది వింధ్యాచలపాదంబునఁ గేదారకుంభకోణార్కస్థానంబుల కుపమానంబనఁజాలి యేలేటిమేటికాలువలవలన నదీమాతృకంబులగుపంటవలంతి సలిలధౌతకలధౌతశలాకాశకలసంకోచంకరణంబులై యంకురించినవియును, గోదమపసరుటెక్కలపక్కిడాలు పుక్కిలించి యుమియుంజాలు చాయలేర్పడం బసరుపాఱు నవియును, దక్షారామ రామాజనంబుల చిలుకపక్కలచక్కఁదనంబు నెకసక్కెంబాడు బిగువుపొట్టలం గనుపట్టునవి యును, బధికనాసాపుటీకుటీరంబులకుఁ గుటుంబకములగు కమ్మదనంబులీని పాలుకుడిచి సుందరీపాళియంబున నామువలుచునవియును, బదియాఱువన్నె కుందనంపుఁబగడుఁ దెగడుచుఁ బండి యుద్దండకేదారవలయకుముదషండంబు లాఘ్రాణింపనుం బోలెఁ గ్రైవ్రాలు నవియు నై కలమశాలిశారదా ముఖాదివ్రీహిసస్యంబులవలనను, నిరంతరనారికేళచ్ఛద చ్ఛాయాచ్ఛన్న హరిదంతరంబుల భుజంగవల్లీ మతల్లికాలింగితక్రముకకంఠోపకంఠంబులఁ గ్రీడించు క్రోడదశసదష్ట స్వాదిష్ఠపనసఫలరససారణీ పరంపరాసంపూర్ణచంపకద్రుమాలవాలవలయంబులు, వనదేవతావిలాసతాళ వృంతాయమానరంభాపలాశసంభారంబులుఁ, దిలకతిలకితంబులు, విదేశవిచికిలంబులుఁ, గోరకితకురువకంబులు, నిబిడరసకేసరంబులు, నఖిలభువనాభిరామంబులు నైనయారామంబులవలనను గన్నులపండువై కుంతీమాధవదేవునకు విశ్రాంతిప్రదేశంబును, హుంకారిణీమహాదేవికి విహారసంకేతభవనంబును, పీఠాంబికాలక్ష్మికాటకూటంబును, హేలాసానికి హాలాపానగోష్ఠీమంటపంబును, సనందగి భూతబేతాళడాకినీ ప్రేతరంక భైరవవ్రాతనిర్మితప్రాకారవప్రహట్టకుట్టిమంబగు పీఠాపట్టణంబుఁ బ్రవేశించిరంత. 55

సీ. త్రపుసపుష్పలతామతల్లీపటోలికా-కారవేల్లకుడుంగకములతోడఁ
కూష్మాండవృంతాక కోలకచించికా-కాయమానకదంబకములతోడ
శాకినీమూలకచ్ఛత్రాక సారణీ - ధాన్యాక మేఘనాదములతోడఁ
బిప్పల్యుపోదకీపీతపలాండుక- వాస్తుశాఖా కోటి వాటితోడ
తే. రాజనలతోడ శృంగబేరములతోడఁ, జిఱుగడఁపుఁ బెండలముతోడఁ జేమతోడ
నొప్పునాలుగు పొలములం దుపవనములు, భువనసారము పీఠికాపురవరమున. 56

ఉ. హాటకపానపాత్రయును నారఁగఁబండినమాతులుంగముం
ఖేటము లోహదండము నెగింధరియించి పురోపకంఠశృం

గాటకభూమి భాగమునఁ ♦ గాపురముండెడు పీఠికాంబకుం
గైటభదైత్యవైరి ప్రియ ♦ కాంతకు మ్రొక్కె నతండు భక్తితోన్. 57
శా. అంతర్వాణి భజించెఁ గుక్కుటపతిన్ ♦ హాలాహలగ్రీవునిన్
శాంతస్వాంతుఁడు గొల్చె దానవవనా ♦ సంహారిణిన్ హుంకృతిన్
జింతించెన్ మునిసార్వభౌముఁడు పుర ♦ క్షేత్రాధిదైవంబులం
గుంతీమాధవుఁ బూజచేసె ఋషివా ♦ క్పుష్పోపహారంబులన్. 58
తే. హేల నీలాతరంగిణీ ♦ కూలనిలయు, బాల బాలారుణాశోక ♦ పల్లవోష్ఠి
వేల వేలావనోద్దేశ ♦ విహృతిలోల, నేల నేలాయనక పాడె ♦ ఋషివరుండు. 59
వ. అనంతరంబ మ్రొక్కి యంత మార్గాంతరం బతిక్రమించి. 60

కుమారారామవర్ణనము.

శా. ఆలోకించె మహామునీంద్రుఁడు కుమా ♦ రారామమున్ వింధ్యకు
క్ష్మాలోపాంతధరాలలామము బహు ♦ క్రీడావనశ్యామమున్
ప్రాలేయాచలకన్యకాధవజటా ♦ భారానహార్ధేందురే
ఖాలానాయితహేమకూటకలధౌ ♦ తాట్టాలకగ్రామమున్. 61
సీ. కొమరేటి కల్యాణ ♦ కమలషండంబుల-సౌరభ్యభారంబు♦సంతరించి
నారికేళాటవీ ♦ నవపుష్పకుహళికా-వితతికన్నెలికంబు ♦ వీడుకొలిపి
యప్సరఃకాంతావి ♦ హారహాటకహర్మ్య-శశికాంతమణిగవా ♦ క్షములదూరి
భీమనాయకదేవు ♦ పేరురంబునఁగ్రాలు - భుజగహారములకు ♦ భుక్తివెట్టి
తే. రాజనారాయణస్వామి ♦ రమ్యభవన, తార్క్ష్యకేతనపతికి న ♦ ర్తనముగఱపి
పాలసెనధ్వపరిశ్రాంతి ♦ పొడవడంగ, మౌనివరుపైఁ గుమారవ ♦ నానిలములు. 62
తే. బాదరాయణుఁ డత్యంత ♦ భక్తినియతి, దివ్యవాహినిఁ గొమరేటఁ ♦ దీర్థమాడి
శిష్యవర్గంబుఁదాను ద ♦ ర్శించిమ్రొక్కి, శాశ్వతునకుఁజాళుక్యభీ ♦ మేశ్వరునకు. 63
వ. వెండియుఁ గొంత దవ్వుచని. 64

సర్పపురవర్ణనము.

శా. కాంచెన్ సర్పపురాభిధానముఁ ద్రిలిం ♦ గక్షోణి వైకుంఠమున్
ముంచెన్ నారదకుండికాజలముల ♦ స్మోదంబుతో దేహమున్
జించెన్ గాశివియోగదుఃఖము మహా ♦ క్షేత్రంబు వీక్షించి ద
ర్శించెన్ సమ్మని లోచనోత్సవముగా ♦ శ్రీభావనారాయణున్. 65

సీ. శ్రీసుదర్శన శంఖ ♦ చిహ్నాంకితముగాక-యెపుడు మిన్నకయున్న ♦ యిల్లులేదు
బహుళోర్ధ్వపుండ్రసం ♦ పదలేక వృథయైన-ఫాలరేఖలతోటి ♦ ప్రజయులేదు
వైష్ణవోత్తమ భాగ ♦ వతసాత్త్వికులగోష్ఠి- వెలియైనవాటికా ♦ వేదిలేదు
నలినేక్షణుఁడు భావ ♦ నారాయణస్వామిఁ-దప్పించి పరదైవ ♦ తంబులేదు
తే. పరమగీర్వాణయాగవై ♦ భవము నెలవు, నిఖిలకల్యాణగుణకేలి ♦ నిలయ మనఘ
దివ్యములునూటయెనిమిది ♦ తిరుపతులకుఁ, బరమపదమైన శ్రీసర్ప ♦ పురమునందు. 66

మ. శనివారోత్సవ మాచరించె మునిశి ♦ ష్యవ్రాతముందానుఁ గ
మ్మనిపణ్యారముతోడ బూరెగమితో ♦ మండెంగ తండంబుతో
ననుగుంబాసెముతోడఁ బాండుకలమా ♦ హారంబుతో నేతితో
ఘనరంభాఫలఖండశర్కరలతోఁ ♦ గారుణ్యపాథోధికిన్. 67

తే. ద్వాదశాక్షరదివ్యమం ♦ త్రమునఁబూన్చెఁ, జెంగలువ పువ్వుదండల ♦ శ్రీధవునకు
శ్రీమదష్టాక్షరమున స ♦ ర్పించెఁ దపసి, భావనారాయణస్వామిఁ ♦ బసిఁడివిరుల. 68

వ. అనంతరంబ కతిపయప్రయాణంబులఁ దుల్యభాగాతీరంబున. 69

శా. చేతోమోదమెలర్పఁ గట్టెదురఁ గాం ♦ చెన్ భారతామ్నాయవి
ద్యాతంత్రగ్రథనాబ్జసంభవుఁడు వే ♦ దవ్యాసుఁ డభ్యర్హిత
జ్యోతిర్లింగమయస్వరూపుల జటా ♦ జూటావనాగేంద్రులన్
వాతాపీల్వలవైరి గౌతమనదీ ♦ వాస్సంగమేశానులన్. 70

తే. వేదశాఖావిభాగసం ♦ వేదియతఁడు, లలితబిల్వత్రిశాఖాప ♦ లాశసమితి
సంగమేశఘటోద్భవ ♦ శంకరులకు, నర్చనముసేయుఁబ్రణవపం ♦ చాక్షరముల. 71

వ. మఱియుఁ దుల్యభాగాతీరంబున సాంపరాయణగ్రామంబుచేరువ బిల్వాటవీ వాటిఁ
గపట భిల్లుండైన చలిగొండ తేని యల్లుని ముక్తేశ్వరు దర్శించి. 72

ఉ. వేదవిభాగముం బరిఢ ♦ వించిన పుణ్యుఁడు వేదవ్యాసుఁ బూన్చె బి
ల్వాదళపూజనంబు గడు ♦ లెస్సఁగఁ గూరిమి శిష్యపంక్తితో
నాదిమభిల్లు నిత్యకరు ♦ ణామృతపూరముఁ జల్లు పుండరీ
కోదరభల్లు నృత్తకరి ♦ యూథపుమల్లునిఁగొండయల్లునిన్. 73

తే. పదియునార్వన్నెబంగారుఁ ♦ బరిహసించు, నవనవారగ్వధప్రసూ ♦ నములు గోసి
సాంపరాయమహాగ్రామ ♦ సవిధనిలయు,నభవుఁ బూజించెఁ బుండరీ ♦ కాక్షమూర్తి.

క. పంచబ్రహ్మంబులనున్, బంచాక్షరమంత్రమునను ♦ బంచాననునిం
బంచమవేదంబభిని, ర్మించినముని పూన్చెఁ బుంప ♦ రీకకళికలన్. 75

వ. ఇవ్విధంబునఁ గాలకంఠుసకుఁ బ్రభాతకాలపూజ నిర్వర్తించి సాత్యవతేయుండు గమ
నోన్ముఖుండై యున్నసమయంబున. 76

సీ. ఎవ్వాఁడు వింధ్యాద్రి ♦ నిట్టింతులింకించె-గంభీరహుంకార ♦ గర్జనమునఁ
బ్రణవపంచాక్షరో ♦ పనిషత్ప్రపంచంబు-లెవ్వాఁడు శివునిచే ♦ నెఱిఁగికొనియె
గడసిల్లుధరయొడ్డ ♦ గెడమైననెవ్వాఁడు-త్రాసుపైఁ గట్లెచం♦దమునవంచె
నంభోనులేడింటి ♦ నాపోశనం బెత్తి-కలిగించె నెవ్వాఁడు ♦ క్రమ్మఱంగ

తే. భీమనాథేశ్వరుఁడు గౌరిఁ ♦ బెండ్లియాడి, దక్షిణాముఖకల్యాణ ♦ దర్శనమున
వత్సరము వత్సరంబు నె♦వ్వానిఁ జూచు, నతఁడు గగనాగ్రమాణిక్య♦మరుగుదెంచె.

తే. మలయదర్దురగిరిమహా ♦ మందిరుండు, తామ్రపర్ణీజలస్నాన ♦ ధౌతమలుఁడు
కలుషితాంభఃప్రసాదైక ♦ కతకఫలము, లోపమలియుఁ దాను నేతెంచెఁ♦ గుంభభవుఁడు.

శా. ద్వీపాంతోద్భవుఁడైన సంయమికులా ♦ ధీశుండు కాలోచిత
వ్యాపారంబులు దీర్చి రేపకడ ద ♦ క్షారామయాత్రోద్యమం
బాపాదింపుచు నొంక్రియానగరప ♦ ర్యంతార్థమార్గంబునన్
లోపాముద్రయుఁ దాను వచ్చు ముని నా ♦ లోకించె గోదావ్యలన్. 79

తే. ద్వాదశక్షేత్రయాత్రావి ♦ ధాననియతి, భీమమండలిఁ జరియింపఁ ♦ బృథులభక్తిఁ
గుక్కుటేశ్వరు దర్శింపఁ ♦ గోర్కెపుట్టి, యట్టి పీఠాపురంబున ♦ కరుగువాని. 80

ఉ. ఉపులు భీమలింగము గు ♦ ణించి జపం బొనరించి నిచ్చలున్
మాపటిదాఁకఁ దీర్థముల ♦ మజ్జనమాడుచు నుండు వానిఁ బీ
ఠాపురికుక్కుటేశ్వరుని ♦ డాయఁగఁ బోయెడువానిఁ దుల్యభా
గాపగ చెంత శంకరగృ ♦ హాంగణ బిల్వవనాంతరంబునన్. 81

వ. అప్పరమమాహేశ్వరుం గనుంగొని సాత్యవతేయుండు ప్రత్యుత్థానంబుచేసి యెదు
ర్కొనియె నతండును. 82

సీ. భస్మత్రిపుండ్రాంక ♦ ఫాలప్రదేశుని-రుద్రాక్షమాలికా ♦ రూఢవక్షు
నుపవీతకృష్ణాజి ♦ నోత్తరాంగునిఁబల్ల-వారుణాంచితజటా ♦ పటలధారుఁ
దామ్రపాత్రాంగుళీ ♦ దర్భమూలపవిత్రుఁ-దరుణకింశుకలతా ♦ దండధారుఁ
బ్రావృషేణ్యవినీల ♦ పాథోధరశ్యాము-సాలవృక్షప్రాంశుఁ ♦ జారుదేహుఁ

తే. బరమభాగవతోత్తమ ♦ ప్రథమగణ్యు, విమలమాహేశ్వరాచార ♦ వీథిపథిక
నఖిలవీవారముప్పింప ♦ చాగ్రవరునిఁ, బులిసనంభవుఁ బొడగాంచెఁ♦గలశజుండు. 83

ఉ. యోజనగంధినందనుఁడు ♦ నూత్నశిపట్టియు నిర్ణిరోధని
ర్వ్యాజనిరంకుశప్రణవ ♦ వైభవసంపద సొంపు మానసాం
భోజములం దలిర్ప ముని ♦ పుంగవు లొండొరుఁగౌఁగిలించి వి
భ్రాజితలీలఁ జెప్పిరి ప ♦ రస్పరముం గుశలప్రసంగముల్. 84

క. వినయము భక్తియు సంభ్రమ, మును సౌహార్దంబు హృదయ ♦ ములు మొలతేరన్
వినుతి యొనర్చి రగస్త్యున, కును వైశంపాయనాది ♦ కులు మునిశిష్యుల్. 85

వ. అనంతరం బాతుల్యభాగాతీరబిల్వతరువనాంతరమున శశికాంతశీతలశిలాతలప్రదేశంబున నాసీనులై యిల్వలాసురదమనుండును బరాశరనందనుండును గొంతతడ విష్టకథావినోదంబులఁ బ్రొద్దుపుచ్చి రప్పు డగస్త్యుండు సాత్యవతేయున కిట్లనియె. 86

అగస్త్యుఁడు వ్యాసమహర్షిఁ గాశిఁ బాసి వచ్చుటకుఁ గారణం బడుగుట.

తే. ఆననమునందు వైవర్ణ్య ♦ మగ్గలించెఁ, గన్నుగవయందు దైన్యంబు♦గానఁబడియె
నార్తి నేఁడేనియొకటి నీ ♦ యంతరంగ, మూనియున్నది యిదియెట్టు♦లొక్కొ యనఘ.

సీ. లోలార్కునకు నీవు ♦ లోలోన నేమేనిఁ-బోటిపుట్టదు గదా♦మాటమాట
వెసకయ్యశీకుంతి ♦ విఘ్నేశ్వరస్వామి-ధిక్కరింపఁడు గదా ♦ తెగువ నిన్న
నాఁకొన్న నిన్ను మ ♦ ధ్యాహ్నకాలంబున-నరయకుండదు గదా ♦ యన్నపూర్ణ
నెపమేమియును లేక ♦ నీయెడాటమ్మునఁ-బాటిఁదప్పఁడు గదా ♦ భైరవుండు

తే. ఎట్టు పాసితి మిన్నేటి ♦ యిసుకతిప్ప, యెట్టుపాసితి వాస్థలం ♦ బేనుకోను
లెట్టుపాసితివవిముక్త ♦ హట్టభూమి, యెట్టుపాసితి విశ్వేశు ♦ నిందుధరుని. 88

క. కాశీనందన కంతే, కాలుల శిరములకు విరులు ♦ కల్పించు నొకో
లీలావనాంతరమునను, మాలోపాముద్రయిడిన ♦ మల్లీవల్లుల్. 89

శా. ఆమందాకిని యాత్రివేణి వలనం ♦ బాబాహ్యకక్ష్యాస్థలం
బామధ్యాంతరకక్ష్య లావిమలది ♦ వ్యజ్యోతిరుజ్జృంభణ
శ్రీమద్విశ్వపతీశలింగము మదిం ♦ జింతింపఁ గాశీమహా
గ్రామంబెప్పుడు నాకనుంగవకు సా ♦ క్షాత్కారముంగా గొనున్. 90

శా. ఆనందంబున నర్ధరాత్రములఁజం ♦ ద్రాలోకముల్ కాయఁగా
నానాసైకతవేదికాస్థలములన్ ♦ నద్దిక్కులన్ శంభుఁగా
శీనాథున్ దరుణేందుశేఖరు శివున్ ♦ శ్రీకంఠునిన్ బాడుదు
నే నెల్లన్ బులకాంకురప్రకరముల్ ♦ నిండార మిన్నేటిలోన్. 91

క. గంగాయమునాతీరో, త్సంగమునఁ బ్రయాగనున్న • దాశివు విశ్వే
శుం గూర్చి తపము చేసితి, నంగుష్ఠము ధరణి మోపి • యతిఘోరముగన్. 92

తే. విస్మయము నాకు మదిలోన • విస్తరిల్లెఁ, బరమధర్మజ్ఞ కాశికా • పట్టణమున
నుండు మూఢాత్ముఁడైనను • నొందుకడకుఁ, బోవఁ దలఁచెదు నీ కెట్లు • బుద్ధి పుట్టె?

వ. అనినఁ బారాశర్యుండు వాతాపిదమనున కిట్లనియె. 94

వ్యాసులు తాను గాశిఁ బాసిన కారణంబుఁ జెప్పుట.

చ. సమధికసత్త్వవీర్యవరులు • జైమినిపైలసుమంతు లాదిగా
శమదమసద్గుణాన్వితులు • సానులు శిష్యులు తోడఁ గూడిరాఁ
గ్రమమునఁ దీర్థయాత్రకు ధ • రాతలమం దఖిలంబుఁ ద్రొక్కి భా
వము భవభక్తియుక్తముగ • వచ్చితిఁ గాశికిఁ బుణ్యరాశికిన్. 95

క. ఏమిశకునమునఁ జొచ్చితి,మో మన్మథదమనుపీ డ • హోరాత్రంబుల్
మేమేడునాళ్లదనుకను, స్వామీ! యుపవాసముండి • జడిసితిమి మదిన్. 96

క. గేహములకేగి భిక్షాం, దేహియన నీవ్వ టెనిక ప • తివ్రత యైనన్
సౌహార్దంబునఁ దెడ్డెం,డాహారము పెట్టదయ్యె • నా దినములలోన్. 97

శా. శ్రీవిశ్వేశ్వరదేవదేవుని కృపా • శ్రీచే దివోదాసు బా
హావిశ్రాంతబలంబుచేత ధవళో • న్యాయప్రజావృద్ధినె
ప్పె విశ్రామముగల్గి సుస్థిరతరం • బై యుండి భాసిల్లఁగా
నీ వారాణశిలోన భిక్ష కఱవ • య్యెం జూడుమీ కుంభజా. 98

శా. వైశంపాయనుఁ డెంతయున్ సుడివడెన్ • వ్యాడెన్ సుమంతుం డతి
క్లేశం బందిరి పైలజైమినులు దుః • ఖించెన్ మదిన్ దేవలుం
డాశాంతంబులు చూచె దాల్భ్యుఁ డుదరో • దగ్రక్షుధాక్షోభచేఁ
గాశీపట్టణవిప్రవాటికల భి • క్షాలబ్ధి లేకుండుటన్. 99

తే. అక్కటా యేమి చెప్ప విం • ధ్యాద్రిదమన, కాశిలో నేడు నాళ్లు ని • ష్కారణంబ
శిష్యులును నేను నిట్టుపా • సెంబు వడితి,మమర గంగానదీసైక • తములయందు. 100

వ. అష్టమదివసంబుసం దరుణోదయకాలంబున గంగాపులినోత్సంగంబులం గుశశయనంబున మేలుకాంచి యభ్యుదితంబైన మార్తాండమండలం బాఖండలదిశావేదండకంఠగ్రైవేయకనకఘంటికాతంకారంబునుం బోలె నుదయగిరిశిఖరతటనవిధంబునఁ గుంకుమరజస్సానసరేణవిసరంబునుం బోని నిగనిగనునుజిగిగీలుకొని కోమల జిలుఁగుజిగిలొన లు గగనతల మలమికొనుకొలఁది మణికర్ణికాంభః ప్రవాహంబున నఘమర్షణస్నానంబా

చరించి యత్తీరవాసిజనవిరచితవాలుకాలింగంబులకుఁ బీఠార్చనాశంభులింగంబులకును మంత్రాక్షతపుష్పకపూర్వకంబుగా నభివాదనంబుఁజేసి పంచబ్రహ్మపంచాక్షరీమంత్రప్రధానంబులు జపియించి సిద్ధమునిపరంపరాసంకులంబైన ఘంటాపథంబునం. గంగాబహిర్గేహదేహళీవిభాగంబును నంతర్గేహసౌధవీథికాట్టకుట్టిమప్రఘణంబులును గడిచి లోలార్కకాలభైరవడుంఠివినాయకవిశాలాక్షీ ప్రముఖపరివారదేవతాకోటికి నేటికోళ్లు సమర్పించి విశ్వేశ్వరు విరూపాక్షు నక్షీణమోక్షలక్ష్మీసామ్రాజ్యసింహాసనారూఢుం దారకోపదేశదేశికు దాక్షిణ్యపుణ్యకరుణాకటాక్షవీక్షాపేక్షనిఁ బ్రదక్షిణక్రమదండప్రణామపురస్సరంబుగా సేవించి ముక్తిమంటపంబునఁ గొంతతడవుండి మధ్యాహ్నకాలం బగుట నిరూపించి భిక్షాపాత్రంబులఁ గేలంబూని యతికఠోరజఠరక్షుధాగ్నితాపంబునకుఁ దోడగు తపనమయూఖప్రచండకిరణకాండప్రకాండంబులు నెత్తి మండింప లేదు నడువుండు పొండు కూడ దను నిషేధవాక్యంబులు చెవులునిండికొన విప్రవాటంబులఁ బ్రతిగేహంబును బరిభ్రమించి విసికి విసిమాలి వేసరి యలసి యారటఁబొంది సొలసి జూఁకించి తూలి దూఁపటిలి యుల్లంబునఁ గ్రోధం బుద్భవించిన.

శా. కుక్షిప్రోద్భవనిష్ఠురక్షుధితదు ♦ ష్క్రోధాంధ కారంబునం
జక్షుల్ రెండునుఁ జిమ్మచీఁకటులుగా ♦ సంరంభ శుంభద్గతిం
బ్రేక్షచ్ఛాత్రులు భీతిఁబొందఁ గడును ♦ ద్రేకించి హస్తంబునన్
భిక్షాపాత్రలు రాతిమీఁద శతధా ♦ భిన్నంబుగా వైచితిన్. 102

క. అటు పౌరవీథిచక్కటిఁ, బటుకుసఁ బడవైచి క్రోధ ♦ పరిపాటిమెయిం
గటములదరంగ భ్రూకుటి, నిటలములను జెమటనీరు ♦ నిండ ఘటిల్లన్. 103

క. ఏమి యని చెప్పుదును లో, పాముద్రా ప్రాణనాథ ♦ ప్రజ్ఞావిభవం
బేమాయయి చెడిపోవఁగ, నామది నెన్నండు లేని ♦ నైచ్యము పొడమెన్. 104

సీ. ఏలా విచారింప ♦ నిందురేఖామాళి – వివిధమూర్తికధాతు ♦ విశ్వనాథు
నేలా వితర్కింప ♦ హిమశైలశేఖరో – పీపకాశేయంబు ♦ సిద్ధతటిని
నేలా పరీక్షింప ♦ నిభరాజ వదనుని – డుంఠి విఘ్నేశు మం ♦ డూకజఠరు
నేలా విలోకింప ♦ శ్రీశాకళాశూన్య – కటిఁ గాలభైరవు ♦ వటుకనాథు

తే. నిఖిలకైవల్యకల్యాణ ♦ నిలయమైన, కాశిపైఁ గూడు లేకుండు ♦ కారణమున
నలిగి శపియింపఁగాఁ బూని ♦ యందుకొంటి, ధృతకమండలు భాగీర ♦ థీజలంబు. 105

ఉ. కోపము సంహరించు ముని ♦ కుంజరయంచు లలాటదేశసం
స్థాపితపాణిపద్మయుగ ♦ సంఘటితాంజలిబంధులై మహా

తాపసశిష్యబృందములు ♦ ధర్మపథంబును దెల్పి చెప్పఁగా
శాపజలంబు పూనితిఁ బ్ర ♦ శాంతివిహీనత నేమి చెప్పుదున్. 106

వ. ఇవ్విధంబున సప్తవాసరోపవాసాయాససంభూతప్రభూతరోషావేశంబున నంగుళీ పవిత్రసనాథంబైన హస్తంబున మణికర్ణికాజలంబులు ధరియించి యిట్లని శపియింప నుద్యోగించితి. 107

వ్యాసులు కాశిన్ శపింపఁబూనుట.

శ్లో. మాభూత్త్రైపురుషీ విద్యా, మాభూత్త్రైపురుషమ్ధనమ్
మాభూత్త్రైపురుషీభక్తిః, కాశ్యామ్ నివసతామ్ సదా. 108

తే. అని శపింపఁగఁ బూనున ♦ య్యవసరమున, నేమి చెప్పుదు నో సంయ ♦ మీంద్రవంద్య
యుదిలగొని కంప మందుచు ♦ నుండెఁ గాని, శాపజల మందుకోఁ గేలు ♦ సాఁగదయ్యె.

వ. ఆసమయంబునఁ గాశికానగరసోమవీథికాభవనవాటికామధ్యంబున నొక్కయింటిమచ్చుకంటి పంచాశద్వర్షదేశీయపలితసారంబైన వేణికాభారంబు గ్రైవడ మెదుసలిచక్రవాకంబులతో నెకసక్కెంబాడు వీఁగుచన్నుల క్రేఁగుఁదనంబునఁ దనతనూవల్లి జలదరింపఁ గంకణఝుణఝుణత్కారంబు దోరంబుగాఁ గ్రక్కున గోపురద్వారంబు బోరుతలుపు వాయందట్టి యందియలరవలితోడం గూడి మట్టియల క్రమోఁత త్రిభువనంబులు నురుజగొనం దెరుగడుపయోలం జరణపల్లవంబుఁ జాఁచి యనంగధ్వజపటకఠోరపాఠీనచ్ఛాయాదాయాదంబులైన వెణఁదకన్నులు తలచుట్టునుం బలిసి పాలయు కలమసురవీణాక్వాణపాణింధమంబైన యెలుంగునెత్తి యో బ్రాహ్మణోత్తమా! శాపము సంహరించి యిటు రమ్మని నన్నుఁ జేరం బిలిచిన. 110

ఉ. సంతసమంది యే నపుడు ♦ శాపజలంబులు పాఱఁజల్లి వే
దాంతవచోమహోపనిష ♦ దర్థమయిన్ శుభరూప వృద్ధసీ
మంతినిఁ గాశికానగర ♦ మధ్యనివాసిని విశ్వనాథుశు
ద్ధాంతము డాయఁబోయితిఁ బ్రి ♦ యంబును భక్తియునుం దలిర్పఁగన్. 111

ఆ. డాయఁబోయి యప్పు ♦ డాయమ్మ యెవ్వరో, యేకులంబునదియొ ♦ యెఱుఁగకయును
నే జొహారునిడితి ♦ హృదయంబ నేరము, నెదురు ప్రాభవంబు ♦ నేర్పరింప, 112

వ. అంత నన్నుం జేరఁబిలిచి యక్కాంత యిట్లనియె, 113

తే. భిక్ష లేదని యింత కో ♦ పింతురయ్యా? కాశికాపట్టణముమీఁదఁ ♦ గాని నేయు
నీమనశ్శుద్ధిఁ దెలియంగ ♦ నీలకంఠుఁ, డింత చేసెను గాక కూ ♦ డేమి బ్రాఁతి. 114

తే. శ్రీవిశాలాక్షి బంగారు ♦ త్రెడ్డునందు, నమృతపాయస మొసఁగు న ♦ భ్యాగతులకుఁ
గాశికాపురి మధ్యాహ్న ♦ కాల మనఁగ, వినియు నెఱుఁగవె యాతిథ్య ♦ వేళలందు.

ఉ. ఏడు దినంబు లన్నమున ♦ కెడ్డము పుట్టిన యంతమాత్రలో
నేడు మచున్నవాఁడవు ము ♦ నీశ్వర నేఁడును నీదు ధీరతల్
పాడఱిపోయెనే శివుని ♦ భార్యకుఁ గాశికిఁ బుణ్యరాశికిం
గాడు నొనర్పఁ జూచెదవు ♦ కంఠపుఁ గ్రోధము పెచ్చులెచ్చఁగన్. 116

ఉ. క్రొన్నెలపువ్వుదాల్పునకుఁ ♦ గూరిమిభోగపురంధ్రి కక్కటా
యిన్నగరీలలామమున ♦ కీపరిపాటికి నిట్టికోపమే
లన్న! ఘటించె దో మునికు ♦ లాగ్రణి నిక్కమువో బుభుక్షితః
కిన్నకరోతిపాపమను ♦ కేవలనీతిఁ దలంచిచూడఁగన్. 117

తే. కాశిపైఁ గోపగించంగఁ ♦ గాదు నీకు, నెంత కోపించునో యింత ♦ కిందుమౌళి
విప్రుఁడవు గాన నేరము ♦ వెదకఁ దగదు, భిక్షఁ గొన రమ్ము మాటలు ♦ పెక్కులేల.

వ. అనిన నవ్వాలుఁగంటికి నిట్లంటి, 119

శా. తల్లీ! యిన్ని దినాలకేనియు సుధా ♦ ధారారసస్యందియై
యుల్లంబున్ సుఖియింపఁజేయు పలు కె ♦ ట్లోవింటి నిప్పేటిలోఁ
బెల్లాఁకొన్నతనాస నే నొకఁడనే ♦ భిక్షానకున్ వత్తునో
యెల్లన్ శిష్యులఁ గొంచు వత్తునొ నిజం ♦ బేర్పాటుగాఁ జెప్పుమా. 120

తే. ఈవు పెట్టిన భిక్ష మే ♦ మిందఱమును, బంచుకొని చేయువారము ♦ ప్రాణరక్ష
నాతి యందఱవియును బ్రా ♦ ణములు కావె! నాయదియె ప్రాణమని వత్తు ♦ నా! భుజింప.

వ. అనిన మందస్మితవదనారవిందయై యయ్యిందుబింబానన యిట్లనియె, 122

శా. అంతేవాసులు నీవుఁ గూడుకొని మ ♦ ధ్యాహ్నాభిషేకక్రియల్
శాంతస్వాంతత జాహ్నవిం జలిపిపె ♦ ల్పున్ రండు నే నింతలో
నంతర్గేహమునన్ సమగ్రముగ మీ ♦ కాహారము ల్వేగఁ గ
ల్పింతున్ భోజన మిష్ట మిందఱికిఁ దృ ♦ ప్తిన్ బొందఁగాఁ బెట్టెదన్. 123

క. ఆఁకొంటి రిన్ని దినములు, పోఁకంతయు భిక్ష వీటఁ ♦ బుట్టక యునికిన్
ఆకట దూఁకట నలిగితి, రేఁకట వాయంగ భిక్ష ♦ లిడియెద రండీ. 124

వ. అనిన నేమును వియల్లోకకల్లోలినికిం జని యాప్లవనం బాచరించి యుభయపవిత్రిం

బులు ధరియించి వేదంబులు పఠియింపుచు వచ్చి యమ్మచ్చుకంటియింటి మొగసాలఁ
గూర్చుంటిమి. 125

క. మున్నాఱు శిష్యులును నే, నన్నెలతుకతోడ మాట • లాడిన యయ్య
భ్యున్నతసౌధముమీఁదను, సున్నమునిగుడించినట్టి • జోడరుగులపై. 126

వ. ఉండి యాసారప్రసారంబులు చేయు శంభళీజనంబులచేతను మారాకయెత్తింగిం
చిన నబ్బోటి హాటకమయంబైన గోడఁగుపావలుగిలుకలు గులుకరింపఁ గుసుమ
కోదండసమ్మోహనకాండంబునుం బోని యొక్క రెండవవయసుతాంబూలకరండ
వాహినిం గైదండపట్టుకొని యేతెంచి రండు విచ్చేయుం డని సబహుమానంబుగాఁ
దోడ్కొనిపోయి చంద్రికాసంకాశకౌశేయశతసహస్రసందానితవితానోపశోభితం
బును, గాలాగురుధూపధూమవాసనాసనాథంబును, గర్పూరరచితరంగవల్లీవేల్లితంబు
ను, గస్తూరికాలేపనసురభిళశశికాంతమణిశిలాకుట్టిమంబును, నగు చతుశ్శాలాభోజ
నమందిరంబున వృద్ధానుపూర్వకంబుగ సుచితాసనంబులం గూర్చుండ నియమించిన.

క. మొగి విరిసి కఱకుగూడక, పగులక వెడలుపును నిడుపుఁ • బసిమియుఁ గలలేఁ
జిగురరఁటాకులు పెట్టిరి, దిగదిగ నద్దేవియాజ్ఞ • దివ్యపురంధ్రుల్. 128

న. అనంతరంబ. 129

తే. అర్చనలు చేసి గంధపు • ష్పాక్షతముల, ధూపమిచ్చెఁ గాలాగురు • ధూమరేఖఁ
గప్పురంబు నివాళించెఁ • గమలనేత్ర, పంక్తిపంక్తికి నేతెంచి • బ్రాహ్మణులను. 130

ఉ. ఇందఱుఁ గూడి శాంతి పఠి • యింపుఁడు మజ్జనమాచరింపుఁ డ
ర్ధేందుకళాకిరీటునకు • నీయమృతాన్నము లీ పదార్థముల్
మందగతిం భుజింపుఁడు స • మస్తజగత్పతి కాశికాపురీ
మందిర విశ్వనాయకుఁ డు • మాపతి ప్రీతి వహించుఁ గావుతన్. 131

వ. అని పంక్తిపంక్తి నడుమ నిలుచుచుఁ నయ్యింతి భక్తిశ్రద్ధా తాత్పర్య విశ్వాస పూ
ర్వకంబుగా నుర్వీగీర్వాణవర్గంబులఁ బ్రార్థింపుచు నాపోశనంబులు పోయింపుచుం
డె నప్పుడేను బైలసుమంతుజైమినివైశంపాయనాదిశిష్యప్రకరంబు నెష్ఠనంబులనిల్లని
వితర్కింపుచుంటిమి. 132

ఉ. వండినచొప్పనుం బాగయు • వాసనయుం బొగపాఱు చందమున్
భాండసమృద్ధి సంపదయుఁ • బానవిభూతియు సర్వమంగళం
బండజయాన రిత్తప్రియ • మాడెడు నేఁడును భోజనంబు లే
కుండుట గాసనయ్యె నని • తోత్పలగంధియు నేమిహాయయో. 133

ఉ. చల్లని సౌమ్యదృష్టియుఁ బ్ర ♦ సాదము మాధురియుఁ న్వివేకము
న్వొల్లదనంబు మార్ధ్యమును ♦ నిర్మలినత్వముఁ జూడవచ్చినం
గల్ల యొకింతయేనిఁ బొడ ♦ గానఁగరా దరఁ టాకుఁజూచినన్
ఝల్లనె గుండె యోగిరము ♦ శాకములుం బొడగానరామికిన్. 134

తే. పాత్రసంశుద్ధి కాజ్యంబు ♦ పస్తరించి, యూరకుండిరి యిదియేమి♦యొక్కొ వీరు
కానరావిఫ్డు శాకపా♦కములు నెదుర, మనకు నిజమయ్యె నలచంద♦మాయఘుటిక.

మ. అవుగాకేమి నిజంబు తేటపడఁగా ♦ నర్చించె గంధాక్షతా
దివిశేషంబుల శాంతిపాఠమును సం ♦ దీపించె విశ్వేశ్వరున్
శివు నుద్దేశము చేసి మ్రొక్కి వివిధా ♦ శీర్వాదముల్ గైకొనెం
ధవళాంభోరుహనేత్ర యింతయును మి ♦ థ్యాదృష్టి గానేర్చునే. 135

క. కానీ యీదివసంబును, నే నిన్నఁటియట్లకాక ♦ యేమనఁగ నపో
సానంబులు వడ్డించిరి, మానవతీజనులు లీల ♦ మహిదివిజులకున్. 136

తే. పోసి రాయెల్లవారి కా ♦ పోశనములు, నారగింపుఁడు లెండు మీ♦కమృతమస్తు
ప్రొద్దుపోయెను జుండని ♦ బుజ్జగించి, మ్రొక్కి యంజలియొత్తె న♦మ్ముదుకపణఁతి. 137

శా. ఆముత్తైదువ యాజ్ఞ విప్రనికరం ♦ బాపోశనం బెత్తినన్
సామర్థ్యం బది యెట్టిదో నిఖిలమున్ ♦ సంపూర్ణమై పత్రిపా
త్రీమధ్యంబునఁ బిండివంటకములుం ♦ దివ్యాన్నముల్ షడ్రసీ
సామగ్రీరుచిమత్పదార్థచయము ♦ ల్సంధిల్లె నొక్కుమ్మడిన్. 138

ఉ. పప్పును బిండివంటలును ♦ బాయసముల్ ఘృతముల్ గుడంబులుం
గుప్పలుగాఁగఁ జుట్టునను ♦ గూర్పఁగఁ గూడిన యేరుఁబ్రాలతె
ల్గప్పరభోగివంటకము ♦ గమ్మని తాలిపు సాజ్జెపిండితో
నొప్పులుగా భుజించిరి బు ♦ ధోత్తములాఁకటిచిచ్చు పెచ్చునన్. 139

క. తరుణి యిది యన్నపూర్ణా, పరమేశ్వరి గాని యితర ♦ భామిని గాదం
చరవాయి గొనక మెసఁగిరి, పరమమునీశ్వరులు పంచ ♦ భక్ష్యాన్నంబుల్. 140

శా. ద్రాక్షాపానకఖండశర్కరలతో ♦ రంభాఫలశ్రేణితో
గోక్షీరంబులతోడ మండెఁగలతోఁ ♦ గ్రొన్నేతితోఁ బప్పుతోఁ
నక్షయ్యంబగు నేరుఁబ్రాలకలమా ♦ హారంబు నిశ్శంకతం
గుక్షుల్ నిండఁగ నారగించితిమి య ♦ క్షుద్రక్షుధాశాంతికిన్. 141

ఆ. ఎవ్వఁడే పదార్థ ♦ మెంతేనిఁ జింతించు, నతని కా పదార్థ ♦ మంత గలిగి
యరఁటియాకు మీఁద ♦ నవతారమై యుండు, నిట్టి మహిమ చూడ ♦ మెన్నఁడేని.

ఉ. వేలుపుగిడ్డియుం బరుస ♦ వేదియుఁ గల్పకుజంబుఁ దోడ రా
లాలితపాదనూపురఝ ♦ ళంఝుళనాదములుల్లసిల్లఁ బైఁ
జేలచెఱంగు దూలఁగ వి ♦ శృంఖలవృత్తిఁ జరించుచుండె నీ
లాలక యన్నపూర్ణ యమృ ♦ తాన్నముఁ బెట్టుచు నన్నిపంక్తులన్. 143

వ. ఇవ్విధంబున నాజ్యధారాప్రవాహంబును, శర్కరాతిరోదసికతాంచితంబును, బాయసాపూపసంపన్నంబగు కలమాన్నపూర్ణంబును, ద్రాక్షాగోక్షీరక్షౌద్రపుంశ్రేక్షుఖండమండితంబును, రంభానారికేళఫలపాకశాకసాకల్యకల్యంబును, పాడబరసావళీపానకప్రచురంబును, శరచ్చంద్రచంద్రికాధవళదధిసమృద్ధంబును నైన భోజనోత్సవంబు వైశంపాయనమనఃప్రమోదనసంపత్సంపాదనలంపటంబును, సుమంతుసంతోషకారణంబును, పైలరసనాతపఃఫలంబును, జైమినికామనాకామధేనువును, దేవలముదావహంబును, రోమహర్షణహర్షోత్కర్షావహంబును, సూతకౌతూహలకౌతుభూతంబును, నన్నన్నసౌరథవిహారఘంటాపథంబును నై ప్రవర్తిల్లెఁ దదనంతరంబ. 144

ఆ. హస్తములను గడిగి ♦ యాచమనక్రియా, వ్యాప్తిదీర్చి దేవి ♦ యాజ్ఞ మేము
విమలసౌధమధ్య ♦ వేదికాస్థలమున, విశ్రమించియున్న ♦ వేళ యందు. 145

వ. అభ్యంతర భవనంబునందుండి. 146

విశ్వనాథుఁడు పార్వతితోడ వ్యాసాదు లుండిన వేదికకడకు విజయముచేయుట.

సీ. చంద్రబింబానన ♦ చంద్రరేఖామౌళి-నీలకుంతలభార ♦ నీలగళుఁడు
ధవళాయతేక్షణ ♦ ధవళాఖిలాంగుండు-మదనసంజీవని ♦ మదనహరుఁడు
నాగేంద్రనిభయాన ♦ నాగకుండలధారి-భువనమోహనగాత్ర ♦ భువనకర్త
గిరిరాజకన్యక ♦ గిరిరాజనిలయుండు-సర్వాంగసుందరి ♦ సర్వగురుఁడు

తే. గౌరి శ్రీవిశ్వనాథుండు ♦ కనకరత్న, పాదుకలు మెట్టి చట్టలు ♦ పట్టికొనుచు
నేగుదెంచిరి యొయ్యార ♦ మెసక మెసఁగ, విహరణక్రీడ మాయున్న ♦ వేదికపుడు.

తే. జయయు విజయయు నొకవంక ♦ నరన రారు, నందికేశుండు ముందర♦నడచి రాఁడు
ప్రథమదంపతు లేమి సం♦భ్రమము లేక, యరుగుదెంచుట యద్భుత♦మయ్యెమాకు.

శా. గౌరిం జూచినయప్పు ♦ డంచితమహాకారుణ్యసంపత్తియుం
దారానాయకమౌళిఁజూచినపుడు ♦ ద్యత్క్రోధసంరంభముం

ద్రోరంబై యపు డంతరంగముల సం ♦ తోషంబు సంత్రాసముం
బూరించెన్విను మేమి చెప్పుదు మహా ♦ పుణ్యాత్మ కుంభోద్భవా. 149

తే. కాశి శివునకు శుద్ధాంత ♦ కాంతగాన, దానిపై నల్గి కోపపా ♦ త్రంబు నైతిఁ
గాశి గౌరికి సవతియౌఁ ♦ గాన నేను, దానిపై నల్గి ప్రేమపా ♦ త్రంబునైతి. 150

వ. అనంతరంబ యేము ప్రత్యుత్థానంబు చేసి యా పురాణదంపతులకుఁ బ్రణామంబులా చరించి మడిసందులం జేతులిడి యొక్కకెలన నిలిచి యుండితిమి. పార్వతీపరమేశ్వరులు వేదికాస్థలంబున విజయంచేసి కూర్చుండి రప్పుడు శంభుండు కోపసంరంభంబున నాదిక్కు చూచి ధిక్కరించి యిట్లనియె. 151

శంభుండు వ్యాసునిశిష్యులతోడఁ గాశి వెడలిపొమ్మనుట.

సీ. ఓరి దురాత్మ! నీ ♦ వారముష్టింపచా-భాస! యోజనగంధి ♦ ప్రథమపుత్ర!
దేవరన్యాయదు ♦ ర్భావనాపరతంత్ర! బహుసంహితావృథా ♦ పాఠపఠన!
భారతగ్రంథగుం ♦ భనపండితంమన్య! నీవా మదీయప ♦ త్నికి నశేష
కైవల్యకల్యాణ ♦ ఘంటాపథమునకుఁ-గాశికాపురికి ని ♦ ష్కారణంబ
తే. శాపమిచ్చెద సని యనా ♦ చారసరణి, నడుగువెట్టినవాఁడవ ♦ హంకరించి
పొమ్ము నిర్భాగ్య మాయూరి♦పొలము వెడలి, యెచటికేఁ శిష్యులును నీవు♦నీక్షణంబ.

క. పోక నడగొట్టితేనియు, రాకింతుఁ జుమీ మొగంబు ♦ రాచట్టుపయిం
శ్రీకాశిక నిందించిన, నీకెంతట నేలపోవు ♦ నీచచరిత్రా. 153

క. వడి విడువక యివ్వడువున, నుడుపతిమకుటుండు చెవుల ♦ కొసరని నుడుగుల్
నెడవిన నే నయ్యిరవుర, యడుగులఁ బడి కాశి వెడలి ♦ యరిగెదు వేళఁ. 154

చ. వెఱవకుమో కుమార! పది ♦ వేలవిధంబులనైన నిన్ను నే
మఱవ మ కేడకుం జనుట ♦ మాని సుఖంబున దక్షవాటికఁ
దుఱఁగలి గొన్న సమ్మదము ♦ తో గమనింపుము భీమనాయకుం
డఱగొఱలేనివేల్పు నిఖి ♦ లాభ్యుదయంబులు నీకు నయ్యెడుఁ. 155

వ. అనిన నంబవచనంబులు విని విశ్వేశ్వరదేవ రచితన్యక్కారమహోపద్రవసంభూత వేదనాదూయమాన మానసుండనయ్యును భవానీకృపాపాంగవీక్షావిక్షేపదాక్షిణ్యంబున నొక్కింత యంకిలిదెలిసి శిష్యసహితుండనై యెన్నఁడెన్నఁడు భీమేశ్వరుఁ దర్శింతునో యని యువ్విళ్ళూరి యేతెంచుచున్నవాఁడఁ బరమమాహేశ్వరుండవైన నిన్నుం గనుంగొంటి నింక నామనోరథం బవ్యాహతగతిం బ్రవర్తింపఁగలయది. 156

తే. అనవధానత నావగిం ♦ జంతసూవె, పర్వతంబంత యపరాధ ♦ భరముకోలిపి
కాశివెడలంగ మొత్తినఁ గాసిబొంది, తిరుగుచున్నాఁడ నిదెయేను ♦ దిక్కుమాలి. 157

తే. కడుదయాళురు దేవతా ♦ గణములెల్లఁ, గాలభైరవు చిత్తంబు ♦ కఠినపాక
మీరసము పెద్ద దుంఠివి ♦ ఘ్నేశ్వరునకుఁ, గాశిమనఁబొంట్లకెల్లను ♦ గానిబ్రతుకు. 158

క. అని కుంభసంభవునకును, దన వృత్తాంతంబు చెప్పి ♦ దైన్యము నొందెన్
గనుగవ నశ్రులుదొరఁగఁగ, ననఘుఁడు సత్యవతిసూనుఁ ♦ డని చెప్పటయున్. 159

వ. అటమీఁది వృత్తాంతం బెయ్యది యని యడిగిన. 160

మ. స్మరజిద్భూధరదిక్కరిద్రుహిణయో ♦ షాచంద్రికాభ్రాపగా
శరదభ్రాభ్రిభ్రిమువల్లభప్రతిభట ♦ స్ఫాయస్ఫురత్కీర్తిని
ర్ఝరగర్భోదయభూర్భువస్స్వరఖిల ♦ బ్రహ్మాండభాండోదరా!
యరివేదండఘటావిఘట్టనకఠో ♦ రాటోపకంఠీరవా! 161

క. అనమనమవిషమసమర, ప్రసృమరరిపు సుభటనిటల ♦ పట్టవిఘట్ట
వ్యసనదృఢదోఃకఠారా, కుసుమశరాసనసమాన ♦ కోమలమూర్తీ 162

స్రగ్విణీ. రామమాంబాసుతా ♦ రాజవిద్యాధరా
కామితార్థైకసం ♦ కల్పకల్పద్రుమా
వేమసత్క్షోణిభృ ♦ ద్వీరభద్రేశ్వరా
స్వామికార్యాభిర ♦ క్షాక్రియాదక్షిణా. 163

గద్య. ఇది శ్రీకమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ శ్రీనాథ
నామధేయ ప్రణీతంబైన భీమేశ్వరపురాణం బను మహాప్రబంధంబునందు

ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీ ర స్తు.

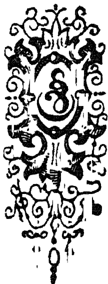
శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీ భీ మే శ్వ ర పు రా ణ ము.

తృ తీ యా శ్వా స ము.

భీమేశ్వరకరుణా
లాభసముజ్జృంభమాణ ♦ లక్ష్మీవిభవా
ప్రాభవకశ్యపమునివం
శాభరణా! బెండపూఁడి ♦ యన్నామాత్యా. 1

వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునులకుం జెప్పందొడంగె. 2

గీ. అవ్విధంబున బాప్పధా ♦ రావలాత్ముఁ, డగుచు సత్యవతీసూనుఁ ♦ డడలుటయును
నెలఁతయును దాను గన్నుల♦నీరునించెఁ, గరుణ చిత్తంబులో నుబ్బఁ♦గలశభవుఁడు. 3

వ. అనంతరంబ యంతరంగంబున సంతాపంబు డిందుపఱచుకొని సత్యవతీనందనుండు
కమండలుజలంబులు కన్నులం దడుపుకొని నిట్టూర్పు నిగుడించి కాశికావియోగక్లేశం
బున సమానవ్యసనుండైన కుంభసంభవున కిట్లనియె. 4

ఉ. ఈవును నేనపోలెను ము ♦ నీశ్వర భాగ్యము లేమిఁజేసి కా
శీవిరహాగ్నితాపమునఁ ♦ జేడ్పడినాఁడవు చెప్పవయ్య నా
త్రోవ మహాత్మ దక్షపురి ♦ ధూర్జటి శంభుఁడు భీమనాథుఁ డా
ర్యావిభుఁ డాశ్రయార్హుఁడగు ♦ నా?నను నేలికొనందలంచునా? 5

మ. జగతీమాళివతంసభూషణము వి ♦ శ్వఖ్యాతముం గాశికా
నగరంబు న్విడఁబాసి నీకును జగ ♦ న్నాస్యైకచారిత్ర యీ
చిగురుంబోఁడికి నాకునుం గటకటా ♦ చేట్పాటు పాటిల్లె నీ
ముగురిం గూర్చిన ముండదైవమునకున్ ♦ మోమోట లేదో సుమీ? 6

నిండి పాఱుచు నుండు ♦ నే నిదాఘములందుఁ-దలకొత్తు సప్తగో ♦ దావరంబు!
షట్కాలశంభుపూ ♦ జావిధానములకుఁ-బల్లవప్రసవద ♦ ర్భలును గలవె?
కాంతాజనంబులు ♦ కమియార నిడుదురే-పురములోఁ దత్కాల ♦ పుణ్యభిక్ష?
ఘనతపంబునకు వి ♦ ఘ్నంబు సేయరుగదా-యమరేంద్రుఁ డొసఁగిన యప్సరసలు?
తే. కాలభైరవవిఘ్నేశ ♦ కార్తికేయ, వీరభద్రాదిపరివార ♦ వీరగణము
స్వాగతము సేయునే కార్య ♦ సాధకులకు, దక్షవాటికయందు వా ♦ తాపిదమన? 7

ఉ. ముక్కుమొగంబుచూడ కొక ♦ మోసపుమాటకు విశ్వనాయకుం
డెక్కడికైనఁ బొమ్మనుచు ♦ నెఱ్ఱనిచూపులఁ జూచె నల్కతో
ధిక్కరణంబు సేయఁ జను ♦ దెంచితిఁ గాశినినుండి నాకుఁ దా
దిక్కయి భీమనాయకుఁడు ♦ దీర్చునొకో యవమానదుఃఖముల్. 8

తే. నన్ను గన్న తల్లి ♦ యన్నపూర్ణామహా, దేవి విశ్వనాథ ♦ దేవు తరుణి
గుఱుతుచెప్పి తన్నుఁ ♦ గొలువంగఁ బుత్తేర, వచ్చినాఁడ ♦ నేలవలదె తనకు? 9

సీ. భీమేశ్వరేశ్వర ♦ శ్రీమహాదేవుండు-కరుణించునే నన్నుఁ ♦ బరమశైవ!
సప్తగోదావరో ♦ త్సంగధాముఁడు నన్ను-నాదరించునె యిల్వ ♦ లాసురారి!
సప్తపాతాళవి ♦ ష్కంభమూలస్తంభ - మూరడించునెనన్ను ♦ నుపరతాత్మ?
దక్షిణాంభోరాశి ♦ తటమేదినీభర్త - రక్షించునే నన్ను ♦ బ్రహ్మవాది?
తే. స్వాగతముసేయునే నాకుఁ ♦ జంద్రమౌళి, కాంక్షితం బిచ్చునే నాకుఁ ♦ గాళగళుఁడు?
కాశిలోఁ బడ్డ మానభం ♦ గంబువాయఁ, గుస్తరించునె నను శూలి ♦ కుంభజన్మ? 10

ఉ. దోసము పెద్దలేదసక ♦ ధూర్జటి నిష్ఠురకంఠహుంక్రియా
భ్యాసముమై నచల్చి యద ♦ యస్థితిఁ గాశివెలార్చెన్ నింక నే
నా సరిసంయమీంద్రుల స ♦ నాథత నేమెయిఁ జూతు దక్షవా
టీసదనుండు ప్రేమ ఘటి ♦ యింపక తాను నుపేక్షచేసినన్. 11

— కలశభవుఁడు పారాశర్యునకు దక్షారామమహిమంబు చెప్పుట. —

వ. అనినఁ బారాశర్యునకు నత్తపోధనవర్యుం డిట్లనియె. 12

మ. వితతాష్టాదశసంహితాగమకథా ♦ వీథీసహస్రంబు భా
రతతంత్రంబఖిలంబు నీయది యపా ♦ రంబైనయామ్నాయసం
తతి నీచే వివరింపఁగాఁబడియె వి ♦ ద్యావర్ధనా నీవు నీ
క్షితిలోఁ గానని తీర్థముల్ గలవె? యీ ♦ చింతాభరం బేటికిన్. 13

వ. భీమలింగంబు మాహాత్మ్యంబు నీ వెఱుంగనియదియునుం గలదె? దక్షారామపుణ్య
క్షేత్రం బఖిలపురాణప్రసిద్ధంబు కాదె? నీమనోవిషాదంబు సంజేసి యెఱుంగనివాఁడ
వుంబలె నడిగెదవుగాక, యైన నడిగిన యర్థంబు చెప్పెద నాకర్ణింపుము. 14

ఉ. మోక్షస్థానము భోగభూమియును నై • మున్నూఱుతీర్థంబులన్
సాక్షాద్బ్రహ్మపదంబనంగ నపర • స్వర్గంబునా నొప్పగున్
దక్షారామము భీమనాయకమహా • ధామంబు లోకత్రయీ
చక్షుఃప్రాఘుణకాయమానసుషమా • సంపత్సముద్దామమై. 15

తే. రాజవంశజుఁడగు భగీ • రథుని వెనుకఁ, బాఱు తెంచిన చదలేఱు • పాటియగునె
సప్తమునిరాట్ప్రతాపసం • ప్రాప్తమైన, సప్తగోదావరంబుతో • సారమహిమ.

సీ. దక్షప్రజాధినా • థమహాధ్వరక్రియా, దీక్షాధిగమపుణ్య • దేశమునకు
బ్రహ్మవిష్ణుపురంద • రప్రధానసుపర్వ - పరమసంయమిసభా • భవనమునకు
దాక్షాయణీయోగ • దహనార్చిరుత్క్షేప - సామిధేనీమంత్ర • జాతమునకు
వీరభద్రభుజావి • హారహేలాసమా - రంభనాటకనాట్య • రంగమునకు

తే. నమృతమయదివ్యతేజస్స్వ • యంభులింగ, శాంతభీమేశ్వరేశ్వర • స్థానమునకు
దక్షవాటంబునకు మోక్ష • ధామమునకు, భోగజన్మస్థలమున కే • పురము సరియె!

వ. వెండియుఁ జండభానుకృతప్రతిష్ఠుండును, నాఖండలముఖనిఖిలబర్హిర్ముఖశిఖామణి
మయూఖకిర్మీరితచరణారవిందుండును, సప్తపాతాళభువనవిష్కంభనిర్భేదసమాసా
దితావిర్భావుండును, దివ్యామృతస్వయంభూరుజ్జ్యోతిర్లింగమయమూర్తిధరుండు
నైన, భీమేశ్వరుండు భోగమోక్షప్రదాన దీక్షాధురంధరుండై యందు వసించియుండు
నమ్మహాదేవుచేత నప్పుణ్యక్షేత్రంబు భీమమండలంబనఁ బండ్రెండు యోజనంబులమేర
కైవల్యకల్యాణ మండపంబును భోగలక్ష్మీవిలాస భవనపుండరీకంబును నై కుండలాము
ఖసంవేద్యశార్దూలతీర్థంబులు మొదలుగాఁ గల శాఖోపశాఖాతీర్థంబులం గలిగి
దక్షిణజలధివేలావనోపకంఠంబున వేదండవదనశుండాకాండచుళికితోన్ముక్తసప్తగో
దావరసలిలధారాఘుణత్కారబృంహిత బ్రహ్మాండగోళంబును, దుల్యభాగాప్రవాహ
లహరికాఘోషఘుమఘుమాయమానదిగ్విభాగంబును, నేలానదీమాతృకాయమానకే
దారక్షేత్రసంవర్ధితానేకవ్రీహిభేదసంపత్సంపన్నంబును, ఫలభరితనారికేళషండమం
డితప్రౌఢపీఠాపురోపకంఠసీమాబహిర్భాగంబును, మాతృకాయమాన గోదావరీతీర
పుణ్యాగ్రహార సరంపరాభూనిలింప సంపత్సంపాదితాధ్వరక్రియాసమాహూతపురు
హూతాదిదేవతాకదంబ సంబాధసంచరితంబును, గాంతేయవాహినీప్రాంతసంతప్య
మానసహకారకాంతారఫలరసాస్వాదమోదమానపుంస్కోకిలకుటుంబకంఠనాళకోమ

లకుహూకారకోలాహలప్రపంచితపంచమంబును, హరివంశంబునుంబోలె బలభద్రప్ర ద్యుమ్నానిరుద్ధపురుషోత్తమాధిష్ఠితంబును నై, మహాక్షేత్రంబన, మహాలింగస్థానంబన, దక్షిణకాశియనఁ, గళ్యాణనిలయంబనఁ, గైలాసప్రతిబింబంబన,నశ్వరమహైశ్వర్యం బును, నప్రతిమవైభవంబును, నవాఙ్మానసగోచరంబును, నసంఖ్యాతప్రమథగణసమా కీర్ణంబును నై, యశేషకల్యాణనిలయం బై యొప్పునమ్మహాస్థానంబునందు. 18

సీ. పాటలంబగుజటా ♦ జూటంబునడునట్టు-పూపచుక్కలరాజు ♦ పొడవుచూపు
వెడఁద యైన లలాట ♦ వీథివిటంకంబు-కట్టెఱ్ఱకొవ్వేఁడి ♦ కన్నుఁగూర్చుఁ
గంబుసన్నిభ మైన ♦ కంఠప్రదేశంబు-గరళకూటముఛాయఁ ♦ గ్రాఁచి యుంచియుఁ
గడు మనోజ్ఞము లైన ♦ కర్ణపార్శ్వంబులఁ-బెనుపాఁపపోఁగులు ♦ బిత్తరించు
తే. భీమమండలికాపుణ్య ♦ భూమియందు, వివిధకైవల్యకళ్యాణ ♦ వేది నసఁగఁ
గీటపక్షిసరీసృప ♦ క్రిమిచరాది, జంతుకోటికిఁబ్రాణావ ♦ సానవేళ. 19

సీ. ఒకచోటఁ గోటివ ♦ ల్ల్యుఁడురాజకోటీర-విభ్రాజితోత్సంగ ♦ వృద్ధగంగ
యొకచోటఁ బీఠాంబి ♦ కోన్నతస్థనభర్మా-స్ఫాలజర్జరితక ♦ ల్లోలయేల
యొకచోటఁ జటులన ♦ క్రకుళీరపాఠీన-తోయగర్భాభోగ ♦ తుల్యభాగ
యొకచోటనప్సరో ♦ నికరసంసేవితాం-తరముక్తీశసప్తగో ♦ దావరంబు
తే. నమరు నాగరఖండసి ♦ ద్ధాంతజాతి, నాగవల్లీసమాక్రాంత ♦ పూగఖండ
మండితోద్యానవాటికా ♦ ఖండవిభవ, పాత్రి మగుభీమమండలీ ♦ క్షేత్రమునకు. 20

సీ. త్ర్యంబకాచలశిఖా ♦ గ్రమునందునుదయించి-పొదలి యార్యావర్త ♦ భూమిదఱిసి
మలఁగిదండకవనీ ♦ మధ్యభాగముననా-ప్రస్రవణాచల ♦ ప్రస్థమొఱసి
పట్టిసశ్రీవీర ♦ భద్రేశుసేవించి-తీరసోమేశుమం ♦ దిరముడాసి
యేచియనంతభో ♦ గేశ్వరస్థానంబు-రుద్రపాదములపైఁ ♦ ద్రోవగాఁగఁ
తే. గోటిపల్లీశు కోమలాం ♦ ఘ్రిలకుమ్రొక్కి, కుండలాముఖతీర్థంబుఁ ♦ గుస్తరించి
భీమమండలి డాపలఁ ♦ బెట్టుకొనుచు, గౌతమీగంగ లవణాబ్ధి ♦ గౌఁగిలించె. 21

తే. నీరుకడఁగోల్లఁగూడిము ♦ న్నీటిఁగవయు, మొగులుబడివాహినులకెట్లు ♦ మొరయవచ్చు
వార్థులేఁడింటికివలపు ♦ వనితయైన, మంగళోత్సంగగౌతమీ ♦ గంగయెదుర. 22

ఉ. ఎక్కడఁ జూచినం సరసి ♦ యెక్కడఁ జూచిన దేవమందిరం
బెక్కడఁ జూచినం దటిని ♦ యెక్కడఁ జూచినఁ బుష్పవాటికం
బెక్కడఁ జూచిన న్నది మ ♦ హీవలయంబున భీమమండలం
బెక్కడ నయస్యమండలము ♦ లెక్కడ భావన చేసి చూచినన్. 23

తే. బ్రహ్మహత్యాదులగు మహా ♦ పాతకములు, ధాత్రి జనులకు నిమిష మా ♦ త్రమునఁ బాయు
భీమనాథమహాదేవు ♦ పెండ్లినాఁటి, దక్షిణాముఖమండప ♦ దర్శనమున. 24
తే. కార్తికీవేళ భీమశం ♦ కరునినగరఁ, దూఱు నెవ్వాఁడు చిచ్చుఱ ♦ తోరణంబు
వాఁడు దూఱఁడు ప్రాణని ♦ ర్యాణవేళ, ఘోరయమపట్టణద్వార ♦ తోరణంబు. 25
తే. ద్వాదశక్షేత్రపుణ్యతీ ♦ ర్థములతోడ, రమ్యమగుసప్తగోదావ ♦ రంబుతోడ
వరదభీమేశ్వరేశ్వరా ♦ వాసమైన, దక్షవాటంబుకళ్యాణ ♦ ధామమమరు. 26
తే. అప్పురంబుప్రభావంబుఁ ♦ జెప్పనేల, తిరిగిపాఱుంగయోజన ♦ త్రితయభూమి
వాపికాకూపగర్తప ♦ ల్వలతటాక, తీర్థజలములుభాగీర ♦ థీజలములు. 27
సీ. పంచాక్షరీమంత్ర ♦ పారాయణంబులు-జపియించు శారికా ♦ సముదయములు
నీలకంఠస్తోత్ర ♦ కోలాహలప్రౌఢిఁ-జూపు నున్మత్తపుం ♦ స్కోకిలములు
శతరుద్రసచ్ఛ్రుతి ♦ స్వాధ్యాయపాఠంబుఁ-బఠియించుఁ గిశోర ♦ బంభరములు
ప్రణవాక్షరాభ్యాస ♦ పరిపాటిఁ బాటించు-నానావిధంబుల ♦ నమిలిపిండు
తే. సప్తగోదావరంబుని ♦ ర్ఝరసహస్ర, సారణీసేకసాంతత్య ♦ సంప్రవృద్ధ
వివిధతరుగుల్మవల్లికా ♦ వేలమైన, తత్పురోద్యానవీథికాం ♦ తంబునందు. 28
సీ. నిఖిలపుణ్యక్షేత్ర ♦ నివహంబునందును-నత్యంతమాశ్రయం ♦ బనఁగ నెగడి
యైంద్రసంపదకెల్ల ♦ నాధారభూతమై-దక్షునియజ్ఞంబు ♦ తానకమయి
ద్వాదశపుణ్యతీ ♦ ర్థములతో సంధిల్లి-భోగమోక్షవిహార ♦ భూమి యగుచు
నియమయాత్రామాత్ర ♦ నిశ్శేషదోషాఘ-హరణం బొనర్పస ♦ మర్థమగుచు
తే. సిద్ధనిర్మలనిరవధి ♦ శ్రీస్వయంభు, ధన్యభీమేశ్వరేశ్వర ♦ స్థాణులింగ
దైవతస్థితిసంభవ ♦ స్థానమైన, దక్షవాటంబు వర్ణింపఁ ♦ దరమె మనకు. 29
క. దక్షిణకాశీనగరము, దక్షారామంబు భీమ ♦ ధామము ధన్య
త్వక్షితిక్షోణీమండల, రక్షామణి దానిఁ బొగడ ♦ బ్రహ్మకు వశమే. 30
సీ. భీమేశ్వరేశ్వర ♦ శ్రీమహాదేవుండు-హిమధామమౌళివి ♦ శ్వేశ్వరుండు
సప్తగోదావర ♦ సలిలప్రవాహంబు-సాక్షాత్కరించిన ♦ జహ్నుకన్య
తిరుపుట్టుమాలెలోఁ ♦ దిరమైనగణపతి-యేకాంతడుంఠివి ♦ ఘ్నేశ్వరుండు
దక్షిణంబుననున్నఁ ♦ దండపాణిశుఁ డూ-హింపంగ దండపా ♦ ణీశ్వరుండు
తే. భైరవస్వామి శ్రీకాల ♦ భైరవుండు, నంది నందీశ్వరుం డేమి ♦ సందియంబు
దక్షవాటంబు కాశికా ♦ స్థలము గాదె, తీవ్రకరతేజ సత్యాన ♦ తీతనూజ. 31
వ. మఱియు భీమేశ్వరమండలమునకు సీమాసంవిభాగంబు. 32

తే. జంభరిపుదిక్కునకు సీమ ♦ సలిలరాశి, పశ్చిమమునకు సీమ త్ర్యం ♦ బకతనూజ
ద్యుమ్నపతిదిక్కునకు సీమ ♦ తుల్యభాగ, దక్షిణమునకు వృద్ధగౌ ♦ తమియె సీమ. 33

తే. భోగమోక్షమహైశ్వర్య ♦ యోగకాంక్ష, భీమమండలిఁ గాఁపుండఁ ♦ బ్రియము పుట్ట
మర్త్యయోనిజనింపంగ ♦ మదిఁదలంత్రు, వివిధగంధర్వకిన్నర ♦ విబుధవరులు. 34

తే. భీమమండలికాపుణ్య ♦ భూమియందుఁ, దేజరిల్లెడు పంద్రెండు ♦ తీర్థములకు
జాతరలు సేయ నప్సర ♦ స్సతులతోడ, నాకమున నుండి యేతెంచి ♦ నముచివైరి. 35

సీ. ఏడురసాతల ♦ క్రోడంబులును విని - ర్భేదించి వెడలిన ♦ పెద్దవేల్పు
మార్తాండుచే నభో ♦ మణిచేత రవిచేఁ బ్ర-తిష్ఠఁ బొందిన మహా ♦ దివ్యమూర్తి
సప్తర్షు లరుదేర ♦ సప్తగోదావరం-బనగాహ్వానము చేసి ♦ నట్టిపోడ
తొలుమామ యగు దక్షు ♦ నెలదోఁటనడుచక్కి - విహరణం బొనరించు ♦ వేడ్కకాఁడు

తే. విశ్వపతి భీమనాథేశ్వ ♦ రేశ్వరుండు, కర్తయై యుండి భోగమోక్షములనిచ్చు
భక్తజనులకు నట్టివై ♦ భవపదంబు, మండనము మేదినికి భీమ ♦ మండలంబు 36

సీ. ఎచ్చోటఁ దాఁ బాసె ♦ నిట్ట్రిరూపముఁ బొల్చి- యతిసాధ్వసంబుతో ♦ నధ్వరంబు
పాటిల్లె నెచ్చోట ♦ భాషావధూటికి-నతిజుగుప్సితమైన ♦ యంగవికృతి
యెచ్చోట ముచ్చిచ్చు ♦ నేడేసినాల్కలు - కొండనాల్కలదాఁక ♦ కోఁతపడియె
నెచ్చోట నులివేఁడి ♦ యెండఁ బండులురాలి - పూషార్కువదనంబు ♦ బోసివడియె

తే. దక్షుఁ డెచ్చోటఁ బొట్టేలి ♦ తల ధరించెఁ, జిందువందయ్యె నెచ్చోట ♦ నిందుఁ డనుచుఁ
జెప్పుదురు వీరభద్రుని ♦ జృంభణంబు, భీమమండలి నుండు పాఁ ♦ బెద్దమునులు. 37

వ. నీవు విశ్వేశ్వరదేవవిరచితావమానమనశ్శల్యంబున డస్సి ఖిన్నుండవై యున్నహాఁడవు; నిన్ను విడిచి పోవుట నాకు నుచితంబు గాదు; నీవు నేనునుం గూడి ద్వాదశపుణ్యక్షేత్రయాత్రాప్రసంగమునఁ గుక్కుటేశ్వరదేవు దర్శింపఁగలవార మీవేళ దక్షారామంబునకు మగిడి పోదము లెమ్మని యతండును దానును, లోపాముద్రయును శిష్యమండలంబునుం గదలి యిష్టాలాపంబులఁ బ్రొద్దుపుచ్చుచుం జనిచని. 38

సీ. తుల్యభాగాతటీ ♦ ద్రుమమండలంబైన-సాంపరాయపురంబు ♦ సరణిఁ బట్టి
చూతాటవీవాటి ♦ శోభమానంబైన - పులుగుర్తిసోమేశు ♦ వలపలించి
యోంకారపురిఁద్రికూ ♦ టోపరిస్థితులైన - హరిహరబ్రహ్మల ♦ నభినుతించి
శిలామహాగ్రామ ♦ సింహాసనస్థున-కురగహారున కెదు ♦ రుండి మ్రొక్కి

తే. యరుగువారు మునుల్ పరా ♦ శరసుతునకు, దక్షవాటిఁ బ్రవేశింపఁ ♦ దగినయట్టి
శుభముహూర్తంబు సనుఁ గాల ♦ శుద్ధి దెలియఁ, దలఁచి కూర్చుండి రొకవివి ♦ క్తస్థలమున.

వ. అప్పుడు కాలశుద్ధి విమర్శించి మైత్రావరుణుండు పరాశరసుతున కిట్లనియె. 40

తే. గార్గ్యసిద్ధాంతమతమునఁ ♦ గాలకలన, శకున మానుట యది బృహ ♦ స్పతిమతంబు
విప్రజనవాక్య మరయంగ ♦ విష్ణుమతము, సర్వసిద్ధాంత మభిజిత్తు ♦ సమ్మత మగు. 41

తే. అసురపురములు సాధించె ♦ నంధకారి, యమరపాథోధి మథియించి ♦ రమరవరులు
దివ్యసింహాసనం బెక్కె ♦ దివిజభర్త, సిద్ధమధ్యాహ్నవేళాభి ♦ జిత్తునందు. 42

వ. ఇంక నొక్క విచారంబు. 43

తే. నాభిమండలమిచ్చోటు ♦ నడుముగాన, భీమమండలికాపుణ్య ♦ భూమి నెల్ల
నిచ్చట నెయుండి వీక్షింత ♦ మే? మునీంద్ర, యాకసం బెక్కి యోగవి ♦ ద్యాబలమున. 44

క. భద్రగతి నేను లోపా, ముద్రయు నిర్నిద్రయోగ ♦ ముద్రాశక్తిం
రుద్రవిహారాలయము న, ముద్రముతోఁ గూడఁ జూతు ♦ మో మునివర్యా. 45

తే. ఇపుడు ఘటికాద్వయం బయ్యె ♦ నినుఁడు పొడిచి, దవ్వు చాలదిచ్చోటికి ♦ దక్షవాటి
కేవలము మంచినడకైనఁ ♦ గీసవెత్తి, రెండు జాములు నిట నూర ♦ కుండ నేల. 46

వ. ఈ యోంకారపురపుణ్యక్షేత్రంబునం ద్రికూటదివ్యభవనవాటంబున మునిసంఘంబుఁ
డునది; మనము సభోమండలంబున కెగసి ముహూర్తమాత్రంబునఁ గన్నులపండువులు
గా భీమమండలిపుణ్యక్షేత్రంబు గనుంగొంద మనుటయుఁ బారాశర్యుండు సబహుమా
నంబుగా సమ్మతించిన. 47

వ్యాసాదు లాకసంబుననుండి భీమ మండలంబుఁ గనుఁగొనుట.

మ. పరమర్షు ల్భృతరోమహర్షమున లో ♦ పాముద్రయుం దారు సం
బరమధ్యంబున నావహం బను జగ ♦ త్ప్రాణప్రవాహంబుపైఁ
బరిలంఘించిరి భుక్తిముక్తిరమణీ ♦ ప్రత్యగ్రలీలాస్పదం
పరసౌధంబగు భీమమండలము స ♦ ర్వంబున్ విలోకింపఁగన్. 48

వ. ఇవ్విధంబున నావహస్కంధగంధవాహప్రవాహమధ్యంబునఁ దపఃప్రభావావష్టంభం
బునె నిలిచి కుంభసంభవుండు బాదరాయణున కిట్లనియె. 49

సీ. ఆంధ్రభూభువనమ ♦ ధ్యము పుండరీకంబు-సప్తగోదావర ♦ జలము తేనె
బ్రహ్మసంవేద్యాది ♦ బహుతీర్థములు రేకు-లకరులు చారుది ♦ వ్యస్థలములు
నాళంబు లవణాబ్ధి ♦ వేలావిభాగంబు-కళ్యాణభోగమో ♦ క్షములు తావి
దక్షవాటీమహా ♦ స్థానంబు కర్ణిక-హంసంబు భీమనా ♦ యకుఁడు శివుఁడు

తే. గౌతమీసింధుకాంతేయ ♦ కణ్వనదులు, తుల్యభాగయు నేలేఱు ♦ దుమ్మికోనలు
భువనసంభావ్య మైన యీ♦పుణ్యభూమి, యనఘ సంసారతాపశాం♦త్యౌషధంబు. 50

సీ. సర్వంసహకుఁ గాసె ♦ నమకట్టుపుట్టంబు-గగనంబునకు నెల్లఁ ♦ గలువసెజ్జ
యవటంబు మేఘవా♦హనుగంధకరటికి-నభ్యవహారమౌ ♦ ర్వాగ్నిశిఖకు
పంటిల్లు యామినీ ♦ శ్వరకళామాళికిఁ, దరిచోటు నిఖిలబృం♦దారకులకుఁ
గూటకచ్ఛపనాయ ♦ కునకు నిశాంతంబు, మరుజనకునికిని ♦ మనికిపట్టు
తే. ఘనతరోద్దండపాఠీన ♦ కమఠనక్ర, తిమితిమింగిలచక్రవి ♦ క్రమవిహార
ఘుమఘుమారంభ గంభీర ♦ ఘోషఘటిత, లటదిశాప్రతిశబ్దోప ♦ లబ్ధియబ్ధి. 51

సీ. జనమేజయారబ్ధ♦ సర్పాధ్వరాహూత-చక్షుశ్శ్రవస్సహ ♦ స్రములఁ బోలి
బ్రహ్మాండమండల ♦ ప్రాసాదసంభార-హరిమణిస్తంభసం ♦ హతులనంగ
జంభారిదోస్స్తంభ♦ దంభోళిఖండితాం-జనశైలశిఖరపుం ♦ జములఁ బెనఁగి
సంహారసమయఝం ♦ ఝామారుతోద్ధూత-కాలాంబువాహసం ♦ ఘములఁ గెలిచి
తే. యాడుచున్నవి తీండ్రిల్లి ♦ యంబరమునఁ, జేయుచున్నవి త్రిభువనా ♦ శ్లేషకంబు
నబ్జనాభుని తూఁగుటు ♦ య్యాలలుగం టె, వేనవేలు పయోరాశి ♦ వీచిఘటలు. 52

శా. కాశిం జచ్చిన యంత్య గాని పడయం ♦ గారాని కైవల్యమ
క్లేశం బౌనటు వేద్యనాయకుని చే ♦ లీలాగతిం జేర రా
రో శీఘ్రింబున మర్త్యులార యను నా ♦ రూపంబునన్ మ్రోయు నా
కాశాస్ఫాలనగౌతమీజలధిసం ♦ గస్థానకల్లోలముల్. 53

మ. అదె సంవేద్యము; కోటిపల్లి యదె; ద ♦ క్షారామమన్ పట్టణం
బదె; యభ్రంకషసౌధకూటఘనహే ♦ లావాసముచ్ఛ్రాయసం
పద సొంపారెడు భీమలింగము మహా ♦ ప్రాసాదభూమీధరం
బిదె; సప్తర్షి నదీప్రవాహ మిదె; సం ♦ వీక్షింపు మేకాగ్రతన్. 54

సీ. అదె పట్టిసస్థాన ♦ మందుండు వీరభ-ద్రేశ్వరస్వామి య ♦ ర్ధేందుమౌళి
యదె పుండరీకాద్రి ♦ యచట మార్కండేయు-నిలువేల్పు ముక్కంటి♦ వెలసె వొల్లి
యదె కుమారారామ ♦ మాహార్మ్యరేఖయు-చాళుక్యభీమేశు ♦ సదనవాటి
యదె కుక్కుటేశ్వరం ♦ బయ్యుపాంతము మేడ-హుంకారిణీదేవి ♦ యోలగంబు
తే. వాఁడె మాయింటివేల్పు ప♦ ల్లవలపురమునఁ, నుండులింగంబు ఫణిరాజ♦కుండలుండు
సప్తమునిసింధుసంగమే ♦ శ్వరుఁడు వాఁడె, కుండలాముఖ మదె మాని♦కులవరేణ్య.

క. అని చూపి చెప్పి కుంభజుఁ, డినుఁ గనుఁగొని శుభముహూర్త • మిది యేతెంచెన్
మనము దిగవలయు ననుచును, మునిమండలి ప్రోలఁ దిగిరి • ముగురుం ధరకున్. 56

వ. అనంతరంబ కుంభపులినసంభవులు సంబవులు దొడిగికొని కదలి, కదళికారామంబుల రామణీయకంబును, నుల్లసిత బిల్వచిరిబిల్వవిటపంబుల పొల్పును, ద్రాక్షారుద్రాక్షఖర్జూరకేసరసరళపున్నాగనారంగంబులరంగంబును, లవంగలుంగలవలీమల్లీవల్లీమతల్లీవేల్లనంబులయుల్లాసంబును, ఘోంటాకురంటకఝుంటికాకంటకఫలకపిత్థలోధ్రజంబూజంబీరపారిభద్రభద్రదారుశాల్మలీగుల్మ లీలాహేవాకంబు నుద్రేకంబును, గోమలతరతమాలమాలాకారశాకోట విటపిషండంబుల మెండును, జెఱకుమిఱకంబును, బ్రాసంగుమిసిమియుఁ, జెంగల్వతావిరేవయుం, గుసుమవాటిసొసకంబును, నుభయపార్శ్వంబులం గల ఘంటామార్గంబునుగా నెడనెడం గుసుమభారారంభసంభారకుసుమగుచ్ఛచ్ఛాయావిభాసితసంధ్యారాగసరభసంబును, గందియందంబును, బెసరసిరియును, మినుముసలువును, గోధూమ శ్యామాకవరగయును, మాషతోరసముస్నేహంబును, నేసియేపును, ననంతిన కేతనంబును, నువ్వుమవ్వంబును, గుసుత్థసద్ధార్థమానవృద్ధియుఁ, బ్రత్తిసంపత్తియుఁ, బొబ్బరయుబ్బరంబును, నందసందర్భంబును, యవయావనాళప్రియంగుగుసుజతిలపరిస్ఫూర్తియుఁ, దవ్వింఠలసందడియు, గంటెకొఱ్ఱఱుచును, గసగసలివయును, జెంగలించు జాంగలిక్షేత్రంబున నేత్రంబులకు నింపుసొంపునంపాదింప ననంతాంతరాంతరంబులు, తరతరంబు తరళతరతరంగరింఛోళికాంచలంబులం జెంగులం దువాళించుచు నతిశిశిరసలిలశీకరనికర నిరతకరణపరిణతింగొల్పి పోల్క్షమోఁకల పూవుఁబాలల నెత్తావికిం దావలంబులై కేవలంబుపొలయు సప్తగోదావర సమీరణంబులు నాసికా పుటకుటీరంబులకుఁ గుటుంబకంబుగా మందమందగమనంబున నహిమకరబింబం బంబరవీథీసౌధకూటంబున హాటకకలశభంగినంగీకరించుకొలఁది నభిజిద్వేళ వేలావనోపకంఠకంఠాలంకారహారధామంబైన దక్షారామంబుఁ బ్రవేశించి రంత. 57

వ్యాసాదులు దక్షారామంబుఁ బ్రవేశించుట.

క. ఇటు కృష్ణద్వైపాయన, ఘటజన్ములు భీమనాయ • కస్వామిమహా
కటకము ముక్తివధూటీ, కటకాభరణంబుఁ జొచ్చి • కడు వేడుకతోన్. 58

తే. కర్ణికారాంబికామహా • కాళిగుడికి, నందముగ నూలుపట్టిన • యట్టిచాయ
సూర్యవీథికిఁ జనిరిసం • శుద్ధమతులఁ, బశ్చిమద్వారమునకునై • పరమమునులు. 59

వ. అప్పుడు ఘటోద్భవుం డమ్మహాస్థానంబు సత్యవతీసూనునకుఁ జూపి వెండియు నిట్లనియె.

సీ. లీలావిలాసలా ♦ లితలోకహర్మ్యంబు - గోమేధికాక్లృప్త ♦ గోపురంబు
గోపురస్థితశాత ♦ కుంభకుంభశతంబు - దివ్యరత్ననిబద్ధ ♦ దేవగృహము
దేవగేహాకీర్ణ ♦ దివిజాప్సరశ్శ్రేణి - యఖిలవస్తుప్రపూ ♦ ర్ణాపణంబు
వివిధాపణస్వర్ణ ♦ వేదికాధ్యాసిత - యక్షగంధర్వవి ♦ ద్యాధరంబు
తే. శంఖభేరీమృదంగని ♦ స్స్వాణపటహ, ఝల్లరీవేణువీణాది ♦ శబ్దనివహ
కలకలోద్వేజితాశేష ♦ కల్మషంబు, నయనభాగ్యంబు దక్షిణా ♦ నందనవనము. 61

సీ. ఘల్లుఘల్లనిరత్న ♦ కంకణంబులు మ్రోయ - గంధవాహునియాలు ♦ కసవునూడ్చు
లక్ష్మి కెంగేలిలీ ♦ లారవిందమ్మునఁ - గలయంపిచిలికించుఁ ♦ గమ్మఁదేనెఁ
ద్రామపర్ణియుఁ దాను ♦ తారకాపథగంగ - వలిముత్యములరంగ ♦ వల్లిఁదీర్చు
నధివాసమును జేయు ♦ యముని శుద్ధాంతంబు - ధూపార్తిమహిసాక్షి ♦ ధూమఘుటిక
తే. సప్తపాతాళనాగేంద్ర ♦ చంద్రముఖులు, ఫణమణిజ్యోత్స్న దివియగం ♦ బన్ను లగుదురు
సోమమకుటుని గారాబు ♦ జోటిరైన, దక్షవాటికఁ బ్రతిమహో ♦ త్సవమునందు.

మ. ధనకోటీవినిబద్ధకేతనశత ♦ ద్రాఘిష్ఠ వైశ్యాలయం
బను వేలధ్వనితార్థదానవిధిఘుం ♦ టూరావవేశ్యాగృహం
బనిమేషాక్షినిరీక్షితేశ్వరమహో ♦ ద్యత్కోణి బృందారకం
బనుసంధ్యాగతలోకపాలకము ద ♦ క్షారామ మభ్యున్నతిన్. 63

తే. మొగులుముట్టిన సురసద్మ ♦ మూర్ధవీథిఁ, గోటిపడగలఁ బొలుపారుఁ ♦ గూటకోటి
పట్టణమ్ము నిజాంగుళీ ♦ పల్లవముల, నెట్టుకొని పాపములఁ బాయుఁ ♦ దట్టుకరణి. 64

సీ. ఎచ్చోటతీర్థంబు ♦ లేఁ కారుజనుల కి-చ్ఛామాత్రభోగమో ♦ క్షప్రదములు
కీర్తింతు రెద్దాని ♦ కీర్తి గంధర్వులు - గాంధర్వమున యక్ష ♦ గానసరణి
జంకించు నెద్దాని ♦ శబలసౌధోపరి - ధ్వజపటంబులు దేవ ♦ తాగృహముల
వసియింతు రెద్దాస ♦ వాలఖిల్యాదులు - తపసులష్టాశీతి ♦ దశశతములు
తే. నెద్దియమరేంద్రుపురలక్ష్మి ♦ కింతపెద్ద, యట్టిశ్రీదక్షవాటీమ ♦ హాపురంబు
నద్భుతంబందిచూచిరి ♦ యాదిమునులు, సత్యవతినందనుఁడు గుంభ ♦ సంభవుండు. 65

సీ. దక్షాధ్వరానల ♦ త్రయతీర్థ మొక్కటి - యోగాగ్ని నెందేని ♦ నురిసెగౌరి
యఖిలేష్టసంసిద్ధి ♦ యందు రెండవతీర్థ - మెందేని నుమ గాంచె ♦ నిష్టసిద్ధి

సోమేశ్వరం బంద్రు ♦ సారిది మూఁడవతీర్థ-మొందేని నఘము లిత్త్రింకులింకు
హైమవతం బందు ♦ రదినాలుగవతీర్థ-మెందేని హిమవంతుఁ ♦ డొందెవరము

తే. సప్తగోదావరంబు పం ♦ చమసుతీర్థ, మఖిల శుభములు నెందేని ♦ నావహిల్లుఁ
బంచతీర్థంబు లివి యాడి ♦ పంచజనుఁడు, పాయుఁ బంచేంద్రియోద్భవ ♦ పాతకములు

గీ. శిష్టమునిలోక విబుధాభి ♦ సేవ్యమైన, యిమ్మహాతీర్థములశక్తి ♦ నేమి చెప్ప
వానిపైఁబాఱి వెడలెడు ♦ వాయువేని, జీమకైనను గైవల్య ♦ సీమ నొసఁగు. 67

వ. అని దక్షారామ మహాత్మ్యంబు వర్ణింపుచుఁ బ్రదక్షిణక్రమంబున భీమేశ్వరుదివ్యమం
దిరంబు వలపలించి సప్తగోదావరంబునకు డిగ్గి కృతస్నానులై రప్పుడు సాత్యవతే
యుండు కుంభసంభవునకిట్లనియె. 68

తే. ద్వాదశక్షేత్రశివలింగ ♦ దర్శనంబు, మొదలఁ జేయంగవలయుట ♦ ముఖ్యపక్ష
మానతీఁదగు నాకు నీ ♦ వానుపూర్వి, శంభులింగంబు లవియెవ్వి ♦ కుంభజన్మ. 69

క. ఇటముష్న దక్షవాటీ, కటకంబునయందుఁ బెద్ద ♦ కాలంబువసిం
చుటఁ దీర్థంబులు నీకుఁ, ఘటసంభవ యాడినవియె ♦ కావెతలంపన్. 70

వ. అనిన విని యగస్త్యుండు సాత్యవతేయున కిట్లనియె. 71

తే. పూర్వజన్మకృతంబైన ♦ పుణ్యరాశి, పాకదశఁ బొందు నెప్పుడ ♦ ప్పాటఁగాని
సకలసంసారదురితని ♦ స్తారమైన, శివకథాగోష్ఠిచెవులకుఁ ♦ జెలువుగాదు. 72

వ. అని పలికి సత్యవతీసూనునకుఁ గుమారవక్త్రింబునఁ దాను విన్నప్రకారంబున మైత్రా
వరుణుండు ద్వాదశతీర్థమాహాత్మ్యంబు నిట్లని చెప్పందొడంగె. 73

సీ. ఇంద్రేశతీర్థంబు ♦ ఋషిసమాకీర్ణంబు-సిద్ధేశ్వరము సర్వ ♦ సిద్ధికరము
యోగీశతీర్థంబు ♦ యోగలక్ష్మీదాయి-కాశీశ్వరము భక్త ♦ కల్పతరువు
శమనేశతీర్థంబు ♦ శాంతిదాంతివిధాయి-వీరభద్రేశంబు ♦ విశ్వనుతము
బ్రహ్మేశతీర్థంబు ♦ బ్రహ్మర్షిసేవ్యము-ప్రైశ్వర్యదము కపా ♦ లేశ్వరంబు

తే. కుక్కుటేశంబు కాశికిఁ ♦ గొంతవెలితి, సోమనాథేశ్వరము ముక్తి ♦ సూచకంబు
శ్రీమహేశ్వరతీర్థంబు ♦ శివునిమెచ్చు, త్రిభువనాభ్యర్చితం బుమా ♦ తీర్థమనఘ. 74

క. గూఢములు నిగూఢంబులు, గూఢాగూఢములు నగుచుఁ ♦ గోటుల సంఖ్యల్
గాఢమహేశ్వరభక్తిని, రూఢిం దీర్థములు గలవు ♦ రుద్రునివాటిన్. 75

తే. గరుడగంధర్వయక్షకి ♦ న్నరులచేత, దివిజఖేచరదైత్యదా ♦ నవులచేత
ద్వాదశక్షేత్ర తీర్థమ ♦ ధ్యంబునందు, భక్తి శివలింగకోటి ని ♦ ల్పంగఁబడియెఁ 76

క. ద్వాదశతీర్థకపరివే, షోదరమున భీమనాథుఁ ♦ డుజ్జ్వలతేజః
ప్రాదుర్భావుం డొప్పగు, నాదిత్యుఁడు పరిధినడుమ ♦ నమరెడుభంగిన్. 77

తే. ద్వాదశక్షేత్రవికచప ♦ త్రములతోడి, దక్షవాటిక యనెడి కెం ♦ దమ్మివిరికి
సప్తగోదావరంబుని ♦ ర్ఝరము తేనె, నడుమ రాయంచ శ్రీభీమ ♦ నాయకుండు. 78

తే. భైమమీశానలింగం బ ♦ పారతేజ, మక్షయం బప్రధృష్యం బ ♦ నాదినిధన
మమ్మహాజ్యోతిరత్నదీ ♦ పాంకురంబు, కనకగర్భాండభవనవి ♦ ష్కంభమునకు. 79

చ. అమృతపయోనిధానమున ♦ యందుదయించెఁ గళానమృద్ధిఁ ద
న్నమర సుధాకరుండు నిజ ♦ మారఁగఁ జూచిన దక్షవాటికా
రమణుఁడు భీమనాయకుఁడు ♦ రాజశిఖాభరణుండు గానినాఁ
డమరమునీంద్రసంఘముక ♦ రాంబుజముల్ మొగడంగ నేర్చునే. 80

తే. విమలపాథోధిఁ బుట్టిన ♦ యమృతమూర్తి, భీమనాథుఁడుమా స్వామి♦ కేమిచోద్య
మహరహంబును బాదసే ♦ వానురక్త, భక్తజనలోకభవరోగ ♦ భంజనంబు. 81

తే. భీమనాథునిఁ ద్రిభువన ♦ స్వామినాథుఁ, బార్వతీనాథు శశ్వత్కృ♦పాసనాథు
దక్షవాటాధినాథు వే ♦ దత్రయైక, నాథునానాథుఁగొలుతు శ్రీ♦ నాథునాథు. 82

సీ. భవు భవానీభర్త ♦ భావసంభవవైరి-భవరోగభంజను ♦ ఫాలనయను
భోగప్రదుని భోగి ♦ భోగిరాజవిభూషు, భూనభోభివ్యాప్తు ♦ భువనవంద్యు
భగవంతు భర్గుని ♦ భసితాంగరాగుని-భానుకోటిప్రభా ♦ భాసమాను
భాగీరథీమౌళి ♦ భగదృగ్విపాటను-భూరథాంగుని భద్ర ♦ భూతిధరుని
తే. భామినీసువిలాసార్ధ ♦ వామభాగు, భక్తితోడభజింపరో ♦ భవ్యమతులు
భావనాభాజులకతండు♦ఫలము లొసఁగు, భాగ్యసౌభాగ్యవైభవ♦ప్రాభవములు.

క. తేజితవిష్ణువిశిఖుఁ, దేజగిప్రదు దక్షవాటి ♦ తీర్థైకమహా
రాజాధిరాజరాజును, రాజకళాధరు భజింప ♦ రారో విబుధుల్. 84

క. రారో ప్రియశుద్ధాంతవ, రారోహానహులు విబుధు ♦ లంబుజహంస
క్షీరామలదేహుని ద, క్షారామపురీనివాసు ♦ నభవునిఁ గొలువన్. 85

ఉ. నందివినాయకాదిగణ ♦ నాథులు గూడి ధృతాస్త్రశస్త్రులై
యెందఱు పాలెముందురు మ ♦ హీధరకన్యకు సావధానులై
నందివినాయకాది గణ ♦ నాథులు గూడి ధృతాస్త్రశస్త్రులై
యందఱు పాలెముందురు మ ♦ హాప్రభుపీటికి దక్షవాటికిన్. 8

సీ. భానుమండలములు ♦ పండ్రెండునుదయించి-కరపాళిబిట్టెండ ♦ గాయకుండ
సంరంభమున నేడు ♦ ఝంఝూనిలంబులు-వెగ్గలం బగు మోఁత ♦ విసరకుండఁ
బుష్కలావర్తకం ♦ బులు లోనుగాఁగల-కొఱ్ఱమేఘములు వృష్టి ♦ గురియకుండఁ
బరపి లంఘించి స ♦ ప్తమహార్ణవంబులు-విన్నందిపెనువెల్లి ♦ విరియకుండ
తే. నాజ్ఞవెట్టించుఁ బ్రమథనా ♦ యకులచేత, విశ్వపతి యైన భీమేశ్వ ♦ రేశ్వరుండు
దక్షవాటికి నాత్మీయ ♦ స్థానమునకు, నవహితస్వాంతుఁ డగుచుఁ గా ♦ లాంతవేళ.

తే. భైరవుం డర్ధరాత్రంబు ♦ ప్రహరిఁ దిరుగుఁ, బాయకుండును నడురేయి ♦ ప్రమథగణము
గవనికాపులవారుది ♦ క్పాలవరులు, దక్షవాటికి భీమేశు ♦ ధామమునకు. 88

వ. అని ప్రసంగించి శివలింగార్చనాపరాయణుండైన మైత్రావరుణుండు త్రిలింగవిషయ
మంగళాలంకారంబగు భీమేశ్వరమండలంబునఁ బండ్రెండుశివలింగస్థానంబులు వివరిం
చువాఁడై యిట్లనియె. 89

తే. ఉత్సవం బుత్సవము దప్ప ♦ కుండసురలు, వత్తు రౌత్సుక్యమున దక్ష ♦ వాటమునకు
శాంభవీశక్తి మర్త్యవే ♦ షంబు దాల్చి, భీమలింగంబుఁ ద్రిభువన♦ స్వామిఁ గొలువ.

క. తాండవమాడుఁ గుమారశి, ఖండి మహోత్సవము వేళ ♦ గంభీరములై
డిండిమనిర్ఘోషంబులు, పండువుపండువున నుఱుము ♦ భంగి వహింపన్. 91

తే. మర్త్యభామలు విబుధ♦భామలును గలసి, యుత్సవములందు వర్తింపు♦చున్న యపుడు
దక్షవాటంబు వీట భే ♦ దంబు దెలియు, దృష్టిమేషానిమేషప్ర ♦ దీప్తివలన. 92

శా. అర్కేందూపలరత్ననిర్మితమహా ♦ హర్మ్యాగ్రభాగంబులం
దారోహన్ తారక మండలంబుగని ము ♦ గ్ధస్త్రీలు రేలప్పురిం
గర్కంధూఫలసన్నిభంబయిన ము ♦ క్తాజాలమన్ చింతచేఁ
దర్కింపం దిలకించి నవ్వుదురు గం ♦ ధర్వాంగనా పల్లవుల్. 93

తే. దక్షమునిరాజు సంతరు ♦ ద్యానవనము, దక్షవాటంబు శివుని యుత్తమపురంబు
బహుళకైవల్యఫలధర్మ ♦ పాదపంబు, దీనిఁ గాతురు చుట్టును ♦ దిరిగి సురలు. 94

తే. గౌరి యొక్కతె యాకాశ ♦ గంగయొకతె, కాశి యొక్కతె దక్షిణ ♦ కాశి యొకతె
నలుగురును శంభునకు లోక ♦ నాయకునకు, రాణివాసంబు లనురాగ♦ రసముపేర్మి.

వ. ఒక్క సమయమ్మున దక్షారామమున కేతెంచి భీమమండలంబునందు. 96

క. శోభనముహూర్తమున భుజ, గాభరణుఁ బ్రతిష్ఠచేసి ♦ యర్చించి మహా
వైభవమొనర్చి పొందె మ, నోభిమతము విబుధనాథుఁ♦ డధికస్ఫురణన్. 97

తే. దేవతాభర్త శంభుప్ర ♦ తిష్ఠ చేసి, సురగణంబుల లోకపా ♦ లురను జూచి
యనియె మీరును భీమనా ♦ యకుని వీట, సిద్ధశివలింగములఁ బ్రతి ♦ ష్ఠింపవలయు.

— ఇంద్రుఁడు దేవతలకు శివలింగమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పుట. —

సీ. శ్రీకంధరుని బ్రతి ♦ ష్ఠించు నెవ్వఁడు వాఁడు-పాపియైనను శంభు ♦ పదముఁ గాంచు
శివలింగపదయాత్ర ♦ శివలింగసంవీక్ష-శివలింగసంస్పృష్టి ♦ శివసమర్చ
నాకలోకాధి రా ♦ జ్యైకకారణములౌ-నయమార సాధార ♦ ణస్థలములఁ
గళ్యాణభోగమో ♦ క్షనివాసమైనయీ-దక్షవాటీపుర ♦ స్థానభూమిఁ
తే. జెప్ప నేటికి సకలసం ♦ సిద్ధిఁ గోరి, దక్షిణాంభోనిధానంబు ♦ తటమునందు
సంప్రతిష్ఠింపుఁ డీశానుఁ ♦ జంద్రమౌళి, విశ్వలోకాధినాథు నో ♦ విబుధులార. 99

క. సిద్ధించు మీ కభీష్టము, సిద్ధ మిది యమర్త్యులార ♦ శీఘ్రమున జటా
రుద్ధశశి మహిమోపనిష, త్సిద్ధాంతరహస్యమును బ్ర ♦ తిష్ఠింపుఁ డిఁకన్. 100

తే. దర్శనముకంటె మేలు సం ♦ స్పర్శనంబు, సంస్పృశించుటకంటె న ♦ ర్చనములెస్స
యర్చనముసేయుకంటెన ♦ నంతఫలద, మసితగళుని బ్రతిష్ఠించు ♦ టమరులార.

సీ. సకలలోకప్రపం ♦ చమును లింగమయంబు-త్రిజగంబు లింగప్ర ♦ తిష్ఠితంబు
సంభవస్థితిలయ ♦ స్థానంబు లింగంబు-లీనార్థగమకంబు ♦ లింగ మనఁగ
లింగప్రసాదంబు ♦ లేక, సిద్ధింపవు-భోగమోక్షంబు లే ♦ యోగములను
లింగాజ్ఞ వెలిగాఁగ ♦ లేశమాత్రంబును-సంచలింపదుపో తృ ♦ ణాంచలంబు
తే. మంటినైనను లింగంబు ♦ మలిచి కొలుఁడు, ఇసుకనైనను లింగంబు ♦ నేర్చి కొలుఁడు
పేఁడనైనను లింగంబుఁ ♦ బెట్టికొలుఁడు, నీటనైనను లింగంబు ♦ నిలిపి కొలుఁడు: 102

వ. అని యుపన్యసించి యింద్రుండు తాసును లోకపాలకులును దివిజులునుం దమతమ-
పేర శివలింగంబులఁ బ్రతిష్ఠించిరి. 103

మ. హిమధామార్ధజటాకిరీటుఁ డభవుం ♦ డింద్రేశ్వరుం డింద్రుచే
నమరవ్రాతముతోడఁ గూడఁగఁ బ్రతి ♦ ష్ఠాంతంబు సం భక్తిసం
భ్రమతాత్పర్యసమగ్రిచేఁ గయికొనెన్ ♦ బాథోధివధ్వాపగా
విమలస్వర్ణసరోజపూజ హృదయా ♦ విర్భూతసంతుష్టుఁడై. 104

ఉ. ఆగమమంత్రతంత్రములు ♦ సాంగములై నడువంగ సర్వవి
ద్యాగురుఁడైన ప్రెగ్గడ బృ ♦ హస్పతితోడుగ వీతిహోత్రది
గ్భాగమునం బురందరుఁడు ♦ భక్తిఘటించిన వాసవేశ్వరున్
భోగివిభూషణుం గొలుచు ♦ పుణ్యుల కబ్బును భోగమోక్షముల్. 105

తే. ఇంద్రుఁడేఁటేఁట జాతర ♦ కేగుదెంచి, సప్తగోదావరమున సు ♦ స్నాతుఁ డగుచు
భుజగభూషణు నింద్రేశుఁ ♦ బూజసేయు, ధవళమందారతరుపుష్ప ♦ దామములను.
క. ఇంద్రప్రతిష్ఠితుం డగు, నింద్రేశ్వరుఁ గొలువ నెవ్వఁ ♦ డేకాగ్రతమై
రుంద్రమతిన సప్తసింధువు, నంద్రిషవణమాడునతఁడు ♦ నాకం బెక్కున్. 107
క. సకృదాలోకసమున మఱి, సకృదర్చన సకృదుపాస ♦ సకృద్దానతులన్
సకృదాలయప్రదక్షిణ, సకృజ్జపంబుల మహేంద్ర ♦ శంభుఁడు మెచ్చున్. 108
తే. ఐంద్రపదభోగ మెవ్వఁడే ♦ నభిలషించు, నాతఁ డింద్రేశ్వరేశ్వరు ♦ నాలయమునఁ
బ్రణవపంచాక్షరీమంత్ర ♦ పాఠనియుతి, నమ్మహాఫల మొందుఁ ద♦త్త్వార్థ మిదియు.
తే. స్నానదానాగ్నిహోత్రదీ ♦ క్షావిధాన, మంత్రవాదములైనక ♦ ర్మంబులొకటి
కోటిగుణితంబు శ్రీదక్ష ♦ వాటియందు, సప్తగోదావరేంద్రేశ ♦ సవిధభూమి. 110
వ. అటమీఁద సిద్ధేశ్వరస్థానంబు సిద్ధలింగాధిష్ఠితంబు ధర్మార్థకామమోక్షపురుషార్థ సంసిద్ధికై యాసిద్ధలింగంబు సిద్ధులచేతఁ బ్రతిష్ఠింపంబడి సిద్ధసాధ్యగంధర్వగీర్వాణవిద్యాధరారాధ్యం బై యుండు నా స్థానంబు దక్షయజ్ఞప్రాగ్వంశక్షేత్రంబు. 111
క. జపహోమదానయజ్ఞము, లుపవాసాదివ్రతంబు ♦ లొక్కొక్కటి కో
టిపరిమితంబులు సిద్ధే, శపదంబున సాధకులకు ♦ సత్యం బరయన్. 112
వ. మఱి యోగీశ్వరంబను స్థానంబునందు యోగీశ్వరేశ్వరుండు సనకసనందనాదియోగీశ్వరులచేతఁ బ్రతిష్ఠితుండని చెప్పంబడును. 113
గీ. అది భవాబ్ధితరణి ♦ యదిసాధకవ్రాత, కల్పవృక్ష మది జ ♦ గత్ప్రసిద్ధ
మది యుపాసకులకు ♦ నణిమాదికైశ్వర్య, లాభము నకుఁ గరత ♦ లంబుపసిఁడి. 114
సీ. మంకణుం డను మహా ♦ మౌనియోగీశ్వర-శ్రీమహాదేవుని ♦ శివు భజించి
బ్రహ్మసాక్షాత్కార ♦ పర్యంతమైనప్ర-బోధసంపదముక్తి ♦ పాలముగాంచె
నొకమాఱు సప్తసిం ♦ ధూదకంబులఁ గ్రుంకి-నరుఁడు యోగీశ్వరే ♦ శ్వరునిగాంచ
నణిమాదికాష్టవి ♦ ధైశ్వర్యసంసిద్ధిఁ-బొందు యోగీశున ♦ ర్ధేందుధరుని
తే. సప్తగోదావరమునీట ♦ జలకమార్చి, పుష్పగంధాక్షతంబులఁ ♦ బూజచేసి
కలిక్షవం బైన కలుషంబుఁ ♦ గ్రాఁచిపుచ్చి, మర్త్యుఁ డొందును వేగం బ ♦ మర్త్యపదవి.
వ. మఱియు యమేశ్వరలింగంబు యమప్రతిష్ఠితంబు సకృద్దర్శనమాత్రంబున మర్త్యుండు యమభయంబునుం బాయు వెండియు. 116
సీ. యజ్ఞతటాకంబు ♦ నందుఁ గ్రుంకులు వెట్టి-బ్రహ్మర్షిపితృతృప్తిఁ ♦ బ్రస్తరించి
యమలింగసన్నిధి ♦ నష్టోత్తరసహస్ర- సంఖ్య మృత్యుంజయ ♦ జపముఁ జేసి

జపవిధానమునందు ♦ నరవిమృత్యుంజయయు - నపమృత్యుభయశాంతి ♦ నర్థి నడుగ
నపమృత్యుదేవతా ♦ హంకారభవమైన - సంతాపిస మొందఁడు ♦ సాధకుండు

తే. శ్రాద్ధపిండోదకాదివి♦శాణనముల, శ్రీయమేశ్వరతీర్థానఁ ♦ జేసి మనుజుఁ
డుద్ధరించును నరకకూ ♦ పోదరముల, బెగ్గడిలు నేడుతరముల ♦ పితృగణముల. 117

క. శ్రీకాళేశ్వరుసన్నిధి, నేకాంతము జపము వేల్మి ♦ యోగియు శ్రాద్ధం
బేకైకము కోటిగుణం, బై కలిగించును సమగ్ర ♦ మైనఫలంబుల్. 118

తే. వీరభద్రాదిదేవతా ♦ వీరగణము, శంభులింగంబు నిలిపెఁ బ్ర♦శస్తవేళ
దక్షవాటిఁదదాఖ్యసం ♦ స్థాపనమున, వీరభద్రేశుఁడయ్యెన ♦ వ్వేల్పు ఱేఁడు 119

క. శ్రీవీరభద్రలింగము, సేవించిన మానవుండు ♦ చిరకాలమునం
గేవలగాణాపత్యము, హావిభవము నొందు శివుని ♦ యాస్థానమునన్. 120

తే. వీరభద్రేశదేవతా ♦ విభునియాజ్ఞఁ, గలుగుధర్మార్థకామమో ♦ క్షములుజనుల
కక్షయంబైన దక్షవా ♦ టాభిధాన, భోగమోక్షరమాజన్మ ♦ భూమియందు. 121

తే. అగ్నిహోత్రంబు దాన మ ♦ ధ్యయనజపము, లాదియగునిత్యనైమిత్తి♦కాదివిధులు
బహుఫలంబుల నొసఁగు న ♦ ద్భక్తియుక్తి, దక్షవాటికవీరభ♦ద్రస్థలమున. 122

ఉ. యాగతటాకతీర్థమున ♦ యందును నంబుధిసార్వభౌమది
గ్భాగవిభూషణం బయినే ♦ పద్మినియందును దీర్థమాడి ని
ష్ఠాగరిమంబునం ద్రిపుర ♦ శాసను దక్షపురోపకంఠధా
త్రీగృహమేధిఁ గొల్వఁడు ప్ర ♦ తిష్ఠితభర్గుని వీరభద్రునిన్. 123

వ. తొల్లి బ్రహ్మాదు లగుదేవతలు సురేంద్రవిహితవిభవుండైన భీమనాథేశ్వరు దర్శించు వేడుకంజేసి బ్రహ్మలోకంబుననుండి భోగమోక్షక్షేత్రంబైన దక్షారామంబునకు వచ్చి సప్తగోదావరంబునఁ బంచతీర్థంబులాడి పండ్రెండు దివ్యలింగస్థానంబులు దర్శించి యమృతమయస్వయంభూజ్యోతిర్లింగమూర్తి నిఖిలదేవతాచక్రవర్తి యగు భీమేశ్వరేశ్వరు దర్శించి పరమానందకందళితస్వాంతులై యిట్లనిరి. 124

బ్రహ్మాదులు భీమేశ్వరు వర్ణించుట.

శా. ఆహా! యెంతమనోహరంబగునె ద ♦ క్షారామ మివ్వీటిలో
నీహారాంశుకళాకిరీటుఁడు భవా ♦ నీభర్త దివ్యాప్సరో
వ్యూహంబుల్ ప్రతిసంధ్యయుం గొలువఁగా ♦ నున్నాఁడు గోదావరీ
వాహీన్యబ్ధిసమీరపానకలనా ♦ వర్థిష్ణుకేయూరుఁడై. 125

క. ముంగిటను సప్తసింధువు, చెంగటఁ గ్రతుసరసి నడుమ ♦ శ్రీభీమమహా
లింగము దక్షారామము, సంగతి నెన్నంగఁ బురము ♦ జగతిం గలదే. 126

తే. శివశివా యెంత భాగ్యంబు ♦ చేసినారొ, దక్షవాటీపురీమహా♦స్థానజనులు
కన్నులారంగ వీక్షింపు ♦ చున్నవారు, భీమనాథేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామిమూర్తి. 127

చ. అహహా! దయారసానుగత ♦ మైన మనంబున దక్షవాటికా
గృహపతి భీమనాయకుఁడు ♦ కీటపతంగసరీసృపాళికిన్
సహజగళత్సమీరమగు ♦ సంకటకాలము వీనులం దను
గ్రహమొనరించునట్టి మధు ♦ రంబగు తారక మంత్రరాజమున్. 128

సీ. భీమనాథేశ్వర ♦ శ్రీమన్మహాలింగ-భాస్వత్పరబ్రహ్మ♦భవనమునకుఁ
గల్పాంతసమయభీ ♦ కరసాగరోద్ధత్య-భీతత్రిలోకమ ♦ హాతరికిని
ద్వాదశక్షేత్రతీ ♦ ర్థపలాశమండల-వ్యాకోచనవపుండ ♦ రీకమునకు
జంబూతరుద్వీప ♦ సర్వసర్వంసహా-పాటీరలేపనై ♦ పథ్యమునకు

గీ. శివకళత్రమునకు శివ ♦ క్షేత్రమునకు-శివునిమూర్తికి శ్రీసదా ♦ శివునికీర్తి
కితరతీర్థంబు సరిపోల్ప ♦ నెట్లువచ్చు, దక్షవాటంబునకు మహా ♦ స్థానమునకు. 129

క. మంకణమహామునీశ్వర, సంకల్పవితీర్ణకల్ప ♦ శాఖికి భువనా
లంకృతికి దక్షవాటికి, శంకరనటనటననాట్య ♦ శాలకు జేజే. 130

క. కాశీప్రతిబింబమునకుఁ, గాశీప్రతినిధికిఁ గాశి ♦ కాప్రకృతికెనిం
గాశీప్రతిమకు దక్షిణ, కాశికి శ్రీదక్షవాటి ♦ కటకంబునకున్. 131

క. మోక్షస్థానంబునకున్, దక్షారామమున కమృత ♦ ధామంబునకున్
దక్షాధ్వరక్రియోచిత, దీక్షాక్షేత్రమున కభవు ♦ దేవికి జేజే. 132

వ. అని నమస్కరించి శతానందుండు. 133

మ. శివలింగంబుఁ బ్రతిష్ఠచేసి కణఁకన్ ♦ శ్రీసప్తగోదావరాం
బువులం జేసెను మంత్రపూర్వకముగాఁ ♦ బుణ్యాభిషేకంబు వై
భవముల్ పెక్కువిధంబులం జరపె శ్రీ ♦ బ్రహ్మేశ్వరుం డంబుజో
ద్భవవంద్యుం డది యాదిగాఁ గరుణమైఁ ♦ బాలించు భక్తావళిన్. 134

వ. అంతదేవసిద్ధసాధ్యవిద్యాధరగంధర్వోరగాదులును దమతమ నామధేయంబుల లింగం
బులఁ బ్రతిష్ఠించిరి తదనంతరంబ. 135

సీ. బ్రహ్మప్రతిష్ఠితు ♦ బాలేందుశేఖరుఁ-బురుహూతుఁ డతిభక్తిఁ ♦ బూజచేసె
నలువయర్చించె నా ♦ నాప్రకారంబుల-హరిహయస్థాపితుం ♦ డగుమహేశు

దక్షవాటికఁజూచి ♦ దక్షప్రజాపతిఁ-బొగడె నల్లోర్ల నం♦భోజభవుఁడు
ప్రణమిల్లె దక్షుఁడు ♦ భారతీభర్తకు-నాత్మప్రశంసకు ♦ నణఁగి మదిని
తే. వేల్పులందఱుదారును ♦ నిల్పినట్టి, శంభులింగంబులకు మ్రొక్కి ♦ చనిరి దివికి
సరసిజాసనుచే నను ♦ జ్ఞాతులగుచు, సత్యలోకంబునకు నర్థిఁ ♦ జనియెవిధియు. 135
క. బ్రహ్మప్రతిష్ఠితుండగు, బ్రహ్మేశ్వరదేవుఁగొలుచు ♦ భాగ్యాఢ్యులకుం
బ్రహ్మక్షత్రాదులకును, బ్రహ్మాచ్యుతశంభుభవన ♦ పదవులు గలుగుక్. 136
క. అధ్యయనశ్రుతదానత పోధ్యానసమాధిమంత్ర ♦ పూజాదిమహా
విధ్యనుసంధానమున న, సాధ్యంబులు లేవు బ్రహ్మ ♦ శంకరుపదవిక్. 137
వ. మఱియుఁ గపాలేశ్వరస్థానంబు. 138
ఉ. చిక్కటి కాలభైరవుని ♦ చేతివిధాతృకపాలపాత్ర యే
చక్కటియందు జాఱిపడె ♦ సప్తనదీతటభీమభూమియం
దక్కడనుద్భవించిన శ ♦ శాంకకిరీటుఁ గపాలి శంభు స
మ్యక్ప్రతిఁ గొల్చు మానవుల ♦ మానుగఁ జేరవు పాతకౌఘముల్. 139
తే. ఆకపాలమోచ ♦ నాభిధానం బైన, పుణ్యతీర్థరాజ ♦ మునను జలుపఁ
గడిఁదిఁ గోటిఫలముఁ♦గాంచునొక్కొక్కటి, దానహోమయజ్ఞ♦తంత్రవిధులు. 140
చ. అట వరుణేశ్వరం బనగ ♦ నాదిఁబ్రచేతసుచేత వాహినీ
తటమునఁ దొంటి నిల్పఁబడి ♦ దక్షమహేశకరారవిందసం
పుటమునకుక్ వరాటకము ♦ ప్రూలె వెలింగెడు బాలతారకా
విటమకుటావతంసునకు ♦ విశ్రమకారణమై తపోనిధీ. 141
తే. వరుణలింగంబునకుఁ దీర్థ ♦ వారిధార, వేయిఘటముల నభిషేక ♦ విధియొనర్ప
వఱపుదోనంబు వాయంగ ♦ వానగురియుఁ, గొంద్రఁడలంబందు నారబ ♦ కోటులెల్ల.
ఉ. కుక్కుటపక్షిసంఘము ల ♦ కుంఠితభక్తిఁ బ్రదక్షిణంబు స
మ్యక్ప్రతిఁ జేసి యెవ్వని కృ ♦ పాతిశయంబున మోక్షసత్పదం
బెక్కె సమస్తలోకముల ♦ కెల్లఁబియుం దరుణేందుశేఖరుం
గుక్కుటనాథదేవు ఫణి ♦ కుండలునిం గొలువుండు మానవుల్. 143
తే. ఒక్కపక్షంబులెంతయు ♦ నుర్విమోవ, గుడిఁ బ్రదక్షిణ మొనరించు ♦ కుక్కుటముల
కక్షయంబగు మోక్ష మే♦యయ్యెయొసఁగె, నట్టి శివుఁగుక్కుటేశ్వరు♦నాశ్రయింతు.
క. చరణాయుధేశ్వరేశ్వరు, శరణాగతకల్పతరువు ♦ సంపూర్ణమహా
కరుణాశరుణాలయునిం, గరుణామృతకిరణధరుని ♦ దర్శింపవనా. 145

క. కోణార్కక్షేత్రము వా, రాణశి కేదారతీర్థ ♦ రాజము కుంభీ
కోణంబు కుక్కుటేశ, స్థాణుస్థానంబు మోక్ష ♦ ధామములెందున్. 146

తే. అచట దానంబు హోమ ♦ మధ్యయనవిధులు, శ్రాద్ధమును దేవతాసమ ♦ ర్చనము వ్రతము
లొక్కటొక్కటి కోటిగు ♦ ణోపలబ్ధి, సంభవించును సతతంబు ♦ సాధకులకు. 147

వ. మఱియు సోమేశ్వరతీర్థంబు సర్వదేవతా నమస్కృతంబు. 148

క. అమృతమయుఁడైనసోముఁడు, సమయంబున నే మహేశు ♦ సంస్థాపించెన్
విమలసుధాజ్యోతిర్లిం, గము సోమేశ్వరుని గరళ ♦ కంఠు భజింతున్. 149

సీ. సోమతీర్థమునందు ♦ సుస్నాన మొనరించి–శ్రీసోమశంభు భ ♦ జించు ధన్యుఁ
డిహజన్మమునయందు ♦ నే పాప మొనరించెఁ–బాప మెద్ది యొనర్చెఁ ♦ బ్రాగ్భవమున
నది యశేషంబును ♦ నాక్షణంబునఁబాసి – దేహాంతమునఁ గూడుఁ ♦ద్రిపురహరుని
ద్యాగంబు భోగంబు ♦ దానంబు సత్యంబు – భాగ్యంబు కీర్తి సౌ ♦ భాగ్యలక్ష్మి

తే. బుద్ధి తత్సేవ నత్యంత ♦ వృద్ధిఁ బొందు, సతతధర్మంబు నిచ్చు న ♦ క్షయఫలంబుఁ
దతఫలంబులు పితౄర్థ్వ ♦ దైహికములు, సత్య మిది సోమనాథప్ర ♦ సాదమహిమ.

క. సురలును విద్యాధరులును, గరుడోరగకిన్నరులును ♦ గంధర్వులు కిం
పురుషులు యక్షులు సోమే, శ్వరదేవునిఁ గొల్తు రధిక ♦ వరభక్తిమెయిన్. 151

వ. మఱియు మాహేశ్వరతీర్థంబు సర్వదేవనమస్కృతంబు మునిసిద్ధచారణవిద్యాధరుల
చేతఁ బ్రతిష్ఠితంబైనయది పితృపిండదానం బేకవింశతికులంబునకుఁ దృప్తికరంబు. 152

తే. సప్తగోదావరంబను ♦ సారతీర్థ, ముత్తమోత్తమ మందు ♦ మర్త్యుండు చేయు
శ్రాద్ధతిలతర్పణాదు ల ♦ క్షయఫలములు, తత్సదాసేవనము శివ ♦ స్థానదంబు. 153

తే. దత్తమిష్టంబు హుత మధీ ♦ తంబు నరుల, కచట నక్షయఫలముఁ జే ♦ యుంగఁజాలుఁ
శ్రాద్ధపిండప్రదానాది ♦ సకలవిధులు, నందు ఫలియించు నగ్గయ ♦ యందుఁబోలె.

క. మఱి రామేశ్వరతీర్థము, కలికంఠున కాటపట్టు ♦ కామితఫలముల్
తలఁగనిధాన్యములగుచును, నెఱయంగ ఫలించు నందు ♦ నిష్ఠయుఁ గలుగున్. 155

క. శ్రీరుద్రపాదయుగళీ, శ్రీరామేశ్వరసమీప ♦ సీమం బితృయ
జ్ఞారంభం బొనరింప న, పారఫలప్రాప్తిఁ జెందుఁ ♦ బంచజనులకున్. 156

తే. ప్రథిత మగు సప్తగోదావ ♦ రంబునకును, నభవునకు భీమనాథున ♦ కంతరమున
నేమి సుకృతంబు చేసిన ♦ నేకతంబ, వేయు విధముల ఫలియించు ♦ వేయు నేల. 157

సీ. వినుము పారాశర్య ♦ వేవేలమాటలఁ–బనియేమి తీర్థముల్ ♦ పదియు రెండు
నని చెప్ప నేల ద ♦ క్షారామమండలిఁ–దీర్థంబుగాని ప్ర ♦ దేశ మెద్ది

సప్తగోదావరో ♦ త్సంగస్థలమునకుఁ-గాశి కేదార మ ♦ క్షయవటంబు
తరముగా కితరతీ ♦ ర్థమ్ములు సాటియె-భోగమోక్షములకుఁ ♦ బుట్టినిల్లు
తే. రుద్రవాటిక భీమేశ్వ ♦ రునినివాస, మందు రామేశ్వరస్థాన ♦ మభ్యధికము
రామతీర్థంబునందు సా ♦ రంబుసాటి, ధర్మమర్మంబు రుద్రపా ♦ దస్థలంబు. 158

అగస్త్యుండు వ్యాసునకుఁ బంచతీర్థంబుల వివరించుట.

వ. మఱియుఁ బంచతీర్థంబులు వివరించెద సవహితుండవై యాకర్ణింపుము. 159
చ. అహిపతికంకణుండు తన ♦ యల్లుఁడుగా మదిఁ గోరి నిష్ఠతోఁ
దుహినధరాధరేంద్రుఁడు చ ♦ తుర్దశదివ్యమహాబ్దముల్ సుదు
స్సహముగఁ జేసె నయ్యెడఁ బ్ర ♦ చండతపం బచటన్ శివుం డను
గ్రహమున నుద్భవించె నని ♦ క్రచ్చఱఁ బల్కుఁ బురాణసంహితల్. 160
క. ఆదియాదిగఁ దీర్థంబులు, పదియును రెండయినఁదీర్థ ♦ పాళీజాతం
బదియ కడు నెక్కుడై యు, న్నది సప్తతటంబునందు ♦ నన్మునివర్యా. 161
క. లంకించియరుంధతిపతి, మంకణునకుఁ జెప్పె సనుఁగు ♦ మామకు గిరికిన్
సంకల్పసిద్ధిదుండగు, శంకరుఁ డఖిలార్థిపారి ♦ జాతంబనుచున్. 162
క. గిరిసార్వభౌమకన్యా, కరగ్రహణసుమంగళైక ♦ కౌతుకసంప
త్పరిపూర్ణహృదయు శ్శంకరుఁ, గరుణాకింకరుని నురగ ♦ కంకణుఁగొలుతున్. 163
క. నీహారభూధరేశ్వరు, నీహారమణీయమూర్తి ♦ నిందుకరహిమా
నీహారహీరకుముదసు, ధాహారసమానకాంతి ♦ నభివర్ణింతున్. 161
సీ. భూధరేశ్వరతీర్థ ♦ మునఁ గృతస్నానుఁడై-భూధరేశ్వరుఁగొల్చు ♦ బోధఘనుఁడు
నిత్యమంగళుఁడు ని ♦ ర్నిద్రభద్రుండును-లక్ష్మీవిలాసైక ♦ లక్ష్మయుతుఁడు
నగుఁ దీర్థములలోన ♦ నత్యుత్తమం బైన-తీర్థంబు భుక్తిము ♦ క్తిప్రదంబు
మంగళమంగళా ♦ త్మకముకళ్యాణక-ళ్యాణస్వరూప మీ ♦ యాస్పదంబు
తే. ధరణిధరనాయకునకుఁ బ్ర ♦ త్యక్ష మైన, యవ్విరూపాక్షనగరమ ♦ ధ్యాహ్నవేళ
భోగఘంటాస్వరము విన్న ♦ భూజనులకు, నవల వినవచ్చు ముక్తిక ♦ ళ్యాణఘంట.
మ. హిమవద్భూధరసార్వభౌమవరవి ♦ శ్వేశోపహారక్రియా
క్రమసంతాడితఘంటికాఘణఘణ ♦ త్కారంబు విన్నట్టి యు
త్తమపుణ్యుండు వినండు ప్రాణపవనో ♦ త్క్రాంతివ్యథావేళ దు
ర్దమవైవస్వతవాహ్యఘోరమహిష ♦ గ్రైవేయఘంటాధ్వనుల్. 166
తే. శ్రాద్ధపిండప్రదానాది ♦ సకలవిధులు, నొక్కటొక్కటికోటిగు ♦ ణోదయమునఁ
దృప్తిఁ గల్పించు దివిపితృ ♦ దేవతలకు, ధరణిధరరాజశంభుతీ ♦ ర్థంబునందు. 167

తే. సప్తగోదావరముఁదెచ్చి ♦ సప్తమునులు, సప్తసప్తేందుశిఖివిలో ♦ చనుని నిలిపి
రమ్యహాశంభులింగ ము ♦ భ్యర్చితులకుఁ, గామితార్థప్రదాసైక ♦ కల్పకంబు. 168
క. ఒకమాటు జలకమార్చిన, నొకమాటొకపువ్వుమాళి ♦ నునిచిన నొకమా
టకుటిలమతి గుడిఁ దిరిగిన, సకలేప్సితముల సతండు ♦ సంపాదించున్. 169
తే. భీమనాథేశ్వరునిపార్శ్వ ♦ భూమియందుఁ, బంచశివలింగములకు నా♦స్పదములైన
పంచతీర్థంబులును నాడు ♦ పంచజనులు, పాయుదురు పంచవిధమహా ♦ పాతకముల.
తే. అందు వాపితటాక కు ♦ ల్యాదులందుఁ, దీర్ఘమాడ వివేకి బు ♦ ద్ధిందలంపఁ
బంచతీర్థంబు లందించుఁ ♦ బంచజనుల, కాత్మసలిలావగాహపు ♦ ణ్యాతిశయము.171
వ. అగస్త్యేశ్వర, రామేశ్వర, నాకులేశ్వర, గణేశ్వర, పాతాళభైరవేశ్వరులను దేవతాపం చకంబుఁ బంచతీర్థంబులను దర్శించి మానవుఁడు పండ్రెండు పుణ్యక్షేత్రంబులు ద ర్శించిన ఫలంబులందు మూలస్థానేశ్వరలింగం బాదిమూలం బద్దివ్యలింగంబు దర్శించి భీమమండలంబునందు శివలింగస్థానంబులెన్నిగల వన్నియు దర్శించిన ఫలంబు గైకొను వెండియు.
తే. సప్తగోదావరము భీమ ♦ శంకరునిని, నాకులేశస్వయంభుఁ బి ♦ నాకపాణి
రుద్రపాదంబులును సమా ♦ రూఢభక్తిఁ, దలఁతురెవ్వారు వారపో ♦ ధన్యమతులు.
వ. అని దక్షారామమాహాత్మ్యంబును భీమలింగమహిమంబును సప్తగోదావరప్రశస్తియు ద్వాదశతీర్థప్రభావంబును బంచతీర్థప్రయోజనంబును వినుపించి కుంభసంభవుండు.
తే. భీమనాథునిఁ ద్రిభువన♦స్వామిఁ గొలువఁ,బోద మే యిప్డు మధ్యాహ్న♦భోగవేళ
నదెవిజృంభించె నాట్యసౌ ♦ ధాంతరమున, నృత్యజగఝుంకృతమృదంగ ♦ నిస్వనంబు.
వ. అని పలికి యనంతరం బయ్యిరువురు రాజమార్గంబున. 176

అగస్త్యవ్యాసులు భీమేశ్వరాలయంబుఁ బ్రవేశించుట.

సీ. త్రిపురసంహారంబు ♦ దివిజనాయకభుజా- స్తంభదంభోళిసం ♦ స్తంభనంబు
గరళకూటమహాగ్ని ♦ కబళనాటోపంబు - దక్షాధ్వరక్రియా ♦ ధ్వంసనంబు
మత్స్యలాంఛనదర్ప ♦ మథనసంరంభంబు, దేవదారువనప్ర ♦ దేశవిహృతి
నుతులింగమూర్తివి ♦ స్ఫూర్ణవిలాసంబుఁ, గాత్యాయనీకర ♦ గ్రహణకేలి
తే. గండవేదండదానవ ♦ ఖండనంబు, దండపాణిజలంధరాం ♦ ధకవధంబుఁ
బాడు గంధర్వపతులచే ♦ భరిత మైన, మొదలివాకిలి సొచ్చి ర ♦ మ్మునిబుధభులు.
సీ. పంచాంగశుద్ధిగాఁ ♦ బరిఢవించుచు భృంగి-మతినాడు నెందేని ♦ ప్రతిదినంబు
త్రిదశవర్గంబుము ♦ ప్పదిమూఁడుకోట్లును-నేకదేశమున నెం ♦ దేనియుండుఁ

బలుకుపూఁబోఁణి యు ♦ ర్వాదినాల్గుకళలతో-విహరించు చెంఁదేని ♦ విద్యచూపు
సాని యీశానియై ♦ సవరించు నెంఁదేని-మహితపింఛాలీల ♦ మరులు వీట
తే. నెద్ది కైలాసశిఖరికిఁ ♦ బెద్దయుద్ది, పాలమున్నీటి కెయ్యది ♦ ప్రసవభూమి
చంద్రలోకంబునకు నెద్ది ♦ సాటియట్టి, భవునికళ్యాణమణిమండ ♦ పంబుఁ గనిరి. 178

ఉ. దానికిఁ దూర్పుదిక్కున సు ♦ ధాకరబింబసహస్రకోటి శో
భానిభకాంతితో గగన ♦ భాగము రాయుచు భీమనాయకే
శానమహోట్టహాసరుచి ♦ సంపద సొంపువహించి సట్టిశ్రీ
భానుజధారమండపము ♦ భవ్యమునీంద్రులు గాంచి రయ్యెడన్. 179

వ. అనంతరం బా బహిర్గేహప్రదేశంబున. 180

తే. నిఖిలపరివారదేవతా♦నివహమునకు, వందనమొనర్చి రుత్తర♦ద్వారభూమి
శశికళామండనునకును♦శంకరునకుఁ, జేసి రభివాదనంబులు♦సిద్ధమునులు. 181

ఉ. తండుభుజార్గళాకలిత ♦ తప్తమహోకలధౌతఘుంటికా
మండితవేత్రదండపరి ♦ మర్దనభీతివశాత్పలాయితా
ఖండలముఖ్యదైవతని ♦ కాయము సంయమిభాగధేయముం
ఖండకుఠారుమోసలసు ♦ ఖంబునఁ జొచ్చిరి శైవపుంగవుల్. 182

వ. ప్రవేశించి భక్తిశ్రద్ధానపూర్వకంబుగా నంతర్భవనప్రదక్షిణంబు చేయుచున్నప్పుడు తిరుచు
ట్టుమాలికయందు. 183

సీ. వణఁకుగుబ్బలిరాచ ♦ వారికూరిమికన్య - భీమయ్య శుద్ధాంత ♦ భామఁ గొలిచి
కంధరంబుననుండి ♦ గంధసింధురమైన - గుజ్జువేల్పుఁ గుమార ♦ గురుని గొలిచి
కైవల్యనిధికి దు ♦ ర్గామహాదేవికి - సర్వమంగళకు సం ♦ జలిఘటించి
యాశాతటీపట ♦ లీశాటికాకటు - వటుకభైరవు నిష్ట ♦ వరదుఁ జూచి
తే. నలువసేవించి యిందిరా ♦ నాథుఁ గాంచి, యితరపరివారదేవతా ♦ వితతి కెల్ల
నేటికోళ్ళిచ్చి యెక్కి ర ♦ మ్మేటిమునులు, మృడునిహాటకశైలంబు ♦ మీఁదినిలువు. 184

శా. సందర్శించిరి భీమనాథుఁ ద్రిజగ ♦ త్సమ్మోహనాకారు స
ద్గంధూత్తంసుని దక్షిణాబ్ధిలహరీ ♦ హేలావిహారక్రమా
స్పందాయాగతగంధవాహపరివ ♦ త్యానాతిరేకస్ఫుర
త్తుందిస్వాంగకదందశూకకటకా ♦ స్తోకేష్టబాహార్గళున్. 185

క. దృష్టించి భక్తిపరతను, సాష్టాంగం బెరఁగి యమ్మ ♦ హాదేవుని నా
శిష్టమునుల్ పూజించిరి, యష్టాపదనిర్మితంబు ♦ లగుకుసుమములన్. 186

ఉ. కేవలభక్తిసంపదలు ♦ గీలుకొనన్ హృదయాంబుజంబులన్
దేవరకుం గృపానిధికి ♦ దేవశిఖామణి కర్థిసప్తగో
దావరవాహినీకనక ♦ తామరసంబులఁ బూజచేసె మై
త్రావరుణుండు దాను ను బ ♦ రాశరసూనుఁడుఁ గూడి వేడుకన్. 187

వ. అప్పుడు పారాశర్యుండు పెన్నిధానంబుఁ గన్న పేదయుం బోలెఁ బరమానందంబునుం బొంది కుంభసంభవుం జూచి మునీంద్రా నీప్రసాదంబున భీమమండలం బవలోకించితి, ద్వాదశక్షేత్రతీర్థంబులు చూచితిఁ,బంచదీర్థంబు లాడితి,దక్షారామంబుఁ గంటి,భీమేశ్వరు దర్శించితి, ధన్యుండనైతిఁ గృతార్థుండనైతి నింక నీవు పత్నీసహితంబుగా నేవలనైన నుండి తపంబు సేయుము. నేను విశ్వనాథవిరచితావమాన ఖేదంబువాయ నీస్వామిని సేవించెద నని పలికి సముచిత ప్రకారంబున నమ్మహాత్ముని వీడుకొలిపి యనంతరంబ శిష్యులుం దాను. 188

వ్యాసుఁడు భీమేశ్వరార్చనంబు సలుపుట.

సీ. పంచతీర్థములాడి ♦ భవలింగసన్నిధిఁ - బ్రాసాదపంచాక్ష ♦ రము జపించి
సారిదినల్ దిక్కుల ♦ సోమేశ్వరములందు - భక్తిఁ బ్రదక్షిణం ♦ బాచరించి
కుక్కుటేశ్వరుకేళ ♦ కూళి నుద్భవమైన - మణికర్ణిక నొనర్చి ♦ మజ్జనంబు
నోంకారపురత్రికూ ♦ టోదరస్థితులైన - హరిహరబ్రహ్మల ♦ నభినుతించి
తే. తుల్యగోదావరీనదిఁ ♦ దోయనిధిని, సప్తగోదావరంబున ♦ స్నానమాడి
యాచరించు శివార్చనం ♦ బనుదినంబు, దక్షవాటికనుండి స ♦ త్యవతిసుతుఁడు. 189

క. భీమేశ్వరమహిమంబున, నామోదముతోడ నోల ♦ లాడుచు నుండున్
భీమేశ్వరచరణారుణ, తామరసంబులకు సంత ♦ తముఁ బ్రణమిల్లున్. 190

సీ. మాతృగర్భాగార ♦ జాతఖేదమువాయ - హరునిగర్భాగార ♦ మాశ్రయించుఁ
బరమేశ్వరార్చనా ♦ పరత నించుక తన్ను - సత్యంతధన్యుఁగా ♦ నాత్మఁదలఁచు
హర్షించి హర శివ ♦ త్ర్యంబకాచలగర్భ - భవ యంచు రోమాంచ ♦ పటలిఁదాల్చుఁ
గరతాళకలన శం ♦ కరగీతములువాడు - లజ్జాభిమానంబు ♦ లుజ్జగించి
తే. భీమభీమేశ్వరేశ్వర ♦ భీమనాథ - దక్షవాటీపురాధ్యక్ష ♦ దర్పకారి
సప్తగోదావరోత్సంగ ♦ జయమహేశ - నన్నురక్షింపు మనుచువి ♦ న్నపము సేయు.

క. బాలోన్మత్తపిశాచద, శాలంబనమునఁ జరించు ♦ నంగడివీథిన్
వ్రీడాశూన్యతఁ గంతే, కాలునిపాదములమీఁదఁ ♦ గలుగువి రాళిన్. 192

సీ. పరిరంభ మొనరించు ♦ బాహాద్వయంబున - దేవదేవునిసుధా ♦ దివ్యమూర్తిఁ
దాఁకించుకొను జటా ♦ స్తబకంబు విరియంగఁ- బానపట్టముతోడ ♦ ఫాలతలము
గురుదక్షపురితోడఁ ♦ గూడఁ బట్టణమున - కంగప్రదక్షిణం ♦ బాచరించుఁ
బాతాళభైరవ ♦ ప్రముఖనానాదిశా - పరివారదేవతా ♦ ప్రతతిఁ దెలుచుఁ
తే. గాశికాపట్టణద్రోహిఁ ♦ గావు మభవ - విశ్వపతిమూషితుని బ్రోవు ♦ విశ్వనాథ
కల్లచేసితి రక్షింపు ♦ కాలకంఠ - యనుచుఁ బ్రార్థించు భీమనా ♦ యకుని దపసి.
సీ. అఘముల కొండుప్రా ♦ యశ్చిత్తములులేవు - నిన్నుజూచుటకంటె ♦ నీలకంఠ
నీమండలంబున ♦ నిఖిలజంతువులకుఁ - దారకం బల భ్రాంతి ♦ దళను దోఁచుఁ
గలియుగంబునయందుఁ ♦ గడుదుర్లభంబులు -భవదీయదర్శన ♦ స్పర్శనములు
నీదక్షవాటికా ♦ నిలయంబునందుండు - జనులకు భోగమో ♦ క్షములు వలఁతి
తే. శిష్యులును నేను మిమ్ముగొ ♦ ల్చెదము భక్తి, విశ్వపతికోపమునఁ గాశి ♦ వెడలివచ్చి
తరసి రక్షింపు మమ్ము ద ♦ యార్ద్రహృదయ, శాంతభీమేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామినాథ. 194
వ. అని మఱియుఁ గృష్ణద్వైపాయనుండు భక్తితృష్ణాతిశయంబున. 195

వ్యాసు లీశ్వరు నుతించుట.

సీ. దేవదేవునకు నా ♦ దికి నాదియగువాని - కంబికాపతికిద ♦ క్షాధ్వరారి
కహితపురత్రయా ♦ ధ్యక్షసంహారునకు - హరిలోచనాంబుజా ♦ భ్యర్చితునకు
బ్రహ్మాదిదేవతో ♦ పాస్యసన్మూర్తికి - నమృతమూర్తికిని స్వ ♦ యంభువునకు
నిగమార్థవిద్యోప ♦ నిషదంగనామాళి - చుంబితశ్రీచర ♦ ణాంబుజునకు
తే. భోగమోక్షంబు లతిపాప ♦ బుద్ధులకును, గరుణనొసఁగెడు ప్రత్యక్ష ♦ కల్పశాఖి
కఖిలగంధర్వయక్షసి ♦ ద్ధాదిదివ్య, వంద్యునకు మ్రొక్కెదను భక్త ♦ వత్సలునకు. 196
సీ. శ్రీభీమనాయక ♦ శివనామధేయంబుఁ - జింతింపనేర్చిన ♦ జిహ్వజిహ్వ
దక్షవాటీపురా ♦ ధ్యక్షమోహనమూర్తిఁ - జూడంగనేర్చిన ♦ చూపుచూపు
దక్షిణాంబుధితట ♦ స్థాయిపావనకీర్తి- చే నింపనేర్చిన ♦ చెవులుచెవులు
తారకబ్రహ్మవి ♦ ద్యాదాతయౌదల - విరులు పూన్పఁగనేర్చు ♦ కరముకరము
తే. ధవళకరశేఖరునకుఁ బ్ర ♦ దక్షిణంబు, నర్థిఁ దిరుగంగనేర్చిన ♦ యడుగు లడుగు
లంబికానాయకధ్యాన ♦ హర్ష జలధి, మధ్యమునఁ దేలియాడెడు ♦ మనసుమనసు. 197
ఉ. సూటలు పెక్కులేటికిని ♦ మందరభూధరమంథనక్రియా
పాటలఘూర్ణమానజల ♦ భారమహోదధికాలకూటసం

ఘూటకృపీటసంభవశి ♦ ఖావికటస్ఫుటవిస్ఫులింగవి
స్ఫోటపవిత్రసద్భువన ♦ భూతభయాపహు నాశ్రయించెదన్. 198

స్రగ్ధర. కాంక్షింభర్యంబుదీర్చం ♦ గడుపున కిడుదుం ♦ గాలసంప్రాప్తభిక్ష
న్వీక్షింతుం బోధశక్తి ♦ న్విషయముల మదిన్ ♦ నిస్పృహత్వంబు దాల్తున్
దక్షారామాధినాథున్ ♦ ధవళవరకరో ♦ త్తంసజూటీవిటంకు
న్వీక్షింతున్ భీమనాథుం ♦ ద్రిభువననమితున్ ♦ నేత్రముల్ తృప్తిపొందన్. 199

శా. అష్టాశీతిసహస్రసంయమిజన ♦ వ్యాకీర్ణతీరద్వయీ
జుష్టోదంచితసప్తసింధుసలిల ♦ స్రోతోవగాహక్రియా
తుష్టస్వాంతుఁడనై భజింతుఁ గరుణా ♦ దుగ్ధాబ్ధిభీమేశ్వరున్
దృష్టాదృష్టఫలప్రదానవిభవా ♦ ధిష్ఠానచేతస్కునిన్. 200

ఉత్సాహము. యక్షసిద్ధసాధ్యఖేవి ♦ హార గరుడకిన్నరా
ధ్యక్షమణికిరీటకోటి ♦ తరుణకిరణమంజరీ
ప్రేక్షణీయచరణకమలు ♦ భీమనాథదేవునిన్
దక్షవాటికాపురైక ♦ ధాము నాశ్రయించెదన్. 201

ఉత్సాహము. నిష్ఠతో భజింతు భీము ♦ నిం భుజంగహారునిన్
దిష్ఠునిన్ రవిష్టసంప్ర ♦ తిష్ఠునిం గరిష్ఠు భూ
యిష్ఠు దక్షవాటికాష్ఠ ♦ లీను దేవతాకుల
జ్యేష్ఠునిం వసిష్ఠముఖ్య ♦ శిష్టమునిజనార్చితున్- 202

లయగ్రాహి.

నీమముస్రమ్రొక్కెదను ♦ హేమగిరిచాపునకు ♦ సామజజలంధరము ♦ ఖామరవిరోధి
గ్రామమదహారి కభి ♦ రామశుభనిర్మలను ♦ ధామయశరీరునకుఁ ♦ గామితవితీర్ణ
శ్రీమహిమశాలికి జ ♦ రామరణదోషహరి ♦ శామకనిజాంఘ్రియుగ ♦ భీమతికి దక్షా
రామపురధామునకుఁ ♦ గోమలజటామకుట ♦ ధామహిమధామునకు ♦ భీమునకుభక్తిన్.

సీ. కొలుతుఁ సద్యోజాతుఁ ♦ గోమలైందవతనుఁ - బెద్దగుబ్బలిరాజు ♦ పెండ్లికొడుకు
సేవింతు శ్రీవామ ♦ దేవు మహాదేవు - నేడులోకంబులు ♦ నేలు ఱేనిఁ
దెలుతుఁ దత్పురుషు నిం ♦ దీవరవరనీల-చారుకంధరుని బ ♦ శ్యల్లలాటుఁ
బ్రణుతింతు నీశాను ♦ ఫాలనేత్రానల-జ్వాలాసమాలీఢ ♦ శంబరారి

తే. సర్వసంసారశూన్యుని ♦ సంస్తుతింతు, సర్వసంసారహేతువు ♦ సంస్మరింతు
సర్వసంసారరూపిని ♦ సంశ్రయింతు, నభవు భీమేశ్వరేశ్వరు ♦ నభిలషింతు. 204

సీ. ఎవ్వని యాజ్ఞ నీ ♦ రేడులోకంబులు-వర్తించు నట్టిదే ♦ వరకుఁగాక
గ్రహతారకములు ని ♦ క్క్రముగ నెవ్వని యాజ్ఞ-వర్తిల్లునట్టిదే ♦ వరకుఁగాక
మనువులుపదునాల్గు ♦ రును యదాజ్ఞాయుక్తి-వర్తింతు రట్టిదే ♦ వరకుఁగాక
భువనపాలకులు య ♦ ద్భ్రూలతాజ్ఞాయుక్తి-వర్తింతురట్టిదే ♦ వరకుఁగాక
తే. ధూర్జటికిఁగాక భీమనా ♦ థునకుఁగాక, నిఖిలకారుణ్యకల్యాణ ♦ నిధికిఁగాక
యన్యదైవంబులకు నేల ♦ యధికభక్తి, సంఘటింతుఁ గరాంబుజాం ♦ జలిపుటంబు.

క. క్షమియింపు భీమనాయక, కమలభవాద్యమరరాజ ♦ కాంచనమకుటీ
సముదయమణిఘృణిరేఖా, కమనీయపదాంబుజోప ♦ కంఠోద్దేశా. 206

క. కావుము దక్షారామపు, శ్రీవల్లభ భీమనాథ ♦ త్రిజగదధీశా
కైవల్యభోగలక్ష్మీ, ప్రావీణ్యప్రదకటాక్ష ♦ భక్తాధీనా. 207

క. కృపగల్గి భీమనాయక, యపరాధము సైఁపు తండ్రి ♦ వాదో కావ్రా
కృపగల్గి సుతుఁడు చేసిన, యపరాధముతండ్రి సైఁపు ♦ టర్హంబె కదా. 208

వ. అని ప్రార్థించి భక్త్యావేశంబున గద్గదస్వరకంఠుండును బాష్పాకులలోచనుండును రో
మాంచపటలకంచుకితనిఖిలావయవుండును నై వెండియును. 209

సీ. గరళకూటవినీల ♦ కంఠాయ శంభవే-మదనాంతకాయోన్న ♦ మశ్శివాయ
కాద్రవేయాధిప ♦ గ్రైవేయభూషాయ-మనుభిత్సఖాయోన్న ♦ మశ్శివాయ
కుంభినీధరసుతా ♦ కుచకుంభపరిరంభ-మహాలోలుపాయోన్న ♦ మశ్శివాయ
వేదాదినిశ్శేష ♦ విద్యావధూమౌళి-మణికపాలాయోన్న ♦ మశ్శివాయ
తే. గంధదంతావళజలంధ ♦ రాంధకారి, విబుధసరిపంధివాహినీ ♦ నిబిడవర్గ
బంధఘోరాంధకారసం ♦ ఘారకిరణ, మాలినేశాశ్వితాయోన్న ♦ మశ్శివాయ. 210

వ. ఓం జయజయ దేవదేవ గంధర్వసిద్ధవిద్యాధరచారణకిన్నరకింపురుషు లహంపూర్వి
కాసంఫుల్లపుటంబు లగుచేతస్సంపుటంబులం బుటపుట నగుభక్తివిశేషంబుల శేషా
హికటకభూషావిశేషాభిరామంబు లగుమీ కోమలశ్రీపాదకిసలయంబుల ఘుసృణమ
ణికోటీరకోటీవిటంకసందానితమందారమాలికామకరందబిందుధారాధోరణీప్రవా
హంబుల స్నహారహంబును నభిషేకింతురు ; కంఠేకాలా! మీకంఠమూలంబునం గలువ
దండకైవడిం గనుపట్టు కరాళకాలకూటవిషమషీకళంకపంకచ్ఛాయాచ్ఛటాగుచ్ఛం
బులవలన నిఖిలలోకసంరక్షణంబు నిగమవ్యాఖ్యాతంబు; మహానటా! మీజటాజూట
పటలంబున డిగిన వియద్గంగానిర్ఝరస్రోతశ్శలాకానికాయంబులఁ ద్రిలోక కంఠోప

కంఠంబులు తారహారవల్లీమతల్లిభంగి నంగీకరించు; శంకరా! నీవు సంకర్షణరుద్రావతా
రంబునఁ బాతాళగోళంబు వెడలి విషదహనవిస్ఫులింగవికటదంష్ట్రాటంకకిటకిటత్కా
రఘోరంబును జిహ్వాలంబును నగువదనగహ్వరంబునఁ బుండరీకభవాండపిండంబులొ
ండొండయణంగఁ గవిసి మ్రింగుదు; ధూర్జటీ! విలయపర్జన్యగర్జాడంబరంబున విడంబించు
కహకహాట్టహాసంబునఁ బిట్టుధట్టించియవష్టంభసంభారదుర్వారగర్వారంభసముజ్జృం
భితుం డగుజంభారిభుజార్గళవిజృంభణంబు హస్తధృతదంభోళితోడన స్తంభించితి; ధన
దసఖా! నిఖిలకకుభవధిపరిధివలయంబులఁ గలయఁ గనత్కనకసఖశిలాకానికాయ
చ్ఛాయాదాయాదంబు లగుసముజ్జ్వలజ్వాలాజాలంబులు విజృంభింప ననలస్తంభ
దివ్యలింగాకారంబున నావిర్భవించి నిలువు భూభువనచక్రవాళపర్యంతం బాక్రమించి
పెరిగినప్పుడు విరించి రాయంచయుఁ గైటభారి కిటియును నై యెగసియు డిగియును
దుదమొదలు దెలియరైరి; రుద్రా! నీవు భద్రదేవద్రుమాటవీవాటియందు దిసమొలదూఁ
బఱదిండిమిండజంగంబవై ఋషులపుణ్యాంగనల యోలువు లపాంగరంగస్థలీలాస్యలం
పటంబులగుకటాక్షవీక్షణంబుల హరింపుచుఁ భిక్షాటనక్రీడను నటించితి; చండీశ్వరా!
నీవు మేరుకోదండంబునఁ బుండరీకాక్షకాండంబు దొడిగి కుండలిజ్వాలావల్లరీఝల్లరీ
ఝుంకారంబునఁ బంకరుహభవాండంబు బీటగిల్ల నిశాటపుటభేదనంబు లొక్కయేటు
నఛటచ్ఛట నేసితివి; నీలలోహితా! యహరహోవధిసంధ్యాసమయారంభంబుల
నుద్దేశదినావసానంబుల సానందంబుగాఁ బరిఢవించు జగఝుంకారంబైన యారభటి
తాండవసముద్దండపాదభ్రమణవిభ్రమంబునఁ ద్రిభువనభయంకరంబు గావించితి; స
ర్వజ్ఞా! నిర్వికల్పంబు నిరస్తసమస్తోపాధికంబును సత్యజ్ఞానానందంబునకు నికేతనంబు
ను నగునిష్కళంకస్వరూపం బగువేదానువచనశాంతిదాంతిక్షాంతిశ్రవణనిదిధ్యాసనా
దు లగుసాధనంబుల నిర్ణిరోధనిరవగాఢనిరవబోధకత్వావిభాగంబునం దక్షీభవించి ము
ముక్షులు లాభలక్ష్యంబును సభీక్షణంబును నభీప్సితంబును ననుభవింతురు; భర్గా! భార్గ
వభృగ్వంగిరసప్రధాననానామునిసమూహవిహితచరితాఘమర్షణస్నానాహ్నికౌఘయు
నిజజలావగాహాపహనిఖిలాఘయు జాహ్నవీసపత్నియు నగుగోదావరీమహానది
నీకుఁ గేళీవిహారం బగుకేళాకూళి; నిటలనయనా! గిటగిటని నడుగు నడుగు నడుఁకు
నడుములు, వెడఁద లగుతెలికన్నులును నెఱికురులును, పలుదకుచమ్ములును గలిగి
ననవిల్తునకుఁ బసగలపసిండి మెఱుంగు ములుకులనం గలికిచిలుకలకొలుకు లగుబిసరుహ
దళనయనలు ముసురుకొని బలసి నిలిచి కొలువఁ బ్రతిసంక్రమణ వారోత్సవాదులయం
దుఁ బేరోలగం బవధరింతువు; శర్వా! నీవు శర్వరీసార్వభౌము సొక్కుహజ్జునగుజ్జ

రూపంబునమట్టితివి; కుసుమశరమథనా! బిసరుహభవుని కినలయోష్ఠి నాసికాతిల ప్రసూనంబు నఖశిఖరాగ్రంబున మొదలంటం జిదిమితి; వృషభధ్వజా! నీవుపూషుండ నుపేరి రవిపండ్లురాలగుద్దితి; యీశ్వరా! నీవువైశ్వానరుని సప్తజిహ్వాపల్లవంబు లుపెల్లగిలగిల్లితి; విరూపాక్షా! నీవు దక్షప్రజాపతికంఠంబున మేషంబుతల నిల్పితి; మృగవ్యాధా! నీవధ్వరమృగంబు మస్తకంబు సభస్తలంబున ద్రెవ్వంగట్టితి; ముక్కంటీ! నీకుమ్రొక్కెదను; శివా! నీకుసవాంజలి; భవా! నీకుసభివాదనంబు; పాండురాంగా! నీకుదండంబు; రాజశేఖరా! నీకుజేజే; హరా! నీకుజోహారు; గిరీశా! నీకు వరివస్య; యష్టమూర్తీ! నీకుఁబ్రతిష్ఠ; యీశానా! నీకుదాస్యంబు; త్రిపురహరా! నీకుపాసన్న; మృడా! నీకు శరణు; మృత్యుంజయా! నీకుఁ బ్రపత్తి; ప్రమథాధిపా! నీకు నారాధనంబు; పినాకీ! నీకు నమస్కారంబు; కైలాసనిలయా! నీకుఁ గోపులు; పళ్యల్లలాటా! నీకు నేటికోళ్ళు; గౌరీమనోహరా! నీకు నమస్కారంబు; జయజయ జలంధరాంతకా! గంధసింధురాదిదనుజకంధరా పీఠధమనీగళితరక్తధారాభిషిక్తప్రచండఖండపరశుభిండివాలశూలప్రముఖబహువిధప్రహరణపరంపరాభీలమహాకారా! జయజయ జగత్సంభారకుంభకల్పనాకుంభకారా! కుంభీనసభూషణభీషణభూతప్రేతపిశాచశాకినీడాకినీప్రౌఢపరీవారా! జయజయ వియద్వాయుధరణీతరణిశీతభానుబృహద్భానుసలిలయజమానమూర్తికల్పితాష్టభేదప్రపంచిత విశ్వప్రపంచపంచవదనపంచాక్షరీమూలమంత్రకారణపాంచభౌతికవ్యవహారా! నిర్మలజ్యోతిర్లింగమయమంగళాకారా! జయజయ సప్తపాతాళభువనవిష్కంభ నిర్భేదనసమాసాదితావిర్భావభావజనంహారా! సర్వమంగళాకుచకలశపాళికేళీతూలికాకారమకరికాముద్రికాభీమముద్రితోరఃప్రదేశమహేశ! జయజయ భక్తభావనాసులభస్వభావనాతీతపావనాకారధావళ్యవిగ్రహా! శ్రీమన్మహాదేవ! దేవదేవతారాధ్య! దక్షవాటీపురాధ్యక్షా! ఆపద్ధ్వాంతదివాకరా! పరమదయాకరా! జయజయ శ్రీభీమేశ్వరా! నమస్తేనమస్తేనమః. 211

మ. అనుచుం దాండవ మాడుచుండె శివభ ♦ క్త్యావేశలీలార్భటి
స్మునిశార్దూలము దక్షవాటినడుమ ♦ న్లోలజ్జటాభాగుఁడై
వినుపించెన్ నశరీరభారతి నభో ♦ వీథీవిటంకంబునన్
నినురక్షించెను భీమనాయకుఁడు కా ♦ నీనా! సుఖం బుండుమీ. 212

తే. కాచె నీతప్పుకల్మష ♦ కంధరుండు, శిశిరకరశేఖరుండు ర♦క్షించె నిన్ను
భీమనాథుని ద్రిభువన ♦ స్వామిఁగొలుము, కార్యసంసిద్ధిఁ బొందెదు ♦ కాని నేయ. 213

వ. అని యివ్విధంబున నశరీరవాణి పలికిన విని యయ్యంతర్వాణి శర్వాణీవల్లభుం దలంచి పునఃపునఃప్రణామంబులుచేసి నితాంతసంతోషతరంగితాంతరంగుండై. 214

సీ. పైల ! దక్షారామ ♦ పతిభీమనాథుండు-మనపాలికల్పక ♦ క్ష్మాజమయ్యె
నోసుమంతుడ ! దక్షి ♦ ణోద్యానవాటికా-నిలయుండు మనపాలి ♦ ఫలముసువ్వె
జైమినీ ! దేవతా ♦ సార్వభౌముఁడు విరూ-పాక్షుండు ప్రత్యక్ష ♦ మయ్యెఁజువ్వె
దేవల ! సప్తగో ♦ దావరీతీరైక - వాసుండు మనవంక ♦ ప్రాలెఁజువ్వె

తే. భారతాదిబహుగ్రంథ ♦ పారవశ్య, యోయిజనమేజయుండ ! యీ ♦ యుక్షగమనుఁ
డంబికాభర్త యఖిలక ♦ ళ్యాణములును, మనకుఁగృపసేయ గలఁడుస ♦ మ్మదముతోడ.

వ. ఇంకఁ గృతార్థుల మైతి మని శిష్యవర్గంబునుం దానును దక్షారామంబున నభిరామంబైన పరమజ్ఞానానందసుఖం బనుభవించుచుండె 216

క. శ్రీరామాయణమును ద, క్షారామాయణముఁ గలిమ ♦ లాపహములు స
త్సారమతులు వాల్మీకికిఁ, బారాశర్యునకు వినుతి ♦ పాత్రములయ్యెన్. 217

వ. అని చెప్పిన విని యభినందించుటయు, భీమేశ్వరుమాహాత్మ్యంబు విను వేడుకం బరమేశ్వరుం డుద్భవించిన విధంబును సప్తఋషులు సప్తగోదావరంబుఁ దెచ్చిన విధంబును నాస్వామిని బ్రతిష్ఠచేసిన భంగియు, నెఱింగింపవే యని ప్రార్థించిన. 218

శా. గాంధర్వోపనిషన్మతంగ రసవ ♦ త్కావ్యానుసారానుధా
రంధర్యాపరభోజరాజ రమణీ ♦ ప్రద్యుమ్న దోర్వీర్యగ
ర్వాంధారాతివరూధినీపరివృఢ ♦ ప్రాణానిలాహారవా
తాంధక్రూరకృపాణ రాజహితకా ♦ ర్యారంభపారంగతా. 219

క. దక్షారామవధూటీ, వక్షోరుహమృగమదాది ♦ వాంఛితవిలస
ద్వక్షఃకవాటబాంధవ, రక్షావిధివజ్రపంజ ♦ ర కృపాజలధీ. 220

పంచచామరము. అభంగవీరవిక్రమార్క ♦ యాజిగాండివాయుధా
ప్రభాతకాలభానుసన్ని ♦ భప్రభావిభాస్వరా
యిభద్విడుగ్రవిక్రమా; స ♦ మిద్ధనర్తనభ్రమ
న్నభస్సరిత్పయఃపృషద్గ ♦ ణాచ్ఛవిస్ఫురద్యశా. 221

గద్య. ఇది శ్రీమత్కమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ శ్రీనాథనామధేయప్రణీతం బైనభీమేశ్వరపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ ద్వితీయాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీభీమేశ్వరపురాణము.

చతుర్థాశ్వాసము.

ధామ యశేషదిశా
సౌధాగ్రస్ఫటికకుంభ ♦ సంభారకళా
సాధీయస్సితకీర్తి బు
ధాధార యరేటియన్న ♦ యామాత్యమణీ. 1

వ. అక్కథకుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లనియె. 2

గీ, బాదరాయణునకుఁ గుంభ♦ భవుఁడు చెప్పినట్టి యాత్రాక్రమం బిది♦యనఘులార
యమరమునినారదుఁడు మునీం♦ద్రాదులకును,నర్థిఁజెప్పినపరిపాటి♦యదివినుండు.3

వ. మీర లడిగినయర్థంబుఁ బర్యాయక్రమంబున వినుపించెద. 4

తే. పోయె వారణాశికి బాద♦ రాయణుండు, శిష్యులును దాను గైవల్య ♦ సిద్ధిఁగోరి
మనము పోదము గాకంచు♦మనసు వేడ్క,నరిగి రభ్యర్హితులు వసి♦ష్ఠాదిమునులు.5

క. యాత్రాజిగీషఁ బుణ్య, క్షేత్రంబులమీఁదఁ దీర్ఘ ♦ సేవాపరులై
మైత్రావరుణబృహస్ప, త్యత్రిభరద్వాజముఖ్య ♦ లగుమునిఋషభుల్. 6

ఉ. కాశికి నేగుదెంచి మణి ♦ కర్ణికయందుఁ బ్రయాగయందు నా
కాశనదీప్రవాహమునఁ ♦ గాయము దొప్పఁగఁదోఁగి శంభు వి
శ్వేశు శశాంకశేఖరు న♦ నేకవిధంబులఁ గొల్చి సంతత
క్లేశవినాశహేతువునఁ ♦ గేవలతాసుఖ మిచ్చఁ గోరుచున్. 7

క. కేవలతాయకరంబును, భావలతావాటిమలయ ♦ పవనాగమునై
కేవలతాలీలావతి, కే వల తా కాశి మరగు ♦ కృతమతి మనసా. 8

వ. అని కాశీనగరంబునందుఁ గైవల్యాపేక్షఁ బెద్దగాలం బుండ నిశ్చయించి సాత్యవ
తేయు వెదకి యెచ్చటం గానక. 9

శా. కాశీస్థాననివాసులన్ యతులభి ♦ క్షావృత్తులం గాంచి పా
రాశర్యుం డెటఁ బోయె నంచు నడుగం ♦ బ్రహ్మావిహీనాత్మకుం
డాశౌత్యుం డెటఁబోయెనో యెఱుఁగ మ ♦ య్యా మీరు పోపొండు వి
శ్వేశద్రోహి నెఱుంగ నేమిపని వాఁ ♦ డెచ్చోటికిం బోయెనో. 10

వ. అని సాత్యవతేయుండు చేసిన యపరాధంబు తేటపడం జెప్పిన. 11

తే. కూడుపెట్టక యేన్నాళ్లు ♦ కుటిలపఱచి, గాసిసేయుట యిది తప్పు ♦ గాదె తనకు
నెదురుకెదు రేల కోపించె ♦ నిందుధరుఁడు, అకట గ్రుడ్డెత్తి బాదరా ♦ యణునిమీఁద,

క. ద్వైపాయనముని వెడలం, ద్రోపించిన కోపగాఁడు ♦ ధూర్జటి యీకా
శీపతి మసలను ననుకం, పాపరుఁడై యిచట నేల ♦ బ్రతుకఁగ నిచ్చున్. 13

వ. కృష్ణద్వైపాయనుతోడిద లోకంబు గాక యనుచు నమ్మునిలోకంబు కాశికానగరం
బు వెలువడి శాఖోపశాఖల నతని చొప్పు పట్టికొని దక్షారామంబు ప్రవేశించి. 14

తే. తీర్థయాత్రాక్రమంబులు ♦ తెలియలేక, నారదుండు నానాపురా ♦ ణజ్ఞుఁడగుట
నతని బూజించి యందఱు ♦ నడిగి రప్పు, డత్రిజమదగ్ని భృగువసి ♦ ష్ఠాదిమునులు. 15

మత్తకోకిలము. నీవెఱుంగనితీర్థముల్ ధర ♦ నీతలంబున లేవు స
ద్భావ మొప్పఁగఁ జెప్పు దైవత ♦ తాపసోత్తమ తీర్థయా
త్రావిధానము దక్షవాటిక ♦ థాక్రమంబును సప్తగో
దావరప్రథిమంబు భీమస ♦ దాశివోద్భవు లీలయున్. 16

వ. అని యడిగిన నారదుం డి ట్లనియె, 17

తే. అఖిలతీర్థోత్తమోత్తమం ♦ బనఘులార, పావనం బైనసప్తగో ♦ దావరంబు
తనకుఁదాన మహానదీ ♦ తటమునందు, నెలమినున్నాఁడుభీమేశ్వ ♦ రేశ్వరుండు. 18

తే. సప్తగోదావరంబు ని ♦ ర్ఘరమనంగ, భీమనాథేశ్వరస్వామి ♦ వేలుపనఁగ
ధర్మపరులార శబ్దభే ♦ దంబ గాని, యర్థభేదంబు లేదు ప ♦ దార్థసరణి. 19

తే. విమలమతిసప్తగోదావ ♦ రమునఁ గ్రుంకి, సప్తసప్తిప్రతిష్ఠఁ బ్ర ♦ సన్నుఁడైన
భీమనాథేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామిఁ జూచు,మనుజులకుఁబాయు సప్తజ ♦ న్మములయఘము,

వ. సప్తగోదావరస్నానమంత్రద్వయ శ్లోకములు. 21

శ్లో. సప్తగోదావరమ్ తీర్థమ్ సర్వతీర్థోత్తమోత్తమమ్
అత్రసన్నిహితో రుద్రో భీమనాథేశ్వరేశ్వరః. 22

శ్లో. నమస్తే భీమనాథాయ సప్తగోదావరాంభసే
పాపేంధసాగ్నయేతుభ్యం నిమజ్జామిహరత్వయి. 23

ఉ. ఆతతభక్తిభావమున ♦ నాదియుగంబున సప్తసంయము
ల్గౌతమముఖ్యులైందవక ♦ ళాధరు భీమయదేవు లోకవి
ఖ్యాతిఁ బ్రతిష్ఠచేసి యభిషేకజ ♦ లార్థము తోడితెచ్చి ర
స్వీతసమస్తతీర్థమయి ♦ విశ్రుతి కెక్కిన సప్తసింధువున్. 24

మ. తనతీరంబునఁబాయకున్నఁ దనపా ♦ థఃపూరముల్ గ్రోలినం
దనవీచీతతిఁ దేలినం దనమరు ♦ ద్వ్యాప్తితంబు సేవించినం
దనుగీర్తించిన లోకపావనునిఁగా ♦ ధన్యాత్ముఁగాఁ బుణ్యుఁగా
నొనరించుఁ నరు సప్తసింధు నది యం ♦ హోభంజనప్రౌఢిమన్. 25

క. చూడుం డాస్వాదింపుం, డాడుఁడు భీమేశ్వరేశ్వ ♦ రాకృతిఁ దటినీ
చూడారత్నము జడధి, క్రోడాభరణంబు సప్త ♦ గోదావరమున్. 26

సీ. పాతాళశ్రీకాల ♦ భైరవస్వామికి - నందికి నభివాద ♦ నం బొనర్చి
నాకులేశ్వరదేవు ♦ నకుఁదాండవాకార - గణనాయకున కును ♦ బ్రణుతిచేసి
కొమరసామిని విష్ణుఁ ♦ గొల్చివిరూపాక్షు - నాగేంద్రులకువంద ♦ నంబునడిపి
నీహారగిరినంద ♦ నికిమహాలింగంబు - భీమనాథేశ్వర ♦ స్వామికెరఁగి

తే. మర్త్యుఁడేకాదశేంద్రియ ♦ మదవికార, సంభృతములైయనన్యైక ♦ సాధ్యములయి
జన్మజన్మాంతరంబులఁ ♦ జాగుచుండు, కల్మషంబులఁబాయుఁద ♦ త్క్షణమునంద. 27

శా. జ్ఞానాజ్ఞానకృతంబులైన యఘముల్ ♦ సర్వంబునొక్కత్తున
స్నాను స్నానవకోటి కుద్ధురగతి ♦ న్పప్తాపగాతీరసం
స్థానావాసుని రామనాథుని జటా ♦ ఝూటాటవీవాటికా
స్థానాధిష్ఠితదుర్గకంఠనవము ♦ గ్ధస్నిగ్ధకీర్తిద్యుతిన్. 28

తే. ద్వాదశక్షేత్రశివలింగ ♦ దర్శనమున, నెట్టి సుకృతంబు సిద్ధించు ♦ నట్టిసుకృత
మాత్క్షణంబున సిద్ధించు ♦ దక్షవాటి, రామనాథేశుఁగన్నులా ♦ రంగఁగనిన. 29

తే. ద్వాదశక్షేత్రతీర్థయా ♦ త్రాభివృద్ధి, నిర్జితేంద్రియులై సేయ ♦ నేర్చిరేని
పాపములుచేసినట్టిని ♦ ర్భాగ్యులైన, డాయఁ బోవరు జమునిప ♦ ట్టణముగవిని. 30

ఉ. దక్షిణకాశికాతుహిన ♦ ధామకిరీటునిదిక్కు సీమగా
దక్షపురంబునందు బహు ♦ ధామములన్ శివలింగముల్ సహ
స్రాక్షహుతాశనాదివివి ♦ ధామరముఖ్యప్రతిష్ఠితంబులై
లక్షలసంఖ్యలున్నవి య ♦ లక్ష్యములయ్యెను గానవచ్చియున్. 31

సీ. వలవ దగ్నిష్టోమ ♦ వాజపేయాదుల-సూమపానముఁజేసి ♦ దుఃఖపడఁగఁ
దీర్ఘసేవార్థమై ♦ దేశాంతరంబులు-గాలుచేడ్పడఁ దన ♦ కేల తిరుగ
నశ్వగోమహిషరూ ♦ ప్యసువర్ణవస్త్రంబు-లెన్ని వెచ్చించిన ♦ నేమిఫలము
సంతతంబును గృచ్ఛ్ర ♦ చాంద్రాయణాదుల-వరటుచునుంటయె ♦ వ్వరికిమెచ్చు
తే. దూరముననుండితలఁచిన ♦ దురితహరుని, జేరికొలిచిన సకలార్థ ♦ సిద్ధికరుని
నంత్యమావస్థమోక్షదీ ♦ క్షైకగురుని, భీమనాథేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామిఁగొలుఁడు. 32

సీ. నేఁ గొమ్మఁటేనుఁగు ♦ నే విహంగంబను-నే స్సబరోమంబ ♦ నేను గొటియ
నేను బకంబను ♦ నేను గర్కటకంబ-నే నచ్ఛభల్లంబ ♦ నేను నక్క
నేను మండూకంబ ♦ నేను గంచులికంబ-నేను గీటంబ ♦ నే వానరంబ
నే శుకకీటంబ ♦ నేఁ బుండరీకంబ-నేఖంజరీటంబ ♦ నేను దోమ
తే. నేను మానిసి మున్నంచు ♦ నేకతమున, నొండొరులతోడుతనుజెప్ప ♦ కొండురుబుసుఁ
దారకబ్రహ్మమణిపేటి ♦ దక్షవాటి, సంభవించినప్రత్యగ్ర ♦ చంద్రధరులు. 33

తే. అఖిలతీర్థప్రదేశంబు ♦ లడవు లిండ్లు, యజ్ఞవాటిక వల్లకా ♦ డనువిభేద
మించుకయులేదు భీమనా ♦ థేశభూమి, జంతువులు శంభులగుదురు ♦ చచ్చినపుడు.

శా. సాక్షాద్దక్షిణకాశికానగరి ద ♦ క్షస్థాన మవ్వీటిలో
మోక్షార్థాక్షరదీక్ష నక్షయసుఖం ♦ బుం బ్రాణికిన్ సత్కృపా
వీక్షావక్షశితానురాగుఁడగుచున్ ♦ విశ్వేశుచందంబునం
దృక్షిత్సుండీశుఁ డు భీమనాథుఁ డొసఁగుం ♦ బ్రాణావసానంబునన్, 35

శా. శ్రీభీమేశ్వరపాదపీఠవిలుఠ ♦ చ్ఛ్రీసప్తగోదావరి
వ్యాభుగ్నోర్మిపరంపరాఘుమఘుమ ♦ ప్రారంభకోలాహల
క్షోభోద్వేజితపాతకౌఘము జగ ♦ చ్చూడావతంసంబు ల
క్ష్మీభద్రాసన మొప్పు దక్షనగరీ ♦ క్షేత్రంబు ధాత్రీస్థలిన్. 36

వ. అని నారదుండు చెప్పిన విని తపోధనులు భీమనాథుమాహాత్మ్యంబునకు దక్షారామ ప్రభావంబునకు సప్తగోదావరమహిమంబునకు విస్మయంబందియు దర్శించియు నమస్కరించియు ధన్యులైన యాత్మారాము లమ్మహారామంబునఁ జరియించువారును నగుచు సత్యవతీసుతుం గాంచి దక్షారామాయణుండైన బాదరాయణువలన నప్పుణ్యస్థానంబున మఱియుం గల యశేషవిశేషంబు లెఱింగి. 37

చ. అటఁ జని యొక్కచోటఁ గమ ♦ లాసనబంధము పూని వాహినీ
తటమున బిల్వకాననల ♦ తాగృహమధ్యమునందు నాసికా
పుటశిఖరాగ్రదృష్టి యగు ♦ పుణ్యుని గాంచిరి మౌనిపుంగవుల్
ఘటమున నుద్భవించినయ ♦ గస్త్యు యశోనిధి బిల్వలాంతకున్. 38

వ. తదనంతరంబ యతనితో సల్లాపంబుల నపనయించి తీర్థమాహాత్మ్యంబడిగిన నతం డిట్లనియె. 39

అగస్త్యుఁడు తీర్థమాహాత్మ్యంబుఁ జెప్పుట.

సీ. జహ్నుకన్యాతీర ♦ సన్నివేశమునకు-దక్షిణాంభోరాశి ♦ తటము సాటి
కమనీయమణికర్ణి ♦ కాప్రవాహమునకు-సప్తగోదావర ♦ జలము సాటి
కటకరక్షకుఁ డైన ♦ కాలభైరవునకుఁ-బ్రకటపాతాళభై ♦ రవుఁడు సాటి
విశ్వాధిపతియైన ♦ విశ్వనాయకునకు-భీమనాథేశ్వర ♦ స్వామి సాటి

తే. మోక్షవిభవంబునకు సాటి ♦ మోక్షలక్ష్మి, భోగమహిమంబునకు సాటి ♦ భోగమహిమ
వారణాశికి శ్రీదక్ష ♦ వాటమునకుఁ, దారతమ్యంబుఁ జర్చింప ♦ ధర్మ మగునె. 40

తే. తరమె వర్ణింప సప్తగో ♦ దావరంబు, సలిలకల్లోలశిఖరహ ♦ స్తంబు లెత్తి
పాతకంబుల జంకించు ♦ బహువిధముల, ఘుమఘుమారంభహుంకార ♦ ఘోష మెసఁగ.

వ. అని కుంభసంభవుండు చెప్పిన విని యమ్మహాత్ము వీడ్కొని నగరప్రదక్షిణపూర్వకంబుగా భీమేశ్వరు దర్శించి కృతార్థులై యొక్క రమ్యస్థలంబున నమ్మహామునులు గూర్చుండిరి యనంతరంబ. 42

ఉ. ఆమునిమండలంబునకు ♦ నంజలిబంధముతోఁ బ్రదక్షిణ
గామి నమస్కృతుల్ గడపి ♦ గారవమారఁగ మంకణుండు బు
ద్ధ్యామయ జుర్వి శారదుఁడు ♦ శైవపురాణకథారహస్యగో
ష్ఠీముదితాంతరంగుఁడు ప్ర ♦ సిద్ధుఁడు భక్తి దలిర్ప నిట్లనున్. 43

సీ. పరమపుణ్యుఁడ నైతి ♦ భాగ్యవంతుఁడ నైతి-ధన్యుండ నైతినా ♦ తపసుపండెఁ
దీర్థంబులన్నియుఁ ♦ దిరిగి చూడఁగఁ జాల-నొక్క జన్మమునఁ నీ ♦ యుర్విలోన
దిగ్దేశముల సర్వ ♦ తీర్థంబులను నాడి-తీర్థభూతత్వప్రౌ ♦ తిష్ఠఁ గన్న
మిమ్మందఱను గంటి ♦ మీకృపాబలమున-నేనుదీర్ఘము నైతి ♦ నింతనిజము
తే. భీమనాథమాహాత్మ్యంబు♦ పెంపు వినఁగ, వేడ్క యగుచుండు నాకునీ♦ వేళయందుఁ
బ్రార్థనము చేసి వేఁడెద♦ భవ్యులార, యానతీఁదగు నాకు మీ♦ లోన నొకఁడు. 44
వ. అనిన విని యందఱు వసిష్ఠమహామునిం బ్రార్థించిన సకలమునిజనానుమతంబునఁ
గుంభసంభవుని నియోగంబున నప్పుడు మైత్రావరుణుండు మంకణున కిట్లనియె.
క. భీమ మగు గరళకూటము, భూమియు గగనమును దిశలఁ ♦ బొడచూపినచో
భీమగతి మ్రింగెఁ గావున, భీమేశ్వరుఁ డయ్యె నితఁడు ♦ బిరుదాంకమునన్. 46
వ. అనిన విని మంకణుండు పంకజాసనసంభవునితో మునీంద్రా దక్షవాటికాధీశ్వ
రుండు కాలకూటంబు నెబ్భంగి నుపసంహరించె నక్కథాక్రమంబు పరిపాటిం
దేటపడ నాకెఱింగింపవే యనుటయు నతం డిట్లని చెప్పం దొణంగెఁ దొల్లి జలం

క్షీరసాగర మథనకము ప్రారంభము.

ధరాంధకమహిషాసురబిడాలాక్షధూమ్రాక్ష గంధసింధురాసురవిద్యున్మాలితారక
బలిబాణపౌలోమనివాతకవచకాలకేయాదులగు రాక్షసులును పాకశాసనపావకప
రేతరాజపలలాశిప్రాచేతసపవనపాల స్త్ర్యపశుపతి ప్రధాను లగు వేల్పులునుం దమ
లోన దాయాదసంబంధంబునం బొడమిన వైరానుబంధంబునం బరస్పరవిజిగీషులై
రోషంబున నెదురువేలంబులు పెట్టి కట్టుపకాసులై ప్రతిఘటించి బెట్టయి నెట్టు
కొని యున్న సమయంబున. 47
సీ. దివ్యాయుధములైదు ♦ ధృతి చేతనంబులై-శత్రుసంహారంబు ♦ సంస్తుతింపఁ
బులుగుఱేఁడు కరాబ్జ ♦ ములు రెండు మొగుడించి-భ్రూలతా దేశంబు♦పాలుపునరయ
సౌఖశాయనికులై ♦ సనకాదియోగీంద్రు-లనురాగ వీక్షణం ♦ బభిలషింప
నూరురంభాస్తంభ ♦ యుగళంబుపైనుంచి-లక్ష్మి శ్రీపాదప ♦ ల్లవములొత్తఁ
తే. పన్నగాధీశభోగత ♦ ల్పంబు మీఁదఁ, దత్ఫణారత్న దీప్తిమై♦ తళుకుఁ జూపఁ
బాలమున్నీటిలో నిద్ర♦ మేలుకొన్న, హరికిఁ బొడచూప నేతెంచె♦ హరిహయుండు. 49
వ. ఇట్లు చనుదెంచి.
తే. ఒంటి నేతెంచి మంతనం ♦ బుండి నిలిచి, చక్రధరుతోడ హితకార్య ♦ చర్చ చేసి
యేగె దేవేంద్రు డిరుచెవి ♦ నెఱుఁగకుండ, సిద్ధసంకల్పుఁడై యాత్మ♦ శిబిరమునకు.

వ. తదనంతరం బా శ్రీమన్నారాయణుండును. 51

క. ఓవేల్పులార యేటికి, యీవెడఁగు విచారములు స ♦ హింపఁగ రాదా
యేవారి కైన మేలా, చావు లతర్కితములు గ ♦ సంగ్రామములన్. 52

తే. కుడిచికూర్చుండి మీరేల ♦ కొఱఁతఁబడైన, తమ్ములాడెదరో యన్న ♦ దమ్ములార
గొఱ్ఱెక్రొవ్వియు సెలగట్టెఁ ♦ గొట్టికినట్లు, కటకటా మీవివేకంబు ♦ గాడుపడఁగ.

ఉ. భద్రము మీకుఁగావలె న ♦ పారముగా సురదైత్యులార యీ
విద్రవ ముజ్జగింపుఁడు వి ♦ వేకము పోకను దప్పకుండఁగా
భద్రసువర్ణపీఠికల ♦ పైఁ గొలువుండి త్రిలోకరాజ్యము
చ్ఛిద్రముగాఁగ నేలుట వి ♦ శేషమొ చచ్చుట తా విశేషమో. 54

వ. అది గావున సుధాపానంబున జరామరణంబు లుజ్జగించి సుఖం బనుభవింపుఁడు
క్షీరసముద్రమథనంబునం గాని సుధారసంబు సంభవింపదు గావున. 55

శా. క్షీరాంభోధి మథింపఁ గావలయు న ♦ క్షీణప్రతాపప్రభా
వారంభంబున నాదికచ్ఛపము మూ ♦ లాధారకుండంబుగా
సారోదారము మందరాచలము చం ♦ చన్మంథదండంబుగా
గారామార రసాతలాధిపతి దృ ♦ క్కర్ణుండు సూత్రంబుగన్. 56

గీ. అనిన శౌరిపల్కు ♦ విని సమ్మతించి యా, దేవతలును బూర్వ ♦ దేవతలును
నమృతమథనమునకు ♦ నారంభ మొనరించి, రుల్లమునఁ బ్రమోద ♦ ముప్పతిల్ల. 57

శా. బాహాస్తంభచతుష్టయంబున మురప్రధ్వంసి లంఘించి యు
త్సాహంబొప్పఁగ నెత్తె మందరమహీ ♦ ధ్రింబుద్ధతిం గూటసం
దోహంబుల్ దుహిణాండకర్పరము ను ♦ న్మూలింప దిక్సీమలం
గ్రాహింపం బతయాళునిష్ఠురమహా ♦ గండోపలధ్వానముల్. 58

సీ. కపటకచ్ఛపమైన ♦ కైటభాంతకువీఁపు-కొమరు మీఱినచుట్టు ♦ కుదురుగాఁగ
నారసాతలమూల ♦ మైనమందరమహా-ధరణీధరంబుమం ♦ థానకముగ
దందశూకాన్వయా ♦ ధ్యక్షుండు వాసుకి-తతపరిగ్రహణసూ ♦ త్రంబుగాఁగ
నావహప్రవహాదు ♦ లగుమారుతంబులు-తగులఁగట్టినయాక ♦ త్రాళ్లుగాఁగ -

తే. బలిపురోగములగు దైత్య ♦ పరివృఢులును, దివిజనాయకుఁడాదిగా ♦ దేవతలును
దరిచి రంభోధి ఘుమఘుమ ♦ ధ్వానరవము, భువనగోళంబు దిక్కులు ♦ చెవుడువడఁగ.

వ. ఇవ్విధంబున సురాసురవ్యూహంబు లుత్సాహంబులు మదంబులు ముదంబులు శౌ
ర్యంబులు ధైర్యంబులు క్రౌర్యంబులు వీర్యంబులు హంకారంబులు హుంకారంబులు

ల్లాసంబులుప్రహాసంబులు బలంబులు చలంబులు జవంబులు రవంబులు నదల్పులు విదల్పులు వీకులుతోఁకులుజూఁకలు కూఁకలు మూఁకలు వీఁకలు తెగింపులు నగింపులు నింపులుసొంపులు పెంపులు గుంపులు పరువులు మురువులు గెఱయ మెఱయ బాహాస్తంభసంరంభవిజృంభణంబునఁ దరతరంబు తరువందరువఁదరిద్రొ్రాడు పాప కేనియొడలి మలకలుపురులు విడి తరులువడి దిర్దిరందిరుగు మందరగిరికంధరాఘాతంబులం గలగుండువడి కరిమకరతిమింగిలమత్స్యకచ్ఛపఢులీకులీరంబులు సవ్యాపసవ్యయాతాయాత పరిభ్రమణంబులచేత విచేతనావస్థఁ బరిభ్రమించి యంతర్మగ్నంబులయిన పక్షక్షోణీధరంబులు ఔక్కలుమునుఁచుకొని క్రుంగి యణంగి తరంబులనొందుగదుగ్ధార్ణవంబు ఘూర్ణమానంబయ్యె నప్పుడు భుజంగపుంగవవదన నాసానిష్ఠ్యూతనిష్ఠురవిషనిశ్వాసపవన ధారాసంధుక్షణంబున నభిస్యంద జ్వలనంబు ప్రజ్వలించెనో యన భుగభుగధ్వనితోడం గూడి సుడిగొనసెగయుక్రొంబొగల వెంబడి విస్ఫులింగంబు లాస్ఫాటించి దిక్కులంజూఱ పుచ్చుంజిచ్చు పెచ్చుపెటిగి కోమలతమతమాలపల్లవంబుల యుల్లాసంబునుల్లసంబాడు నల్లనినాలుకలు విషం బుమియుచుం గమియుచు భృంగసంకాశంబును నీలజీమూతసన్నిభంబును గల్పాంతసమయవహ్నికల్పంబును గాలమృత్యుప్రతిమంబును యుగాంతాగ్నివర్ణనంబును నై చటచ్ఛటాశబ్దంబులతో నసహ్యావిషజిహ్వాలకలాపంబులు బ్రహ్మాండకర్పరంబునప్పళింప నిప్పులు చెదరి చదలు దరికొల్పునుల్కాపాతంబులుం బోలెదిక్కులం జూరజూరస్రుక్కిలావెక్క సప్తపాతాళభువనచక్రవాళంబు పురపురం బొక్కవెక్కసంబయి కోలాహలాభీలంబయి హాలాహలం బుద్భవించిన. 60

సీ. పంకజప్రభవుఁడ ♦ బ్రహ్మణ్యమొనరించెఁ - దాళసన్నిభభుజా♦ స్తంభమెత్తి
తరిత్రాడువిడిచిబృం ♦ దారకాసురకోటి - పంచబంగాళమై ♦ పాఱిపోయె
హాహానినాదకో ♦ లాహలోత్తాలమై - త్రైలోక్యమునుభీతిఁ ♦ దల్లడిల్లెఁ
గనకవర్ణుండైన ♦ కైటభాసురవైరి - పొగచూరినల్లనై ♦ బొగ్గుపడియెఁ

తే. బెట్టిలె బ్రహ్మాండభాండంబు♦చిటిలెదిక్కు, లురలెపాతాళభువనంబు♦లుదిలెనభము
మేటి ధాటీజనితకాల ♦ కూటవిషము, చిచ్చు విడువడి యంతంత♦ పెచ్చుపెరుగ. 61

వ. అప్పుడు మిసిమింతుడునుంగాక పయోధిప్రాంతంబున దక్షవాటంబున హాటకసింహాసనాసీనుండయిన లలాటలోచను భవబంధమోచను సోమశేఖరుని శరణంబు సొచ్చి హరివిరించి పురందరాది బృందారకు లిట్లనిరి. 62

చ. అభయము పార్వతీశ యభ • యంబు మహేశ శశాంకశేఖరా
యభయము శూలపాణి యభ • యంబు మదాంధకకృతాంతమర్దనా
యభయము ఫాలనేత్ర యభ • యంబు కృపామయదివ్యమానసా
యభయము భీమనాథ యభ • యం బభయం బభయంబు శంకరా. 63

తే. అనిభయభ్రాంతు లగుచు శ•క్రాదిసురలు,బలిపురోగము లగుదైత్య•పరివృఢులును
శరణుచొచ్చిన నభయహ• స్తంబుసాఁచి,వెఱవకుండుఁడు మీ రని•విశ్వవిభుఁడు.64

శివుఁడు హాలాహలము మ్రింగుట.

మ. పటుహుంకారమహాట్టహాసకలనం • బాతాళభూస్వర్గసం
కటసన్నాహసముద్భవం బయినయా • కాకోలకాలాగ్ని ధూ
ర్జటి హస్తాబ్జమునందుఁగైకొనియె నా • జ్వాలాకులక్ష్వేళ మ
ప్పటివేళన్ మదభృంగమయ్యె శశిభృ • త్పాణ్యబ్జమధ్యంబునన్. 65

క. కటకమగువిషము విషధర, కటకం బగుకేలఁ బూని • కౌతూహలియై
ఘుటికాసంసిద్ధుఁడు రస, ఘుటికయునుంబోలెశివుఁడు • గుటుకన మ్రింగెన్.66

క. అపుడు హిమాచలకన్యక, యుపగూహనమాచరించు • నోఁఅపునఁ జుట్టెం
త్రిపురాంతకుకంఠంబునఁ, దపనీయచ్ఛాయనొప్పు • తనదోర్వల్లిన్. 67

ఉ. చుట్టిబిగించిపట్టె పుర • సూదన యీ గరళాగ్నిఁ గంధరా
ఘట్టమునందు నిల్పు మది • గాక దిగంబడనిచ్చితేని లోఁ
బట్టుననున్నలోకముల • భస్మముసేయు వెలార్చితేని వె
ల్పట్టుననున్నలోకముల • భస్మముసేయు నిజంబు చెప్పితిన్. 68

వ. అనుటయు. 69

శా. శంభుం డంబికపల్కుఁ గైకొని జగ • త్సంరక్షణార్థంబు సం
స్తంభించెన్ నిజకంఠగోళమున వి • శ్వక్షోభసంత్రాససం
రంభారంభవిజృంభణోద్భటకళా • రౌద్రంబుఁ గాకోలమున్
జంభారాతి మణిప్రకల్పితవిశే • షానిర్విశేషంబుగన్. 70

వ. అప్పుడు మహాదేవుని దేవత లి ట్లని స్తుతియించిరి. 71

దేవత లీశ్వరుని స్తుతించుట.

సీ. సచరాచరం బైన • జగము రక్షించితి-హాలాహలానలం • బారగించి
శరణాగతత్రాణ • పరతంత్రభావంబు-నిఖిలలోకేశ్వర • నీకె యొప్పు

భువనైకరక్షణ ♦ వ్యవహారచిహ్నకు-గుఱుతయ్యెనీకంఠ ♦ కోణచిహ్న
త్రైలోక్యభీమంబుఁ ♦ గాలకూటము మ్రింగి-కైకొంటిభీమాఖ్యఁ ♦ గాలకంఠ
తే. యఖిలదిక్పాలకులును నీ ♦ యాజ్ఞవారు, నీదునిశ్వాసపవనంబు ♦ నిగమరాశి
యమరకులసార్వభౌమ లో ♦ కాభిరామ, దక్షవాటీపురీకేలి ♦ ధామ భీమ. 72

తే. దేవదేవ మహాదేవ ♦ దివిజవంద్య, సర్వలోకైకరక్షణ ♦ చతుర శర్వ
హాలహాలకూటసంపర్క ♦ నీలకంఠ, మ్రొక్కెదము దేవికిని నీకు ♦ ముదముతోడ. 73

మ. బహిరంతస్స్థితలోకరక్షణకళా ♦ పారీణ శైలాత్మజ
బహిరంతస్స్థితలోకరక్షణకళా ♦ పారీణునిన్ దేవర
న్మహనీయస్థిరసత్కృపాగుణనిధా ♦ నం బైనదాక్షాయణి
న్మహనీయస్థిరసత్కృపానిధి నిను ♦ న్వర్ణింతు మే మీశ్వరా. 74

తే. సంహరించితి భువనశో ♦ షకమువిషము, నభయమిచ్చితిరక్షించి ♦ యఖిలజగము
శాంతమయ్యె నరిష్ట మి ♦ ష్టంబు ప్రబలె, దక్షిణాబ్ధితటావని ♦ ధామ భీమ. 75

క. ధరణియుఁ గగనము దిక్కులు, దరికొని మండెడు విషాగ్నిఁ ♦ దత్క్షణమాత్రం
గరమున ధరించి మ్రింగిన, నిరుపమధృతి నీక యొప్పు ♦ నీలగ్రీవా. 76

ఉ. ఆయతసత్కృపామహిమ ♦ హాలహలాగ్నిభయంబు నీమహో
పాయముచేతఁ బాపితివి ♦ ప్రోడ్డలవాఁడవు దక్షవాటికా
నాయక భీమలింగ శమ ♦ నం బొనరించితి గాక యింతకుం
గోయిలవన్నెఁ జెంది మఱిఁ ♦ గొక్కరవంకర వోవె లోకముల్. 77

క. లోకత్రయైకసంర, క్షాకల్పన మాచరింప ♦ సదృశులు వేల్పుల్
నీకితరులు లే రధికులు, లేకుండుటఁ జెప్పనేల ♦ లేఖాధ్యక్షా. 78

తే. మమ్ము రక్షించి తని యేల ♦ మాటిమాటి, కభినుతింపంగ దక్షవా ♦ టాధినాథ
తల్లిదండ్రులు రక్షింపఁ ♦ దలఁపకుండ్రె, ప్రజల భీమేశబహువిధో ♦ పద్రవముల. 79

సీ. శ్రీభీమనాయకా ♦ శివ మమ్ము రక్షింపు-విశ్వైకనాథ దే ♦ వియును నీవు
శ్రీనీలకంధరా ♦ శేషాహిభూషణ-మమ్మురక్షింపుమ ♦ మ్మయును నీవు
రక్షింపు మమ్ము శ్రీ ♦ దక్షవాటీశ్వరా-వేదాంతవేద్య దే ♦ వియును నీవు
దక్షిణాంబుధితటీ ♦ ధామ నిర్జితకామ-మమ్మురక్షింపుమ ♦ మ్మయును నీవు
తే. వేడ్కరక్షింపు దేవ దే ♦ వియునునీవు, ప్రతిభరక్షింపు గిరిశ యం ♦ బయును నీవు
దుగ్ధపాథోధిభవవిని ♦ ర్ధూమధామ, కాలకూటాగ్నిసంహార ♦ కారి యభవ. 80

క. శరణము భజింతు మభవుని, శరణము భజియింతు మర్ధ ♦ చంద్రాభరణున్
శరణము భజింతు మీశుని, శరణము భజియింతు మద్రి ♦ జావల్లభునిన్. 81

తే. సిరియు వాణియు మొదలైన ♦ సురపురంధ్రులు, లక్షుగడుపునుజల్లఁగా ♦ నభిలషించి
నియమమునఁ గొల్తు రెవ్వని ♦ నిత్యకలన, నట్టిభీమేశు నినుఁ గొల్తు ♦ మహరహంబు. 82

సీ. విశ్వంబుసృజియించు ♦ విధి మహేంద్రుఁడుగొను-వివిధాధ్వరముల హ ♦ విర్విభాగ
మగ్నియాహుతి మోయు ♦ నమరసంఘమునకుఁ-బాపపుణ్యంబులే ♦ ర్పఱచుయముఁడు
ప్రత్యవాయములచే ♦ బ్రతుకురాక్షసతతి-వర్షించుఁబర్జన్య ♦ వరుణమూర్తి
గ్రహచక్రవాళంబు ♦ గాలియెప్పుడుమోచుఁ-గొంద్రుసంతృప్తిల ♦ గ్గునఁబితరులు
తే. నవనిధానముల్మనుయక్షు ♦ నాథుఁడేలు, నాసదాశివుఁ డీశానుఁ ♦ డైతనర్చుఁ
బరఁగనేనాజ్ఞ నింద్రియ ♦ ప్రతతినడుచు, నట్టిభీమేశ్వరుఁడుమాకు ♦ నభయమొసఁగు. 83

సీ. వరుణుఁడెవ్వనియాజ్ఞ ♦ వారాశిఁబాలించు-గాలియెవ్వనియాజ్ఞఁ ♦ గంపమొందు
నవనిధానములుచిం ♦ తారత్నసురభులు-యక్షురా జెవ్వని ♦ యాజ్ఞనేలు
నెవ్వని యాజ్ఞ న ♦ ర్కేందుగ్రహంబుల్-చదలమార్గంబున ♦ సంచరింతు
శైలకాననవార్ధి ♦ సహితమౌయీధాత్రి - నహినాథుఁడెవ్వని ♦ యాజ్ఞఁ దాల్చు
తే. నట్టి భీమేశు వేదవే ♦ దాంతవేద్యు, సర్వకేయూరుదేవతా ♦ సార్వభౌము
సప్తగోదావరోత్సంగ ♦ సన్నివిష్టు, నాశ్రయింతుము నిన్నుఁజం ♦ ద్రార్ధమౌళి, 84

వ. దేవదేవ మహాదేవ సదాశివ యీశ యీశాన తత్పురుష యఘోర సద్యోజాత వా
మదేవాఖ్యాన పంచవదన మూర్తివిశేషప్రకృతిప్రధానకారణ! మీకు సాష్టాంగనమ
స్కారంబు. 85

క. నీమహిమార్ణవమునకును, సీమాంతము గలదె రాజ ♦ శేఖర దక్షా
రామపురధామ శంకర, భీమేశ్వర నీలకంఠ ♦ పేశలకరుణా. 86

వ. అని యనేకప్రకారంబుల బృందారకదైత్యులు తన్నుఁ బ్రస్తుతింపఁ గాలకూటంబు
హరించినపంచాననుం డగుభీమేశ్వరుండు హరివిరించిపురందరాదుల నాలోకించి
యిట్లనియె. 87

{ శివునియాజ్ఞను సురాసురులువిఘ్నేశుని బూజించి పాల్కడలితరియించి చంద్రాదులఁబడయుట. }

తే. మున్నము విఘ్నేశు సేవింప ♦ మఱచినార, మతని సేవింపకున్న నే ♦ లాఫలించు
నఖిలకార్యంబులును నవ ♦ శ్యముఫలించు, నర్థిఁగార్యార్థమిభవక్త్రు ♦ ననుసరింప.

మ. అని యంభోధితటోపకంఠమునఁ ♦ దారామమధ్యంబునన్
ఘనునిం దాండవవిఘ్ననాయకు మహా ♦ కాయున్ సముత్తప్తకాం
చనసంకాశు ననేకరత్నఖచిత ♦ స్వర్ణాగ్రసింహాసనం
బునఁ గూర్చుండఁగఁ బెట్టి భక్తిపరతం ♦ బూజించి రవ్యగ్రులై. 89

సీ. జలకమార్చె బలారి ♦ సప్తగోదావర-సలిలధారా హేమ ♦ కలశసమితిఁ
గర్పూరకస్తూరి ♦ కాగంధసారంబు-నలఁదె వైవస్వతుం ♦ డంగకములఁ
బ్రన్నఁగాఁ బెనగొన్న ♦ బ్రహ్మసూత్రంబులఁ-బసపూన్చియర్పించెఁ ♦ బద్మభవుఁడు
పారిజాతకతరు ♦ ప్రసవమాల్యంబులు-వక్షస్థలంబున ♦ వైచె శౌరి

తే. ధూమకేతుండుమహిసాక్షి ♦ ధూపమిచ్చెఁ, బూన్చెయక్షాధిపతిమణి♦ భూషణముల
నంధకాసురుఁ డిడియె దూ♦ర్వాంకురములు, వీచెఁబవనుండుకుంచియ♦విఘ్నపతికి.

వ. అనంతరం బామోదకాపూపపాయసఘృతమధుక్షీరశర్కరానూపజంబూకపిత్థచూతఖర్జూరకదళీనారికేళఫలపుంజేక్షుసమన్వితంబుగా మహోపహారంబులఁ గల్పించి వేల్పులుఁ బ్రావేల్పులును ననల్పభావనావిశేషంబుల నశేషవిధంబుల మూషకవాహనునకుఁ బ్రదక్షిణంబులు ప్రణామంబులుం జేసి వలగొని క్రమ్మఱపయోనిధిమథనంబునకుఁ బ్రారంభించిన. 91

తే. మందరాచలమంథాన♦మథ్యమాన, దుగ్ధపాథోధిలో సము♦ద్భూతమయ్యె
బాలశశిరేఖ యసురులు ♦ వేలుపులును, నిచ్చి రవ్వస్తు వర్థి భీ ♦ మేశ్వరునకు. 92

వ. వెండియుఁ దరువందరువఁ గల్పతరువును నప్సరస్సతులును గౌస్తుభమాణిక్యంబును నుచ్చైశ్శ్రవం బనుహయంబును నైరావతం బనుధవళగజంబును నాదిగా సకలకామదంబులు సర్వమంగళాస్పదంబులు నిఖిలభువనమోహనంబులు నైనపదార్థంబు లుద్భవించెఁ దదనంతరంబ. 93

క. తరతరమ దరువఁదరువం, దరియం దుదయంబు నొందె ♦ ధన్వంతరి సా
గరమునఁ గడుగరగరనై, కరమునఁ గరమమరు నమృత ♦ కలశముఁదానున్. 94

సీ. సంపూర్ణపూర్ణిమా ♦ చంద్రబింబంబుతోఁ-బుట్టెఁదెల్లనితమ్మి ♦ పువ్వుమొగ్గ
విరిసె నొయ్యొయ్యన ♦ వేలావనీవాటి-పవమానకోమలా ♦ స్ఫాలనమున
వాసించెనఖిలది ♦ గ్వలయంబు మధురవి-స్తారకేసరధూళి ♦ సౌరభములు
నంభోజమధ్యంబు ♦ నందుద్భవంబొందె-మహితకాంతిచ్ఛటా ♦ మండలంబు

తే. అందుమణికర్ణికాగ్రసిం ♦ హాసనమున, లక్ష్మియుదయించిహస్తప ♦ ల్లవమునందుఁ
బసిఁడిపూదండఁబూ ♦ జించెఁబద్మనయను, నర్థివరియించెలీలాస్వ ♦ యంవరమున. 95

దేవాసురు లమృతమునకై పోరుటయు శ్రీమన్నారాయణుండు దేవారుల వంచించుటయు.

ఉ. అంతులుమీఱి మిక్కిలిగ ♦ ఱాఁగతనంబున దొమ్మిచేసి దు
ర్దాంతపరాక్రమోన్నతులు ♦ దానవదైత్యులు వేల్పువెజ్జు ధ
న్వంతరిచేతి దుగ్ధమయ ♦ వార్ధిసుధారసపూర్ణకుంభమున్
సంతనకట్టి పుచ్చుకొని ♦ చయ్యన నేగిరి నిర్విశంకతన్. 96

వ. అప్పుడు. 97

క. నారాయణుండు మాయా, నారీరూపమునఁ గపట ♦ నాటకలీలా
పారాయణత హరించె సు, రారులచే నమృతకలశ ♦ మాసమయమునన్. 98

చ. అమృతముఁగోలుపోయి విబు ♦ధారులు గంధగజాసురాంధక
ప్రముఖులు మోములందువినఁ ♦ బాటు దలిర్పఁగఁ గూడియున్నచో
నెమరఁగ నప్పు డేను గగ ♦ నాగ్రమునం జనుదెంచి వారికిం
బ్రమదముతోడ నిట్లనుచుఁ ♦ బల్కితి వాక్పరిపాటి యొప్పఁగన్. 99

నారదోక్తి నసురు లీశ్వరుని బూజించి వరంబులు వడసి లోకముల బాధించుట.

శా. రక్షోనాయకులార నిర్జరవర ♦ వ్రాతంబుచేతన్ సుధా
భిక్షాపాత్రము వోయెనంచు మదిలో ♦ బెగ్గిల్లఁగా నేటికిన్
రక్షార్థంబు భజింపరాదె యభవుం ♦ ద్రైలోక్యకుక్షింభరున్
దక్షారామపురాధినాథుని సుధా ♦ ధామార్ధచూడామణిన్. 100

క. అనుచు న్నే నిటు పల్కిన, విని యందఱు భీమనాథు ♦ విశ్వేశ్వరునిన్
ఘనభక్తి దక్షమునిరా, డ్వనమధ్యమునందుఁగొల్చి ♦ వర్ధితబలులై. 101

మ. త్రిపురావాసులతోడఁ గూడి కడిమిన్ ♦ దేవాహితుల్ లోకముల్
తపియింపంగఁ దపంబు చేసిరి దృఢ ♦ స్థైర్యంబు పాటించి పా
శుపతాచారనిరూఢి నందఱును సం ♦ శుద్ధాంతరంగంబులం
దుపమాతీతుని భీమనాయకుని నా ♦ ద్యున్ శంభు సేవింపుచున్. 102

సీ. అరుణోదయంబున ♦ నాకాశవాహినీ-హేమాంబుజంబుల ♦ నిందుధరుని
మిహిరోదయంబున ♦ మహిసాక్షిగుగ్గుల-ధూపధూమంబుల ♦ దురితహరుని

సంగమంబున గంధ ♦ సారకుంకుమచంద్ర-జంబాలమునఁ బుష్ప ♦ చాపమథను
మధ్యాహ్నమునఁ బక్వ ♦ మధురాన్న పాయసా-పూపాజ్యదధిపలం♦బులఁద్రిణేత్రుఁ

తే. బరమసంధ్యాగమంబునఁ ♦ బటహశంఖ, ఝల్లరీమడ్డుడమరుఝ ♦ ర్ఝరులస్తోత్ర
నర్ధరాత్రంబులందు వీ ♦ ణారవముల,హరుని బూజింతు రతిభక్తి ♦ నసురవరులు. 103

శా. పంచబ్రహ్మషడంగమంత్రములనుం ♦ బ్రాసాదపంచాక్షరిం
బంచాస్యుక్ బహుబిల్వపత్రముల న ♦ భ్యర్చింతు రవ్యగ్రత
న్మంచుంగొండ యనుంగుఁబెండ్లికొడుకు ♦ న్వర్ణింతు రేకాగ్రతం
జంచద్వేదపురాణమంత్రముల ని ♦ ష్ఠాయుక్తి నక్తంచరుల్. 104

వ. ఇవ్విధంబున నిష్టార్థప్రదుం డైనయమ్మహాదేవు శ్రీభీమనాథు సేవించి యద్దేవునిప్ర
సాదంబున ననశ్వరంబును నతూర్జితంబును నసాధారణంబును నగునైశ్వర్యంబు
నుంబొంది. 105

తే. అపుడు గర్వించి నిర్జించి ♦ రఖిలజనుల, నిర్జరుల బాధ పెట్టిరి ♦ నిరపరాధ
మప్రతీకమహాప్రతా ♦ పాతిరేక, నిర్విశంకావలేపులై ♦ పూర్వసురులు. 106

బ్రహ్మవిష్ణ్వాదులు శివునికడ కేగి మొఱపెట్టుట.

సీ. వజ్రహస్తునిచేతి ♦ వజ్రాయుధముజాగ్ర-దుద్దీప్తి పాడఱి ♦ మొద్దువోయె
నతితీక్ష్ణతరమైన ♦ యాశుశుక్షణి తేజ-మింగాలతేజమై ♦ యింకిపోయెఁ
జండభీషణమైన ♦ జముగదాదండంబు-బిఱుసంతయును బాసి ♦ బెండుపడియెఁ
బాథోధివల్లభు ♦ పాశవల్లిమతల్లి-దర్పంబు దిగద్రావి ♦ త్రాడుపడియె

తే. గాలిదూలెను ధనపతి ♦ ఘనతయణఁగె,గ్రహములకునిగ్రహముపుట్టెఁ ♦ గాలవశతఁ
గాలకేయాదిరాక్షస ♦ గణములెల్ల, భీమలింగంబుకృపఁబెచ్చు ♦ పెరుగునపుడు, 107

వ. అప్పుడు హరివిరించులునక్తంచరులచేతఁబంచకరపాట్లువడి యంతరికరణంబులఁజిం
తించి రాయంచనుం గాంచనవర్ణగరుడంచలంబగుపులుఁగుఱేని నెక్కి దక్షిణజల
ధిపంచ దక్షారామంబున నధివసించిన మంచుఁగొండయల్లునిఁ బంచబాణవిరోధిని
ధ్యాయంజనుదెంచి పంచాక్షరీపంచబ్రహ్మమంత్రంబుల మంత్రోచ్చారణపూర్వకం
బుగా సాష్టాంగదండప్రణామంబులాచరించి ప్రపంచరక్షణార్థంబుగా ని ట్లని
స్తుతియించిరి. 108

సీ. అవధారు దేవ ద ♦ క్షారామవల్లభ-సప్తగోదావరో ♦ త్సంగనిలయ
కాలకూటానల ♦ జ్వాలానలముఁ బాపి-మమ్మురక్షించిన ♦ మహితకరుణ

భీమేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామిమహాదేవ-త్రిపురదైత్యులబాధ ♦ దీలుపడితి
మత్యంతదుఃఖము ♦ లనుభవించితిమి య-నాథులమైతి మ ♦ నాథనాథ

తే. మొదల దేవారులను గాచి ♦ పిదపసురల, గాచి పిమ్మట నసురుల ♦ గాచినాఁడ
వింకమముఁగావువరుస ♦ భోగీంద్రకటక, నీవెఱుంగవె ధర్మంబు ♦ నీలకంఠ. 109

తే. చటులతరకాలకూటాగ్ని ♦ సంజహర్ష, పాల్కడలి నట్టనడుమ సం ♦ ప్రభవమైన
యమృతలింగంబవగునిన్ను ♦ నాశ్రయింతు, మభవ భీమేశ దక్షవా ♦ టాధినాథ. 110

క. ప్రణవోత్తమాంగ ఫణిభూ, షణ గగనమణీందువహ్ని ♦ చక్షుస్త్రితయా
ఫణికటక జితమనోభవ, యణిమాదివిశేషదా ప ♦ రాశ్రయచరణా. 111

ఉత్సాహము. నీలకంఠ భక్తలోక ♦ నిధి భవాబ్ధితారణా
ఫాలభాగమత్కృపీట ♦ భవశిఖా హాతస్మరా
శూలపాణి మమ్ముఁ గరుణఁ ♦ జూడు త్రిపురదానవుల్
జాలిఁ బెట్టుచున్నవార ♦ సహ్యవిక్రమోద్ధతిన్. 112

సీ. అర్కేందుహవ్యవా ♦ హనలోచనత్రయా-త్రిపురదైత్యులబాధ ♦ నపనయింపు
మంబికాహృదయాంబు ♦ జాకరకలహంస-త్రిపురదైత్యులబాధ ♦ నపనయింపు
నిత్యనిర్మలశుద్ధ ♦ నిరవద్యనిర్ద్వంద్వ-త్రిపురదైత్యులబాధ ♦ నపనయింపు
దీప్తదీప్తాయుధ ♦ స్థిరమహాదోర్దండ-త్రిపురదైత్యులబాధ ♦ నపనయింపు

తే. డమరుపట్టసపరశుఖ ♦ డ్గత్రిశూల, చాపఖట్వాంగధర నీవె ♦ శరణుమాకు
నన్యథాశరణంబులే ♦ దభవ భీమ, యపనయింపుము త్రిపురాసు ♦ రాదిబాధ. 113

క. ముక్త విశుద్ధ నిరంజన, ముక్తప్రియ నిత్య యష్ట ♦ మూర్తి ప్రతాపో
ద్వృత్తత్రినగరపరివృఢ, నక్తంచరబాధమాన్పు ♦ నాగాభరణా. 114

క. దగ్ధస్మరాంగశంకర, ముగ్ధేందుకళాకలాప ♦ మూర్ధాయన సు
స్నిగ్ధవిధాతృకపాల, స్రగ్ధారి ఘటింపుత్రిపుర ♦ సంహారంబున్. 115

క. అద్వయ సత్య క్షరాక్షర, సద్వంద్య యనాదినిధన ♦ సర్వేశ్వర కృ
ష్ణద్వైపాయనశుకముఖ, విద్వన్నుత సంహరింప ♦ వే త్రిపురంబుల్. 116

క. సర్వేశ్వరసర్వాత్మక,* శర్వ సదాశివ మహేశ ♦ శాశ్వత రుద్రా
సర్వజ్ఞ భీమనాయక, గర్వాంధులనణఁపుత్రిపుర ♦ కర్బురపతులన్. 117

---

* శర్వభవానీశ శరణు ♦ జగదాధారా
సర్వంబుఁ దామెయనుచును, గర్వించిరి యసురులెల్ల ♦ గౌరీరమణా. పా.

సీ. ప్రణతార్తిహర దేవ ♦ పరమేశ దక్షవా-టాధీశ యభవమా ♦ కభయమిమ్ము$
మంత్రోపనిషదర్థ ♦ మన్మథాంతకగంధ-సింధురాసురవైరి ♦ సేమమిమ్ము
భక్తవత్సలశూల ♦ పాణి దక్షిణవార్ధి-వేలాతటీవాస ♦ విజయమిమ్ము
సంసారమాయాను ♦ షంగశాశ్వతతమ-స్కంధమార్తాండ యై ♦ శ్వర్యమిమ్ము
తే. సద్యరక్షింపువామదే ♦ వాద్యప్రోవు, జయజయాఘోరతత్పురు♦షజయ మొసఁగు
భద్రమీశానసేయుము ♦ ప్రబలులైన, త్రిపురదైత్యులగర్వంబు ♦ ధిక్కరింపు. 118

శా. త్రైలోక్యంబుభుజాప్రతాపమున ని ♦ ర్వక్రంబుగా నేలుచున్
హేలాహుంకృతిఁగామగత్రినగరీ ♦ హృద్యప్రచారంబులన్
వాలాయంబును మమ్ము వెట్టిగొనుచున్ ♦ వర్తింపుచున్నారు మ్లా
రాలస్యం బొనరించినన్ బ్రతుకశ ♦ క్యం బెట్లు మాబోంట్లకున్. 119

క. లోకంబులు త్రిపురాసురు, లేకచ్ఛత్రంబుగాఁగ ♦ నేలఁగ నున్నా
రో కాలకంఠ యింకిటు, మా కాపులుగావు ధర్మ ♦ మార్గముదలఁగెన్. 120

మ. అభయం బిందుకళాకిరీట శివదా ♦ యామ్నాయచూడామణీ
యిభరాట్చర్మపటీకటీర యభవా ♦ యీశాన మొఱ్ఱో గిరి
ప్రభవామానసపద్మపద్మహిత య ♦ బ్రహ్మణ్యమాలింపు మా
కభిమానచ్యుతిపాటిలెం ద్రిపురదై ♦ త్యగ్రామణీశ్రేణిచేన్. 121

క. కరుణింపు దక్షవాటీ, పురనాయక భీమలింగ ♦ భోగికులేంద్రా
భరణవిషదహనభయమును, బురదనుజభయంబు సరియ ♦ భువనంబులకున్. 122

ఈశ్వరుఁడు త్రిపురాసురుల నిర్జించుట.

వ. అనియీప్రకారంబున బ్రహ్మవిష్ణువులుపురందరపురోగము లగుబృందారకులతోడం గూడి యభినందించినం బరమానందంబునుం బొంది యభ్భువనగోప్త సప్తపాతాళభువనగర్భగోళంబునందుండి యావిర్భవంబునొందిన దివ్యస్వయంభూజ్యోతిర్లింగమూర్తి భీమేశ్వరుండు నిర్వికల్పంబును నిరస్తసమస్తోపాధికంబును నైననిష్కళంకస్వరూపంబు విడిచి యారకూటపాటలంబై కుసుంభచ్ఛాయనగు జటాపటలంబును, బాండురపుండరీకముకుళడుండుభంబులను శంక నంకురింపం జేయుంజాలు బ్రహ్మకపాలమాల్యంబును, జిఱునవ్వుజిగి మెఱుంగిడినచెక్కుటద్దంబుల నీడచూచు నిద్దంపు

$ దానవసంఘమే ♦ తత్క్షణంబునఁద్రుంతు - ననుచును మాకిప్పు ♦ డభయమిమ్ము
మమ్ములఁగృపఁజూడు ♦ మన్మథాంతకగంధ-సింధురాసురవైరి ♦ సేమమిమ్ము. పా.

నాగకుండలంబులును, గ్రొత్తయఱసంజకెంజాయ రంజిలు కాఱుమొగులు కైవడిఁ జిలుపచిలుపని నెత్తురుల జొత్తిల్లిన పచ్చియేనికతోలుపచ్చడంబును, గంఠోత్కంఠ భువన భవనరక్షణ దాక్షిణ్య లక్షణ కస్తూరికాలేపనమ్మై పథ్యంబునుం బోని కాలకూటవిషమషీ కంఠంబును, సాయాహ్న సమయ సంఫుల్ల మల్లికాకుసుమస ముల్లాసంబు నుల్లసంబాడు తెల్లనిమేనును, మొఱకుఁదనంబున నేతెంచిన కఱకు చెఱకువిల్తునిజూఱబుచ్చిన దైచిగురుటేలన నుప్పతిల్లుచు మినుమినుకు మనునులివేఁడి చూపువలనఁ గోపాటోపావార్యహవ్యవాహనాడంబరం బగులలాటలోచనజ్వాల నంబు ప్రజ్వలించి నికటజటాటవీవాటంబు నాస్ఫోటించునోయని యవధరించిన చందంబున నందం బగుమందాకినీసలిలపూరసంభరితం బైనశాతకుంభకుంభంబునుఁ బోని కిరీటకటాహంబును, జంద్రఖండంబులుమూఁగినభంగి నంగీకరించినయకించన శశాంకరేఖాలంకారంబును, జెంగలువ ఱెక్కడాలుఁజక్కనేలిన కేలియంగుటంబు నం జవమత్ఖురపుటంబులమోపి నింగికినెగయ నంజచాఁచులీలాకురంగశాబకంబును గనుపట్టు సర్వకళారూపంబు ధరియించి సర్వమంగళాకుచకలశలేపనానైపుణ్య కుంకుమాంగరాగవ్యాసనాసనాథంబును, గరళకూటపావకోత్పత్తినిరస్త మణికుల ప్రశస్తంబును నైనశ్రీహస్తంబు విస్తరించి యభయంబు ప్రసాదించి సజలజలధర ధ్వానగంభీరోదారం బైనకంఠస్వనంబున నిట్లని యానతిచ్చె. 123

మ. అరవిందాసనతార్క్ష్యవాహనసహ ♦ స్రాక్షాదిబృందారకుల్
చిరకాలంబును బడ్డపాట్లు మదిలోఁ ♦ జింతింపు చున్నాఁడ ని
ర్భరదర్పోద్ధతులం బురాసురుల నే ♦ భంజించెదన్ మీరునుం
బరిపాటిన్ నను గొల్చి రండు సమర ♦ ప్రారంభసన్నద్ధులై. 124

ఆ. అని ముహూర్తమాత్ర ♦ మద్దేవతాచక్ర, వర్తి దక్షవాటి ♦ వల్లభుండు
మనమునందుఁ దలఁచె ♦ మదనాంధకారాతి, శత్రునగరవిజయ ♦ సాధనంబు. 125

వ. అనంతరంబ తదభిజ్ఞానప్రభామహామహిమంబునఁ దదాజ్ఞాతిశయంబున, 126

సీ. జలరాశిమేఖలా ♦ వలయంబు రథ మయ్యె-రవియుఁ జందురుఁడుఁ జ ♦ క్రంబు లైరి
శారదాజీవితే ♦ శ్వరుఁడుసారథి యయ్యె-శ్రుతులు నాలుగును వా ♦ రువము లయ్యెఁ
బ్రణవమ్ముం త్రైకాక్షు ♦ రము ప్రతోదం బయ్యెఁ-దారకావీథి ప ♦ తాక మయ్యె
రత్నసానుధరాధ ♦ రము ధనుర్లత యయ్యె-నాగప్రధానుండు ♦ నారియయ్యె
తే. గంధవాహంబు లేడును ♦ గఱులు గాఁగ, విలయకాలానలజ్వాల ♦ ములికి గాఁగ
లచ్చిచన్నుదోయికుంకుమ ♦ బచ్చనయుగఁ, బాలమున్నీటియల్లుండు ♦ బాణ మయ్యె. 127

వ. ఇవ్విధంబున సకలసాధనంబులు సన్నిహితంబు లైనక్షణంబ దక్షారామంబున నయ
నాభిరాముండు భీమేశ్వరుండు త్రిపురవిజయార్థంబు దివ్యస్యందనం బెక్కె
నప్పుడు. 128

సీ. సరిబ్రాహ్మిమొదలైన ♦ సప్తమాతృకలు దగ్గూడ సేసలు చల్లె ♦ గోగులమ్మ
పసిఁడివేత్రము పట్టె ♦ పాతాళభైరవుం-డందందసందడి ♦ నపనయించె
దివ్యదుందుభినాద ♦ దీర్ఘగర్జితముతోఁ-గురిసెమిన్నుననుండి ♦ కుసుమవృష్టి
జయజయధ్వని దేవ ♦ సంయమీశ్వరకోటి-సంఘటించెఁగరాంబు♦జంబు నోసలఁ
తే. త్రిపురసంహార మొనరింప ♦ దీక్ష చేసి, భీమనాథేశ్వరేశ్వర ♦ స్వామి శివుఁడు
దక్షవాటీవిభుఁడు మేరు♦ ధనువు పట్టి, యేచి పంటవలంతి తేఁ♦రెక్కెనపుడు. 129

సీ. కమ్మినూకిననూత్న ♦ కలధౌతమునుబోలెఁ-జక్కఁగ నిక్కెమై ♦ సొక్కుమానె
నంతరాంతరములం ♦ దస్థిబృందంబులు-పెళపెళమనియెడు ♦ గిలుకు లెసఁగఁ
బగిలి బీటలువాఱె ♦ తగడెత్తెఁ గుబుసంబు-తోరంపు వెల్లుల్లి♦తునకలట్ల
మహనీయతరఫణా♦మండలంబులు లేఁత-చిగురుటాకులచ్ఛాయ ♦ జేగురించె
తే. హాటకాద్రిధనుర్దండ ♦ కూటకోటి, వంచి బాహావలేపదు♦ర్వారలీలఁ
గాలకంఠుండుత్రిపురసం♦క్షయ మొనర్ప, నెక్కువెట్టినయపుడుభో♦గీశ్వరునకు.

క. ముక్కంటి మేరుచాపం, బెక్కిడి సారించెఁ బన్న ♦ గేంద్రగుణంబుం
మక్కువ హిమగిరికన్యక, క్రిక్కిఱిసిన కుచము లలము ♦ కేలుందమ్మిన్. 131

క. తాటించి నిటలనయనుఁడు, హాటకగిరిచాపవల్లి ♦ నహీశింజిని నా
స్ఫోటించెఁ దత్కఠోరమ, హాటంకృతి కమలజాండ ♦ మటపగులంగన్. 132

మ. గిరిశస్థూలభుజాపరీతవిభవ ♦ క్రీడాసమాస్ఫాలిత
స్థిరబాణాసనగాఢపాద్గుణలతా ♦ దీర్ఘోగ్రఘోషంబునన్
ధరణీచక్రము దిర్దిరం దిరిగెఁ బా♦తాళంబు ఘూర్ణిల్లె నం
బరముం దిక్కులు వ్రయ్యలయ్యెఁ బగిలెన్ ♦ బ్రహ్మాండభాండంబులున్. 133

క. మృడుఁడు కనకాద్రిచాపము, గుడుసువడం దివియఁ గూడి ♦ కుశలప్రశ్నం
బడిగిరి యొండొరులను గని, కడకొమ్ముల నున్న యదితి♦ కద్రువతనయుల్. 134

క. తెగనిండ ఫాలనయనుఁడు, నగచాపము దిగిచినపుడు ♦ నాగేంద్రుండ
బ్బిగువున మొగంబులదరుటఁ, బొగ లెగయఁగ విషము భుగులు♦ భుగులనఁ గ్రక్కెన్.

క. విషధరపరివృఢనాసా, సుషిరవినిశ్వాసపవన ♦ ఘూత్కారరవ
ద్విషవహ్నిజ్వాలంబులు, వృషభధ్వజు చేతి కొండవింట♦జనించెన్. 136

క. శ్రీకంఠకఠినభుజపరి, ఘాకృష్టసువర్ణగిరిశ ♦ రాసనమౌర్వీ
కాకోదరముఖసంభవ, కాకోలానలము ముజ్జ♦ గము దరికొనియెన్. 137

క. కటకాముఖహస్తంబున, నిటలాక్షుండు కొండవిల్లు ♦ నెవ్వడిఁ దివియన్
ఘటియిల్లె నురగరాజ, స్ఫుటహాలాహలకృపీట ♦ భవకీలలటన్. 138

వ. ఇవ్విధంబున భీమనాథుండు త్రిపురదమనారంభసంరంభంబున శాతకుంభకుంభినీధరకోదండం బుద్దండభుజాదండచండిమంబునఁ గుడుసుపడం దిగిచినఁ దత్సమాకృష్టభారంబున భుజంగపుంగవుండు వేయుపడగలను విషంబుఁ గ్రక్కు దృక్కర్ణవదన నాసారంధ్రసముదీర్ణసంభవం బయినయకాలకూటవిషంబు కృపీటభవజిహ్వాకలాపంబులు గ్రోయుచుఁ దోయధిమథనంబున సంభవించినహాలాహలంబునుం బోలెఁ బ్రజ్వరిల్లి సముజ్జ్వలజ్వాలాజాలంబులఁ ద్రైలోక్యంబు నాక్రమింపం దొణంగినం దెగ యుడిపి ఖట్వాంగపాణి యుత్తమాంగంబుజాడించి గంగాంభగిప్రవాహనిర్ఝరవారిపూరంబులు చల్లియు వామలోచనహిమధామకిరణవ్రాతంబులం బ్రోక్షించియు నమ్మహోపద్రవం బుపశమింపం జేసి దుర్గాసహాయుండును విష్ణురాజప్రసాదోపలబ్ధసంభావితుండును నై విషమలక్ష్యంబులయిన త్రిపురంబులు వీక్షించి వెండియు నాదినారాయణునిం బురాణపురుషునిఁ బురుషోత్తము ననాదినిధనుని బాణంబు చేసియరింబోసి పాశుపతాస్త్రసమంత్రకంబుగా నభిమంత్రించి యాకర్ణాంతంబుగాఁ దిగిచి లలాటేక్షణజ్వాలాజాలంబు మనుముట్టనిగుడించి బిట్టుహుంకరించి యట్టహాసంబు చేసి యేసిన నమ్మహాస్త్రంబు.

సీ. కరపల్లవంబులు ♦ గబళించుఁ గబళించి-ప్రబలనితంబభా ♦ రములవ్రాలుఁ
జెక్కుటద్దములపైఁ ♦ జెరలాడుఁ జెరలాడి-శ్రవణావతంసమం♦జరులుముట్టు
వలిచన్నుఁగవలపైఁ ♦ బొలసాడుఁ బొలసాడి-నాభిరంధ్రములపై♦నటనసేయు
వేణీభరములపై ♦ విహరించు విహరించి-బింబాధరములపై ♦ బిత్తరించు

తే. నభవు కరముక్తనారాయ♦ణాస్త్రవహ్ని, కాముకుని కోమలాంతసం♦గంబుపగిదిఁ
దెగువమీఱంగఁ ద్రిపురదై♦తేయరాజ, సదనశుద్ధాంతభామినీ♦జనములందు. 140

క. లోహమయదైత్యనగరీ, గేహంబులు హరశరాగ్ని ♦ కీలాజ్వాలా
దాహమునఁ గరఁగి మూఁడుస,మూహములై పెద్దపెద్ద ♦ ముద్దలునయ్యెన్. 141

వ. అంత. 142

సీ. భస్మరేణువులయ్యెఁ • బ్రాకారగోపుర-ప్రాసాదకుట్టిమ•ప్రాంగణములు
మసిబూడిదయ్యెని • ర్మలకేలిదీర్ఘికా-కమలినీకహ్లార • కైరవములు
దగ్ధమయ్యెను సమ • స్తప్రశస్తమహాస-భాభ్యంతరాంతరపు • రాంగణములు
దూళియ్యెమారుతో • ద్ధూతపుష్పపరాగ-వాసనాదిశలగు • వనచయములు

తే. కాలకంఠభుజాదండ • గర్భభార, కుండలీకృత మేరుకో • దండపరిధి
వలయనిష్ఠ్యూతకైటభ• ధ్వంసిబాణ,దహనసంధానమునఁ బుర•త్రయమునందు,

క. ఫాలేక్షణాస్త్రివహ్ని, జ్వాలాజాలముల నసుర • వరనగరంబుల్
కాలిన నప్పుడు కాలక, ల్లాంతకలింగ మొకటి • కడు న్గొప్పారెన్. 144

తే. ఆదిలింగోద్భవమునాఁటి • యభ్రపుభంగి, నింగి మోచిన యాశంభు• లింగమూర్తి
భీమవరవహ్నిపురములఁ•బ్రేల్చునపుడు, నగ్ని సెగదాఁకకేమియు•నడలకుండె.

మ. అసురాధీశసమర్పితంబులగు లీ•లారామకల్పద్రుమ
ప్రసవంబుల్ కసుగందవయ్యె విలస•త్పాటీరగోరోచనా
ఘుసృణాలేపనపంకితాకలనమై • గుంఫించె నారాయణా
స్త్రిసముజ్జృంభణభీమలింగమునకున్ • దైతేయరాట్స్వామికిన్. 146

వ. ఇవ్విధంబుననున్నఁ జూచి భీమేశ్వరుండు ఋక్సామయజురథర్వణవేదపారాయణతురంగకంబును రవిశశాంకరథాంగకంబును గమలభవసారథికంబునునగు విశ్వరథంబెక్కి భుజంగమరాజశింజినీకంబయిన కాంచనధరాధరధనుర్దండంబును బుండరీకాక్షు బాణంబును సంధించి పురత్రయంబుల దహించి విజయలక్ష్మిఁ బరిగ్రహించి విశ్వావసుప్రధాన నానాగంధర్వజేగీయమాన భుజావధానుండై ప్రమోదాతిశయంబున. 147

శా. ఆడెం దాండవ మార్భటీపటహాలీ • లాటోప విస్ఫారిత
క్రీడాడంబరముల్లసిల్ల గరళ • గ్రీవుండు జూటాటవీ
క్రోడాఘాతకఠోరకోటకరటీ • కోటీలుఠచ్ఛింధువీ
చీడోలాపటలీపరిస్ఫుటతర • స్ఫీతధ్వనిప్రౌఢిమన్. 148

వ. ఇట్లు త్రిపురవిజయానంతరంబునం గృతాంతదమనుండు వెండియు. 149

చ. డమరుకడిండిమప్రకట • టంకృతియుం గఠినాట్టహాసవి
భ్రమమును దాండవారభట • పాటవముం ఘటియిల్ల మాతృకా

సముదయభూతభైరవపి♦ శాచనిశాచరడాకినీగణ
ప్రమథసమూహములో పొగడ♦ భర్గుఁడు సంతస మందె నెంతయుఁన్. 150

వ. అనంతరం బాయంబికావల్లభుండు జాంబూనదశైలకోదండం బెక్కుడించి యాస్థానంబున నునిచి నారి యగుపాప తేనిని విశ్వంభరాభరణంబునకు నియోగించి క్షీరాంభోరాశితూణీరంబున వైకుంఠబాణంబు చేర్చి వేల్పుల వీడ్కొలిపి బ్రహ్మను సత్యలోకంబున కనిచి వేదంబులం దన నిట్టూర్పుగాడ్పులలోనం గలిపి చంద్రసూర్యులం గాలంబుగడుప నియోగించి కృతకృత్యుండై త్రిపురదైతేయుల కులదైవతంబైన యద్దివ్యలింగంబును బంచబ్రహ్మ పంచాక్షరీపంచతత్త్వ పంచభూతమయంబగుటం జేసి పంచఖండంబులుగా ఖండించి కృష్ణవేణీమహానదీ తీరంబున ధరణాలకోటయను గ్రామంబున నమరేశ్వరునిచేతం బ్రతిష్ఠితంబగుటంజేసి యమరలింగంబునాఁ బ్రసిద్ధంబైన యమరారామంబును గౌతమీ తీరంబున దక్షిణకూలంబున గుణపూడియనుగ్రామంబునసోమునిచేతఁ బ్రతిష్ఠితంబు సేయంబడుటంజేసి సోమలింగంబనఁబ్రఖ్యాతంబైన సోమారామంబును బాలకోట యనుగ్రామంబున శ్రీరామచంద్రునిచేఁ బ్రతిష్ఠితంబగుటంజేసి రామలింగంబు నాఁ బ్రసిద్ధంబైన క్షీరారామంబును జాళుక్యవంశరాజధానియగు చాళుక్యభీమవరనామగ్రామంబునఁ గుమారరత్నంబైన కుమారస్వామిచేతంబ్రతిష్ఠితంబగుటం జేసి కుమారభీమలింగంబనఁ బ్రఖ్యాతంబునొందిన భీమారామంబును మొదలిమామ యగుదక్షప్రజాపతి యునికిపట్టైన యారామంబగుట దక్షారామంబున శివసన్నిధానంబై దానుండునట్లుగా నీప్రకారంబున భోగమోక్షప్రదంబులైన పంచారామంబులను బ్రతిష్ఠనొందించి తానును దక్షవాటంబున మున్నిటితటంబున విశుద్ధస్ఫటికసంకాశంబును త్రిదశలోకభామినీవిలోకనచ్ఛాయాగుళుచ్ఛాచ్ఛజ్యోత్స్నాభిషిక్త యుక్తాంగంబగు శ్రీభీమేశ్వరలింగంబునం దధివసించె నిది త్రిపురవిజయోపాఖ్యానంబు దీని వినినను బఠించిన వ్రాసినఁ బ్రశ్న చేసిన బోధించినవారిక సకలపాతకనివర్తనంబై భుక్తిముక్తులు గలుగును సకల కళ్యాణ కరంబనిన విని. 151

ఉ. అప్పుడు సప్తదివ్యమును♦ లంచితభక్తిరసప్రయుక్తులై
చప్పటతాళముల్మొరయ♦ సంస్తుతిపూర్వముగాఁగ నాడుచున్
ముప్పిరిగొన్న మోదమున♦ మ్రొక్కుచు మైఁ బులకాంకురావళుల్
కుప్పలుగా భజించిరి య♦ కుంఠితభావన భీమలింగమున్. 152

సీ. ఆఖండపంచకం ♦ బాఖండలాదిక, విబుధమండలనిషే ♦ వితము చంద్ర
మార్తాండశతకోటి ♦ మహనీయతేజంబు, కుండలిగ్రామణి ♦ కుండలంబు
పుండరీకత్వక్ప్రి ♦ కాండాతిమండిత, కటిమండలంబు శ్రీ ♦ ఖండఘటిత
పాండురబ్రహ్మక ♦ పాలసంపుటము బ్ర, హ్మాండకోటిస్ఫుర ♦ దమృతపిండ

తే. మభవ మద్వయ మాద్యంబ ♦ నాదినిధన, మప్రమేయంబ జయ్యంబు ♦ నప్రధర్ష్య
మఖిలవేదాంతవేద్య ♦ మత్యంతభక్తి, భావనాయుక్తి గలవారి ♦ పాలిసురభి.

శా. ఎంచన్ బెక్కు విశేషముల్ ధరణిలో ♦ నింపారుచున్నట్టి శ్రీ
పంచారామములందు దక్షిణమహా ♦ పాథోధితీరంబునన్
బంచబ్రహ్మమయామృతప్రకటశుం ♦ భ ద్దివ్యలింగాకృతిన్
మంచుంగుబ్బలియల్లుఁడొప్పెసఁగుభీ ♦ మస్వామి యుద్దాముఁడై. 154

శ్లో. కాశీక్షేత్రమృతేజీవి పునర్జన్మశివాకృతిః
చిత్రందక్షపురీజీవి నజన్మసశివాకృతిః॥ 1

శ్లో. మత్తోనాస్త్యపరందైవం నదేవీగిరిజాసమా
దక్షారామాత్పరంక్షేత్రం నభూతోనభవిష్యతి ॥ 2

శ్లో. రథ్యాంతరేమూత్రపురీషమధ్యే । చండాలవేశ్మన్యథవాశ్మశానె
క్షతప్రయత్నోప్రకృతిప్రయత్నో । దక్షస్యపుర్యాధ్రపురంతముక్తః॥ 3

వ. అట్టిదివ్యక్షేత్రంబునందు. 155

క. ఆలింగమూర్తి శశ్వ, జ్జ్వాలామాలాకరాళ ♦ సందీప్తంబై
యాలోకింపంబడినం, దేలిరి యానందజలధి ♦ దివ్యమునీంద్రుల్. 156

తే. సంస్మితం బైనమదనశా ♦ సనునిముఖము
చూచి యానందమునఁబొంది ♦ సురలుమునులు
రాక్షసకృతావరోధసం ♦ రంభమింకఁ
దమకు లేదని తెలిసిరి ♦ తత్త్వబుద్ధి. 157

శా. కారాగారనిబద్ధలైన దివిష ♦ త్కాంతాజనుల్ వారికిం
గారామైనతనూజులున్ బతులు దుగి ♦ ఖంబాలిగోదావరీ
వారిం దీర్థములాడి కాంచిరి జగ ♦ ద్వంద్యుం బురారాతి ద
క్షారామాధిపు భీమనాయకుఁ ద్రిలో ♦ కాహ్లాదసంధాయకున్. 158

వ. తదనంతరం బాభరద్వాజాదిమహామునులు శివున కర్ఘ్యపాద్యాచమనీయార్థంబు
భీమనాథమహాదేవునిసమీపంబున గోదావరీవాహినిం బ్రవహింపఁజేయువారై
ప్రారంభించి. 159

సీ. పంచభూతమయంబు ♦ పరమపంచబ్రహ్మ, తత్త్వతేజస్సము ♦ ద్భాసితంబు
పంచాక్షరీమహా ♦ పరమంత్రమూలంబు, శాశ్వతంబజరంబ ♦ నశ్వరంబు
భైమేశ్వరంబు శో ♦ భన మాదిమధ్యాంత, శూన్యంబు సకలంబు ♦ శుద్ధబుద్ధ
మనవద్య మచ్ఛేద్య ♦ మక్షోభ్య మఖిలది, గ్దేశకాలాపరి ♦ క్షీణమనఘ
తే. మంబరముమోచి యున్నలిం ♦ గంబుఁ జూచి, సంప్రతిష్ఠ యొనర్పంగ ♦ సమ్మతించి
కాలమీక్షించితగినలగ్నంబుఁ జూచి, సకలసంభార నిచయంబు ♦ సంగ్రహించి.
తే. గౌతమీగంగఁ బాపి యి ♦ క్కడికి నొక్క, సిద్ధవాహినిఁ బ్రవహింపఁ ♦ జేసికాని
లింగసంస్థాపనంబుఁగ ♦ ల్పింపమనుచుఁ, బరమసంయములేద్వురఁ ♦ బ్రతినవట్టి.
సీ. ఆలగ్నవేళకు ♦ నమృతదివ్యస్వయం, భూమహాలింగైక ♦ మూర్తియైన
శ్రీభీమనాథుని ♦ శీతాంశుశేఖరు, నభిషేక మొనరింప ♦ నభిలషించి
కదలి సప్తర్షులు ♦ గౌతమాదులుశిష్య, సహితంబుకడుభక్తి ♦ సంభ్రమమున
దక్షవాటీపుర ♦ స్థానంబునందుండి, యేగియంతంతఁగ ♦ బ్టెదురఁ గనిరి
తే. గౌతమీగంగ నాలోల ♦ ఘనతరంగఁ, గేలిడోలావిహారసం ♦ క్రీడమాన
చక్రవాకబకక్రౌంచ ♦ సారసాళి, హంసకారండవాదిమా ♦ ద్యద్విహంగ. 162

క. గౌతమకన్యాతటినిన్, బ్రీతిఁ బయఁగిపానమాచ ♦ రించిన మనుజ
వ్రాత మొనర్పదుమఱల, న్మాతృపయోధరపయఃక ♦ ణాస్వాదనమున్. 163

వ. అని మునీంద్రులు తమలోన వెండియు నొండొరులం గనుంగొని. 164

తే. కంటిరే ఘోరపాతకౌఘముల నెల్లఁ, గడిమి జంకింపుచున్నది ♦ గంగ యిపుడు
వీచికాహస్తవిన్యాస ♦ విభ్రమముల, ఘుమఘుమధ్వానహుంకార ♦ ఘోష మెసఁగ.

తే. యక్షగంధర్వసిద్ధవి ♦ ద్యాధరోర, గామరవ్రాతభరితాభ ♦ యప్రతీర
పృథివియెల్లను రక్షించు ♦ పేరఁటాలు, మమ్ము రక్షించు గోదావ ♦ రమ్మ యెపుడు.

తే. అమృతమైనపయోధార ♦ నహరహంబు, సృష్టిఁ గల జంతుకోట్ల ర ♦ క్షింతు వీవు
జనని వొటకు నేమి సం ♦ శయము చెపుమ, గౌతమీగంగ యాలోల ♦ ఘనతరంగ.

క. త్రైలోక్యవరద పావన, నాళీకాసనకరాబ్జ ♦ నవమణికుండీ
కూలంకషసలిలామృత, పాలింపు గిరీశజాయ ♦ పర్వతతనయా. 168

క. గోదావరి గోదావరి, గోదావరి యంచుఁ బల్కు ♦ గుణవంతులకున్
గోదావరితల్లీ సం, పాదింతుగదమ్మ నీవు ♦ భవ్యశుభంబుల్. 169

క. కంబుశశిరజతశుక్తివి, డంబసితచ్ఛాయకలిత ♦ డంబరములు నీ
యంబువు లమృతోపమరుచు, లంబా మా కొసఁగుఁగాత ♦ నభ్యుదయంబుల్.

శా. ఆపాతాళగభీరనీరకసుధా ♦ హారామలచ్ఛాయకున్
ద్వీపాలంకృతికి న్మహేంద్రనగరీ ♦ నిశ్శ్రేణికాయష్టికిం
దాపోపాయవిధావిహర్త్రికి మహో♦దన్వద్దృఢాలింగన
వ్యాపారప్రతిపన్నసౌఖ్యకు నుసా♦ష్టాంగంబు గంగమ్మకున్. 171

శా. రంభోరూకరశాతకుంభఘటధా ♦ రాపూరణప్రక్రియా
గంభీరక్వణసాంద్రభిన్నకరిరా ♦ డ్గండూషనిర్భిన్నకున్
సంభావించి నమస్కరింతుము త్రిసం♦ధ్యంబున్ ముదంబొప్ప నీ
కంభోజాసనకుండికాంబుజవనీ ♦ హంసాభ గోదావరీ. 172

క. గౌతమికిన్ బంచమహా, పాతకపటలాంధకార ♦ పాటవవిధిరా
డ్గౌతమికి నమస్కారం, బాతతమతిఁ జేయుదము ప్ర♦యత్నంబెసఁగన్.

వ. అని ప్రార్థించి యిట్లనిరి. 174

సీ. విచ్చేయవమ్మ శ్రీ ♦ వృషభవాహనధర, సామజకటమదా ♦ సారధార
పయనంబుగావమ్మ ♦ భర్గజటాటవీ, కుటజశాఖాశిఖా ♦ కోరకంబ
రావమ్మ యాదిమ ♦ బ్రహ్మదోగ్రపల్లవ, స్థితకమండలుపుణ్య ♦ తీర్థజలమ
శేవమ్మ విశ్వంభ♦రావధూటీకంఠ, తారమౌక్తికహార ♦ ధామకంబ

తే. తెరలతో వీచికలతోడఁ♦దరులతోడ, విమలడిండీరఖండతం♦డములతోడ
మురువు ఠీవియు నామోద♦మునుజవంబు, వడువునొప్పంగ గంగమ్మ♦నడువవమ్మ.

మ. అదె మాస్వామి సుధారసోద్భవుఁడు ద♦క్షారామభీమేశుఁ డ
భ్యుదయంబొంది ప్రతిష్ఠఁగైకొనెడు నం♦భోరాశితీరంబునన్
బదమా షట్పదమాలికాపరిలస♦త్పాథోధునీసంపదా
స్పదనానాసలిలప్రవాహలహరీ ♦ సంభారగోదావరీ. 176

తే. సోమశేఖరుండు♦భీమేశ్వరస్వామి, తివిరి నాఁడు సంప్ర♦తిష్ఠఁబొంద
వేళదప్పకుండ♦విచ్చేయఁగారాదె, త్ర్యంబకాద్రిసరసి ♦ ధామలక్ష్మి.

మ. అని మెప్పించి మహర్షు లేడ్వురును న♦త్యాశ్చర్య మొప్పన్ బ్రభా
వనిరూఢిం గొనివచ్చి రంధ్రవసుధా♦వక్షోజహారావళిన్
మునిబృందారకసేవ్యమానసలిలన్ ♦ గోదావరీవాహినిన్
వెనుక న్ముందఱఁ బార్శ్వదేశముల నా♦వేశించి సేవింపుచున్. 178

వ. అప్పుడు ప్రతిష్ఠావలోకనంబునకు లోకపాలకగంధర్వయక్షసిద్ధసాధ్యవిద్యాధ
రోరగామరసహితుండై దేవేంద్రుం డంబరమార్గంబున ఋషుల ననుసరించి యే
తెంచుచుండె నాసమయమ్మున. 179

తే. ఒక్కనదిప్రాంత గార్హస్థ్య♦యుక్తమైన, పుణ్యతపమాచరించుచుఁ ♦ బుణ్యజనులు
తారు బంధులుఁ దామర♦తంపరగుచుఁ, గూడియుండంగ నెంతయుఁ♦ గాడుచేసి.

తే. ఋషుల వెంబడి సంరంభ ♦ మెసఁగవచ్చు
తటిని నడుత్రోవ వనములోఁ ♦ దపము సేయు
దైత్యమునుల పుణ్యాశ్రమ ♦ స్థలము సొచ్చి
వఱదఁగొనిపోయె నిందు స♦ర్వస్వములును. 181

శా. ప్రాగ్వంశంబులు స్రుక్స్రువంబులును యూ♦పస్తంభపఙ్క్తుల్ హవి
ర్భుగ్వేదీనిలయంబులున్ వఱదలోఁ ♦ బోవంగ దేవార్చనా
స్రగ్వ్యాసోఘటికాకమండలుబృసీ♦సంఘాతముం జేలిపో
వాగ్వాదం బొనరించి రప్పుడు ముని♦వ్రాతంబుతో దానవుల్. 182

క. ఆకాశదివ్యమునులును, నాకౌకఃప్రత్యనీక ♦ నాయకమునులున్
వాకాటులకుం జొచ్చిరి, పాకంబులు దప్పినట్టి ♦ పటురోషములన్. 183

తే. శిఖలు వీడఁగ ముఖములు♦ జేగురింపఁ, గటము లదరంగ నొకవిడిఁ♦గాటులాడి
యొండొరులమీఁద శాపంబు♦లుగ్గడించి, హస్తములయందు సలిలంబు♦లందుకొనిరి.

వ. ఇట్లందుకొని దానవులు సప్తర్షిసమానీత యైనయవ్వాహిని శుష్కతోయ యయ్యె
డు మనియును మునులు దానవులకు సమాశ్రయం బైనయప్పుణ్యవాహిని యపూ
జ్యయై యస్పృశ్యయయ్యెడు మనియును శపియించి రప్పుడు. 158

తుల్యభాగయుత్పత్తిక్రమము.

తే. అసురులకు నాశ్రయంబైన♦యాస్రవంతి, తుల్యభాగాహ్వయుండు దై♦త్యు రిడు దేరఁ
బూర్వమున గౌతమీగంగఁ♦ బుట్టివచ్చె, నందు రితిహాసతత్త్వజ్ఞు ♦ లైన బుధులు.

వ. తుల్యభాగుం డను దైత్యుండు పరమార్థతత్త్వజ్ఞుండై పక్షపాతంబు లేక సురా
సురులకు మాధ్యస్థ్యంబున వివాదంబులు తీర్చుచుండుటను సమర్థుం డగుట నద్దా
నవుండు తుల్యభాగాహ్వయుం డనం బరఁగుట నన్వర్థనామధేయుండు. 187

క. ఆతుల్యభాగ పేరను, నాతటినికిఁ దుల్యభాగ ♦ యను నామము ప్ర
ఖ్యాతివడసె నవ్వాహిని, గౌతమకన్యకకుఁ గూర్మి ♦ కన్యక మొదలన్. 188

సీ. ఆతుల్యభాగమ ♦ హామునీంద్రుఁడు ప్రీతి, మునిదానవశ్రేణి ♦ మ్రోల నిలిచి
వరుసతో వాదించి ♦ యిరువదెఱంగులవారి, వారించి కోపంబు ♦ వలదు మీకు.
శపియింపఁ దగునయ్య ♦ సర్వసర్వంసహా, భువనపావనలైన ♦ పుణ్యనదులఁ
గ్రమ్మఱింపుఁడు శాప ♦ గరళాక్షరంబులు, క్రోధంబు లేల త♦పోధనులకు

తే. ననుటయును వార లామాట♦లాదరించి, క్రమ్మఱుపరాదు పలుకమో♦ఘమ్ము మాకు
నీవు నిప్పుడు చెప్పిన ♦ హితవు నూది, వేఱు చందాన మేలు గా♦వింతుమింక.

వ. అని రాక్షసులు సప్తమునిసింధువునకు నంతర్గప్రవాహంబును మునులు తుల్యభా
గకు నుత్తరాయణ దక్షిణాయన పుణ్యకాలంబులను సూర్యచంద్రగ్రహణంబు
లను బ్రతిభానువారంబునను దర్శ పౌర్ణమాసీప్రభృతిమహాపర్వకాలంబులను
సంక్రమణంబులు మొదలైనవిశేషకాలంబులను స్నానదానజపతపహోమ
శ్రాద్ధదేవార్చనావిధానంబు లక్షయఫలంబు లగునట్టుగాను బతిసమేతంబుగా
సతికి రజస్వలాత్వాద్యంతరాయంబు లేక యధశ్శయన బ్రహ్మచర్యోపవాసని
యమంబులతో భానువారచతుష్టయంబు స్నానంబు సిద్ధించిన సంతానప్రాప్తి
యగునట్టుగాను వరంబు ప్రసాదించిరి తదనంతరంబ. 190

మ. కెలనన్ ముందర సిద్ధకింపురుషులుం ♦ గీర్వాణులు స్నానసా
ధ్యులు విద్యాధరకిన్నరేంద్రులు సము ♦ ద్భాషింప దివ్యాప్సరో
లలనాబృందము లాడ దానవులు పి♦ల్లంగ్రోల్లు పట్టంగ బొ
బ్బలు నార్పుల్ వటుసింహనాదములు ను♦త్పాదిల్ల ధాత్రీస్థలిన్. 191

చ. మలఁగి మలంగి భీమపతి ♦ మందిరమండలసిద్ధభూమికిన్
దొలఁగి తొలంగి యుచ్చలిత ♦ తోయతరంగపరంపరోద్ధతిన్
జెలఁగి చెలంగి యారభటి ♦ శీర్ణధరాధరధాతురేణులం
గలఁగి కలంగి పాఱె వడి ♦ గౌతమకన్యక దక్షవాటికన్. 192

తే. దేవదుందుభులు దివీధి♦దీటుకొలుప, నమరు లందంద పుష్పవ♦ర్షములు గురియ
మునిజనంబులు జయజయ ♦ ధ్వనులొనర్ప, దక్షవాటంబుచొచ్చె గౌ♦తమతనూజ.

వ. ఇవ్విధంబున గోదావరీపుణ్యవాహిని నంగొని వచ్చిన సప్తర్షులు పరమహర్షోత్కర్షంబున.

శ్రీభీమనాథేశ్వరుఁడు దనకుఁదాన ప్రతిష్ఠితుండగుట.

తే. తారు దలఁచిన శుభవేళ ♦ దప్పకుండ, సంప్రతిష్ఠితుఁడై సమ♦ర్చనము గొన్న
యమృతలింగంబు భీమనా♦యకునిఁ జూచి, చాల విస్మయమందిరి♦ సప్తమునులు.

వ. ఇట్లాశ్చర్యంబునుం బొంది. 196

ఉ. తారు వినిశ్చయించిన ప్ర♦ధానముహూర్తము దప్పకుండఁ గా
మారి ప్రతిష్ఠఁ బొందుటకు ♦ నాత్మల సంతసముల్ వహించి యె
వ్వారలకో మన్ముఁగైకొనక ♦ నారక మే మొనరింప నున్న సం
స్కారము తారచేసి రెడ ♦ సందున నంచుఁ గలంగి యెంతయున్. 197

తే. రోషసంరంభములును సం♦తోషములును
హృదయములఁ బిక్కటిలనున్న ♦ ఋషుల కడకు
నంతరిక్షంబు నందుండి ♦ యతిరయమున
భానుమంతుండు భక్తిసం ♦ భ్రమము లెసఁగ. 198

వ. వచ్చి యభివాదనంబు చేసి ముకుళితకరకమలుండై కమలమిత్రుం డమ్మహాము
ల కిట్లనియె. 199

చ. పరమమునీంద్రులార మిముఁ ♦ బ్రార్థన సేయుచు విన్నవించెదన్
గరుణ దలిర్ప మీ చనవుఁ ♦ గైకొని నన్ను ననుగ్రహింపుఁ డీ
తెరువున మీకు నంకిలులు ♦ దీర్పఁగఁ గాలవిలంబమైన దా
హరుఁడు ప్రతిష్ఠితుండు నగు ♦ నప్పుడు నేనటు పూజచేసితిన్. 200

క. మీ రొనరించు ప్రతిష్ఠా, ప్రారంభము నాకుఁ జేయ ♦ నలవియె శ్రీద
క్షారామవిభుఁడు జగదా, ధారుఁడు గైకొనియెఁ దనకుఁ ♦ దానప్రతిష్ఠన్. 201

క. మేలెట్టి దట్టి శోభన, కాలము సరిగడచె నేని ♦ కాదని కంతే
కాలుఁడు కారుణ్యాసము, న్మీలితమతిఁ దనకుఁదాన ♦ నిలువంబడియెన్. 202

మ. తనకుం దాన ప్రతిష్ఠితుండయిన యీ♦దక్షాధ్వరధ్వంసి నే
మును పూజించితిఁ బిమ్మటన్ హరియు నం♦భోజాతగర్భుండునుం
గని కైసేసిరి యంతమీఁద సురలున్ ♦ గంధర్వులుం జేరి య
ర్చనముల్ చేసిరి మీరుఁ జేయుఁడు తగన్ ♦ సమ్యక్సమారాధనల్. 203

తే. అనిన సంయములును గాల ♦ యాపనమునఁ, జంద్రశేఖరు సంప్రతి ♦ ష్ఠాపనంబు
తమకు సిద్ధింపకునికి సం♦తాపమొందఁ, బలికె నాకాశవాణి వి♦స్పష్టఫణితి. 204

ఉ. ఓ పరమర్షులార కరు ♦ ణోదధియిందువతంసుఁ డాత్మసం
స్థాపితుఁ డయ్యె మీ దెసఁ బ్ర♦సాదము పేర్మి భవత్ప్రియత్నసం
స్థాపితుఁడైనవాఁడ యిది ♦ సత్యము మీరు మనంబులోన సం
తాపముఁ బొందకుండుఁడు ప్ర♦ధానము భక్తియె కాదె యిమ్మహిన్. 205

తే. అల్పమే మీరు చేసిన ♦ యట్టి భక్తి, యభవమూర్ధాభిషేకార్థ ♦ మధికభక్తిఁ

దెచ్చితిరి గౌతమీమహా • దివ్యతటినిఁ, బాదపీఠోపకంఠభూ • భాగమునకు.

మ. అభిమానించిన మీరలేడ్వురుఁ బ్రతి • ష్ఠారంభకాలంబునం
దభిషేకించిన తిగ్మభానుఁడును నే•కార్థక్రియన్మించువాం
డ్రుభవార్చారతి నెంచ మీర లెనమం•డ్రుం నిల్పినా రంబికా
విభునిక్ సత్యము నేను చెప్పితి నభో • వీథీవిటంకంబునన్. 207

తే. మీర లెనమండ్రుభుజగేంద్ర•హారునొద్ద, భక్తిఁబూజింపఁ బెట్టుఁడు• పాశుపతుల
వారిపేరష్టమూర్తులు• గారవమున, వారుదాఁక ననర్ఘు లె•వ్వార లైన. 208

తే. అష్టమూర్తివిశిష్టాన్వ • యప్రసూతుఁ, డర్హుఁడే పాటివాఁడైన • నభవునంట
వేదశాస్త్రపురాణసం • వేదియైన, నితరుఁ డర్హుండు గాఁడు భీ• మేశునంట.

వ. అని యాకాశవాణి మీరలును సూర్యుండును సములని యుద్దేశించి పల్కిన విని హర్షంబునొంది మహర్షులు నభోమణి నభినందించి యతండును దాము నుహేమకుంభంబుల సప్తగోదావరప్రవాహాంబుపూరంబులు దెచ్చి యయ్యభవు నభిషేకించి పూజించిరి; సప్తర్షిసమానీతగావున నమ్మహానదికి సప్తగోదావరాహ్వయంబు సంభవించె నని చెప్పుటయు శ్రీభీమేశ్వరమహాదేవుమాహాత్మ్యంబు వినవేడుక యయ్యెడునయ్యాశానుపుణ్యకథావిధానంబు వినుపింపవే యనుటయు.

మ. అవనీభారధురీణ రీణరిపునై • న్యాధీశధీశక్తివై
భవలీలాజితకావ్య కావ్యరచనా • పారీణతావాస నా
సవభోగప్రతిమాన మానవినయా • చారార్థసంభార భా
రవిసంకాశమహాకవీంద్రపరిష • త్పరిస్తూయమానోదయా. 211

క. కాశ్యపగోత్రపవిత్ర య,వశ్యాయధరాధరోద్భ • వాధిపభక్తా
వేశ్యాకటాక్షదీక్షా, వశ్యవిహారాపహసిత • వాసవతనయా. 212

మాలినీ. కమలభవవధూటీ • కంఠకల్హారమాలా
సముదితమధుహారా • సౌరభాసారలక్ష్మీ
సముధికరుచిసంప • త్సార సారస్వతశ్రీ
హిమితసుకవిరోధీ • ద్ధృత్సరోజాతజాతా. 213

గద్య. ఇది శ్రీకమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ సకలవిద్యాసనాథ శ్రీనాథనామధేయ ప్రణీతం బైన శ్రీభీమేశ్వరపురాణం బనుమహాప్రబంధంబునందుఁ జతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరస్వామినేనమః.

శ్రీభీమేశ్వర పురాణము

పంచమాశ్వాసము.

వత్సలాంఛనోపమ
భావభవాకార మంత్రి • పరమేశ్వర పా
రావారనిభగభీరా
దేవాధిపసుప్రసన్న • దేవయయన్నా. 1

వ. అక్కథకుండు శౌనకాదిమహామునుల కిట్లనియె. 2

తే. ధర్మపారాయణుండునై • శ్రావరుణుఁడు, వెండియును నిట్టులని చెప్పె • విశదఫణితి
గాఢసమ్మోదభవనేత్ర • కంకణునకు, మంకణునకాత్మధృతభోగి • కంకణునకు. 3

వ. అనంతరం బావివస్వతుం డాత్మప్రతిష్ఠితంబైన యద్దివ్యలింగంబునందు శివసన్ని
ధానంబు సేయఁదలంచి. 4

సూర్యుండు కైలాసమున కరిగి శివుని దక్షారామమునకుఁ దోడి తెచ్చుట.

సీ. ద్యోస్థలినక్షత్ర • ధూళిపాళీకేళి-చుళికితస్వర్ణదీ • జలచరములు
వైజయంతీపట • వ్యాక్షేపసంభూత-మారుతోద్ధూతేందు • మండలములు
సింహికాసుతకంఠ • సీమాపునర్దండ-చక్రధారావ్యథా • ప్రక్రమములు
రథరథ్యనిశ్వాస • రంహస్సముద్భ్రాంత-గగనగంగాతరం • గచ్ఛటములు

తే. సైన్ప్రస్థానవేగంబు • లలితయిల్ల, నభ్రఘంటాపథంబున • నరుగువాఁడు
గతికినోకమూర్తిఁజాలించి • కదలిచనియె, శీఘ్రమున ద్వాదశాత్ముండు • శివునిగిరికి.

ఉ. భాసురయక్షనాథదిగు ♦ పాంతకలాపవిలాస మైనకై
లాసముచక్కటిం జడల ♦ లాఘవమొప్ప రథంబు డిగ్గి వి
శ్వాసపురస్సరంబుగ ది ♦ వాకరుఁ డిందుకళాకిరీటునా
వాసముఁ జేరవచ్చి తల ♦ వాకిట వారితుఁ డయ్యె నందిచేన్. 6

వ. ఇట్లు వారింపంబడి. 7

తే. విపులశాఖాశిఖామంత్ర ♦ వితతి నినుఁడు, సంస్తుతించెను నందికే ♦ శ్వరునిఁ బ్రీతి
బ్రహ్మవిష్ణుపురందర ♦ ప్రముఖులైన, వేల్పులును నట్లుపొగడరా ♦ వృషభరాజు. 8

వ. ఇట్లు పొగడినఁ బ్రసన్నుండై నందికేశ్వరుండు గొనిపోవఁ బోయి కోపకుటిలనిటలతటఘటితభీషణభ్రుకుటిభంగాభంగముఖముఖరభయంకర భృంగిభృంగిరిటహుంకృతిభయమానవిబుధసంతానానుసంధానంబులైనకక్ష్యాంతరంబులు ప్రవేశించి ముందట వేదవేదాంతవిద్యావందితచరణారవిందుండును జండకిరణశశిమండల ప్రభావిభాసమానఫణామణిగణాభిరామకుండలితకుండలిపతికుండలాలంకారమండితగండస్థలుండును బ్రళయకాలదహనదగ్ధభువనభవనభస్మాలేపధవళితదేహుండును నఖండబ్రహ్మాండభాండశతకోటివిలయకాలమృతశతధృతిరుండమాలికాభూషణుండును నైయున్న నప్పు డాప్రదీప్రంబుగాఁ గొన్ని సచరాచరబ్రహ్మపారాయణంబులు పఠియించునవియును గొన్ని ఋగ్వేదంబు గుణియించునవియును గొన్ని యజురామ్నాయం బామ్రేడించునవియును గొన్ని సామవేదంబుఁ జదువునవియును గొన్ని యథర్వణవేదం బాఖ్యానం బొనరించునవియును సంస్తుతియించునవియును నట్టహాసంబు సేయునవియును నైన యావిధిశిరంబులచేతంగ్రుచ్చినదండ పుండరీకముకుళమండితడుండుభంబునుంబోలె బ్రకాశింపఁ గంఠకోణంబునఁ గంఠికోపరినీలంబునుంబోని కాలకూటంబున సంఘటిల్లు భ్రాంతిసంతమసంబునకు ఖద్యోతంబులునుంబోలె విద్యోతించు కంకణాశీవిషవిషానలవిస్ఫులింగంబులవలన దుర్నిరీక్ష్యుండగుచు వికటజటాటవీజూటకుహరవిహరమాణస్నిగ్ధపరిముగ్ధతరలహారిపవనపూరితంబులైన యాపీడవిధిశిరఃకరోటికందరక్రోడంబులఁ బొటిల్లు ఘుమఘుమాఘోషంబుభీషణభూషాభుజంగంబులనిద్రాముద్రాగ్రంథినిగ్రహింపఁ గొంజడముడి బిగియించి నెట్టియంబు చుట్టిన జగజెట్టిపాప జేనియాదలమాణిక్యంబుల తురంగలి మెఱుగులు వెనువెంట మింటదాఁకనుజరిగి ధగద్ధగనిగనిగ వెలుగుటంజేసి యప్పుడప్పుడ యనలస్తంభంబున నావిర్భవించినభంగి నంగీకరింపుచు నగ్రగరళపరిమళాఘ్రాణంబునంజేసి మూర్ఛిల్లినవిధంబున నిరంతరధ్యానస్తిమితలోచనులై యుభ

యపార్శ్వంబుల సనకసనందనసనత్సుజాతాదియోగీశ్వరులు పరివేష్టింప శేఖరశశాంకునకుఁ గ్రొత్తగాఁ గాళరాత్రికళత్రంబును గల్పించినట్లు పొలిసిన పచ్చియేనికతోలుపచ్చడంబు జంగాళంబుగా వైచుకొని చరణభూషణశేషాహిశిఖామణి ప్రతిబింబితాంబరుండగుటంజేసి ఘోరవిషవితరణమహాపరాధక్షమకై పయోధి వచ్చి పాదంబులపయింబడిన భావంబు భజియింప ధారాజలబిందుదంతురంబునుంబోని వారణాసురకుంభకూటవిదారణంబున హత్తిన ముత్తియంబులతోడఁ జాలనాభీలం బగుత్రిశూలంబు కేలం గీలుకొల్పి కఠినశమనశిరస్స్ఫాలనంబునంగట్టిన శ్రీపాదారవిందంబునం దాపించిన బిరుదుకటకంబున ఘటియింపంబడివెలుంగుయాదఃపతిమేదోమృతంబు జడ్డున గడ్డుకొనినపూసాదిత్యుపలువరుసయంతంబున నుప్పతిల్లు త్రుళ్లుమెఱుంగులు పెల్లుగనుల్లసిల్ల విలసిల్లుచు విశ్వజగదుత్పత్తిగుప్తివిపత్తికారియగు పురారిం గనుంగొని జయజయశబ్దపూర్వకంబుగాసంస్తుతి యొనర్చి ముకుళితకరారవిందుండై. 8

తే. బ్రహ్మవిష్ణుమహేంద్రాది ♦ పరివృఢునకు, నద్రిరాజన్యకన్యాస ♦ మన్వితునకుఁ
ప్రమథగణభూతబేతాళ ♦ పరివృతునకు, హరున కినుఁడు నమస్కార ♦ మాచరించె.

వ. ఇట్లు ప్రణామానంతరంబున భాస్వంతుండు గౌరీకాంతునకు నిజాగమనప్రయోజనం బెఱింగించినఁ దదనంతరంబ. 10

ఆ. ఇనునితోడిచెలిమి ♦ నిభరాజవదనుండు, విన్నపంబు చేసె ♦ విశ్వపతికి
నమృతమథనవేళ ♦ నావిర్భవుండైన, భుజగహారుఁ జూడఁ ♦ బోద మనుచు. 11

సీ. విఘ్నాధినాథుండు ♦ విన్నవించినమీఁదఁ-బర్వతాత్మజ విన్న ♦ పంబు చేసెఁ
బర్వతాత్మజ విన్న ♦ పంబొనరించిన-వెనుకఁ గ్రౌంచఘ్నుండు ♦ విన్నవించెఁ
గ్రౌంచఘ్నుఁ డటు విన్న ♦ వించినయత్తఱి-మఱివిన్నవించెను ♦ మాతృగణము
బ్రాహ్మ్యాదిమాతృవ ♦ ర్గము విన్నవించిన-వెండియు భూతముల్ ♦ విన్నవించె

తే. నిందుధరునకుఁ గైలాస ♦ మందిరునకు, నభవ విచ్చేయు రవికిఁ బ్రి ♦ యంబుగాఁగ
నమృతవారాశినుదయించి ♦ యాంధ్రభూమి, దక్షపురినున్నయాదివ్య ♦ తనువుఁ జూడ

వ. అని యిట్లు విన్నవించిన విఘ్నేశ్వరుని మీఁది యనుగ్రహంబునను భవానిమీఁది కూర్మినిఁ గుమారునిమీఁది ప్రేమానుబంధంబునను బ్రాహ్మ్యాదిమాతృగణంబులమీఁది ప్రీతిని భూతంబులమీఁది యాదరాతిశయంబునను భాస్వంతునిమీఁది సంతోషంబునను మధ్యమలోకగమనోద్యుక్తుండై హరివిరించులం జూచి మహాదేవుం డిట్లనియె. 13

మహాదేవుఁడు ప్రమథగణసమేతుఁడై దక్షారామమునకుఁ బోవుట.

మ. కలవారందఱు దక్షవాటిగమనో ♦ త్కంఠాసముత్సాహదో
హలులైనారు సహస్రభానుఁడును న ♦ భ్యర్థింపుచున్నాఁడు మం
గళదివ్యామృతలింగదర్శనమునుం ♦ గర్తవ్య మాంధ్రక్షమా
స్థలికిం బోదమె యూరపోకకు వినో ♦ దంబుల్ పరీక్షింపఁగన్. 14

తే. పాయ కొకచోటఁ జదికిలఁ ♦ బడఁగ నుండ
నైనఫలమేమి యటు వినో ♦ దార్థ మరిగి
సంచరింతము గాక యీ ♦ జలజహితుని
ధర్మ మార్జిత్యమును బొంద ♦ దక్షపురిని. 15

వ. అని యానతిచ్చి యాక్షణంబ 16

క. చాటింపఁ బంచెఁ జంద్రకి, రీటుఁడు కైలాసనగపు ♦ రీవీథుల ఘుం
టాటంకృతితో దక్షుని, వాటికిఁ బయనంబు ప్రమథ ♦ వరులకు ననుచున్. 17

వ. అప్పుడు భవాని భవుసన్నిధిఁ జేతులు మొగిచి యిట్లని విన్నవించె 18

తే. పుట్టినిలుగాన నాకునె ♦ ప్పుడును బ్రేమ, దక్షవాటికిమీఁదనెం ♦ తయు ఘనంబు
సన్నిధానంబు సేయుమో ♦ చంద్రమౌళి, యమ్మహాపురిభీమలిం ♦ గంబుమీఁద. 19

తే. ఉత్తరంబునఁ గాశిపు ♦ రోత్తమంబు, మోక్షలక్ష్మికి సెబ్బంగి ♦ మూలమయ్యె
దక్షిణంబున నాభంగి ♦ దక్షవాటి, మూలమాగావుతను భోగ ♦ మోక్షములకు. 20

తే. కుంటి కుదుపు లశక్తులు ♦ కుష్ఠరోగు, లంధులును వృద్ధులును బాలు ♦ రాదిగాఁగఁ
గాశికరుగంగ లేని బి ♦ కారులెల్ల, మోక్షమును బొందుదురుగాక ♦ దక్షవాటి.

మ. కలిదోషంబున నిష్ఠురాత్మకులునుం ♦ గామాంధులుం బాపక
ర్మలు నజ్ఞానదవాగ్నిదగ్ధులును నై ♦ ప్రోద్యన్మహారౌరవా
వలిఁ గూలంగల దుష్టమానసులకుం ♦ వారాణశీతుల్యమై
కలుగుంగావుత ముక్తి దక్షపురి నీ ♦ కారుణ్యసంభావనన్. 22

తే. సర్వలోకంబులకును మో ♦ క్షదుఁడవైన, నీవు సన్నిహితుండవై ♦ నిల్చినపుడు
దక్షిణాపథ కాశి శ్రీ దక్షవాటి, భువనమాన్యంబ కద నాదు ♦ పుట్టినిల్లు. 23

వ. అని విన్నవించిన యనంతరంబ యంబికావల్లభుండు మందరాచలకూటంబ
నంబోల్చి సంస్మృతిమాత్రంబునం బొడచూపి నిల్చిన వృషభంబు నెక్కి యత్యో
చితంబుగా నమందానందంబున గిరిరాజనందన వెనుకదెస నిఱియం గౌఁగిలిం
చుకొనియుండఁ దమతమ వాహనంబుల నారోహణంబుచేసి బ్రహ్మాదులు పరి

వేష్టించి చనుదేర శంసితవ్రతులైన యక్షసురసిద్ధసాధ్యులు ముందటం గొలన
బలిసి యేతేర హృద్యంబు లగుగద్యపద్యంబులు తుంబురునారదాదులు పఠింప
వేదఘోషంబులు జయజయశబ్దంబులు వేణువీణాకాహళాదిపంచమహావాద్య
నాదంబులు కుంజరబృంహితంబులు తురంగహేషితంబులు చెలంగ మూషకా
రూఢుండై వినాయకుండు మున్నాడి నడువ సుబ్రహ్మణ్యుండు మయూరవా
హనుండై కదిసికొలువ వసురుద్రాదిత్యులు దుర్గావీరభద్రభైరవులు నంతరాం
తరంబులం జండీశ్వరాద్యసంఖ్యాతప్రమథగణంబులు బలిసికొలువ కైలాసభ
వనంబుననుండి యక్షీణవిభవంబున దక్షారామంబు డాయంజను దెంచునప్పుడు.

తే. పొగడి రందు నికుంభకుం • భోదరులును
బెరసి భద్రమహాకాళి • భృంగిరిటులు
పాయు బగళంబు తొలఁగు వి• చ్చేయుఁడనుచుఁ
బార్శ్వములయందు మిగులనా•ర్భటము సేయ. 25

వ. అంత నీలకంఠుఁడు పురోపకంఠంబునకు విచ్చేయునప్పుడు. 26

గీ. విషమకఠిననిమ్నవీథీ • విటంకంబు, నంతరాంతరముల • నరసియరసి
యక్షకర్దమమున • యక్షేశ్వరాదులు, సవరచేసి రధిక•సంభ్రమమున. 27

క. ఘుసృణప్రసూనరసమునఁ, బసపుంజూర్ణమునఁ జంద్ర•పాంసులముక్తా
విసరముల సుర లొనర్చిరి, పసగా శంఖాబ్జముఖ్య • బహుచిత్రంబుల్. 28

వ. వెండియు సువర్ణారవిందసందానితసుందరమందారమాలికాభిరామంబును సం
స్తంభితశాతకుంభదండమండితధ్వజోపశోభితంబును నానావిపణిమార్గన్యస్త
సంఘటితమాణిక్యమయూఖరేఖాకిమ్మీరితదశదిశాముఖంబును వరవిశేషవిభవ
లక్ష్మీధామంబును నగుదక్షారామంబుఁ బ్రవేశించు నప్పుడు. 29

శివుఁడు దక్షారామంబుఁ బ్రవేశించుట.

ఉ. అక్షతగంధపుష్పఫలహారి • హిరణ్మయపాత్రహస్తలై
దక్షపురీవిలాసినులు • తామరసాయతలోచనల్ సహ
స్రాక్షుఁడు భీమలింగమున • కర్పణచేసిన యప్సరల్ విరూ
పాక్షు నెదుర్కొనం జనిరి • యందియలంఘ్రులఘల్లుఘల్లనన్. 30

తే. భావహావవిలాస వి•భ్రమము లమరఁ, జంద్రశేఖరు నగరియ•చ్చరలపిండు
తగ సమర్పించె నర్ఘ్యాది • దంపతులకు, రత్నదీపాంకురముల నీ•రాజనములు.

ఉ. శైలతనూజ తోడుగఁ బ్ర♦సాదగుణంబున మాటిమాటికిన్
మేలములాడుచున్ నిజస♦మీపమునన్ గుహమాతృభద్రషం
డాలముఖప్రధానగణ ♦ నాథులుగొల్వఁగ భారతీశల
క్ష్మీలలనేశ్వరుల్ గదిసి ♦ చెప్పెడు విన్నప మాలకింపుచున్. 32

తే. భూమి దక్షిణపాథోధి ♦ పుణ్యసీమఁ, బ్రజలు చేసిన భాగ్యమై ♦ భవసమృద్ధి
శ్రీమహాదేవుకరుణాని ♦ రీక్షణంబు, గౌరిముఖరాజలక్ష్మియుఁ ♦ గానఁబడియె.

శా. సంతోషించిరి దక్షిణాపథజనుల్ ♦ సాక్షాద్విరూపాక్షునిం
గాంతాసంయుతునందివాహు శశిరే ♦ ఖాజూటకోటీరు వే
దాంతాభ్యర్చితపాదపంకజుని ద♦క్షారామమధ్యంబునం
దంతన్ సంభృతసౌఖ్యుఁ గంటి మిదె క♦న్నారంగ నం చెంతయున్. 34

క. నాగేంద్రకర్ణకుండలు, నాగేంద్రత్వక్కటీరు♦ నగరాజసుతా
సౌగంధ్యలలితదక్షిణ, భాగుం గనుగొంటి మిట్టి ♦ భాగ్యము గలదె. 35

గీ. అని సమస్తజనంబులు ♦ నభినుతింప, నల్లనల్లన వేంచేసె నంధకారి
దక్షవాటికఘంటాప♦థంబునందు, హరిశతానందశక్రాది ♦ సురులు గొలువ.

వ. ఇట్లు భీమేశ్వరసదనాంతరంబుం బ్రవేశించి. 37

తే. గారవించెను విధి శిరగి ♦ కంపమునను
నాదరించెఁ బ్రియోక్తుల ♦ నబ్జనాభు
మించు మందస్మితమున మ♦న్నించె శక్రు
హరుఁడు గరుణించె సురలఁ గ♦టాక్షదృష్టి. 38

చ. సకలదిశాముఖంబులుఁ బ్ర♦సన్నములయ్యెఁ బ్రదక్షిణార్చియై
యకలుషలీలఁ గైకొనియె ♦ హవ్యవహుండు హవిర్విభాగముం
బ్రకటితసౌఖ్యకారియయి ♦ పాయక వీచె సమీరణంబు త్ర్యం
బకుఁడట భీమనాయకుని ♦ మందిరమధ్యముఁ జొచ్చునత్తఱిన్. 39

సీ. గంగాజలాపూర్ణ ♦ గాంగేయమణికుంభ, హస్తాబ్జములఁ గొండ♦ యప్సరసలు
ఫలపుష్పకిసలయ ♦ ప్రచురపాత్రవిశేష, హస్తాబ్జములఁ గొండ♦ యప్సరసలు
నిర్మలానేకమా♦ణిక్యనీరాజన, హస్తాబ్జములఁ గొండ♦ యప్సరసలు
లాజాక్షతాదిక♦ల్యాణవస్తువ్రాత, హస్తాబ్జములఁ గొండ♦ యప్సరసలు

తే. నాటపాటల బ్రమొక్కుల • నభినుతులను, నర్థి సేవించి రొకకొంద•అప్సరసలు
అపుడు రెండవ కైలాస•మనఁగ నొప్పె, నభవుఁ డే తేర భీమనా•యకునినగరు

వ. మఱియు ననేకప్రకారంబుల దివ్యాంగనారచితోపచారంబు లంగీకరింపుచు నాంగీరసదత్తశోభనలగ్నంబున మునుల యాశీర్వాదంబులు చెలంగ నందివాహనంబు డిగ్గి నిజభుజావలంబనావతీర్ణయగు నపర్ణహస్తాబ్జంబు కరపల్లవంబున నవలంబించి ముందట జలధరవాహుఁడు వేత్రహస్తుండై సందడి నెడంగలుగ జడియ మార్గశీర్షశుద్ధచతుర్దశి యందు రోహిణీనక్షత్రంబున సిద్ధయోగంబున యోగీశ్వరేశ్వరుండు. 41

తే. దాఁటెఁ బ్రాసాదదేహళి • దర్పకారి, ధరణిధరరాజపుత్రి కై•దండ యొసఁగ
నమ్మహాదేవి కుచమండ•లమ్ము సోఁకి, యంగకంబులఁ బులకంబు•లంకురింప. 42

వ. అప్పుడు. 43

ఉ. తా మును చేసినాఁడ నొక • తప్పని చిత్తములోఁ దలంచునో
యేమనునో తనుం గనిన • నీశ్వరుఁ డంచు భయంబుతోన యా
స్వామికి నర్చనం బొసఁగె • శంబరశత్రుఁడు దక్షవాటికా
ధామవిలాసదీర్ఘికలఁ • దన్వగఁ బూచిన హల్లకంబులన్. 44

తే. మును కటాక్షైకవీక్షణాం•భోరుహముల, నర్చనము లిచ్చి రఖిలలో•కాధిపునకు
శివునిఁ బూజించి రప్సర•స్త్రీలు పిదప, హస్తపంకజపుష్ప • హారములను.

తే. కామమునులోభమును ముక్తి•కాంతయందు, మోహమదములు బాలక•ముగ్ధలందు
నధికపాపాత్ములం దధ•ర్మాత్ములందుఁ, గ్రోధమాత్సర్యములు జన•కోటికొదవె. 46

వ. అనంతరం బాశివుం డభ్యంతరమందిరంబునఁ బ్రవేశించి హరివిరించిప్రముఖబృందారకులచేత మధుపర్కాద్యుపచారంబులు గైకొని కక్ష్యాంతరంబులు గడచి గర్భగృహమండపంబునందు నూత్నరత్నస్వరూపంబైన శ్రీభీమనాథమహాదేవస్వయంభూజ్యోతిస్సుధామయమహాలింగంబు నాగమోక్తప్రకారంబు లనర్చించి యాపాదమస్తకంబు తద్రూపంబు ముహూర్తమాత్రంబు చింతించి.

శ్రీకంఠుఁడు దక్షారామ భీమేశుతో నైక్యతం బొరయుట

శా. కైలాసాచలకేలిమందిరుఁడు శ్రీ•కంఠుండు సోత్కంఠుఁడై
పాలేయాచలరాజకన్యకయుఁ దా•బ్రహ్మాదిదేవవ్రజం

బాలోకింపఁగ నైక్యతం బొరసె దక్షారామభీమేశుతోఁ
ద్రైలోక్యంబును దివ్యలింగశివతాదాత్మ్యంబు వర్ణింపఁగన్. 48

సీ. అవ్యయం బనవద్య మాద్య మచ్యుత మజం, బవ్యక్త మప్రమేయం బనంగఁ
బరఁగి కైలాసభూధరసమాగతమైన, తేజంబుతోఁ గూడి తేజరిల్లె
దక్షవాటీపురాధ్యక్షభీమేశ్వర, శ్రీస్వయంభూదివ్యసిద్ధలింగ
మమృతపాథోధిమధ్యాంతస్సముద్భూత, మమలపరంజ్యోతిరాదికంబు

తే. భువనబీజంబు కైవల్యభోగదాయి, యఖిలకళ్యాణకారి విశ్వాద్భుతంబు
పూజఁగొనియెనుమురభిదంబుజభవాది, దేవతాకోటిచే సంప్రతిష్ఠఁబొంది. 49

వ. బ్రాహ్మీప్రధానసప్తమాతృకలును నందిమహాకాళాదిప్రమథగణంబులును హరి విరించిప్రముఖబృందారకులును బురందరాదిలోకపాలకులును వసురుద్రాదిత్య మరుద్విశ్వేదేవాశ్వినీదేవతలును సిద్ధసాధ్యులును విద్యాధరగోరగులును గ్రహ నక్షత్రతారకంబులును బితృగణంబులును మూర్తంబులును నమూర్తంబులు నగు చరాచర్మంబులన్నియు నానారత్నగంధపుష్పధూపదీపనైవేద్యాదులు సమర్పించి ప్రదక్షిణంబు లాచరించి నమస్కరించి స్తుతియించిరి. తదనంతరంబ వెండియు. 50

లక్ష్మ్యాదులు శ్రీభీమేశుని స్థుతించుట.

క. సిరివాణిగౌరిసతియు, న్నరుంధతియహల్యశచిమొదలగు సత్పరమపతివ్రత లర్చిం,చిరి దక్షారామనిలయు శ్రీభీమేశున్. 51

వ. ఇట్లు పూజచేసి పరమపతివ్రతలు ముకుళితకరాంబుజలై శ్రీదక్షవాటీపురాధ్యక్ష భీమేశ్వర భీమనాథ భీమశంకర భీమలింగ మహాదివ్యలింగ యవాఙ్మానసగోచర సనకసనందనసనత్కుమారసనత్సుజాతాది యోగీంద్రులు నపారంబైన నీమహిమఁ గొనియాడ నేరరు, అటుగావున మిమ్ముస్తోత్రంబు సేయ మాబోంట్ల తరంబె? నిర్గుణుండవు సగుణుండవు గుణాతీతుండవు గుణాధ్యుండవు నీవొక్కగుణంబున బ్రహ్మవై సృజియింతువు ఒక్కగుణంబున విష్ణుండవై పాలింతువు ఒక్కగుణంబున రుద్రుండవై సంహరింతువు, సర్వభూతాంతరాత్మ భావనా పరమపావనా, నీవు చంద్రసూర్యాత్మదీధితివై యహోరాత్రస్వరూపంబున వర్తింతువు, పృథివ్యాపస్తేజోవాయురాకాశాది పంచభూతాత్మకజీవాత్మకస్వరూపంబున వర్తింతువు సర్వభూతాత్మప్రవిష్టుండవు, సర్వేంద్రియగుణాధారా, సర్వేం

ద్రియవర్జిత సర్వసర్వాత్మకరూపంబున సర్వంబుననుభవింతువు, సర్వశక్త్యాత్మక సర్వభూతగుహాశయ యని నమోనమశ్శబ్దంబులతోడ నిన్నుశ్రుతులు సంస్తుతించు శుద్ధుండవు బుద్ధుండవు సుఖివి సదానందుండవు సదాముక్తుండవు మముఁబోటి కామిను లల్పబుద్ధులు మిమ్ముఁ బ్రస్తుతింపఁగలవారలా క్షమియింపు క్షమియింపుము రక్షింపు రక్షింపుము అగోచరచరిత్ర యగోచరబలాబల మహర్షియోగీంద్రులకు దుర్లభుండవు సంసారివి అసంసారివి భవుండవు అభవుండవు మంగళుండవు అమంగళుండవు భుజంగభూషణా, నిన్ను నీవ యెఱుంగుదువు సర్వాతీతుండవు, తాపసప్రియుండవు, తపోలభ్యుండవు నిజకర్మనిష్ఠులైన కర్మఠులు నిన్ను భజియింతురు నీకుఁ బ్రణామంబులు సేయుదురు జ్ఞానంబున నొండె అజ్ఞానంబున నొండె నీ మహిమార్ణవంబున మునింగి దరిచేరం దెరువెఱుంగక నీవే తక్క నితఃపరంబెఱుంగక మా యాత్మశుద్ధికొఱకుఁ దోఁచినట్లు వర్ణించెదముగాని శక్తిగలిగి కాదు దేవదేవ మహాదేవ దేవతాసార్వభౌమా దేవాదిదేవ దేవదేవేశ మహాలింగ తపోవిశేషంబునం బర్వతాత్మజ నీ దేహంబున సగపాలు గొనియె నీ దేవికి నమస్కారంబు నీకు దండప్రణామంబు కటాక్షించుమని ప్రార్థించిరి. తదనంతరంబ ఓసర్వమంగళా భువనేశ్వరీ సర్వమంగళదాయినీ నీకు మ్రొక్కెదము మమ్ము రక్షింపుమని మహాదేవికిం గేలుదోయి నొసలిపయిం గీలించి యోమహాదేవ మహానుభావ శశాంకశేఖర నమస్తేనమస్తేనమః అని యనేకప్రకారంబుల స్తుతియించిన. 52

చ. వికటజటాకుడుంగమున • వెన్నెలఱేని ధరించి వీనులం
బ్రకటితనాగకుండలభ • రంబులు వ్రేలఁగ సుప్రసన్నుఁడై
వికవికనవ్వుచుం గరము • వేడుకతోఁ బొడచూపె భీమనా
యకుఁడు మహాపతివ్రతల • కంబికతోఁ గరుణాగుణంబునన్. 53

తే. ఇట్లు ప్రాదుర్భవించి స • ర్వేశ్వరుండు, వరము లెన్నేని యాపతి • వ్రతల కొసఁగి
యంత నంతర్హితుండయ్యె • నఖిలసురులు, గానఁ గానంగ భీమలిం • గంబునందు.

వ. అప్పుడు సమీపవర్తియగు బృహస్పతికి దివస్పతి యిట్లనియె. 55

దివస్పతి బృహస్పతిని దానములఁగూర్చి యడుగుట.

క. దాతృత్వము దానంబును, దాతవ్యం బనఁగ నెద్ది • ధర్మవిధిజ్ఞా
దాతవ్యం బెయ్యది వి, ఖ్యాతము భవ్యానుజన్మ • యానతియీవే. 56

క. దేవతలకు బ్రాహ్మణులకు, నీవలయు పదార్థ మెద్ది • యెఱిఁగింపఁ దగుం
జీవా బహుదాతవ్యులు, గావున రాజులకుఁ దెలియఁ • గాఁదగవగుఁబో. 57

వ. అనిన విని వాస్తోష్పతికి గీష్పతి యిట్లనియె. 58

భూదానమహిమ.

క. పురుహూత భూమిదానము, పరమము దానములయందు • బహువస్తుతతుల్
ధరణీతలమునయందును, విరళంబై యెపుడునుద్భ • వించుటకతనన్. 59

క. సర్వపదార్థాశయమగు, నుర్వి మహీసురుల కిచ్చు • నుత్తముల కగున్
సర్వప్రదానఫలమును, గీర్వాణాధీశ యేటి • కిన్సంశయముల్. 60

చ. రజతము కాంచనంబు నవ • రత్నములుం వనముల్ తటాకముల్
గజతురగాదిజంతువులు • గంధము పువ్వులుఁ బండ్లుఁ దేనియల్
ద్విజునకు వేలువేలు కడు • వేడుక నిచ్చుటకంటెఁ బ్రీతిఁ ద
త్ప్రజననకారణంబగు ధ • రాస్థల మిచ్చుట యిచ్చు టన్నియున్. 61

తే. ధరణిసర్వగుణోపేత • ధాన్యజనని
సస్యశాలిని నెవ్వాఁడు • శాంతబుద్ధిఁ
బాత్రమునకిచ్చు నతనికి • ధాత్రియుండు
నంతకాలంబు సకల సౌ • ఖ్యములు గలుగు. 62

సీ. కృతదక్షిణంబు ల • గ్నిష్టోమములు వెక్కు, యజనించునట్టి పు • ణ్యాత్ములకును
జ్ఞానదయాసత్య • సంతతవిజితేంద్రి, యత్వముల్ గురుదేవ • తార్చనములు
మొదలుగాఁగలపుణ్య • ములు సేయుధన్యుల,కధికుండుభూప్రదుం • డండ్రుబుధులు
పరమపాతివ్రత్య • పరిపాటి పాటించు, తరుణికంటె మహీప్ర • దాత పెద్ద

తే. వాఁడనూనగోత్రుండును • వాఁడుఘనుఁడు
వాఁడు పుణ్యగరిష్ఠుండు • వాఁడు బుధుఁడు
వాఁడు విశ్రాంతిమంతుండు • వాఁడు దాత
యెవ్వఁడే వేదవిప్రున • కిచ్చు ధరణి. 63

తే. కాలమృత్యువు వెసఁ దోలి • కఱవ వెఱచు
నహిమరోచియు నెండగా • యంగ నణఁగు
నగ్ని శంకించు నెరమంట • లప్పళింప
భూమిదానంబొనర్చిన • పుణ్యతముని. 64

క. స్వామిహితమొప్పగను సం, గ్రామమునన్ శరపరంప•రలు పయిఁ గురియం
గామృతిఁ బొందిన శూరుఁడు, భూమీదాతకుఁ బ్రభావ•మునఁ గట్టుపడున్.

తే. అయిదుతరములపూర్వుల•నవులమీఁద, నందఱను గాచునూర్ధ్వలో•కాలయములఁ
గమియఁబండినవివిధస•స్యములతోడి, యవనిదానంబు చేయుపు•ణ్యాత్మకుండు.

క. అనుములు గోధూమంబులు, మినుములు సెనగలును బండు•మేదిని భూదే
వున కిచ్చు నెవ్వఁ డతనికి, ననపాయస్వర్గసౌఖ్య•మబ్బు మహేంద్రా. 67

ఉ. హాటకపీఠికాధవళ • హర్మ్యమదావళశంఖకాహళీ
ఘోటసితాతపత్రములు • క్రొత్తమెఱుంగులు వోనిభామినుల్
మేటిధనంబు వస్త్రములు • మేదినియీఁగికి నెంచిచూచినం
సాటికి రావుగాన నిది•సత్ఫల మభ్రమునాథవాహనా. 68

తే. శ్వేతపక్షంబులోపలఁ•బెరుగునెట్లు, దినదినంబును నీహార•దీప్తిదీప్తి
నవ్విధంబునఁ బెరుగు ని•త్యాభివృద్ధిఁ, బంటపంటకుభూదాన•భర్తఫలము. 69

తే. పాతకము చేసియైనను • బరితపించి, ధరణిదానంబు చేసిన•ధన్యుఁ డడఁచు
నయ్యఘముఁ దథ్య మిదినిర్జ•రాధినాథ, కుబుసమూడ్చెడి మేటినా•గువునుబోలె.

తే. ఒకఁడు హయమేధ మొనరించు•నొక్కరుండు
భూమిదానంబొనర్చునీ • పురుషులందుఁ
దారతమ్యంబు లేదంద్రు•తత్త్వవిదులు
ధర్మములు రెండు నొక్క వి•ధంబ కాన. 71

ఉ. కాంచనకింకిణీయుతము • కామగమంబును దేవతాప్సర
శ్చంచలలోచనానికర • సంకులముం బ్రమదావహంబునై
మించిన దివ్యయానమున•మీఁదిజగంబులఁ గ్రీడసల్పు ని
ర్వంచన భూమిదాత యగు • వాఁడు పురందర పెక్కువర్షముల్. 72

క. భూమికి సరియగు వస్తువు, భూమికి సరి యైన విధియు•భూమీదాన
స్వామికి సరియగుపుణ్యుఁడు, లేమికి సందియ మొకింత•లేదు మహేంద్రా. 73

తే. భూమిదానమె దాన•మంభోదగమన, సూనృతమె సారధర్మంబు•సురవరేణ్య
యనృతమే పాతకంబు స•హస్రనయన, తెలియఁజెప్పితినీకుసం•దియమువలదు.

దివస్పతి శ్రీభీమేశ్వరునకు భీమమండలంబు సమర్పించుట.

వ. అనిన విని దివస్పతి బృహస్పతిం బూజించి యతని యుపదేశంబున భక్తిశ్ర

ర్ధాతాత్పర్యవిశ్వాసంబులు మనంబునం బెనంగొన భూమీమండలంబుసస్యం
బును సోద్యానంబును సకూపంబును సతటాకంబును సపద్మాకరంబును సదక్షి
ణంబును సశాస్త్రోక్తంబును గా ధారాపురస్సరంబుగా శ్రీభీమేశ్వరశ్రీమన్మ
హాదేవునకు సమర్పించి యామహీసన్నివేశంబునకు భీమమండలంబను నామం
బు గల్పించె నదియెట్లనిన. 75

ఉ. అంబుధి మేఱ తూర్పునకు•నబ్ధియ సీమ యటు యామ్యదిగ్విభా
గంబునకుం బ్రతీచికిని•గౌతమి సీమ యుదీచికిం బ్రమా
ణంబు త్రియోజనంబు సుర•నాథుఁడు దక్షిణకాశి భీమలిం
గంబున కేకభోగముగఁ•గట్టడఁ జేసె వసుంధరాస్థలిన్. 76

తే. తుల్యభాగాతరంగిణి • తోడఁగూడఁ, గణ్వవాహినితోఁ గూడఁ•గనకరత్న
దివ్యపరిధానసహితంబు•దేవభర్త, ధరణిభీమేశ్వరున కిచ్చె•ధారపోసి. 77

తే. దాత త్రైలోక్యభర్త వృ•ద్ధశ్రవుండు, దేయ మంభోధిగౌతమీ•తీరభూమి
త్రిపురవిధ్వంసనుండు ప్ర•తిగ్రహీత, యింత యొప్పునె పరికింప•నీసమృద్ధి. 78

వ. ఇవ్విధంబునఁ బాకశాసనుండు పురశాసనుం డగుశ్రీభీమేశ్వర శ్రీమన్మహాదేవు
నకు నంగరాగాదిభోగవైభవవినోదార్థంబుగా గజాశ్వదాసదాసీగాణిక్య మాణి
క్యగోధేనుసహితంబుగా భీమమండలంబు దక్షారామసమేతంబుగా సమర్పించి
చాతుర్వర్ణ్యంబును రప్పించి యిట్లనియె. 79

సీ. ఓమహాజనులార•భీమమండలమహా, గ్రామఖండికభట్టి•కాద్రదైక
వాస్తవ్యులార వి•శ్వాసపూర్వకముగా, సావధానమనస్కు•లైవినుండు
ప్రాగ్దిశకును యామ్య•పశ్చిమంబులకును, నంభోధిగౌతము•లవధిచిహ్న
లుత్తరమున మూఁడు•యోజనంబుల తుద, పొలిమేఱ యిది చక్ర•వలయరేఖ

తే. యీమహాక్షేత్ర మేను స•ర్వేశ్వరునకు, నిందుధరునకు దక్షవా•టీశ్వరునకు
నిచ్చితిని ధారపోసి భీ•మేశ్వరునకు, నాసుధాకరతారకా•హస్కరముగ. 80

ఆ. వేలుకొండ్రు మీర • లేపురాంతకునకుఁ, బృథివియీగిబిడ్డ • బిడ్డతరము
బ్రతుకుఁ డాశ్రయించి • ఫణిరాజకుండలు, భీమనాథ దేవు • భూమిజనులు. 81

వ. అని యీప్రకారంబునఁ దెల్పుడు సేయుచు. 82

చ సురపతి మార్గశీర్షమున • శుద్ధచతుర్దశినాఁడు రోహిణిం
బొరసిన సిద్ధయోగమున • భూతల మిచ్చెఁ బయోధిగౌతముల్

గరుసుగఁదుల్యభాగయును • గంబ్రెడు లోనుగ దక్షవాటికా
వరునకు భీమనాథునకు • వారవధూత్రిశతద్వయంబుతోన్. 83

వ. ఇట్లిచ్చి ధర్మశాసనంబు వ్రాయించె నది యెట్లనిన. 84

ఉ. ఇప్పటిభూమిపాలురును • నింకట రాఁగలభూమిపాలురుం
దప్పకుఁడయ్య మత్ప్రవిహి • తస్థిరభూతలదానధర్మమె
ల్లప్పుడు మీకు నయ్యెడుఁ జి • రాయువు భాగ్యము వైభవంబుచే
నొప్పగుసుప్రతాపము సు • ఖోన్నతి గంధగజాదిలక్ష్మియున్. 85

వ. అని వెండియు. 86

సీ. కట్టించెఁ బట్టణ • శ్శాఖ విభాగము పైఁడిఁ-గల్పించె వప్రంబుఁ • గాంచనమున
మలిపించె బంగారు • ముల దేవగృహములు-కూర్పించె నట్టిండ్లు • కుందనమున
నిర్మించెఁ బ్రాసాద • నివహంబు గనకానఁ-జాటించె గవఁకులు • హాటకమున
రచియించెఁ గార్తస్వ • రమున గోపురములు-కీలించెఁ గేలిదీ • ర్ఘికలు భూరి

తే. నాటె మందారతరువులు • తోఁటలందు, వలఁతిసురభులఁగీలార • ములకునిచ్చెఁ
బోసె సిద్ధరసంబులు • పుష్కరిణులఁ, గోఁక నింద్రుండు దక్షిణ • కాశియందు.

తే. ఏకభోగంబుగాఁగ నే • లేఁలుగరుసు, గడలిసీమయు గౌతమీ • గంగమేర
కప్పురపుఁగ్రోవికాశ్మీర • ఖండ మవధి, యేలె విశ్వకుటుంబి భీ • మేశ్వరుండు.

మ. సరిసామంతుఁడు శ్రీకుమారవనికా • చాళుక్యభీమేశ్వరే
శ్వరదేవుం డుపకంఠబాంధవుఁడు శ్రీ • సంవేద్యరాడ్భైరవుం
డిరవుంబొర్వను బల్వలేశుఁడు మృకం • డేశుండుగా నేలె ని
ద్ధరణీమండలి భీమనాథుఁడు నిరా • తంకప్రతాపోద్ధతిన్. 89

తే. కట్టెఁబట్టంబు యువరాజు • గజముఖునికి, రాణివాసంబు తుహినాద్రి • రాజతనయ
కూర్మిసైన్యాధినాథుండు • గొమరసామి, యిలకుఁ బతి యైనదక్షవా • టీశ్వరునకు.

శా. శ్రీకంఠుండు త్రిలింగభూవలయమున్ • శ్రీభీమనాథేశ్వరుం
డేకచ్ఛత్రముగా సమస్తభువనా • ధీశుండు పాలింపఁగాఁ
బ్రాకోన్ముద్రితమాధవీవిచికల • ప్రత్యగ్రసౌరభ్యల
క్ష్మీకం బైనవసంతకాల ముదయిం • చెన్ సౌఖ్యసంధాయియై. 91

వసంతర్తువర్ణనము.

తే. సకలదైవతమండల • సార్వభౌము, దక్షిణాపథకాశికా • ధవునిఁగొల్వఁ
గుసుమవిసరంబుఁగానుకఁ • గొంచువచ్చె, నఖిలభుతుచక్రవర్తిమ • ధ్యాగమంబు.

తే. కమిచె సురపొన్న వనలక్ష్మి • కబరిమీఁద, సంతరించినముత్యాల • జల్లివోలెఁ
బూచె సంపెంగ లారామ • భూమియందుఁ, గుసుమనారాచు చిచ్చుల • కోలవోలె.

శా. హేమంతావధిసంప్రబోధగురువుల్ • హృజ్జాతతేజోగ్నిధా
య్యామంత్రాక్షరముల్ పటీరగిరివ • న్యామందవాతూలముల్
వేమాఱుం గలశీతనూభవవధూ • వేణీభరాంతగ్రిప్రసూ
నామోదగ్రహయాళువుల్ పొలసె ద • క్షారామమధ్యంబునన్. 94

చ. దిగదిగఁ జేరవచ్చి రతి • దేవి యపాయముఁ బొందకున్న కై
తగవున రత్నకుండలక • దంబకముం దను వేఁడిపుచ్చుకోఁ
దెగువ మనోభవుండు తియ • తియ్యనిసింగిణివింటికొప్పునన్
దగిలిచె దక్షవాటివని • తా చికురంబులఁబోలు శింజినిన్. 95

తే. పాంథనివహంబు పొలియ • త్పాతకారి, ధూమకేతువుఁబోలి పెం • స్లోఁటనడుమ
విరిసెఁ గ్రొవ్వారినాగ • కేసరపుఁబువ్వు, మీఁదిధూమంబుభంగిఁదు • మ్మెదలు వెడలె.

శా. సంధుగ్ధార్ణవచంద్రమండలశిఖి • జ్వాలాతటిద్వల్లరీ
కందర్పేక్షుశరాసనాచ్యుతతనూ • గంధర్వవంశోద్భవల్
హిందోళంబునఁ బాడి రచ్చరలు భీ • మేశుం ద్రిలోకాధిపున్
మందారద్రుమవాటియందు సుమనో • మైరేయముల్ గ్రోలుచున్. 97

మ. అళికోలాహలసంభ్రమంబును శుక • వ్యాజృంభముల్ శారికా
కులసల్లాపములున్ విహారవిపిన • క్షోణీవిభాగంబునం
గల పుంస్కోకిలకంఠకోమలకుహూ • కారప్రపంచంబుతోఁ
దలఁపించెన్ రతికాంతమూలరథినీ • ధాటీసమారంభమున్. 98

వ. మఱియును దత్సమయంబున భువనోత్సంగమంగళాలంకారం బైనదక్షారామంబునఁ బరిసరారామంబులయందుఁ బరమపరిపాకభిదురఫలాపీడదాడిమీక్రోడనీడాక్రీడచ్ఛిక్రోడయూధంబును, బరినమ్రతామ్రచూడచూడాతామ్రకిసలయామ్రేడితమదనసామ్రాజ్యపూజ్యంబును, నవకుసుమమధుపానహర్షితపుష్పతరుపుష్కితలావణ్యవిశేషంబును, వనదేవతాతాళవృంతాయమానదళనిచయరోచనామేచకమోచారణ్యంబును, బరిసరావనిరుహనివహావకులఘనసన్నిస్రంస్యమాణశీధురసధునీజంబాలజాలవనవిభాగంబును, మదచపలచంచరీకచక్రచరణతాడనచంచలచంపకదాడిమీప్రసవమంజరీరజఃపుంజసముత్పుంజనికుంజంబును, గంధసారగిరిగంధవాహప్రవాహలహరికావిహారబహుళితభూతనూతనక్రముకకుహళీ

గర్భనిర్భరామోద మేదురంబును నగుచు జగదాహ్లాదంబు సంపాదింపుచు విజృంభించిన. 99

సీ. కర్పూరకస్తూరి♦కలఁ గోట నిర్మించి-కుంకుమద్రవమునఁ♦గొమ్మఁ దీర్చి
యగురుజంబాలంబు♦నందు బెందడి చేసి-పన్నీరువెల్లువఁ ♦ బరిఖఁ దాల్చి
పవడంపుఁజివురుల♦గవకు లుత్పాదించి-తమ్మిరేకుల బోరు♦తలుపు లెత్తి
రత్నాంకురంబుల♦రంగవల్లి రచించి-పట్టుపుట్టంబులఁ♦బడగ లెత్తి
తే. లలితశృంగారరచన న♦లంకరించి, విబుధగంధర్వ లామని♦ వేళలందు
భీమనాథునినగరియా♦రామరేఖఁ, బూజ చేసిరి సహకార♦భూరుహముల. 100

క. కిసలయరసజిహ్మగహిమ, వ్యసనాకులపికకుహూభ♦వత్పంచమమై
కుసుమసమయావతారము, రసముంచెను జగములంగ♦రాగాంబునిధిన్. 101

ఉ. జాదురజాదురంబు మృదు♦చర్చరిగీతులు వారుణీరసా
స్వాదమదాతిరేకములఁ♦జంద్రిక కాయఁగ దక్షవాటికా
వేదులమీఁదటన్ గనక♦వీణలు మీటుచుఁ బాడి రచ్చరల్
మోద మెలర్పఁగా భువన ♦ మోహనవిగ్రహు భీమనాథునిన్. 102

చ. అనువగు కానుదీఁగె లసి♦యాడఁ బయోధరముల్ వణంకఁగాఁ
గనకమరాళికీరకల♦కంఠమయూరరథాధిరూఢలై
వనితలు భీమనాయకుని ♦ వారక యేసిరి కమ్మదేనియల్
చినుకు పసిండితేఁజెఱకు ♦ సింగిణివిండ్లను బుష్పబాణముల్. 103

వ. తదనంతరంబ. 104

ఉ. చంచలనేత్ర హేమరథ ♦ సౌధశిరోగ్రహకూటకోటిపైఁ
గాంచనపత్రపద్మమునఁ ♦ గర్ణికమధ్యమునందు నిల్వ ని
ర్వంచన నేసె నంతపరి ♦ వర్తనచిత్రవిలాసలీల న
ర్తించుచుఁ బుష్పబాణముల ♦ దేవశిఖామణి భీమనాథునిన్. 105

తే. ఆజ్ఞ వాటించెఁ గేలివి ♦ హారములకు, భీమనాథుండు దేవతా ♦ గ్రామిణులకు
గంధకర్పూరకస్తూరి ♦ కాప్రశస్త, వస్తుకోటులు నొసఁగె న♦వారితముగ.

వ. అప్పు డప్పురంబున నంగనాజనంబులు. 107

మ. జిల్గుగుంజెంద్రికవన్నె చేలలును గా♦శ్మీరాంగరాగంబులున్
వలిముత్యంబులభూషణంబులును భా♦స్వత్కేతకీపత్రికా

విలసద్వేణులుఁ జొక్కమై మెఱయఁగా ♦ వేల్పుంజకోరేక్షణల్
లలి భీమేశ్వరు రాజశేఖరునిఁ గొ ♦ ల్వ న్వచ్చి రొక్కుమ్మడిన్. 108

శా. బీజాపూరఫలేక్షుచారుమణికుం ♦ భీమేచకేందీవరాం
భోజంబుల్ సమయోచితంబులుగ శం ♦ భుం జేరి కుంభస్థలీ
రాజార్ధాభరణంబు దక్షనగరీ ♦ రామాసముత్తుంగవ
క్షోజద్వంద్వశిఖాంకురస్ఫురణఁగై ♦ కొన్విఘ్నరాజర్ష్మిలిన్. 109

తే. సానికూఁతుల పల్లవో ♦ ష్ఠములఁ బోలు, దాసనపుఁబువ్వుదండఁ గం ♦ ధర ధరించి
పసిఁడిబుఱ్ఱటకొమ్ము చే ♦ పట్టివచ్చె, భవునిఁగొలువంగఁ బాతాళ ♦ భైరవుండు.

చ. మగఁటిమిఁ జెంద్రగుజ్జురస ♦ మంటినవామపదాంబుజంబుపై
నిగళము నాసురాసురవి ♦ నిర్జితమా బిరుదందె ఘల్లనం
బొగడలు బొండుమల్లియలు ♦ పొన్నలు పావడచొళ్ళియంబునన్
నిగిడిచి వీరభద్రుఁడు చ ♦ నెన్ శశిమౌళిసమీపభూమికిన్. 110

వ. అప్పుడు బ్రహ్మాదిదేవతలును నింద్రాద్యష్టదిక్పాలకులును నందిభృంగిరిటికుంభ నికుంభకుంభోదరచండీశ్వరమహాకాళప్రముఖు లగునసంఖ్యాతప్రమథులును సుర గరుడోరగకిన్నరగంధర్వసిద్ధసాధ్యవిద్యాధరరాక్షసులును భూతబేతాళశాకినీ డాకినీగణంబులును సమయోచితాలంకారంబులఁ గైసేసి వృషకేతునిం గొలిచి యుండి రంత. 111

శా. ప్రీత్యుత్ఫుల్లనఫాలనేత్రుఁ డగు శ్రీ ♦ భీమేశ్వరస్వామి ని
ష్ప్రత్యూహం బగుసౌహృదంబున హరి ♦ బ్రహ్మాదులన్ భ్రూలతా
ప్రత్యుద్బోధనసంజ్ఞ చేసి కనుగి ♦ ర్పం జాగె గంగోదకా
హాత్యాక్షేపహృతిప్రపంచములు ద ♦ క్షారామమధ్యంబునన్. 112

సీ. హారాళముగఁ జల్లె ♦ నెలనాఁగ యొక్కర్తు-కుంభోదరునిమీఁదఁ ♦ గుసుమరజముఁ
గుటిలకుంతల భృంగి ♦ రిటిమోమునం దోర్తు-తాఁకించె నొసలఁ గం ♦ ధంబుఁ బసుపు
వక్షంబు లక్షించి ♦ వైచె గందపుటుండ-వీరభద్రుని నొక్క ♦ నీరజాక్షి
చెవిలోనఁ బాఱంగఁ ♦ జిమ్మె గొజ్జఁగనీటఁ-గాలభైరవు నొక్క ♦ కలువకంటి

తే. కొమ్మ యొక్కతె యందందఁ ♦ గొమరసామి
యాదలల యందు జవ్వాది ♦ యసలు గలిపెఁ
బునుఁగు మణికుంభమున నించి ♦ పోసె నొక్క
పొలఁతి విఘ్నేశ్వరుని కుండ ♦ బొజ్జమీఁద. 118

ఉ. నేతుల నూనెలం బసుపు • నీరునఁ గుంకుమచెందిరంబులన్
నూతనగంధసారముల • ను న్నొనరించిరి కేలితంత్రముల్
కౌతుక మొప్ప దక్షవని • కాపురవీధుల భూతకోటితో
మాతృకగోఁగు నూకసతి • మండమదేవియు ఘట్టతల్లియున్. 114

వ. అంత.

తే. మాళవీదేవి శ్రీభద్ర • కాళిమీఁదఁ, బరిమళముతోడి చిఱుబంతి • పసుపుఁ జల్లె
గాజుకుప్పెలఁ గస్తూరి • కాజలంబు, కర్ణికారాంబపై నించెఁ • గర్ణమోటి. 115

ఉ. ఘట్టతరూద్ధతిం గరిము • ఖంబునఁ బీలిచి గౌతమీనదిం
బుట్టిన సత్ప్రవాహజల • పూరముఁ ద్రుస్సన న్నూఁదుచుం బురీ
హట్టమున న్మధూత్సవవి • హారము సల్పెను గౌరిదేవితో
ల్పట్టిగణేశ్వరుండు సుర • భామిను లోలమునం దొదుంగఁగన్. 116

మ. ప్రమదంబొంపెసలార మేనకయు రం • భామంజుఘోషాతిలో
త్తమలున్ వెండియుఁ గల్గునప్సరసలుం • దారాధిపోత్తంసునిన్
బ్రమయం జల్లిరి గంధసారమునను • బన్నీటఁ గాశ్మీరపం
కమునన్ సంకుమదంబునం బునుఁగునం • గర్పూరఖండంబులన్. 117

తే. అచ్యుతునిమీఁదఁ జల్లె దు • గ్ధాబ్ధికన్య, భారతీదేవి పద్మజు • పైనిఁ జల్లె
శచిమహేంద్రునిఁ జల్లె వ • సంతకేలి, గంధకర్పూరకస్తూరి • కాజలంబు. 118

మ. అగురుం గుంకుమధూళియుం దిమిరసం • ధ్యారాగసంస్పర్శముం
గగనాభోగము సంధ్యకాలమున నాఁ • గాన్పింప నాభంగికిం
దగియెం జుక్కలువోలెఁ దాండవగణా • ధ్యక్షుండు తుండంబున
న్నెగయంజల్లినసప్తసింధుజలవే • ణీబిందుసందోహముల్. 119

వ. అట్టియెడ మున్న కిన్నరులు చల్లినఁ బెల్లునెఱసిన ఘుసృణకుసుమకేసరధూళీపాళియు, విద్యాధరసందోహంబులు రువ్వినం జిందిన మవ్వంపుఁ జెందిరంబును మచ్చరించి విచ్చలవిడి హెచ్చుగా నచ్చరలు చిమ్మినఁ గ్రమ్ము కుసుంభాంభఃపూరంబును, నంగనాజనంబులపై సుడిసి తడిసి యార్ద్రాంగరాగశీకరాసారవాహిన్యగుగంధవాహప్రవాహంబును, ధారాళకరాళరక్తచందనాంబుసంసిక్తవసుంధరాభాగంబును, గలయం గెంపుపెంపుసంపాదింప నకాండసంధ్య నావహించిన నం దుచితవ్యవహారయోగ్యంబు లై పొడచూపినయంధకారంబునుం బోలె గంధర్వకరవికీర్యమాణకస్తూరికారేణువిసరంబులవలనను

గుసుమకస్తూరికాసాంధ్యరాగాంధకారంబులకుఁ దోడై పొడచూపసేతెంచు
చుక్కల చక్కఁదనంబునకుందోఁబుట్టైనహాయలపనాపాణిపల్లవవిక్షిప్తంబులైన
పచ్చకప్పురంబు పలుకులును, జెదర లంబోదరకపోలానిలంబులవలన రోలం
బనికురుంబంబులు నెగయుటయును బరస్పరసంసర్గార్ధవశంబున వశంబులుఁ
సముద్ధతినిగుడించు పసిండితమ్మిమొగడలు మెండుమండుటయుఁగంగా మూర్తం
బగు మకరకేతనభుజప్రతాపదావానలంబు ఛటచ్ఛటాశబ్దంబుల చాడ్పునఁ
జెలంగుచున్న యక్షకర్దమప్రక్షిప్తలాక్షాకరండసంఘట్టనస్వనంబుల వలనను
దొట్టితొట్టి యెడనెడమడువులుగట్టినసజ్జకపుగొజ్జంగనీరునందుఁ బ్రతిబింబించు
నప్సరఃకాంతల వదనారవిందంబులలోపలం బడితేలియాడఁగా వాడనిచేమంతి
బంతులవడువునై కొలంకుల చందంబు నొందం బున్నాని కరిగాడికొదమతు
మ్మెదకదుపులను గదిరి తొరఁగు గుహ్యకమండలీకృతపుండ్రేక్షుకోదండపృష్ఠ
నిష్ఠ్యూతనూతనకువలయాస్త్రంబులవలనను నిశాటకరహాటముఖనఖసముల్లిఖితం
బైనసంకుమదపంకంబువలనను, నడిదెసల నంతంతజాఱిపడియున్న కమల
మృణాలకాండంబువలనను, వరంబును బదిలంబుగా నమర్చిన కేదారంబు
తెఱంగుఁదోఁచుటకునీడై చతురహాళికుండు జల్లుపరువపుమరువంపుమొలకల
చెలువునం బెల్లుడుల్లు ప్రమథగణవిభ్రష్టవిమలహారయష్టిముక్తాఫలంబులవల
నను వసంతర్త్వారంభంబు త్రిభువనదృక్ప్రియతమం బయ్యె నయ్యవసరంబున.

తే. బహుళకస్తూరికామేఘ • పటలమునకు, శీకరాసారమయ్యె గొ • జ్జెంగనీరు
వలుద వడగండ్లునయ్యె న • వ్వర్షమునకుఁ, గామినులుచల్లు కర్పూర • ఖండవితతి.

వ. ఇవ్విధంబున వసంతోత్సవం బవధరించి భీమేశ్వరుండు హరిబ్రహ్మాదిదేవతలకు
నింద్రాద్యష్టదిక్పాలకులకు నరకిన్నరకింపురుషసిద్ధసాధ్యగంధర్వయక్షరాక్ష
సగణంబులకు భృంగిరిటికుంభనికుంభకుంభోదరవీరభద్రకుమారవిఘ్నేశ్వర
నందిమహాకాళపాతాళభైరవకాలభైరవాదిప్రఖ్యాతప్రమథులకు బ్రాహ్మ్యాది
మాతృవర్గంబులకు శక్తిచతుష్టయంబునకు శ్రీమహాలక్ష్మీసరస్వతీశచీదేవీప్రభృతి
పరమపతివ్రతాతిలకంబులకు నప్సరస్త్రీలకు సముచితప్రకారంబులఁ గట్నం
బు లిప్పించి దివ్యశ్రీస్వయంభూతజ్యోతిర్లింగమూర్తిశక్తిసహితంబు పరమానం
దంబునం బొందె ననంతరంబు సప్తఋషులు గంగాజలసప్తగోదావరీజలంబుల
నభిషేకించిపూజించిభీమలింగంబునిట్లని ప్రత్యేకంబు ప్రత్యేకంబుస్తుతియించిరి.

సప్తముని స్తోత్రము.

తే. వేయుముఖములుగలకాద్ర♦వేయవిభుఁడు
నెఱయ శక్తుండు గాఁడఁట ♦ నిన్నుఁ బొగడ
నేకముఖమునఁ బొగడంగ ♦ నెట్లు నేర్తు
నిన్ను శ్రీదక్షవాటికా ♦ నీలకంఠ. 126

క. మిహిరలవంబులఁ దారా,గ్రహనక్షత్రముల వచ్చు ♦ గణుతింప భవ
న్మహిమార్ణవగుణరత్నము, లహికంకణ యెవరికైన ♦ నలవియె పొగడన్. 127

తే. అధిక మైనతపంబు మూ♦ల్యంబుగాఁగ, నర్ధదేహంబు గౌరికి ♦ నలముకొన్న
జాణ దేవర నిను నాత్మ♦సంస్తుతింతు, దక్షిణాపథకాశికా♦ధామ భీమ. 128

క. ఎవ్వని కిరీటమునకుం, బువ్వై కడునొప్పు నన్న♦భోవాహిని లే
జవ్వనపుఁదుహినరుచితో, నవ్వేలుపు భీమనాథు♦నభివర్ణింతున్. 129

క. అర్ధకపాలము కేలను, నర్ధనిశాసార్వభౌముఁ♦డౌదల నెడమన్
అర్ధాంగలక్ష్మి గౌరియు, వర్ధిల్లఁగ నొప్పు భక్త♦వత్సలుఁ గొలుతున్. 130

క. సాధారణమతి సహజత,బోధనుగాఁ దలఁచి రతివి♦భుం డెవ్వనిదృ
క్క్రోధాగ్నికి నింధనమగు, నాధూర్జటి నహరహంబు♦నభివర్ణింతున్. 131

క. అస్తంగమితసురద్విప, హస్తన్యస్తత్రిశూలు♦నంతర్విధి సం
విస్తృతవిజ్ఞానోదయుఁ, గస్తూరీసదృశనీల♦కంఠునిఁ దలఁతున్. 132

తే. విశ్వునకు శాశ్వతునకు వి♦శ్వేశ్వరునకు, విశ్వరూపాత్మకునకు మ♦హేశ్వరునకు
శ్రీస్వయంభూమహాసుధా♦స్నిగ్ధలింగ, భీమనాథేశ్వరునకు న♦ర్చింతు మనసు.

తే. భీమ భీమేశ్వరేశ్వర♦భీమనాథ, భవ భవారణ్యపావక♦భవ్యమూర్తి
భర్గ ఫాలాక్ష భసితాంగ♦ఫణివిభూష, శిఖిశిఖాభాసమాన భ♦జింతు నిన్ను. 134

తే. శర్వు సర్వేశ్వరేశ్వరు♦సర్వవంద్యు, శర్వు సర్వప్రదాయకు♦సర్వధాత
శర్వుసర్వంసహామహీ♦చక్రధరుని, శర్వు వర్ణింతు దేవతా♦సార్వభౌము. 135

శా. వేదాతీతుని వేదవేద్యుని శివున్ ♦ వేదాంతవేద్యున్ భవున్
వేదాంతోపనిషద్రహస్యముఁ జతు♦ర్వేదీవిహారాలయున్
వేదాంగాదిపురాణముఖ్యవిలస♦ద్విద్యాగమప్రక్రియా
వేది న్నిన్నె భజింతు నెమ్మనమునన్ ♦ విశ్వేశ భీమేశ్వరా. 136

క. కామేశ్వరు నీశ్వరునిం, గామితఫలదానకల్ప♦కముఁ గామరిపున్
గామాతీతుని దేవ, గ్రామణి నిను నాశ్రయింతు♦గౌరీరమణా. 137

క. ఆనందజ్యోతినిఁ బర, మానందానందమూర్తి♦నవ్యయునిఁ ద్రిలో
కానందామృతదాయి మ, హానందుని వృషభవాహు♦నభివర్ణింతున్. 138

సీ. ఓమహాలింగంబ♦యోమహాదేవుండ - యోమహాత్ముఁడ దేవ♦యోమహేశ
యోమహాసంపత్ప్రి♦యోగదీక్షాదక్ష- యోమహాపాపేంధ♦నౌఘదహన
నీమూర్తిసంస్మృతి♦నీనామసంస్మృతి- నీకథాశ్రవణంబు♦నిఖిలదురిత
యూథాంధకారసూ♦ర్యోదయం బఖిలక-ల్యాణనికాయసం♦ప్రాప్తిహేతు
తే. వంబికాకుచకుంభద్వ♦యాంగరాగ, పరిమళాసారవాసిత♦బాహుమధ్య
దక్షిణాపథకాశికాం♦తర్విహార, గిరిశ శ్రీభీమనాథ ర♦క్షింపు మమ్ము. 139

వ. అనిసప్తఋషులు సంస్తుతించిరి తదనంతరంబ యరుంధతీదేవియు హంసవాహన పశుసఖిచండికాపరిచారికాసముదయంబును ననేకప్రకారంబులఁ బ్రశంసించి యథాశక్తిం బూజించిరి. 140

క. ఈసప్తమునిస్తోత్రము, వ్రాసినఁ జదివినను వినిన♦వర్ణించినఁ గై
లాసపతి దక్షవాటిని,వాసుఁడు జనులకు నభీష్ట♦వరము లొసంగున్. 141

వ. అనిన విని మంకణుండు మునీంద్రా సదాశివుమాహాత్మ్యం బింకను నాకెఱిం గింపవే యని యడుగుటయు వసిష్ఠమునీంద్రుం డిట్లనియె. 142

గీ. కల్పవృక్షం బదేటికిఁ♦గామధేను, సముదయం బేల యిష్టార్థ♦సంపదలకు
నిశ్చయంబుగ మనసులో♦నిల్చెనేని, చాలదా మర్త్య రక్షింప♦శంభుభక్తి.

గీ. శంభుపదభక్తులకు వినా♦శంబు లేదు, కదియ నీశానుభక్తులఁ♦గల్మషములు
నాదియందుఁ బ్రతిజ్ఞగా♦నానతిచ్చెఁ,జంద్రచూడుండు నిజభక్త♦జనముఁగూర్చి.

సీ. భోగీంద్రభూషణు♦భూతిదిగ్ధాంగుని- నాఖీలశూలాయు♦ధాగ్రహస్తుఁ
గాకోలవిషనీల ♦ కంధరాభాగుని-గజచర్మపరిధాన ♦ కటివిభాగుఁ
దాండవాడంబరో ♦ ద్దండదివ్యాకారు-నజవిష్ణువిబుధాధి ♦ పాభివంద్యు
గంగాతరంగసం ♦ కలితోత్తమాంగునిఁ-దైత్రిలోక్యరక్షాప్ర♦దానదక్షు

తే. నీశ్వ సాకారునొండె నొం♦డేవిభూతి,పతినిరాకారుఁగాఁ జూచి♦బహువిధములఁ
బూజసేయంగ నేర్చిన ♦ పుణ్యమతులు, వారు శివభక్తులందు రి♦వ్వసుధలోన.

క. శివధనము మ్రుచ్చిలించిన, శివధన మన్యాయవృత్తిఁ♦జెడిపోవంగాఁ
దవులక యుపేక్ష చేసిన, శివభక్తిద్రోహ మంద్రు ♦ శివభక్తివిదుల్. 146

గీ. శివునికై భిక్షచేసి యా♦ర్జించినట్టి,ద్రవ్య మాతంతయేనియుఁ ♦ దా స్వశింప
కభవునకు నెవ్వఁడొనరించు♦నర్పణంబు,వాఁడుశివభక్తముఖ్యుండు♦వసుధలోన.

క. మాటలు వేయును నేటికి, హాటకధాన్యాదిశివపదార్థములయెడం
జేటునకోర్వమి తుదిఁ బరి,పాటించినశంభుభక్తి పథము మునీంద్రా. 148

సీ. మహనీయసంప్రీతిమద్భక్తజనముల-నాదరింపుచునుండు నతఁ డొకండు
ఫలములుఁబక్వాన్నములుమాకునర్పింప-కనుభవింపకయుండు నతఁ డొకండు
పంచాక్షరీమంత్రపాఠంబు నిత్యంబు-నాచరింపుచునుండు నతఁ డొకండు
ననుఁబ్రస్తుతించునానాపురాణంబులు-సతత మావర్తించు నతఁ డొకండు
శిలలఁగాష్ఠంబులను మృత్తికలనునిసుక, లింగములలెస్సగాఁగఁగల్పించిభక్తి
నర్చనము సేయునతఁడొకం డనుచుఁ జెప్ప, శివుఁడుభక్తవిమర్శనచేయునపుడు.

వ. అదియునుంగాక రాగద్వేషఝషసంకులంబును గామక్రోధలోభమోహమద
మాత్సర్యమహాగ్రాహాకులంబును బుణ్యపాపతోయమహాప్రవాహంబును నైన
యీసంసారమహాంభోరాశియందుఁగర్మచోదితములైనజంతువులుమునుంగుచుఁ
దేలుచుం గొంతతడవు సుఖంబును గొంతతడవు దుఃఖంబును ననుభవింపుచు
నుండుదురు. కలియుగంబున శివభక్త్యుత్పన్నంబైయుండు. 150

గీ. అతివిశుద్ధాత్మ! చతురంఘ్రిఁగృతయుగమునఁ
ద్రేతఁ బాదత్రయమునవర్తింపుచుండి
ద్వాపరంబునయందుఁ బాదముల రెంట
వెలయు శివభక్తి యొకకాలఁ గలియుగమున. 151

గీ. కలియుగంబున ధర్మంబుకణువుగాన,నందుధర్మంబుఁ జేసినయతఁడుఘనుఁడు
నిండువేసవి మరుభూమినిర్మలముగఁ, జేర్మిసలిలాన్నసత్రంబుఁ బెట్టినట్లు.152

వ. అని మఱియు నొక ప్రశ్నంబు చెప్పెద. పూర్వకాలంబున 153

గీ. అభవునొకనాఁడుప్రార్థించియడిగె గౌరి, కలియుగంబునశివభక్తిఁ గాఁగిపోవు
నఖిలలోకహితంబుగా నానతిమ్ము, భక్తివిజ్ఞానయోగంబు పాలనయన. 154

వ. అని భవాని విన్నవించిన మహేశ్వరుండు. 155

గౌరికి మహేశ్వరుండు భక్తివిజ్ఞానయోగంబుఁ జెప్పుట.

గీ. అడుగవలసినయర్థంబ యడిగితీవు, కాఁగియుండెడు శివభక్తి కలియుగమునఁ
బాపకర్ముఁడె కాని యెప్పాట లేఁడు, పుణ్యకర్ముఁడు వికసితాంభోజనయన.156

సీ. ఎప్పుడుకలియుగం బేతెంచునాఁగమవృత్తిఁ-బాపంబులన్నియుఁ బ్రబలుచుండుఁ
బాపంబు లొకభంగిఁ బ్రబలయంబొందిన-నామీఁద దృఢభక్తి నాటుకొనును

నామీఁద దృఢభక్తి • నాటుకొన్నప్పుడు - ధర్మంబు వర్తించు • దరతరంబు
ధర్మంబు వృద్ధిఁబొం • దఁగఁ జిత్తమునఁబుట్టు - లింగార్చనావిధి • మంగళంబు

గీ. అంతట విభూతి యలఁదంగ • నాసపుట్టు, నంతమీఁదటఁ గల్గు రు • ద్రాక్షకలన,
పాశుపతమటమీఁదను • బదిలపడును, ముక్తిలతికకు నదిగదా • మూలదుంప. 157

వ. మఱియు నొక్కటి చెప్పెద సదాచారనిరతులైన బ్రహ్మక్షత్రియవైశ్యులును ద్రైవర్ణ్యశుశ్రూషాపరులై సత్యవాదులైనశూద్రులును బతివ్రతలైనపుణ్యస్త్రీలును నాత్మదర్శనంబునకు నధికారులు విశేషించి. 158

గీ. రాగవైషమ్యములులేక • ప్రజ్ఞగలిగి, మనములోన విరక్తి యె • వ్వనికిఁగలుగు
వాఁడె యధికారి బ్రహ్మకై • వల్యమునకు, వీఁడువాఁడని కులశుద్ధి • వెదుకవలదు.

సీ. బహుజన్మసంశుద్ధి • భాగ్యసంపదఁగాని - యోగవిద్యాశక్తి • నూన దాత్మ
యోగసామగ్రికి • నుచితసాధనములు - వాయుమార్గవిశుద్ధ • వర్తనములు
నాడీపరంపరా • క్రోడవాయుజయంబు - బలము చేతస్స్థితి • భాగ్యమునకుఁ
జిత్తంబు తనయాజ్ఞ • చేసివర్తించెన్నే - నిట్టట్టనఁగఁజాల • వింద్రియములు

గీ. యమనియమములు నాసన • ప్రాణనియతి, ధ్యానమును ధారణంబుఁ బ్ర • త్యాహృతంబు
ననసమాధియు నాఁగ న • ష్టాంగకలన, బ్రహ్మయోగంబు నిలసిల్లుఁ • బద్మనేత్ర.

గీ. దేవి ! సద్గురునాథోప • దిష్టసరణి, మనుజుఁడష్టాంగయోగంబు • నను వుపఱచి
యంతనద్వైతభక్తిఁగృ • తార్థుఁడగుచు, నన్నుఁగని ఘోరభవబంధ • నంబుఁబాయు

వ. రజ్జుజ్ఞానంబున సర్పభ్రాంతి నివృత్తి యగుచందంబున యోగంబున నన్నునాత్మం గనుకారణంబున నవిద్యానివృత్తియగు ననినఁ గృతాంజలియై త్రిపురహర ! యోగంబెయ్యది ? బ్రహ్మజ్ఞానంబెయ్యది ? యానతీవేయనుటయు. 162

గీ. శమము దమము తపంబును • శ్రద్ధ తాల్మి, మఱి సమాధాన మనఁగ ని • ర్మలవివేక
సాధనములాఱు వెరవులు • సంఘటిల్లు, మోక్షమునకంద్రు నిగమార్థ • మూలవిదులు.

గీ. బలిమిమై నింద్రియంబులఁ • బట్టితెచ్చి, నదిసుమీయిందువదన ప్ర • త్యాహరణము
సర్వసంసారదుఃఖప్ర • శాంతిహేతు, వేకచిత్తప్రకారంబు • నిదియసూవె. 164

వ. ధ్యానంబు సాకారనిరాకారంబులు సూవె. 165

గీ. నిర్గుణుని నిత్యశుద్ధుని • నిర్వికారు, నాత్మఁ గనుట నిరాకార • మనఁగఁ బరఁగు
శేషనదిచంద్రరేఖాది • చిహ్నధారి, ననుఁదలంచుట సాకార • మనఁగ వెలయు.

క. గురుఁడే యభవుఁ డభవుఁడే, గురుఁడని యెవ్వనకు గురున • కును భేదమెదం
బరికింపనిశిష్యునకే, గురుఁడ నభవుఁడనయి వాని • కోర్కులు దీర్తున్. 167

గీ. రాజసముమాని శిష్యుఁడు♦ప్రకటభక్తి, గురునిఁ గొలువంగఁదగు రాజుఁ♦గొలిచినట్లు
వినయమొప్పంగ నిశ్శోక♦వృత్తిసౌఖ్య, నిభృతుఁడందుఁ ద్రివర్గంబు♦నీరజాక్షి.

గీ. సర్వభూతములందును♦సమతఁ బూని, సత్త్వవిదుఁడయి యెవ్వాఁడు♦సంచరించు
నతఁడు శివభక్తుఁ డాతని♦నాదరింతు, నెట్టివేళలయందుఁ బూ♦ర్ణేందువదన.

సీ. పాపంబుపుణ్యంబు♦పాథఃప్రపూరంబు-దుర్వారమైనట్టి♦దుఃఖ మడుసు
కాంతాదిసుఖము సై♦కతవేదికాస్థలి-కందర్పవికృతులు♦కరడములును
ప్రాణభయంబు న♦క్రకులీరనివహముల్-చేతోవికారముల్♦క్షితిధరములు
బహుళదారిద్ర్యంబు♦బడబాగ్ని పిండంబు-విషయాభిలాషంబు♦విషముగాఁగ

గీ. సమధికంబైనసంసార♦జలధియందు, మునుఁగుచును దేలుచును గడ♦ముట్టఁబడని
జనులకెల్లను మత్పాద♦సరసిజములు, తెప్పయై యుద్ధరించు నిం♦దీవరాక్షి. 170

క. కామక్రోధావేశ, వ్యామోహాదుల నిజాన్వ♦యాచారంబుల్
వైముఖ్యమొనొందింపుచుఁ, బామరసంసారజలధిఁ♦బడుదురు కుమతుల్. 171

క. సుఖముల దుఃఖంబులుగా, సుఖములుగా దుఃఖములను♦జూతురు కుమతుల్
సుఖదుఃఖసమతఁ జూచిన, నఖిలభవాంభోధిఁ గడుతు♦రంబుజవక్త్రా. 172

సీ. మనసుఁ గామక్రోధ♦మదలోభముల కిచ్చి-సడలింతు రన్వయా♦చారసరణి
నన్వయాచారంబు♦లట్లుమాసి చనంగ-వర్తింతు రన్యాయ♦వర్తనమున
నన్యాయవర్తనం♦బది కారణముగాఁగ-బడిమునుంగుదు రుగ్ర♦భవపయోధి
భవపయోనిధిలోనఁ♦బడియుండి కాంతురు-నరకకూపమున ను♦న్మజ్జనంబు

గీ. నిరయమునఁ బెద్దకాలంబు♦నికృతిఁ బొంది, యిలకు వచ్చి జనింతురు♦హీనజాతి
హీనజాతి జనించి పా♦పానువృత్తిఁ, బాపులగుచుందు రటయధ♦ర్మపాతమునను.

గీ. ఎట్టి హీనాత్మునకునైన♦నేన శరణ, మెట్టిపుణ్యాత్మునకునైన♦నేనదిక్కు
నన్ను వర్ణింప మేలు మా♦నవులకెందు, సత్యమిది నమ్ము హిమధామ♦చారువదన.

వ. అనిన విని భవాని యెద్దాని నెఱింగి భవార్ణవంబువలన నిర్ముక్తులై పురాతన యోగీంద్రులు సనకసనందనసనత్కుమారసనత్సుజాతాదులు నిశ్శ్రేయసంబు నొందిరమ్మహాజ్ఞానంబు సవిస్తరంబుగా నానతిమ్మనిన నమ్మహాదేవుం డిట్లనియె.

మాలిని. శమదమపరినిష్ఠా♦సర్వభూతానుకంపా
సమనిగమనివృత్తి♦జ్ఞానవృత్తిప్రశాంతుల్
కమలదళనిభాక్షీ♦కల్గినఁ గల్గు నయ్యు
త్తమునకుఁ జిరకాల♦స్థాయికైవల్యలక్ష్మల్. 176

గీ. చిత్తమునఁ దుష్టియును నతు • ష్టియును లేక
యొడలిలో నన్య గృహమందు • నున్న భంగి
నిస్పృహుండయి యుండంగ • నేర్చె నేని
యతఁడు ముక్తుండు పద్మప • త్త్రాయతాక్షి. 177

గీ. అవనిగగనాగ్నివాయుజ • లాదు లైన
ప్రకృతిసంభూతముల వికా • రములఁ బాసి
యున్న నామూర్తిఁ బొడఁగాన • నొప్పు నేని
కతఁడు ముక్తుండు సుమ్ము హై • మాద్రితనయ. 178

వ. నిత్యానిత్యవివేకుండును నీషణత్రయవిరహితుండును సమాధిషట్క-సంపన్నుండును నంతరరిషడ్వర్గవివర్జితుండును నగువాఁడు ముముక్షుండు. 179

గీ. తత్పదార్థంబు పరమాత్మ • తలిరుఁబోణి, త్వంపదార్థంబు జీవుండు • తలఁచి చూడఁ
దత్త్వమారయ వేదసూ • త్రంబులోని, యర్థ మది చిత్తమందున • నలవరింపు. 180

గీ. ప్రత్యభిజ్ఞాన మనియెడి • ప్రత్యయమున, విశ్రుతం బైన యాత్మ భా • వింప వలయుఁ
బెద్దకాలంబునకుఁ గన్న • ప్రియవయస్యు, నానవాల్పట్టి తెలిసిన • యట్లు వోలె.

గీ. త్రాడుఁ జూచి భ్రాంతి • దందశూకంబని, యాత్మవలనఁ దలఁచి • నట్లు వోలె
వేదశాస్త్రజనిత • విజ్ఞానబలమునఁ, దెలివిపడ సియాత్మఁ • దెలియవలయు. 182

వ. నిత్యంబు సర్వగతంబు కూటస్థం బేకంబు దోషవర్జితంబు భ్రాంతివశంబున భిన్నంబై తోఁచు. ఘటాకాశంబు మహాకాశంబు భిన్నంబుగా నేర్చునే? జీవేశ్వరులకు భేదం బెక్కడిది? పృథివ్యాపస్తేజోవాయురాకాశంబులు శబ్దస్పర్శరూపరసగంధంబులు మాయాసంసారప్రపంచంబు లేను సదాసాక్షిస్వరూపకుండనైన జీవుండ నని సమాధినిష్ఠు లైన పెద్దలు తెలిసికొని పరమనిర్వృతి ననుభవింతురు.

సీ. ప్రణవాత్మవర్ణరూ • పస్పర్శనామూర్తి-ప్రణవంబు మూఁడక్ష • రములు గలది
యది పరబ్రహ్మ మే • కాక్షరంబున నొప్పు-నదిఋగ్యజుస్సామ • మందు నిలిచె
ననులోమకము ఉదా • త్తాదిస్వరములు కా-లంబులు వర్ణత్ర • యంబులవియు
వర్ణత్రయంబు స • ర్వంబు నంతర్భావ-మొందుట యది దేమి • సందియంబు
గీ. గతినకారముకారమ • కారములను, నాత్మమాయను జీవాత్మ • నాతుకొల్పి
జీవు నీశ్వరబుద్ధి భ • జింపవలయు, ధృతి దలఁగనీక యెప్పుడు • మతివివేక.

సీ. చైతన్య మెప్పుడు • సర్వంబుఁ దానయై-విలసిల్లుచుండు న • వ్వేళఁ గాని
విశ్వభూతములను • వీక్షించుఁ దనయందుఁ-బరిపాటి నెప్పుడ • ప్పాటఁ గాని

సకలభూతములకు♦సంతసంబునుఁబొంది-యెపుడు వర్తించుఁ దా♦నపుడుగాని
యఖిలలోకములకు♦నధ్యక్షుఁడైకను - నధ్యక్షుఁ డెప్పుడ♦య్యదనఁగాని
గీ. తన్నుఁ గేవలమాత్రగాఁ♦దలఁచియిష్ట, మతిశయముదృఢముగఁజూచు♦నపుడుగాని
జన్మదుఃఖజరావ్యాధి♦శాంతికరము, బ్రహ్మవిజ్ఞాన మారక♦పట్టువడదు. 185

గీ. జ్ఞానసంపద్నఁగాని మో♦క్షంబులేదు, కర్మశతమున నేనియో♦నిర్మలాత్మ!
జ్ఞానమనఁగ వేదాంతవి♦జ్ఞాన మబల!, యితరవిజ్ఞాన మజ్ఞాన♦మెంచిచూడ. 186

క. జ్ఞానాభ్యాసం బల్పం, బైన మహాపాతకముల♦హరియించును గం
జానన! దీపంబించుక, యైనను హరియించుఁ గాదె♦యంధతమంబుల్. 187

గీ. వహ్ని సందీప్తమై మహా♦వనమునందు, సరసనీరసతరుల భ♦స్మంబుసేయు
బ్రహ్మవిజ్ఞానమును నట్ల♦ప్రజ్వరిల్లి, శుభము నశుభము నొకటిగా ♦ సుడిసికాల్చు.

గీ. జలజపత్రంబు తనమీఁదఁ♦జల్లియున్న, యుదకబిందులతోఁ గూడ♦కున్నయట్లు
బ్రహ్మవిజ్ఞాని తనమీఁదఁ♦బడినయట్టి, విషయమలమునఁబడకుండు♦విమలచరిత.

గీ. భక్షితం బైనవిష మెల్లఁ♦గుక్షినఱుగు, విమలమణిమూలమంత్రౌష♦ధముల చేత
ననుభవించినవిషయాంబు♦లట్లయఱుగు, బ్రహ్మవిజ్ఞానమునఁ జేసి ♦ పరమమునికి.

శా. పూవుంబోణి! విశాలలక్ష్మిఁ గనుచుం ♦ బుష్పంబు మూర్కొంచు వీ
ణావాద్యంబులు వించు నిష్టమధురా ♦ న్నంబర్థి సేవించుచు
న్వేషభంగుల నిల్చుచు న్నడచుచు♦న్నిద్రింపు చోయీశ్వరా!
నీవే కర్తవు సుమ్ముఁటన్నపురుషు♦న్వేధించ వేదోషముల్. 191

గీ. జ్ఞానవైరాగ్యసంపన్నుఁ♦డయినపెద్ద, నెఱుఁగలేక యపహసించు♦నెవ్వఁడేని
వాఁడుగాల్పంగఁబడుఁ దీవ్ర♦వహ్నిశిఖల, రౌరవాదికఘోరనా♦రకములందు.

సీ. సజ్జనుండైన దు♦ర్జనుఁడైన మూర్ఖైనఁ - బండితుఁడైన నా♦తండె ఘనుఁడు
నిరపేక్షుఁ డాతండు♦నిర్వైరుఁ డాతండు-సమదృష్టియాతండు♦శాంతుఁడతఁడు
రా జిలజనులచేఁ ♦ బూజఁగైకొనుమాడ్కి-నతఁడుదేవతలచే ♦ నర్చఁగాంచు
నతనిపాదాబ్జంబు ♦ లంటినభూభాగ-మఖిలతీర్థములకు ♦ నభ్యధికము

గీ. వానిజన్మంబుజన్మ మ♦వ్వాఁడుసుకృతి, వాఁడుద్రొక్కినయి ల్లిల్లు♦వాఁడు దైవ
మేకొఱంతెయులేకుండు ♦ నింతి! యెఱుఁగు, బ్రహ్మవిజ్ఞానమయశీలి♦భాగ్యశాలి.

గీ. ఎవ్వనింటికి బ్రహ్మజ్ఞుఁ ♦ డేగ[illegible]చుఁ, బ్రియముఁగారుణ్యమునుగల్గి♦భిక్షగొనఁగ
వానిఁబిత్రుదేవతలు హర్ష♦వైభవమునఁ, బొగడుదురుకేలిన ర్తనా♦భోగకముగ.

క. అనుభవపర్యంతం బెవ్వనిచిత్తము తత్త్వవీథి ♦ వర్తించుమహా
త్ముని నాతనిఁ బొడఁగనుస, జ్జనులకు నాక్షణమ కిల్బి ♦ షంబు లడంగున్. 195

గీ. అన్వయము పావనంబు,కృ♦తార్థుఁడతఁడు,పుణ్యవతి వార్ధి వేష్టిత♦భూతధాత్రిఁ,
జెలఁగియోలాడునెవ్వని♦చిత్తవృత్తి,సచ్చిదానందమయసుధా♦సాగరమున. 196

గీ. శ్రద్ధ గురుభక్తివిశ్వాస ♦ సౌష్ఠవంబు, జరగనేఁ గల్గు వేదాంత♦సంగ్రహంబు
జరగదా లేదుసత్యంబు♦సత్యమిదియు,బహువిధోక్తులపనయింపు♦బ్రహ్మమిదియు.

వ. ఈయర్థంబులు దేవతాగురువిశ్వాసంబులు గలవారికిఁగాని ప్రకాశింప వనిభవా
నికి భవుఁ డుపదేశించె నని మంకణునకు వసిష్ఠుండు చెప్పె నని శౌనకాది
మహామునులకు సూతుండు వివరించె. 198

శా. ఆకల్పస్థిరధర్మవైభవ! దిశా♦హార్మ్యాగ్రసంస్థాపితా
స్తోకస్ఫాటికకుంభవిభ్రమధురా♦శుంభద్యశోమండలా!
రాకాచంద్రమసోవిరాజ నవభ♦ద్రా! వీరభద్రేశ్వర
క్ష్మాకాంతాగ్రజవేమభూధవకృపా♦సంవర్ధితప్రాభవా. 199

క. లింగనమంత్రిసహోదర, గంగాధరదివ్యచరణ♦కమలనివాసా
భంగాపరతంత్ర! సమి,ద్రంగార్జున!యిందుధరధ♦రాధరధీరా. 200

మాలిని. రవినిభశుభతేజా ♦ రామమాంబాతనూజా
దివిజగురుచరిత్రా ♦ దేవయామాత్యపుత్రా
భువనభవనకీర్తీ ♦ పుష్పకోదండమూర్తీ
ప్రవిమలగుణసంగా ♦ రాయవేశ్యాభుజంగా. 201

గద్య. ఇది శ్రీమత్కమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ సకల
విద్యాసనాథ శ్రీనాథనామధేయప్రణీతం బైనశ్రీభీమేశ్వరపురాణం బనుమహా
ప్రబంధంబునందుఁ బంచమాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

శ్రీమహాగణాధిపతయేనమః

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరస్వామినేనమః

శ్రీభీమేశ్వరపురాణము.

షష్ఠాశ్వాసము.

మహిత దక్షవాటీ
భీమేశ్వరపాదపద్మ•పీఠాతిరసా
సామర్థ్యోగ్రప్రవృద్ధమ
హామహిమా! బెండపూఁడి•యన్నామాత్యా. 1

వ. అక్కథకుండు శౌనకాది మహామునుల కిట్లని చెప్పందొడంగె. 2

సీ. వినుము సద్యోముక్తి•విభవైక కారణం-బామ్నాయవిద్యార•హస్యపథము
దక్షవాటీమహా•స్థానమాహాత్మ్యంబు-వెండియుఁ బరిపాటి•విస్తరింతు
నాదిలోకేశ్వరి•యఖిలతత్త్వేశ్వరి-భోగమోక్షఫలాను•భూతధాత్రి
సంపూర్ణవిజ్ఞాన•శాలిని కల్యాణి-శైలేంద్రతనయ హ•స్తములు మొగిచి

గీ. పశుపతికి నిట్టులని విన్న•పంబు చేసె, దేవదేవ! జగన్నాథ•దివిజవంద్య!
దేవ తిర్యఙ్మనుష్యాది•దీనసంస్థ, యభవ! కృప నాదు విన్నపం•బవధరింపు. 3

వ. సద్యోముక్తిదం బెయ్యది? పుణ్యస్థానం బెయ్యది? యానతిం డనుటయు జగ
ద్ధితార్థంబుగా నా వృషభధ్వజుండు భవాని నభినందించి యిట్లని యానతిచ్చె.

క. సద్యోముక్తికరంబును, సద్యస్సౌఖ్యప్రదంబు•సద్యోదురిత
ప్రోద్యమభంగకరంబును, సద్యస్సకలార్థసిద్ధి•సంపాదియునై. 5

సీ. దర్శనమాత్ర నే•దైవతగ్రామణి - జనులకు భోగమో•క్షము లొసంగు
నమృతాబ్ధిమధ్యంబు•నందు నేవేల్పు తోఁ - దుర్వి లింగాకృతి•నుదయమొందె

మార్తాండుచే సప్త♦మునిముఖ్యులచేఁ బ్రతిష్ఠఁ గైకొనియె నే♦దివ్యమూర్తి
యప్సరస్త్రీస్రికటా♦క్షావలోకనకళా-పాథేయ మెవనికిఁ ♦ బ్రాహుణికము

గీ. విశ్వపతి భీమనాథనా♦మేశ్వరుండు, శివుఁ డతండు వసించునా♦క్షేత్రసీమ
నట్టిశ్రీదక్షవాటీమ♦హాపురంబు, భుక్తిముక్తికి రెంటికిఁ ♦ బుట్టినిల్లు. 6

వ. తొల్లి కృతయుగంబున నమ్మహాస్థానంబున సంశ్రితవ్రతులును త్రికాలవిహితాచరితస్నానులును భస్మోద్ధూళితసర్వాంగులును రుద్రాక్షమాలికాభరణులును జటావల్కలధారులును శంభులింగార్చనాపరాయణులును నగుమహామునులు పెద్దకాలంబు ఘోరతపంబుఁ జేసిన నత్తపోధనులయుత్తమతపంబునకుఁ జిత్తంబునఁ బ్రసాదంబు వహించి, మంకణసంకల్పకల్పవృక్షం బగునయ్యహికంకణుండు ప్రత్యక్షంబైన నద్దక్షవాటికాధ్యక్షుని సాక్షాత్కారంబు వీక్షించి పరమర్షులు హర్షోత్కర్షంబు నొంది యందంద దండప్రణామంబు లాచరించి హస్తారవిందంబులు మొగిడ్చి యిట్లనిరి. 7

గీ. ఓసదాశివ! యోదేవ ♦ యోమహాత్మ!
యోవిరూపాక్ష! యోమహా♦దేవ! యభవ!
వరముఁ గృపసేయు మీదక్ష♦వాటమునకు
మ్రొక్కెదము మేము మీపదాం♦భోజములకు. 8

క. సద్యోభోగశ్రీయును, సద్యఃకైవల్యవిభవ♦సౌలభ్యంబు
న్విద్యాసముద్యమంబు న, విద్యానాశంబు దక్షు♦వీటికి వలయున్. 9

చ. అనఁగఁ బ్రహృష్టచిత్తుఁడయి ♦ యర్ధశశాంకకిరీటుఁ డప్పు డి
ట్లను దగనూర్ధ్వరేతసుల ♦ కమ్మునిముఖ్యులకు న్విశుద్ధప
ర్తనులకు నిచ్చితి న్వరము ♦ దక్షునివీటికి దక్షవాటికి
న్ననుపమరత్నపేటికి మ♦నఃప్రమదావహవస్తుకోటికన్. 10

గీ. ఎల్లకాలంబునుండెద ♦ నిచట నేను, మొదలి మామామయూరామ♦పదమునందు
వెండిగుబ్బలిపై వేడ్క♦వీడుకొల్పి, మేరునగరాజుపైఁ జాల♦ మెచ్చువదలి. 11

సీ. అగ్రజుండైనను♦నంత్యజుండైనను - బూఁబోఁడియైనను ♦ బురుషుఁడైనఁ
బరమమూర్ఖుండైనఁ ♦ బండితుండైనను - దారిద్ర్యగుండైన ♦ ధనికుఁడైనఁ
బలవంతుఁడైనను ♦ బలహీనుఁడైనను - బ్రాయంపువాఁడైనఁ ♦ బంగ్లువైన
నాస్తికుండైనను♦నన్నృతవాదియునైనఁ - బరఁగ గార్దభమైనఁ♦బందియైనఁ

తే. గీటకంబైన బకమైనఁ ◆ గ్రిమియునైనఁ, బాదపంబైనఁ దృణమైనఁ ◆ బ్రాణరహిత
మై రహించి దక్షవనచతు ◆ ర్ద్వారసీమఁ, బొందుఁ గైవల్యకల్యాణ ◆ భోగలక్ష్మి. 12

ఉ. ప్రాణవియోగవేళ నర ◆ పక్షిమృగాళికి దక్షవాటికా
క్షోణినిఁ దారకంబుఁ బుర ◆ సూదనుఁ డానతియిచ్చుచుండఁగన్
బాణిబిసప్రసూనములఁ ◆ బయ్యెద నొయ్యన వీచుచుండు శ
ర్వాణి త్రిలోకమాత బల ◆ వన్మరణశ్రమభారశాంతికిన్. 13

తే. తూర్పుదిశకును లవణపా ◆ థోధి సీమ, దక్షిణమునకు వృద్ధగౌ ◆ తమియె సీమ
పడమటికి రాజమాహేంద్ర ◆ పట్టణంబు, ద్యుమ్నపతి దిక్కునకు సీమ ◆ తుల్యభాగ.

వ. ఈక్రమంబున సీమావిభాగంబు తేర్పడిన భీమమండలంబు భుక్తిముక్తిప్రదంబు. వహ్నిసంయోగంబున శుష్కకాష్ఠంబులు హరణంబైనచందంబున దర్శనమాత్రంబునఁ బాపౌఘంబును నదిభస్మీభావంబునుం బొందింపంజాలును. ప్రాణవియోగకాలంబునఁ జంతుకోటికిం గాలకంధరుండు తారకబ్రహ్మవిద్యారహస్యార్థంబుపదేశించును. కానిమాత్రంబైన ధనంబును బిడికెఁడు ధాన్యంబైన నిచ్చు దాతకు ననంతఫలంబుచెందు. శ్రద్ధాసమన్వితంబుగా శివయోగికిం బెట్టిన భోజనంబును నిచ్చిన వస్త్రంబును భవబంధవిధ్వంసనంబులు. జపహోమదానతపోధ్యానసమాధియోగంబులు గలుగుపుణ్యులకుం గొలఁదిలేదు. హిమవత్పర్వతంబునఁ గోటివర్షంబులు తపంబుచేసినఫలంబు ఘటికార్ధోపవాసమాత్రంబునను, వారణాసియందుఁ గోటిబ్రాహ్మణులకు భోజనంబు పెట్టినఫలంబు భిక్షునకు నొక్కభిక్ష యిడినమాత్రంబునను, గురుక్షేత్రంబున సూర్యగ్రహణకాలంబునం దులాపురుషదానంబు చేసినఫలంబు నొక్కభూసురాతిథియభ్యాగతి శివయోగులకుఁ బెట్టిన భోజనమాత్రంబునను, దక్షవాటికాపుణ్యక్షేత్రంబున సంభవించు. 15

తే. భీమలింగంబు త్రిభువన ◆ స్వామియెపుడు, సన్నిధానంబుఁ గైకొని ◆ యున్నకతనఁ
దీర్థములలోన నుత్తమ ◆ తీర్థమయ్యె, దక్షిణానందవనవాటి ◆ దక్షవాటి. 16

తే. ఘనత శివగంగయును రుద్ర ◆ గంగ యనఁగ
గూపములు రెండు దక్షవా ◆ టీపురమున
మొదలియది పాపములనెల్ల ◆ నుడకఁజాలు
నొకటి పితృదేవతలఁ దృప్తి ◆ నునుప నోపు. 17

ఆ. వె. అని వరంబు లిచ్చి ◆ యంతర్హితుం డయ్యె, నిందుమౌళి ఋషుల ◆ కెట్టయెదుట
వారలోన్నమశ్శి ◆ వాయ యంచుఁ బఠించి, రొక్కమొగిని దిశలు ◆ పిక్కటిల్ల.

సీ. పంచాక్షరీమంత్ర ♦ పారాయణంబులు-పఠియింపుచును స్పష్ట ♦ ఫణితితోడ
నెచ్చటికేఁగితో ♦ యెఱుఁగకయున్నార-మెచటికి విచ్చేయ ♦ కిచట నుండు
మనుచుఁ బ్రార్థింపంగ ♦ నాఁగాక యనిపల్కి-ఋషులు చూడఁగఁ జూడ ♦ నిందుధరుఁడు
భీమనాథేశ్వరు ♦ కామితార్థప్రదు-కామితదివ్యలిం ♦ గంబుఁ జొచ్చె

తే. మెఱుఁగు మెఱచినపగిదిని ♦ మెఱయదీప్తి, నద్భుతంబునుఁ బొందిరి ♦ యపుడువారు
గౌరి! యిది భీమలింగంబు ♦ గౌరవంబు, దక్షవాటీపురీమహా ♦ స్థానమునను. 19

వ. అనంతరం బమ్మునీశ్వరులు నియమశ్రద్ధాతాత్పర్యంబు లొప్పస ప్తర్షిసమానీత
యగు గోదావరిఁ గనుంగొని పరమానందంబున. 20

శ్లో. దేవి! శంభోర్జటాజూట, నిర్వాసిని! శివప్రియే!
లోకరక్షణకార్యార్థ, ముద్భూతాయై నమోస్తు తే. 21

శ్లో. ఏకేనైవస్వరూపేణ, భీమనాథస్యసన్నిధౌ
సదా సన్నిహితా స్యత్ర, గోదావరి! నమోస్తు తే. 22

క. అనిసంస్తుతించి యందఱు, మునిగణ్యులు మంకణముని ♦ మునుకొని వికచ
త్కనకారవిందసౌరభ, ఖని యగునయ్యేఁటినీటఁ ♦ గౌతుకమొప్పన్. 23

తే. అఖిలకాలంబు నొకప్రవా ♦ హంబుతోడ, భీమలింగంబు సేవించి ♦ బెరసి క్షేమ
మొరసి మదినుబ్బు పాతాళ ♦ మొరసి హారి, సప్తసింధువుమున్నిటి ♦ సంక్రమించె.

తే. భీమలింగంబుమ్రోల గాం ♦ భీర్యసలిల, పూరమగుచుండు నేకాల ♦ మును సమృద్ధి
దనిపి తగఁబాఱుచుండు ని ♦ త్యమ్ముఘనము, దారజలనిధి సప్తగో ♦ దావరంబు.

ఉ. ఏఁటమునింగి లేచి పర ♦ మేశ్వరుమందిర సౌధవాటికా
హాటకకుంభముల్ గని ష ♦ డక్షరమంత్రము జిహ్వఁగూర్చినా
చాటుత సత్యతత్త్వఁడగు ♦ శాంభవయోగివరేణ్యుఁడేలజం
జాటపుసంసృతింబొరలి ♦ చచ్చుచుఁబుట్టుచునుండుఁబార్వతీ. 26

చ. కొడుకులునీవునేఁ బ్రమథ ♦ కోటివిరించిసరోజలోచనుం
డుడుగణరాజఖేచరమ ♦ హోరగకిన్నరసిద్ధసాధ్యు లె
ప్పుడుగొలువంగ వైభవము ♦ పొంపిరిపోవఁగ దక్షవాటినుం
డెడుశివు భీమనాయకుఁ ద ♦ టిన్యవతంసు భజింప మేలగున్. 27

క. సప్తాశ్వసంప్రతిష్ఠుని, సప్తమునీశ్వరప్రధాన ♦ సంస్థితు నంత
ర్గుప్తస్వరూపుఁ ద్రిభువన, గోప్తను భీమేశ్వరేశుఁ ♦ గొలువుము తరుణీ. 28

వ. భీమనాథమహాస్థానంబు సర్వకామార్థసాధకంబు; సంవత్సరంబును గొలువ ముక్తిప్రదాయకంబు. సూర్యుండు మేషరాశియందుఁ జిత్రానక్షత్రంబున వసియించియుండు చైత్రమాసంబున సప్తగోదావరంబునఁ బ్రాతస్స్నానంబుఁ జేసి యథాశక్తి విప్రులకుఁ దగినదానంబు లొసఁగి, భీమనాథుండ నగునాకు నమస్కారాభిషేకపూజానైవేద్యంబు లాచరించి నరుండు నక్తభోజియయ్యెను నట్లె భానుండు వృషభరాశియందు విశాఖానక్షత్రంబు నాశ్రయించియుండు వైశాఖమాసంబునను, ప్రభాకరుండు మిథునంబునందు జ్యేష్ఠానక్షత్రంబునందు నిలిచియుండు జ్యేష్ఠమాసంబునను, రవి కర్కాటకంబున భగదైవతంబైన నక్షత్రంబున నాషాఢమాసంబునఁ గూడియుండఁగను, శ్రావణమాసంబున శ్రవణనక్షత్రంబున సింహరాశియందు మార్తాండుఁడు నిలిచియుండఁగను, భాద్రపదమాసంబునఁ బూర్వాభాద్రానక్షత్రమునఁ గన్యారాశియందు భానుండుండఁగను, నాశ్వయుజమాసమున నశ్వినీనక్షత్రంబునందుఁ దులారాశియందుఁ జిత్రభానుండు నిలిచియుండఁగను, గార్తికమాసంబునఁ గృత్తికానక్షత్రంబున వృశ్చికరాశిని సూర్యుండుండఁగను, మార్గశీర్షమాసంబున ధనూరాశియందు మృగశిరానక్షత్రంబున నభోమణియుండఁగను, పుష్యమాసంబునఁ బుష్యమీనక్షత్రంబున మకరరాశియందు లోకబాంధవుఁ డుండఁగను, మాఘమాసంబున మఘానక్షత్రంబునఁ గుంభరాశియందు మిహిరుండుండఁగను, ఫాల్గునమాసంబున నుత్తరానక్షత్రంబున మీనరాశినిం దినకరుండుండఁగను, బూర్వోక్తప్రకారంబున శైవవ్రతాచారంబులు నడపినమనుజుండు, పాతకంబులవలన విముక్తుండగును; వెండియు యజ్ఞతీర్థంబను తటాకంబు సకల తీర్థరాజంబు. 29

సీ. మేషరాశిస్థుఁడై ♦ మిహిరుఁ డుండఁగఁ బర్వ-తిథి స్నాతుఁడగుచుఁ ♦ దీర్థమందుఁ
దనయథాశక్తిఁ గాంచనము విప్రులకిచ్చి-పాతకంబులఁ బాయుఁ ♦ బంచజనుఁడు
వృషభంబునం దట్లు ♦ వెండి మార్తాండుండు-మిథునరాశిం దగ ♦ మెచ్చు మీఱు
స్థితిఁ గర్కటకరాశిఁ ♦ గృతసప్తగోదావ-రాభిషేకుఁడు దోష ♦ మపనయించుఁ
తే. దప్పకాషాఢసితచతు ♦ ర్దశిని సింహ, కన్యలను సూర్యసంగమ ♦ కాలమునను
జన్మతారకలయందున ♦ సంధులందు, యజ్ఞకుండపయస్స్నాన ♦ మఘహరంబు
తే. భానుమంతుండు తులమీఁదఁ ♦ బవ్వళింప, యజ్ఞకుండతటాకంబు ♦ నందుఁ గ్రుంకి
బ్రహ్మహత్యాదులైన పా ♦ పనిచయములఁ, బంచబంగాళముగఁ దోలుఁ ♦ బంచజనుఁడు
క. ఆదిత్యుఁడు వృశ్చికమునఁ, బాదం బిడినట్టివేళఁ ♦ బావనతిథి సూ
ర్యోదయమున యజ్ఞతటా, కోదకమునఁ గ్రుంకి మనుజుఁ ♦ డోడుచు నఘంబుల్.

తే. ఇనుఁడు కోదండరాశియం♦ దెక్కియుండ, యుద్రనక్షత్రమున నుమ♦ ర్త్యుండు నియతి
యజ్ఞకుండపయస్స్నాన ♦ మాచరించి, సృష్టిలోఁ దోలుఁ బాతక♦ శ్రేణినెల్ల.
తే. మకరరాశిస్థుఁడై భాను ♦ మంతుఁడుండఁ
బుష్యనక్షత్రమునఁ బ్రొద్దు ♦ పొడుచునపుడు
భానువాసరమున యజ్ఞ ♦ భద్రసరసిఁ
గ్రుంకి పాతకచయముల♦ పొంక మణఁచు. 34
క. మాఘమునఁ గుంభరాశిని, దాఘద్యుతియుండ సప్త♦ తాపసవాహి
న్యోఘమున మునుఁగునరుఁ డఖి, లాఘవిఘటితుఁడగుచుండు♦ హావప్రౌఢిన్.
తే. ఫాల్గునంబున నుత్తరా♦ ఫల్గునిని, మీనరాశిని సూర్యుండు♦ మెలఁగుచుండ
సప్తగోదావరాభిషే♦ చనము సేయఁ, బాతకవ్రాతముల నెల్ల♦ భంగపఱచు. 36
మ. ప్రతివేళం దగ మర్త్యుఁ డీక్రియఁ జరిం♦ పంబూడి యంగీకృత
వ్రతుఁడై దక్షిణకాశియందు బహుళ♦ స్వర్గాపవర్గార్థుఁడై
శితికంఠప్రియమందిరం బయిన యీ♦ క్షేత్రంబునం దచ్చటన్
మృతుఁడైయున్న నరుండు పొందు గమిక♦ ర్మీభూతకైవల్యమున్. 37
క. కనకంబణుమాత్రంబై, నను దక్షారామనగర♦ నైకటికమహా
మునిసింధువుదరి దానం, బొనరించుట మేరుదాన♦ ముర్విం దలఁపన్. 38
తే. వర్తనంబెల్ల శంభుసే♦ వావ్రతంబు, మాటలెల్లఁ బంచాక్షరీ♦ మంత్రరాశి
భోగమోక్షనివాసైక♦ భూమియైన, దక్షపురినున్న జనులకో♦ తలిరుఁబోణి.

వ. దక్షారామమాహాత్మ్యం బవాఙ్మానసగోచరంబు. భీమనాథమహాదేవదివ్యశ్రీపాద పద్మసేవావ్రతంబువలన నెట్టిపాపకర్ముండును భోగమోక్షపదవీ సామ్రాజ్యప ట్టాభిషేకమహాదివ్యపదవినొందు. సర్వశాస్త్రసిద్ధాంతమతాంతరంబులకు సమ్మ తంబైన యిమ్మహాస్థానంబేకవటీభూతంబు సద్యోముక్తిప్రదంబు సద్యోగిపరిజ్ఞానస దనంబు సద్యస్సకళాసమృద్ధిప్రదంబైయుండు నని దయార్ద్రమానసుండై వృషభధ్వ జుండా దేవినుద్దేశించి పార్వతి నీవడిగినయర్థంబు సర్వంబు సమర్థించితి. చిత్తం బున నవధానంబు సేయుమనినం బతికిఁ గరంబులు మొగిడిచి మ్రొక్కి భవాని హర్షోత్కర్షంబు నొందె, నీ రహస్యంబేను గురుముఖంబున నెఱింగి ప్రసంగవశం బునం బ్రహ్మవేదులగు మీకు నుపదేశించితి. 40

శా. సద్యోముక్తిప్రదంబు దక్షనగరీ♦ స్థానంబు విశ్వేశ్వరుం
డాద్యుం డవ్యయుఁ డానతిచ్చె నిది వే♦ దార్థంబు; సద్యోవిము

క్ష్యుద్యోగం బనుపేక్షయైన నదిసుం♦డొండొక్క తీర్థంబు పు
ష్పోద్యానం బనఁ గాల మందుఁగడుపన్♦యోగ్యంబు భావింపఁగన్. 41

వ. మఱియు భీమలింగమాహాత్మ్యంబు భవకలుషనాశనంబు బ్రహ్మవిష్ణు పురందరా దులకుఁగల్పకోటిశతంబులనైన వచియింపనలవిగాదు. అయినను నానేర్చువి ధంబున నించుక వర్ణించెద. 42

తే. భువనములమూఁటియందును♦బొబ్బవిడుచు, నంతదాఁక నెయితరతీ♦ర్థాదులెల్ల
నపుడు భేదంబులేదని♦రవనిమీఁద, దక్షవాటీపురీభీమ♦ధామమహిమ. 43

సీ. దక్షుండు పొట్టేలి♦తలధరించినయప్డు- భారతిముక్కు గో♦ల్పడినయపుడు
పూషాఖ్యు వదనంబు♦బోసిపోయినయప్డు-విష్ణుని చక్రంబు♦విఱిగినపుడు
అగ్ని నాలుక లేడు♦నౌడుమాసినయప్డు- డుడురాజు పొట్టిగు♦జ్జుఱికినపుడు
జన్నంపుటిట్టిమ♦స్తకముద్రెళ్లినయప్డు- వడిదక్షుతల చిచ్చు♦వడినయపుడు
తే. ప్రాణభయమునముక్తసం♦భ్రమము మెఱయ
నమ్మహోత్పాతకాలంబు♦నందుమునులు
దైత్యగంధర్వసిద్ధవి♦ద్యాధరులును
నేమమునఁగొల్తురెవ్వాని♦నెమ్మనమున. 44

సీ. దుగ్ధాబ్ధిమంథనో♦ద్భూతహాలాహల- జ్వలనమేచకకంఠ♦శరణుశరణు
గిరిచాపనిష్ఠ్యూత♦హరిశిలీముఖదగ్ధ-పురగోపురాట్టాల♦శరణుశరణు
సింధురాంధజలంధ♦రాంధకవ్యాఘ్రాది-సురకంటకధ్వంస♦శరణుశరణు
విలయసంధ్యాకాల♦వికటతాండవకేళి-జర్జరబ్రహ్మాండ♦శరణుశరణు.
తే. శరణు ఖేచరదేవతా♦సార్వభౌమ, శరణు త్రైలోక్యసతతర♦క్షాధురీణ
శరణు దక్షిణకాశికా♦స్థాననిలయ, శరణు భీమేశశంకర♦శరణుశరణు. 45

క. హర! సర్గస్థితినాశన, కర! సంసారాబ్ధితరణ♦ఘనతరచరణాం
బురుహప్లవ! రక్షింపుము, శరణాగతులైనమమ్ముఁ♦జంద్రాభరణా. 46

క. అపరాధశతములోఁగొను, మపరిమితకృపావిధేయ♦యార్తశరణ్యా
త్రపుసీకుసుమాభరణా, కపర్ది! జటాజూటకోటి♦ఘటితశశాంకా. 47

తే. సుప్రకాశాంశవగుమువి♦శ్వప్రకాశ, శర్వ! సర్వేశ! త్రిపురభం♦జన! గిరీశ!
యనుచు నందందనందఱు♦నభినుతింప, నచట భీమేశ్వరేశ్వరుం♦డభవుఁడపుడు.

ఉ. సన్నిధిచేసి నారలకు♦శాక[illegible]తుఁడు సుప్రసన్నుఁడై
యెన్నిక కెక్కఁగా వరము♦లిచ్చె ననేకము లింతనుండి నా

మన్నన దక్షవాటిక స•మస్తమహీవలయంబులోన నా
పన్నగరాజరాజపద•భాజన మయ్యెడు నెల్లకాలమున్. 49

క. ఈదక్షారామమునకు, మేదినిఁగల తీర్థకోటి•మిగులక యుండున్
మేదురకరుణాగరిమను, సాదరముగ ఖచరసిద్ధ•జనహితబుద్ధిన్. 50

తే. దక్షుఁ గీర్తించి యాచంద్ర•తారకంబు
దక్షవాటిక సకలతీ•ర్థంబులందు
నుత్తమంబుగ వర మిచ్చి•యుందు మిచట
నేర్పుగను నేరికినిముందు•నేను నుమయు. 51

సీ. యజ్ఞకుండంబున•యందుఁదీర్థ•బాడుఁ- బాయ కెవ్వండు నా•భక్తుఁడతఁడు
గ్రుంకు జేపులుసప్త•గోదావరంబునఁ- బాయ కెవ్వండు నా•భక్తుఁ డతఁడు
ద్వాదశక్షేత్రయా•త్రావిధాన మొనర్పుఁ-బాయ కెవ్వండు నా•భక్తుఁడతఁడు
దక్షవాటీమహా•స్థానంబునందుండుఁ-బాయ కెవ్వండు నా•భక్తుఁ డతఁడు.

తే.గీ. తెరవునడిచెడువారికి•నిరవు చేసి, ధాన్యములు నెయ్యినూనెన•స్త్రములులవణ
మాదిగాఁగల యాత్రాప•దార్థసమితిఁ,బాయ కెవ్వండుపెట్టునా•భక్తుఁడతఁడు.

క. మాటలు వేయియు నేటికిఁ, జాటించెద శివుఁడు పేద్క్ష•జగములలో ము
న్నీటిదరి దక్షవాటికి, సాటిగఁ దీర్థములు లేవు•సత్యమ్ము సుండీ. 53

తే. బ్రహ్మవిద్వాంసులకుఁ బాశు•పతియతులకుఁ
బెట్టుధనధాన్యవస్త్రాన్న•భిక్ష మెవ్వఁ
డక్షయగుణంబుగాఁగ నీ•దక్షవాటి
వాని కలవడు నిజము కై•వల్యపదవి. 54

తే. చప్పరంబొండె గుడియొండెఁ•జవికయుండెఁ
గలుమఠం బొండె నిల్లొండెఁ•గట్టి పెట్టి
బ్రహ్మయోగీశ్వరుని నుంచు•భక్తి నెవ్వఁ
డతఁడు మాన్యుండు పూజ్యుండు•నతులితముగ. 55

వ. తొల్లి జలంధరగంధగజపుండరీకాంధకాసురాదు లగుమహాదైత్యులు భువన
త్రయం బాక్రమించిన శక్రుండు భయభ్రాంతుండై దేవగణదేవముని సిద్ధసాధ్య
విద్యాధరోరగగరుడగంధర్వకిన్నరకింపురుషాదులం గూర్చుకొని బ్రహ్మకు విన్న
వించిన విరించియు వారిం దోడ్కొని పాలమున్నీటిలో ఫణిరాజతల్పంబుపైఁ
బవ్వళించినపాంచజన్యధరునకు విన్నపంబుచేసి సంస్తుతించినఁ గైటభారి

హాటకగర్భుని విన్నపం బవధరించి చింతాభరంబున నొక్కింత దడవూర
కుండి పుండరీకాసనుం జూచి యిట్లనియె. 56

తే. వీరభద్రుండు చక్రంబు♦విఱిచి దక్ష, యాగమున నాఁడు భక్షించె నాగ్రహమునఁ
జెఱకు శర్కరపాకంబు♦చేసినట్టి, చక్కిలముఁబోలె ఛటఛటా♦శబ్దమొప్ప. 57

ఉ. కోపముచిచ్చునంబడిన♦కూరిమితల్లి ఋణంబు దీఱను
ద్దీపతరాగ్రహంబునను♦దేవతలం గడుభంగపెట్టఁగా
నేపున నేను మార్కొని ప♦యిం బఱతెంచినయంతమాత్రలో
ఘూపరమేశ్వరా యనుచుఁ♦జక్రము మ్రింగిన నోహటించితిన్. 58

తే. తెగువ దక్షునికంఠంబు♦ద్రెవ్వనేసి, వ్రేల్చెఁ దల నధ్వరాగ్నిని♦వీరభద్రుఁ
డాప్రజాపతి మెడపై ని♦నక్షణంబ, నగుచుఁబొట్టేలితలఁ దెచ్చి♦నాటుకొలిపె. 59

వ. అప్పు డవ్వీరభద్రుని తేజోవిశేషంబును గనుఁగొనఁ గన్నులు మిఱుమిట్లుగొన
వెఱచఱచి యెలుంగుడించి తొలంగితి నాఁటనుండియు. 60

శా. పట్టం గైదువు లేక విన్ననయి నా♦బాహాగళుల్ చూడుఁడా
యిట్టుం గాక సురేంద్ర! బాధపడి మీ♦రిబ్బంగి దుఃఖింపఁగాఁ
గట్టాపో యిటు మిన్నకుండుదునె శీ♦ఘ్రం బిప్డు భీమేశ్వరున్
ముట్టం గొల్చెదఁ జక్రలాభమునకై♦ముగ్ధేందుచూడామణిన్. 61

వ. అని పలికి నళినసంభవేంద్రాదు లగునిర్జరులతోడం గూడి సరోరుహాక్షుండు దక్షారామంబునకు వచ్చి శివగంగాకూపంబునఁ ద్రిషవణస్నానంబు చేసి భస్మోద్ధూళితగాత్రుండును, త్రిపుండ్రాంకితమస్తకుండును, రుద్రాక్షమాలికాధరుండును, జటావల్కలసంయుతుండును నై నిత్యంబును సహస్రపద్మంబులఁ బూజఁగావింపుచు భీమనాథేశ్వరేశ్వరు సేవింపుచుండె నంతఁ గొంతకాలంబునకు.

క. ఈభంగి వేయిదమ్ముల, నాభుజగాభరణు నెప్పు♦డర్చన సేయన్
శ్రీభీమేశుండు కమల, నాభుని మనమరయ నొక్క♦నలినముఁ దాఁచెన్. 63

తే. తొంబనూఱునుదొంబది♦తొమ్మిదియును, జలజములుపూజ చేసెను♦శార్ఙ్గపాణి
వేయిటికి నొక్కపద్మంబు♦వెలితియైన, నహహా నియమంబునకు భంగ♦మయ్యెననుచు.

చ. కటకకల్లోపస్థంఘటిత♦కమ్రణికద్యుతిపాటవంబునం
జిటికిన ప్రేలిగోరఁగొని♦చిఱ్ఱునఁ దీసెను లోచనంబుఁ బ్ర
స్ఫుటకమలంబు వేగహరి♦పూన్చెఁ దటుక్కున దక్షవాటికా
కటకవిలాసినీవిటశి♦ఖామణికిన్ హరిణాంకమౌళికిన్. 65

క. కైటభవిరోధి భక్తిర, సాటోపం బెసఁగ వనరుహాలోకనము
ద్ఘాటించి భీమనాథుని, హాటకపదపీఠలోచనాబ్జముఁ బెట్టెన్. 66

మ. నిడువాలుంగుడికన్ను పాదములపై నేమంబుతోఁ బెట్ట న
ప్పుడు ప్రత్యక్షముఁ బొంది నీలగళుఁ డంభోజాక్షునిం జూచి నేఁ
గడు హర్షించితి నిచ్చెద న్వరము వేఁ కైకొమ్ము నా నమ్రుఁడై
యడిగెన్ శౌరి జగత్త్రయోద్ధరణలీలావక్రమున్ జక్రమున్. 67

తే. భీమనాథుండు త్రిభువనస్వామి యిచ్చె, నస్త్రికులదైవమనఁ బొల్పు నాయుధంబు
హరికి నటమున్న యిచ్చెఁ జంద్రార్ధమౌళి, వికచపద్మోపమం బైన వెడఁదకన్ను.

వ. ఇవ్విధంబున శ్రీభీమనాథమహాదేవునివలనం జగద్విజయం బగు చక్రాయుధంబు వడసి కోటిసహస్రమార్తాండమండలతేజఃప్రభాప్రభావభాసమానం బైన యారథాంగంబునను న్నచెప్పంబడ్డ విబుధవిరోధుల ఖండించి యింద్రాగ్నిప్రముఖ నిఖిలబర్హిర్ముఖవ్రాతంబునకుఁ జేతఃప్రమోదం బాపాదించె నిది యమ్మహాదేవుని మహిమంబు.

క. శివగంగాజలముల నాప్లవనం బొనరించినట్టి పరమాత్ములు త
ద్దివసమున భీమనాథుని, నవలోకింపంగఁ గలుగు నభిమతసిద్ధుల్. 70

తే. మదనవిధ్వంసి తిరిచుట్టుమాలెయందు, దక్షిణపుదిక్కునందు మాధవునిఁ గాంచి
రహిని వేడుక విఘ్నాధిరాజుఁ జూచి, మనుజుఁ డష్టార్థసిద్ధిసంపదల నొందు.

తే. అష్టమీభానువాసరం బందు నొండె, నొండె నేని చతుర్దశి నిండుభక్తిఁ
బూజ గావించి యెవ్వఁడే భూమి నున్న, దుర్గ సేవింప దురితంబు దొలఁగు సంద్రము

క. తాండవభవువీక్షణమున, ఖండేందుశిఖావతంసు గట్టెదుటఁ గదా
నుండెడు గౌరిని మంచుం, గొండసుతం బూజసేయఁ గోర్కులు నిండున్. 73

సీ. భూర్భువస్స్వర్లోకములు మూఁడు భేదించి - బ్రహ్మాండభాండకర్పరము దాఁకఁ
బెరిగి దిక్చక్రంబు పిక్కటిల్లఁగఁ బట్టి - బలిసి నుప్పాసముతోఁ బాముపోలె
నిరవకాశంబుగా నిత్యసన్నిహితంబు - నుడులింగమూర్తితో నుబ్బియుబ్బి
భీమనాథుఁడు మహాభీమాద్భుతప్రౌఢి - బహువిరాణ్మూర్తి సవిభ్రాజియయిన

తే. భయమునుం బొంది దేవతల్ ప్రస్తుతించి, యయ్యనీరూప మింతింత యనఁగరాదు
యేది మొదలేది కడపల యేది మధ్య, మెట్టు నినుఁ బూజసేయుదు మిందుమకుట.

వ. అనినం గరుణాసామ్రాజ్యపట్టాభిషిక్తుం డగునాజగజ్జెట్టి వేల్పు బ్రహ్మాండగోళంబునకు మిక్కుటంబుగాఁ బెరిగిన దేహంబుఁ బొట్టిచేసి తిరుచుట్టుమాలికలోన గౌరీ, జనార్దన, రుద్ర, కేశవ, వినాయక, దుర్గాతాండవేశ్వర, నృత్యభైరవులను దేవతాసప్తకంబు పరివేష్టింప, సకలలోకానందకర పరదారగమనపాపహరేశ్వరులునై ఋతిభాగంబున నధివసింప, నంతర్గర్భగృహంబులోపల మాణిక్యాదేవిసహితుండై సలిలనిధివృద్ధగంగాకాంతేయసరిత్తుల్యభాగాహేలానదీసప్తగోదావరమాతృకాపరివృతమండలంబున మధ్యమలోకభాగధేయంబును, విబుధగంధర్వపతాకావేదియుఁ, బరిసరోద్యానవాటికాసరసకాసారకహ్లారకుహళీపాళికాకుసుమఘూళిమఘూళికాసౌరభాసార సంవాసితదశదిశాముఖంబును, మఖకుండితటాకసముద్దండపుండరీకషండమకరందబిందుగండూషావ్యగ్రసముదగ్రమధుపమండలాహంకారఝుంకారకోలాహలకరంబితమకరధ్వజభుజాదండమండలీకృతకుసుమకోదండశింజినీఠంకారంబును, నాఖండలాది దిక్పాలకభరితకలితగోపురప్రాంగణంబును, పాదుకా ఖడ్గఘుటికాకారసరసాయనమూలికాంజనాకర్షణాదృశ్యాది విద్యాసిద్ధిక్షేత్రంబును, నత్ర్యాత్రేయాగస్త్యహారీతాంబరీషాసిత భార్గవ పరాశర పారాశర్య మాండవ్య మార్కండేయ మౌద్గల్య మంకణ శౌనక శాండిల్య మందపాల వత్స వసిష్ఠ వాధూలస వాలఖిల్య కౌండిన్య కాశ్యప కణ్వ గాలవ గాధ గార్గ్య ప్రముఖ వాలఖిల్యాద్యష్టాశీతి సహస్రసంయమిసమాకీర్ణంబును, గర్ణికారాంబికాకరకమలపుటఘటితకనత్కనకమణిమయడమరుకఘమఘమధ్వానపర్జన్యగర్జాసముజ్జృంభిత గుహాశిఖండితాండవంబును, మార్కండేశ్వరకుండలాముఖసంవేద్యాంతర్వేదిచాళుక్యభీమేశ్వరప్రధాననానావిధశాఖోపశాఖాతీర్థసంబాధసంభరితంబును నై యఖిలభువనభవనాభిరామంబైనదక్షారామంబును గైలాసమేరుమందరంబులకంటెను, గాంచీ చిదంబర కాళహస్తికాశి శ్రీశైలాది మహాస్థానంబులకంటెను, సేతుకేదారంబులకంటెను, నతిశయంబుగాఁ జేసి నాక్షేత్రంబునుమరగి గరళకూటకృపీటభవజ్వాలావష్టంభంబు స్వం స్తంభించి, త్రిపురదైతేయమదవతీగండభాగమకరికాపత్త్రభంగంబులు దొల్లంగించి భీమలింగంబు సర్వమంగళాదేవియుం దానును లోకరక్షణార్థంబుగా నధిష్ఠించియుండును. 75

తే. దేవదర్శనమాత్ర సంధిల్లు భుక్తి, కొండతికి దక్షవాటికాక్షోణియందు
దేవదర్శనమాత్ర సంధిల్లు ముక్తి, కొండతికి దక్షవాటికాక్షోణియంగు. 76

తే. గీతవాదిత్రనృత్యంబు కేవలంబు, శంభునకు సార్వకాలంబు సంభ్రమింప
నప్సరస్త్రీలనర్పించె నాఱునూఱు, బాలలను యువతుల జంభభంజనుండు.

శా. ఆవంశంబున సానికూఁతురులు దివ్యస్త్రీలు దుగ్ధాబ్ధిమ
ధ్యావిర్భూతలు మీనకేతనుని పుష్పాస్త్రంబు లేకాలమున్
సేవాదక్షతఁ గొల్తు రిందుధరునిన్ శ్రీదక్షవాటీశ్వరుం
గైవల్యాధిపు భీమనాథుని లసత్కారుణ్యపాథోనిధిన్. 78

వ. మఱియు మహనీయదేవగంధర్వాప్సరోవేశ్యాజాతిసంజాతకాంతాచికురతిమిరాంగ సుమంగళవిభావరీ లలాటఫలికావిలాసద్వితీయభ్రూలతాలాసికాలాస్యలలితరంగభూమియు, నయనశంబరానుబంధనవకందర్పపతాకయు, నధరబంధూకకుసుమయు, వికాసవిభ్రమశరద్వ్యోమాకంబుకమనీయకంఠయు బిబ్బోకసరిదంబుధరవేణియుఁ, బృథులతాచక్రవాకయుఁ, గరపల్లవస్ఫురణాపల్లవ్యాయపల్లీమతల్లిపన్నగపరిషత్తునుంబోలెఁ బ్రకటితవిలాసమన్మథలీలయుం బోలె, రతిసుఖసంపత్సంపాదనలంపటకుముదినియుం బోలె, రాజానుకూలదర్శనకేశభరంబునఁ గృష్ణవదనవచోమనోహరవశంబున మంజుఘోష, మధ్యంబున మందోదరి, యూరుయుగళంబున రంభ, కనకభూషణధారణంబున మిశ్రకేశి, సురతకళాకౌశలంబున దక్షిణ, తనువున భద్ర, పుష్పాస్త్రద్వితీయజన్మభూమి లావణ్యవతి, తారుణ్యవతి, కాంతిమతి, కమనీయవతి, వినయవతి, విభ్రమవతి, విజ్ఞానవతి, విదగ్ధవతి, త్రపావతి, భూషణవతి, భూషణమరీచిజాలాకారవిగ్రహ యగుట విద్యుత్ఖండంబువలనను ప్రసవపరిమళహారిణియగుటం బారిజాతకోరకంబులవలనను, నిశ్వాసామోదకారిణియగుట మలయమారుతంబువలనను, నిఖిలేంద్రియామోదకారిణియగుట నటనామృతంబువలనను, మాధుర్యజన్మభూమియగుట నిక్షుకాండంబువలనను, బ్రభవించెనో యనఁ బ్రశంసాస్పదంబై యుండు నవ్వంశంబునం దిందుముఖుల యాననచంద్రమండలంబుల యందభ్యర్ణరోహిణీపాశశృంఖలోద్వృత్తినింబోలె లాంఛనహరిణంబు ప్రవేశింప వెఱచు; నాచంచలాక్షుల దృగంచలస్ఫురణంబు లించువిలుకానికిం బంచబాణంబులు పుష్పంబులగుట నవ్వుటాలమాట; యప్పణంతుల లలాటకర్పూరతిలకంబు దర్పకునకు ధవళాతపత్రంబు శశాంకబింబంబనుట బొంకు. ఆపువ్వుఁబోఁణుల కఱివంక కనుబొమ్మలె యంగజునకు సింగిణివిండ్లలచెఱకు విల్లనుట కల్ల; యత్తొయ్యలుల నెత్తావి యూర్పుగాడ్పులె పుష్పబాణునకుఁ బ్రాణసఖులు చందనాచలసమీరణంబు సఖుండనుట

యకారణచిత్తప్రత్యావహంబు. అదిగావున నుత్తమనాయికానాయక గర్భజని
త లైనయాసానులుసానురాగంబున నీశానుని, భీమేశ్వరుని ఘుసృణముకుళితా
పాంగంబులు కుంచితాకుంచితభూతంబులు విస్మయోత్పాదనతానకంబులు, ప్రస
న్నంబులు, ప్రేమరసపూర్ణత్రపావృతారంభంబులు, నవలలితంబులు, పుల
కావళికారణంబులు, భావజగర్భితంబులు, విస్మృతనిమేషంబులు నైనవీక్షణం
బులఁదదీయలావణ్యపూరంబాస్వాదించువిధంబు నభిలషించుటఁ దెల్పుచందంబు
న హృదయంబునాకర్షించుచాడ్పునఁ జామరవ్యజనవీటికాకరండపాదుకాము
కురదీపికాసంగీతనాట్యాద్యుపచారసేవావిశేషంబులఁ బ్రతిసంధ్యంబును బల్యం
కికాసేవాబహిర్విజయాదిభోగావసరసమయంబున సేవింపుచుండుదురు. 79

తే. దక్షవాటీపురీచతు♦ర్ద్వారములను, భీమమండలికాపుణ్య♦భూమియందు
శంభులింగప్రతిష్ఠలు♦సంఘటించి, యెల్లవేల్పులు ప్రార్థించి♦రిందుధరుని. 80

వ. ప్రార్థించి శ్రీభీమేశ్వరమహాదేవునివలన నాత్మప్రతిష్ఠితశంభులింగంబులకును
వరంబు లడిగిన నవ్విరూపాక్షుండు వారుకోరినట్ల భుక్తిముక్తిప్రదానసామర్థ్యం
బులు, సర్వలింగంబులకుఁ గలుగ ననుగ్రహించి. 81

తే. సప్తసింధువునకు భీమ♦శంకరునకు, నడుమనింద్రేశ్వరము పాప♦నాశనంబు
దృష్టిమాత్రన భుక్తిము♦క్తప్రదంబు, దేవలోకాధిపతిసంప్ర♦తిష్ఠితంబు. 82

క. భీమయదేవుని దక్షిణ, భూమీభాగమున యజ్ఞ♦పురుషేశ్వరది
వ్యామృతలింగము భోగ, శ్రీముక్తివిభూతిదాయి♦సేవకతతికిన్. 83

ఆ॥వె. అగ్నికుండ మనఁగ♦నచ్చోటనున్నది, ధాత్రిభుక్తిముక్తి♦ధాతునీవి
దానఁ దీర్థమాడి♦తర్పణ మొనరింపఁ, బితరు లూర్ధ్వలోక♦గతులుగంద్రు. 84

తే. కృత్తికాతారకంబులఁ♦గీలుకొన్న, దినమునం దగ్నికుండికా♦తీర్థమాడి
శంభునగ్నీశ్వరునిఁ జూచు♦సజ్జనులకు, లలితకరతలధాత్రీఫ♦లంబుముక్తి. 85

సీ. అగ్నీశ్వరునిమోల♦నగ్నికుండికకూప, తటదేశముననుండు♦దక్షకుండ
మదిసర్వపాపౌఘ♦మదియఝుంఝానిలం, బాకూపమునకు యా♦మ్యంబునందు
దాక్షాయణీదేవి♦త్రైలోక్యజనయిత్రి, చలిగొండరాచూలి♦వెలసియుండు
దక్షకుండమునఁ దీ♦ర్థంబాడ యరితోఁ, దాక్షాయణీదేవి♦దక్షపుత్రి

తే. నసితపక్షాష్టమీతిథి♦యందునొండె, మఱిచతుర్దశియందొండె♦మహితబుద్ధిఁ
జేసిదండప్రణామంబు♦సేయునరుఁడు, కాంచుమోక్షంబుఁ బ్రాణని♦ర్గతమునందు.

వ. ఆయుత్తరంబున వీరభద్రప్రతిష్ఠితంబు చెంగట నిఋతిలింగంబు భీమనాథే శ్వరునికిఁ బడమట వరుణప్రతిష్ఠితం బగు వరుణలింగంబు వరుణకుండంబునఁ దీర్థంబాడి వరుణనక్షత్రంబున వరుణేశ్వరదేవుని దర్శించిననరుండు భవబంధనం బులం బాయును; భీమేశ్వరు వాయవ్యదిగ్భాగంబున వాయుప్రతిష్ఠితం బగు వాయులింగంబుండు వాయుకుండంబునఁదీర్థంబాడి వాయులింగంబును సందర్శించిననరుండు మోక్షలక్ష్మింగూడు; సోమేశ్వరలింగంబు సోమప్రతిష్ఠితంబు, సోమనక్షత్రంబున సోమకుండంబునఁ దీర్థంబాడి సోమేశ్వరదేవుని దర్శించిన నరుండు భుక్తిముక్తిసంసిద్ధిం బొందు. 87

తే. బాదరాయణుఁడత్యంత • పరమనిష్ఠ, సప్తసింధుసమీపదే•శంబునందుఁ
దపముఁగావించి శంభుసం•స్థాపనంబుఁ, జేసెనత్యంతభక్తివి•శేష మమర. 88

క. పంచాక్షరమంత్రమును జ, పించుచు సత్యవతిసుతుఁడు • పెద్దయుఁగాలం
బంచితయోగసమాధి భ, జించెన్ దా సంప్రతిష్ఠ • సేసినశంభున్. 89

వ. ఒక్కనాఁ డమ్మహాదేవుండు త్రిగుణమూర్తులగు బ్రహ్మవిష్ణుమహేశానులచే సమ పాస్యుం డగుచు బాదరాయణునకుఁ బ్రత్యక్షం బగుటయును. 90

మ. కురిసెంబువ్వులవాన మత్తమధులి•ట్కోలాహలాన్వితమై
విరిసెందిక్కులు మందమందగతులన్ • వీచె న్నభస్వంతుఁడున్
మొరసెం దుందుభు లొక్కయుమ్మడి నభో•మూర్థావకాశంబునం
బొరసెన్ సమ్మద మెల్లలోకములక•ప్పుణ్యావకాలంబునన్. 91

క. ఆడిరి యచ్చరలేమలు, పాడిరి గంధర్వపతులు • పరమమునీంద్రుల్
గూడిరి బహువిధములఁ గొని, యాడిరి యందంద నద్భు•తావహభంగిన్. 92

క. కొందఱు తాండవమాడిరి, కొందఱు పరిహాసకేళిఁ•గొలిచిరి మఱియుం
గొందఱుబాహాయుద్ధం, బందంద ఘటించిరమ్మ•హాసంఘమునన్. 93

వ. అప్పరమేశ్వరుండు కూడినయశేషమునులను సర్వయోగీశ్వరులను సకలదేవతల నుద్దేశించి యిట్లని యానతిచ్చె. 94

క. ఈయున్నవారలందఱు, నాయానతి వినుఁడు నెమ్మ•నంబులలోనం
బాయం బెట్టుఁడుసంశయ, మీయర్థము వేదములకు • నెక్కుడుసుండీ. 95

తే. అరుగఁ డెబ్బంగి నభమున•కాభరణము, భువనములకెల్ల నాభంగి•భూషణంబు
దక్షవాటీపురము భోగ•మోక్షవిభవ, పావనంబందువిశ్వాస•పరులుగండ్రు. 96

క. త్రిభువనములయందును మా, కభిమతములు పెక్కులైన•నారామము లం
దభిమానమింతసేయము, విభవాస్పదమైనదక్షు•వీటింబోలెన్. 97

తే. వినుఁడు సత్యంబుసత్యంబు • వెండిసత్య, మాత్మలోనవిచారించి • యానతిత్తు
దక్షవాటంబుకంటెఁ దీర్థంబునిఖిల, మేదినీమండలంబున • లేదులేదు. 98

గీ. వాఁడిగోర్గొండిఁ గన్నులు•దోఁడియైన, నడుగు లడిదంబుచేతఁజ•క్కడచియైన
నొండుకడకేగుటలుమాని•యుండవలయు, డక్కుమాటలుదక్షవా•టంబునందు.

క. తిష్ఠన్మాత్రునకైన వ, సిష్ఠప్రతిమానుఁడైన•శిష్టునకైనన్
నిష్ఠాత్మ గలిగెనేనియు, నిష్ఠాకాలంబుముక్తి • నియతం బచటన్. 100

ఆ-వె. బ్రహ్మహత్యమద్య•పానంబు గురుతల్ప, గమనమాదిగాఁగఁ • గలుగునట్టి
పాతకంబులపుడె • పాయు మానవులకు, దక్షవాటిభీమ • దర్శనమున. 101

వ. అని యిట్లర్ధేందుమౌళి యానతిచ్చి యంతర్ధానంబుచేసెఁ తదనంతరం బాహరి
విరించిపురందరాదులగుబృందారకులును సనకసనందనసనత్కుమారసనత్సుజాతు
లగుబ్రహ్మయోగీశ్వరులును, మార్కండేయ మందపాల మౌద్గల్య మాండవ్య
మంకణాదులగుమహామునులును, బాదరాయణు నభినందింపుచు, నిజస్థానం
బులకుం జనిరి. 102

సీ. సప్తగోదావర•స్నానంబు రామనా-థావలోకనము పి•త్రార్చనంబు
రామగయాపితృ • శ్రాద్ధంబు గౌరీజ-నార్దనరుద్రస • న్నామజపము
పరఁగమహాదివ్య •భావనానార్చనా-భవనప్రదక్షిణ • ప్రక్రమంబు
పంచాక్షరీమంత్ర • పారాయణజపంబు - పాశుపతాచార • పరమనియతి

తే. సమయమిదిసర్వదేవతా • సార్వభౌము, భుక్తిముక్తిప్రదాయకు • భువనభర్త
భీమనాథేశ్వరేశ్వరు • స్వామిఁగొలుచు, భక్తులకునెల్ల నాగమ•పద్ధతియిది.

మ. పరదారేశ్వరకుంభసంభవవిభుల్ • ప్రాగ్దిగ్విభాగంబులం
బురవిధ్వంసికి దూరదేశమునఁదా•భోగంబునన్ శశ్వదా
వరణద్వారమునన్ మహామహిమచే • వాయువ్యదిక్సీమ ను
ద్ధరతన్ వాయుశివుండునుం ద్రుమిగులం • దాత్పర్యశ్రద్ధారతిన్. 104

సీ. దక్షవాటీమహా•స్థానంబులోలేని-యమరులేస్థానంబు•నందులేరు
దక్షవాటీమహా•స్థానంబులోలేని-యర్థమేస్థానంబు•నందులేదు
దక్షవాటీమహా•స్థానంబులోలేని-యమృతమేస్థానంబు•నందులేదు
దక్షవాటీమహా•స్థానంబులోలేని-యజ్ఞమేస్థానంబు•నందులేదు

తే. దక్షవాటిక సకలతీ•ర్థములకిరవు, దక్షవాటికసకలవి•ద్యలకుగరిడి
దక్షవాటిక విభవంబు•తానకంబు, దక్షవాటిక శివునియం•తఃపురంబు. 105

వ. ఇట్టిమహామహిమంబుగలదక్షారామంబున నధివసింపుదము, భీమమండలంబు దర్శింపుదము, సప్తగోదావరమ్మున నాడుదము, వృద్ధగంగాజలంబులఁ దేలుదము తుల్యభాగాతోయంబుల మునుఁగుదము, కణ్వవాహిని నవగాహింతము, కౌంతేయంబున నోలలాడుదము, లవణపయోనిధిగంగాసంగమంబులం నభిషేకింతము, రండని హర్షోత్కర్షంబున రోమహర్షణతనయుండు సూతవ్యాససంభవుండు నిఖిలపురాణవ్యాఖ్యానవైఖరీసమేతుం డైనసూతుండు పల్కినవిని నైమిశారణ్యపుణ్యక్షేత్రంబున ద్వాదశవార్షికపరిమితం బైనసత్రయాగంబునఁ గూడినశౌనకాదిమహామునులు, యజ్ఞావసానసమయంబున శ్రీమన్మహాదేవుని సందర్శింపం జనిరి. ఇది పంచాశత్ఖండమండితంబును, సనత్కుమారసంహితాదిబహుసంహితాసంధానంబును నైనస్కాందపురాణంబునందు గోదావరీఖండంబునందుఁ జెప్పంబడినభీమఖండంబు, భీమేశ్వరమాహాత్మ్యంబును, భీమేశ్వరపురాణం బనంబరఁగు నిమ్మహాప్రబంధంబు వ్రాసినఁ, బఠించిన, వినినఁ, బుస్తకార్చనచేసిన, నారాధించిన, శ్రీభీమనాథేశ్వరుం డాయురారోగ్యైశ్వర్యంబులు, శాశ్వతమోక్షపదంబును గృపసేయు. 106

ఉ. వైభవపాకశాసన ! సు•పర్వమహీధరధైర్యవర్తి ! గేయోభయవంశదీపక ! స•ముద్ధతవీరవిరోధిమండల
క్షోభకరప్రతాప ! ఫణి•కుండలభక్తనిధి ! దిగంతరాంతేభకటద్వయద్వయస•మ్యద్యయశశ్శరదంబు నిర్ఝరా. 107

క. రామాంబానందన ! సం, గ్రామజితధనంజయా ! ప•రాక్రమరామా
స్వామిద్రోహరగండ ! మ, హామాత్యకిరీట శేఖ•రామాత్యమణీ. 108

భుజంగప్రయాతము. ప్రభూతార్యసామంత • దిక్కామినీనా
విధూత్తంససేనాప్ర•వృత్తాంతరంగా
మధూళీమదాసార • మాధుర్యవాక్యా
బుధారాధనాసార • భోజావతారా. 109

గద్యము. ఇది శ్రీమత్కమలనాభపౌత్ర మారయామాత్యపుత్ర సుకవిజనవిధేయ సకలవిద్యాసనాథ శ్రీనాథనామధేయప్రణీతం బైన శ్రీభీమేశ్వరపురాణంబను మహాప్రబంధంబునందు సర్వంబును షష్ఠాశ్వాసము.

శ్రీమాణిక్యాంబాసమేత శ్రీభీమేశ్వరార్పణమస్తు.

2674·4